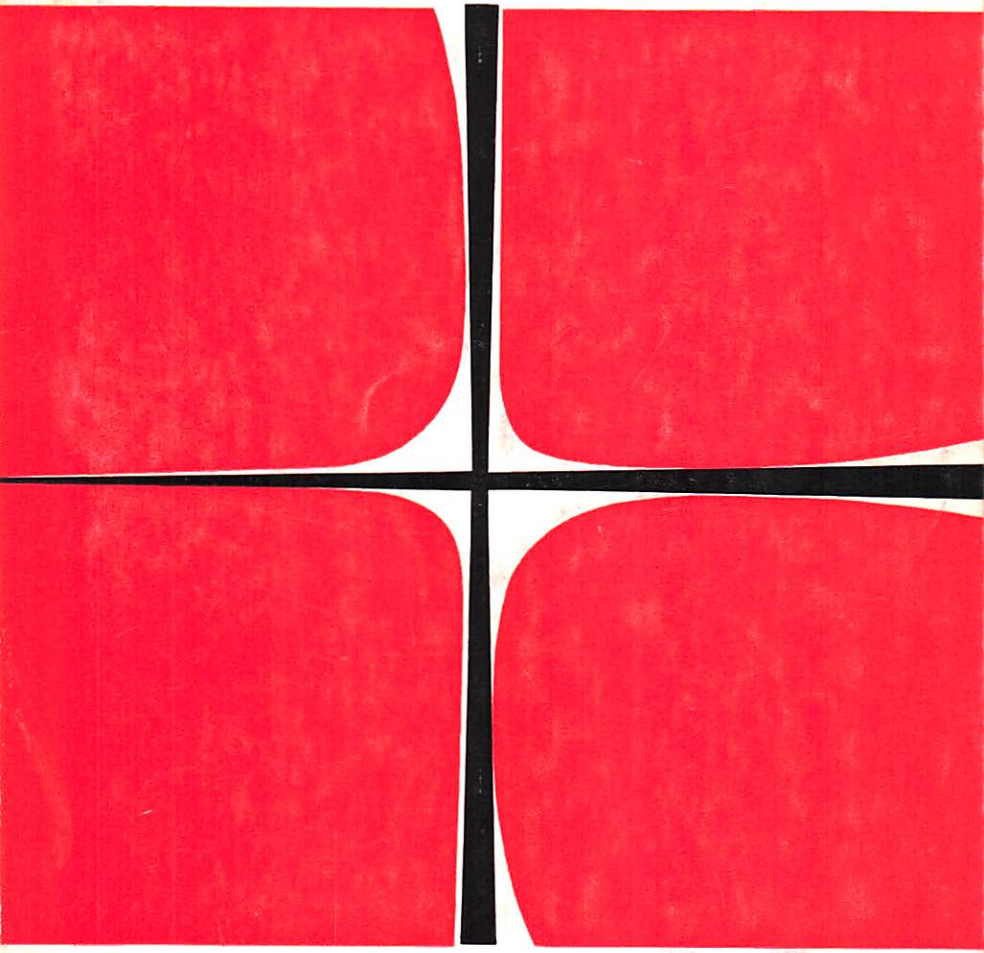
akte van het XIXe algemeen kapittel

ROME 1965

Akten van de Hoofdraad
Nr. 244

Jaargang 47
Januari 1966

AKTEN

VAN HET

XIXe ALGEMEEN KAPITTEL

ROME
1965
8 april - 10 juni

VOORWOORD VAN DE ALGEMEEN OVERSTE

Turijn, 31 januari 1966

Dierbare Medebroeders,

Het is mij een groot genoegen U de Akten van het Negentiende Algemeen Kapittel aan te bieden, waarnaar U met zoveel ongeduld hebt uitgezien.

Ik zou uw intelligentie onderschatten, wanneer ik U lang zou ophouden met uit te leggen hoeveel werk het opstelllen, herzien en corrigeren van de definitieve tekst meegebracht heeft. Ik ben er zeker van uit naam van allen te spreken, wanneer ik hier allen bedank — en dat zijn er niet weinig — die in de laatste maanden hieraan hebben meegewerkt.

De taak van het Algemeen Kapittel, van de Hoofdraad en van de postcapitulaire commissies is nu beëindigd. Nu, met de afkondiging door de Algemeen Overste, welke — voorzover ze van hem afhangt — volgt op de goedkeuring van de Congregatie der Religieuzen, worden de Akten erfgoed van alle salesianen, leven van ons leven, voedsel voor dagelijkse overweging, en vooral edelmoedige en oprechte inzet voor de praktijk.

1. De salesiaan in het centrum van alles.

Als ik een vergelijking zou willen gebruiken om het beeld weer te geven van ons Algemeen Kapittel, dan zou ik, met alle bescheidenheid, deze ontlenen aan het evangelie : en zou ik willen zeggen dat het kapittel een huis was gebouwd op een massieve rots.

In het centrum van dit huis, dat nu het onze is en is gebouwd steen voor steen in een lange en moeizame uitwerking van ideeën, staat een menselijke figuur, een dominerende, levende en actuele figuur, waarop alle kapittelleden met broederlijke bezorgdheid hebben gelet, naargelang het huis groeide : de Salesiaan.

Ik zou niet graag zien dat de verscheidenheid en het grote aantal van de documenten die u onder ogen komen, uw aandacht zouden afleiden van deze centrale visie, welke de eerste en voortdurende zorg is geweest van heel het Algemeen Kapittel; de Salesiaan, de Salesiaan die gevormd moet worden en ingebed moet worden in de stroom van een rijke en levende traditie, waarin het nieuwe vervat ligt, om nieuwe kracht en leven te geven aan de salesiaan van de komende eeuw.

Niet allereerst voor de werken hebben we gearbeid, maar voor u, dierbare medebroeders, voor ieder van u in het bijzonder. We hebben uw

tegenwoordigheid steeds gevoeld met broederlijke vreugde en schroom, terwijl we onze gedachten allereerst hebben gericht op de kostbare levens van de broeders en daarna pas op de structuren en de activiteiten van onze familie.

Ik zou graag willen dat u hiervan overtuigd was en zich erdoor gesterkt voelde.

Hierop is heel de opbouw van de documenten gericht, evenals de verscheidenheid van nieuwe of als nieuw aangevoelde initiatieven, zoals de herindeling van werken, de aanpassing van de diverse ambten en lichamen, de instelling van een vicaris naast de provinciaal en de directeur, de omschrijving van de persoon van de geestelijke leidsman, de maandelijkse recollectie met een betere opzet, de retraites, waarin meer plaats wordt ingeruimd voor persoonlijke arbeid, de periodieke cursussen van ascetische aanpassing voor de diverse categorieën, de cursussen van voorbereiding voor de toekomstige leidende en vormende elementen van de Congregatie, de instelling van adviesraden, opstellen van directoria voor de vormingscycli, de nieuwe opzet van de assistentiejaren, de aangepaste voorbereiding op de eeuwige geloften, de mogelijkheid van een tweede noviciaat, enz. Alles bijeen een bloei van initiatieven, die alllen erop gericht zijn het vruchtbare werk van de vorming van de salesiaan te doen gedijen, zoals de tijd die we beleven en het apostolaat waartoe we geroepen zijn, van ons vragen.

Verbonden aan deze eis tot vorming is er de niet minder belangrijke eis tot opleiding van de afzonderlijke medebroeder tot de diverse taken welke de gehoorzaamheid hem zal opleggen. De maatschappij van vandaag weigert mensen op te nemen in haar structuren, die slechts een algemene opleiding hebben ontvangen, zonder culturele, technische en professionele specialisatie. En helaas zijn de droevige sporen van dit harde tolgeld duidelijk zichtbaar in de beangstigende verschijnselen van werkloosheid, honger, emigratie, enz.

Wij moeten onszelf niet in slaap sussen met de naïeve illusie dat een beetje goede wil voldoende is om het hoofd te bieden aan de onmetelijke eisen, welke onze werken ons iedere dag meer stellen, en dat het voldoende is de wagen hoe dan ook voort te trekken en 's avonds doodmoe aan te komen, gebukt onder zoveel en zo veelsoortig werk.

De mensen, de Kerk op de eerste plaats, houden ons voor authentieke specialisten in opvoedkunde en apostolaat. We moeten zoveel als in ons vermogen ligt aan deze verwachting beantwoorden. We moeten ons specialiseren, gebruik makende van de middelen welke de Congregatie op edelmoedige wijze tot onze beschikking stelt (studie, cursussen, titels, lectuur, enz.). Een bepaalde praktijk volstaat niet meer om goed les te geven, of werkplaatsen te leiden. Voortaan vraagt elke uiting van onze activiteit mensen met een gespecialiseerde opleiding, theologisch, liturgisch, filosofisch, pedagogisch, wetenschappelijk, technisch, didactisch, artistiek, recreatief en administratief... Het gaat er niet om titels te verzamelen, of specialisaties op hoog niveau ; nog minder wil men een egoïstische en eer-

zuchtige toeleg aanmoedigen op studies van eigen keuze maar onvruchtbaar voor het apostolaat : men vraagt slechts een aangepaste opleiding, om met vrucht te kunnen werken in een van de ontelbare gebieden, waar de Voorzienigheid ons roept om te werken. Iedereen ziet wat voor een gevolgen deze oriënteringen hebben voor oversten en medebroeders.

2. De Congregatie op een keerpunt.

Gedurende de werkzaamheden van het kapittel heeft men duidelijk kunnen opmerken hoe alle aanwezigen hun blik gericht hielden op het Tweede Vaticaans Concilie. De sfeer te Rome heeft ongetwijfeld dit klimaat gevoed, vol lente-spanning en beloften.

We zijn het er allen over eens dat de Congregatie zich op een keerpunt bevindt. Maar laten we deze uitdrukking niet misverstaan. Als men onder keerpunt verstaat het inslaan van een andere weg, dan is men fout. Als men onder keerpunt verstaat het voortgaan op dezelfde weg, maar met nieuwe richtlijnen, impulsen en middelen, dan verstaat men het goed, want vóór ons heeft de Kerk dezelfde besliste en moedige stap gezet, terwijl ze toch verankerd bleef in de vruchtbare bodem van haar eeuwenoude, goddelijk-menselijke traditie.

Hier kunnen we terugdenken aan de woorden van Paulus VI : « Uw Sociëteit bereikt een mijlpaal, ze neemt poolshoogte, zouden de zeelieden zeggen, het einde van een tijdperk en het begin van een tweede. » We hebben edelmoedig gezaaid in de vruchtbare aarde van de traditie. Er zal dus zeker iets nieuws uit voortkomen ; maar steeds geënt op de krachtige tronk van een traditie die in het verleden overvloedige vruchten heeft voortgebracht en ons dus in de toekomst niet kan teleurstellen.

Laten we dus naar de toekomst kijken met « wijze aanpassing aan de behoeften van de tijd. » (Paulus VI, ibidem.)

3. Persoonlijker accent in leer en richtlijnen.

En opdat deze enting zo gelukkig en zo vruchtbaar mogelijk geschiede, is het dringend vereist een mentaliteit te vormen en niet een inventaris op te stellen van regels die men in praktijk moet brengen.

Zoals met alle grote en mooie zaken, zo moeten we ook het kapittel doen herleven in iéder van ons, om het te begrijpen en aan te voelen. Het moet een deel worden van onze geest en van ons hart, voordat het zich kan omvormen in het ritme van de actie. Met hulp van de heilige Geest en onder de liefdevolle leiding van de oversten, die deze zeer delicate taak toegewezen hebben gekregen, moeten we vóór alles de ideeën bestuderen en verdiepen die al de documenten bezielen : alleen dan zullen we uitvoerders kunnen zijn, niet zozeer van de afzonderlijke beschikkingen alswel van het geheel ervan dat gericht is op de vernieuwing van ons leven als salesiaan, als religieus, als apostel.

Laten we niet meteen zeggen over een bepaald document : « Dit geldt niet voor mij, dit is voor de priesters, voor de coadjuteurs, voor de paro-

chies, enz. » In een gezin handelt en denkt men niet zo. De zaken van de een zijn de zaken van de ander ; de plannen van de een zijn de plannen van heel het gezin. Laten we dus met gelijke aandacht al de documenten en de aanhangsels lezen en overwegen. Het licht ontstaat, zoals we heel goed weten, uit de synthese van verschillende kleuren. Elk document draagt bij tot de schittering in al haar facetten van de kostbare diamant van het kapittel ; de documenten lichten elkaar toe. Hier en daar kan men op bijzonderheden stoten die heel veel helpen om de ware geest te ontdekken, welke heel het kapittel bezield heeft in een samenzang van aller bekommernis.

Lees ze dus ook voor u zelf ; wees niet tevreden met het voorlezen in de communauteit. De congregatie, ik zou durven zeggen Don Bosco zelf, wil met deze akten niet een mooie conferentie of preek houden aan zijn zonen ; maar wil een hartelijke en opbouwende dialoog tot stand brengen met ieder van u ; wil u zeggen wat er nodig is om met vrucht verder te gaan op de ingeslagen weg in de tweede eeuw van ons bestaan.

4. Verantwoordelijkheid van de oversten.

Natuurlijk zijn er in de Akten bepaalde punten die nog verduidelijking behoeven en slechts trapsgewijze in praktijk gebracht kunnen worden. Daarom zullen de daarvoor verantwoordelijke oversten niet nalaten geschikte en tijdige richtlijnen te geven om willekeurige interpretaties te voorkomen. Wij zijn het er allen over eens, dat na de afkondiging van deze Akten de persoonlijke meningen moeten verdwijnen om samen te vloeien in de bedding van een gezamenlijke actie, zonder dewelke geen opbouwende arbeid mogelijk is. Er zijn dus bepaalde punten die men niet kan overlaten aan de zienswijze of het initiatief van de enkeling. Onze familie is groot en het is nodig de krachten te bundelen om te komen tot één lijn in onze activiteit, waarvoor we zo nodig tot op zekere hoogte persoonlijke meningen moeten opgeven.

Hier ontspringt ook de dringende plicht van iedere overste om te coördineren, te verduidelijken, op weg te helpen, rond zich de directe medewerkers te verzamelen om zonder verstrooiing of gevaarlijke ontsporingen over te gaan tot de uitvoering. Samenwerken en zich beraden, raad vragen.

Hier juist wil ik opnieuw aandringen op de geest van de «« dienstbaarheid », welke het kenmerk moet zijn van het gezag op elk niveau, van een geordende, beleidsvolle, harmonische dienstverlening.

Geen geïmproviseer. De actieplannen moeten goed bestudeerd worden. Men moet goed de concrete manier nagaan hoe de schikkingen van het kapittel het best verwezenlijkt worden met de diverse groepen van medebroeders die binnen de communiteit werkzaam zijn : met de priesters en met de coadjuteurs, met de jongeren en met de ouderen.

Voor heel deze delicate opzet van het werk is het noodzakelijk alle krachten in te schakelen en een beroep te doen op de samenwerking van

allen op elk niveau : in het centrum van de congregatie, in de groepen van provincies, in de provincies, in elk huis en in elke sector van onze acitiviteit.

Laten we bij deze gelegenheid ontdekken hoe kostbaar en opbouwend de broederlijke dialoog is, welke zozeer door de Kerk wordt aanbevolen in de historische encycliek « Ecclesiam suam ». Het is een kwestie van rechtvaardigheid : we zullen er grote voordelen van hebben in elk opzicht. Onze Congregatie is er een van actief leven en beschikt over krachtbronnen welke verstandig benut moeten worden. Misschien kunnen vele medebroeders van rijpere leeftijd en van rijpe ervaring nog mogelijkheden ontdekken in het apostolaat, zowel voor zichzelf als voor de communiteit waarin ze werken. Laten we er gebruik van maken en deze mogelijkheden met vertrouwen waarmaken.

De verantwoordelijke gezagsdrager moet gaarne en dikwijls zijn medewerkers raadplegen, en dezen op hun beurt houden het voor hun eerste plicht om samen te werken, door in de raden de bijdrage te leveren van hun persoonlijk inzicht, van hun ervaring, altijd en alleen in het verlangen om het werkelijk welzijn van de communiteit te bevorderen, van de zielen, en zeker niet om ten koste van alles hun eigen zienswijze door te drijven.

Niemand van ons is een bron : we zijn allemaal beekjes met meer of minder water, die allen edelmoedig moeten samenvloeien in één bedding, die van onze door God gezegende communiteit.

De problemen zullen noch klein in omvang noch gering in aantal zijn, zowel in de provincies als in de huizen. Maar de Heer zal niet nalaten de gemeenschappelijke en oprechte inspanning te belonen welke heel de Congregatie zal opbrengen in al haar leden en op elk niveau, om zich in hernieuwde levenskracht aan te passen aan de tijden, om methodisch en moedig de beslissingen te verwezenlijken, welke ze zelf door middel van het Algemeen Kapittel, haar juridische en daarvoor aangewezen orgaan, heeft genomen en bevestigd.

5. Herindeling van de huizen

Onze huizen zijn talrijk en vaak gecompliceerd, zowel door hun proporties als door hun veelsoortige activiteiten. Als we onze tred zouden moeten aanpassen aan de stimulans van de aanvragen die onophoudelijk aan ons gericht worden door autoriteiten, medewerkers, instanties, dan zouden we onze huizen overmatig moeten uitbreiden. Maar we mogen de wijze en verlichte raadgevingen van Paulus VI niet uit het oog verliezen : we zouden tekortschieten aan gevoel voor verantwoordelijkheid, dat steeds waakzaam moet zijn in de leiding van onze congregatie. We mogen de vermanende woorden van de Paus niet in de wind slaan : « Er zijn verfijnde bekoringen... ernstige gevaren... moeilijkheden die verband houden juist met de afmetingen die de Congregatie aanneemt» (Paulus VI, ibidem).

Het is duidelijk dat we voordat we voortstuwen om de reeds be-

staande huizen uit te breiden in aantal en afmetingen, allen de dwingende bekommernis moeten voelen voor de mens, de religieus, de salesiaan, de kostbare hoofdpersoon van deze duizelingwekkende activiteit. Anders zouden we wel indrukwekkende werken kunnen opzetten, waarvan de buitenstaander onder de indruk komt, maar zouden we tenslotte de mens, de religieus, de salesiaan verstikken. We mogen in onze eisen een bepaalde grens niet overschrijden, om het authentieke welzijn van de medebroeder en de vruchtbaarheid zelf van zijn edelmoedige apostolische arbeid niet op te offeren. Ons moet steeds de persoon van de medebroeder als religieus vóór alles gaan, omdat deze, bij het afleggen van zijn professie, heel zijn bestaan in onze handen heeft gelegd voor tijd en eeuwigheid. Dat betekent niet dat de salesiaan ook in de toekomst niet die harde werker moet zijn waarvoor de Kerk en de maatschappij hem steeds gehouden heeft.

We moeten ons dus met enige werkelijkheidszin afvragen : welk doel staat ons voor ogen bij het in leven houden van bepaalde werken, bij het uitbreiden of beginnen van andere werken ? Het heil van de zielen. Welke zielen ? Die van de jongens en volwassenen die aan onze zorgen zijn toevertrouwd. Maar wie ziet niet in dat dit heil van de zielen onbereikbaar is, als we geen medebroeders hebben die zich daaraan kunnen wijden of als degenen die beschikbaar zijn verloren dreigen te gaan onder de folterende drup van een arbeid zonder rustpoze, zonder een ogenblik om weer op krachten te komen wat betreft hun lichaam, hun verstand en vooral hun geest.

De Paus heeft ons gezegd dat er een « voorrang bestaat van het godsdienstig leven, niet alleen qua objectieve waardigheid, maar ook qua daadwerkelijke kracht, welke men moet erkennen in het religieuze leven niet alleen wat betreft de eigen heiliging maar ook voor de opvoeding van anderen ». (Paulus VI, ibidem).

Ik weet het, er is veel moed voor nodig om nee te zeggen op zoveel aanvragen, vooral wanneer deze komen van de kant van weldoeners of van de autoriteiten die tegemoet willen komen aan dringende sociale noden. Ik weet het, dierbare medebroeders, en ik heb er alle begrip voor. Maar het is een kwestie van leven of dood voor onze congregatie. We voelen er niets voor nog meer werk te laden op de schouders van dierbare medebroeders die in zichzelf de frisse en zuivere bronnen voelen uitdrogen van hun priesterschap en van hun religieuze toewijding aan God.

Het apostolaat is een delicate activiteit van de geest. Men kan geen apostel zijn met een uitgeput geestelijk leven. Als in de toekomst de Heer in antwoord op onze edelmoedige inzet, gunstiger situaties zal scheppen, zullen we met grote vreugde gehoor geven aan de dringende aanvragen die de Kerk op alle fronten tot ons richt.

6. Rangorde in onze activiteiten

Van Don Bosco tot nu toe hebben wij de buitensporige groei gezien van onze werken, niet alleen qua aantal maar ook qua verscheidenheid.

Er zal dus ook enige moed voor nodig zijn om ons te richten naar hetgeen de Kerk door middel van het Concilie heeft willen aanbevelen en naar hetgeen het Kapittel ook duidelijk heeft bevestigd. En vanuit dit gezichtspunt moeten we twee fundamentele eisen respecteren : ons niet verwijderen van de echte geest van de Congregatie en de voorkeur geven aan de meest behoeftige categorieën uit de gecompliceerde samenleving van deze tijd.

Het ligt in de natuurlijke ontwikkeling van de instellingen, steeds te streven naar een hoger niveau, met het risico dikwijls het oorspronkelijke doel te misvormen. Dit kan men constateren zowel in de burgerlijke organisaties als in de religieuze. Nu komt het er echter op aan dat de Kerk, in haar verlangen om de meest behoeftige klassen van de maatschappij te bereiken, op onze volledige en edelmoedige medewerking kan rekenen (Paulus VI, ibidem).

Het komt hierop neer dat onze Congregatie door moet gaan met getuigenis af te leggen ten gunste van de levenskracht van het Evangelie en van het hart dat de Kerk heeft voor de noden van de wereld, vooral de wereld van jeugd en arbeid » (Paulus VI, ibidem).

Laten we vertrouwen hebben « in de doelstellingen waaraan onze Congregatie zich wijdt », omdat « deze niet edeler zouden kunnen zijn, noch moderner, noch dringender, of nog beter zouden kunnen beantwoorden aan het apostolisch program van de Kerk van nu » (Paulus VI, ibidem).

Onze doelstellingen zijn gericht op de vorming van de jeugd. Hiermede « heeft de Congregatie deel aan de zending van de Kerk » ; hiermede « bouwen we aan de Kerk ». Op dit gebied rekent de Kerk op ons op een zeer expliciete en speciale wijze. « De salesiaan wordt door de Kerk gezonden tot de jeugd van vandaag. »

In kinderlijke eerbied voor de bekommernissen welke de Heilige Vader ons heeft toevertrouwd, moeten we derhalve op de eerste plaats stellen het werk van de oratoria en dat van de opvoeding, vooral wat betreft de technische sector, voor de jongens van de minder vermogende klasse.

Het oratorium moet weer onze eerste zorg zijn. Een oratorium, dat terwijl het haar deuren openzet voor de menigte jongens die rond haar muren te hoop lopen, op overvloedige wijze weet te beantwoorden aan de problemen welke vandaag ontstaan door de vrije tijd, met alle middelen en verworvenheden van de moderne techniek en wetenschap. Een oratorium dat zich niet beperkt tot een uitpuilende speelplaats of zaal, maar dat een echt « jeugdcentrum » is in de meest volledige, meest moderne en meest dynamische zin van het woord, waarin ook het godsdienstonderricht verwezenlijkt wordt met aan onze tijd aangepaste methodes en middelen.

Daarna komt het vakonderricht dat door de maatschappij en dus ook door de Kerk wordt gevoeld als een absolute behoefte. De Paus en het wereldepiscopaat hebben zich hierover uitgesproken in termen die

geen uitstel dulden. De wereld van de arbeid verwacht een christelijke bezieling en deze bezieling kan men overbrengen vooral wanneer de menselijke persoon nog ontvankelijk is voor vorming en leiding. Juist de jonge arbeiders, de jonge vaklieden moeten door ons benaderd worden, georganiseerd en geleid in onze scholen, in onze pensionaten, in onze jeugdcentra. De wereld heeft de arbeid ontdekt als een economische factor van de hoogste rang ; het is onze taak haar te ontdekken en te doen ontdekken als een factor van dagelijkse spiritualiteit, van bovennatuurlijke verheffing.

Vandaag zou een verlaten van dit werkterrein, wanneer ons dit niet wordt ogelegd door speciale omstandigheden welke door de Kerk erkend zijn en door de gehoorzaamheid geheiligd, gelijk staan aan verraad en aan desertie van de frontlinie welke ons door God is toegewezen.

Op deze frontlinie zijn wij allemaal ingezet. We moeten ervan overtuigd zijn dat « de integrale opvoeding van de jongen het werk is van geheel de communiteit van opvoeders ». Elke leemte welke ontstaat in deze sector doordat iemand zich gaat wijden aan persoonlijke activiteiten en initiatieven, verbreekt de hechtheid van dit opvoedersteam, waarin elke handeling, elk woord de sacraliteit heeft van een religieuze daad, want, zo verzekert ons Christus, « al hetgeen ge gedaan hebt aan de kleinen en behoeftigen, dat hebt gij aan Mij gedaan ».

Maar « prioriteit en voorkeur » willen natuurlijk niet zeggen « exclusiviteit ». Onze Constituties voorzien ook andere apostolische activiteiten, die ook bij uitstek salesiaans zijn, en welke ook als zodanig moeten hooggeacht en verzorgd worden door degene die er op een of andere wijze verantwoordelijk voor is. Denken we aan de missies, die de loopgraven moeten blijven van onze veroveringen en van onze roem ; aan het apostolaat van de pers en aan de sociale communicatiemiddelen, die daarvan tegenwoordig de natuurlijke ontwikkeling zijn. En hoe zouden we onze belangstelling kunnen verliezen voor de medewerkers en de oudleerlingen ? De parochies verder zijn voor ons dikwijls een noodzakelijke integratie van onze bijzondere zending.

Van groot belang is het in de verscheidenheid van activiteiten waarvoor onze Congregatie zich inzet, dat gevoel voor verhoudingen vast te houden, die gezonde openheid, welke ons, terwijl ze ons aanzet tot de volledige inzet zonder bekrompenheid van al onze krachten waarover we beschikken tegelijkertijd verre houdt van ongecontroleerd streven naar doeleinden welke niet voor ons zijn weggelegd noch door de Kerk, noch door de Congregatie, noch door de gehoorzaamheid, en welke dikwijls worden geschapen door persoonlijke willekeur.

7. Besluit : vooruitgaan !

Dierbare medebroeders, ik heb uw aandacht willen vestigen op enige ideeën die u kunnen leiden en verlichten in de waardering en nog meer

in de verwerkelijking van de besluiten van het Negentiende Algemeen Kapittel.

Ik spreek de wens uit dat ze u van dienst mogen zijn om gebruik te maken, zoals Paulus VI het uitdrukte, van het uur van God, dat geslagen heeft in het Vaticaans Concilie en voor ons ook in het Algemeen Kapittel; om in concreto « factores verbi » te worden, uitvoerders van hetgeen de Kerk en het Kapittel hebben beschikt voor het welzijn van onze zielen en van de zielen waarvoor wij verantwoordelijk zijn.

Wij allen in feite hebben na de afkondiging de plicht, niet meer om te discussiëren, maar om met goede wil, edelmoedig, als authentieke zonen van de Kerk en van Don Bosco, de besluiten van het Algemeen Kapittel in praktijk te brengen.

Op de nieuwe weg, die we inslaan — verenigd in de wederzijdse liefde en vertrouwen — worden we bemoedigd door de vaderlijke woorden welke Paulus VI gericht heeft tot de vertegenwoordigers van onze geliefde Congregatie en tot iedere salesiaan. Hij wilde ons ervan verzekeren « dat het afgelegde pad een recht en weldoend pad is geweest en dat we daarop moeten voortgaan met vaste en blijde pas » (Paulus VI, ibidem).

Vertrouwen en blijdschap.

We hebben een goede keuze gedaan. De Kerk geeft ons « een bevestiging van de zekerheid en de verdienste van ons apostolisch program » (ibidem).

« Vooruitgaan ! » was het laatste woord van de Heilige Vader op het moment dat hij afscheid nam van het Algemeen Kapittel, « vooruitgaan naar een grotere authentieke trouw aan de geest van de Kerk en van Don Bosco ».

Dierbare medebroeders, de akten van het Negentiende Algemeen Kapittel, die ik hierbij met het hart van Don Bosco aan ieder van u overhandig, hebben juist dit tot doel.

Moge op deze nieuwe weg de Heilige Maagd, Moeder en Hulp der Kerk en van de Congregatie ons bijstaan.

LUIGI RICCERI,
Algemeen Overste.

EERSTE DEEL

DOCUMENTEN

I. - BESTUUR VAN DE CONGREGATIE

Inleiding

Artikel 50 van de Constituties luidde tot dusver : « Voor het inwendige is het oppergezag over de gehele sociëteit toevertrouwd, in gewone omstandigheden, aan de Algemeen Overste en zijn Raad, die de naam draagt van Hoofdkapittel en samengesteld is uit de prefect, de geestelijke directeur, de econoom en vijf raadsleden ; in buitengewone omstandigheden aan het Algemeen Kapittel. » Via een langdurige en positieve ondervinding heeft deze formule haar nut bewezen, ook al zijn, naargelang de omstandigheden, hier en daar enkele wijzigingen aangebracht. Toch heeft het 19e Algemeen Kapittel het hele probleem nog eens op de keper beschouwd, in het licht van de volgende omstandigheden : de aardrijkskundige uitbreiding en differentiatie van de salesiaanse vestigingen, gepaard met het groeiend aantal leden uit verschillende landen en culturen ; suggesties vanuit de provinciale kapittels ; de ruime ervaring van de Hoofdraad (vroeger Hoofdkapittel) en de noodzaak trouw te blijven aan de traditie en dus een nauwe voeling te bewerkstelligen tussen oversten en medebroeders over de gehele wereld. Bovendien moeten er meer coördinatiemogelijkheden komen met allerlei nieuwe kerkelijke instanties en hun initiatieven. Men denke b.v. aan de bisschopsconferenties, de conferenties van algemene en provinciale oversten en talloze organisaties van lekenapostolaat, vooral voor de jeugd. Deze contacten vereisen een differentiatie in bevoegdheden van onze kant. Uit de discussie is een complex van normen gegroeid die betrekking hebben op alle bestuursniveaus in de congregatie.

Alhoewel in summiere vorm heeft het Algemeen Kapittel geheel de structuur van onze sociëteit onder de loupe willen nemen : het Algemeen Kapittel, het provinciaal kapittel, de Hoofdraad, de provincies, de huizen en hun bestuur. Vrucht van deze discussie in het Algemeen Kapittel zijn een reeks nieuwe normen die zich volledig integreren met de reeds bestaande normen en toch volledig beantwoorden aan de moderne eisen van onze congregatie.

1. HET ALGEMEEN KAPITTEL

Besluiten

Onderscheid tussen normen en adviezen.

In de lijn van verscheidene voorgaande kapittels en vooral van het Tiende Algemeen Kapittel (1904), besluit het XIXe Algemeen Kapittel dat men duidelijk onderscheid dient te maken tussen : verplichtende normen op te noemen in Constituties en Reglementen, normen « ad experimentum » en richtlijnen en adviezen die de eigenlijke besluiten slechts belichten. Er zal nauwkeurig worden nagegaan welke normen niet meer van kracht zijn, vanwege besluiten van de H. Stoel en van de oversten, of vanwege veranderde omstandigheden.

De Rector Magnificus van het PAS lid van het A.K.

De rector magnificus van het Pontificio Ateneo Salesiano maakt voortaan ambtshalve deel uit van het Algemeen Kapittel (zie : Const. art. 128, achterin).

Tijdstip van de verkiezingen.

Met instandhouding van artikel 62 van de Constituties besluit het Algemeen Kapittel tot het formuleren van artikel 137bis (achterin).

Verkiezing van Raadsleden zonder specifieke functie.

Het Algemeen Kapittel heeft het voorstel dat de hoofdraadsleden door het A.K. direct gekozen zouden worden voor een specifieke functie of voor een bepaalde groep provincies, grondig onderzocht. Na ampel beraad heeft men het afgewezen, gezien de praktijk, en om de Algemeen Overste vrij te laten in het verdelen van deze functies onder zijn naaste medewerkers. Artikel 69 van de Constituties blijft dus gehandhaafd.

Wijze van verkiezing van de Hoofdraadsleden.

De verkiezing van de leden van de Hoofdraad zal voortaan op eendere wijze plaats hebben als die van de Algemeen Prefect e.a. Artikel 146 van de Constituties wordt in die zin gewijzigd (achterin).

Geheimhouding.

Ook niet-kapittelleden die deelnemen aan de besprekingen van het Algemeen Kapittel zijn verplicht tot geheimhouding.

2. HET PROVINCIAAL KAPITTEL

Besluiten

Het Algemeen Kapittel heeft het probleem bestudeerd van een ruimere en meer representatieve samenstelling van het provinciaal kapittel. Na een lange en diepgaande discussie heeft het zich ten gunste hiervan uitgesproken, maar er rezen zoveel praktische moeilijkheden, dat men de zaak aan de Hoofdraad heeft overgelaten. Deze zal een concreet voorstel voorbereiden voor het eerstvolgende Algemeen Kapittel.

Inmiddels wordt de novicenmeester alvast lid van het provinciaal kapittel.

3. DE HOOFDRAAD

Inleiding

Het Algemeen Kapittel ziet de noodzaak in, dat het bestuur van de Congregatie niet alleen het centrum maar ook de afzonderlijke huizen bereikt, dat het een frequent contact tot stand brengt tussen oversten en medebroeders, dat het doeltreffend kan werken, dat het voldoende op de hoogte is van de plaatselijke omstandigheden, dat het één is en homogeen in haar activiteit, zonder structuren die niet aangepast zijn aan de veranderde omstandigheden van tijd en plaats.

Daar het Algemeen Kapittel daarom een nieuwe opzet overweegt van de structuren van de Congregatie, is het er daarbij op bedacht geweest van de Regel welke ons door de Stichter gegeven is niet aan te tasten, geen al te grote wijzigingen aan te brengen in de Constituties, en het bestuursorgaan van de Hoofdraad niet buitensporig uit te breiden.

Het Algemeen Kapittel heeft ernaar gestreefd het evenwicht te bewaren tussen het verleden en de nieuwe behoeften van de Congregatie. De volgende besluiten worden nog niet onmiddellijk opgenomen in de Constituties, maar zijn « ad experimentum » tot aan het volgende Algemeen Kapittel.

Besluiten

Algemene structuur van de Hoofdraad.

Het Algemeen Kapittel besluit het aantal raadsleden binnen de Hoofdraad van 5 te brengen op 9. Alle leden hebben deel aan het centraal bestuur, onder de leiding van de Algemeen Overste, en resideren in het centrum.

De Hoofdraad heeft een dubbele bestuursmacht : in het centrum door middel van oversten die aan het hoofd staan van een centraal orgaan ; over geheel de Congregatie verspreid door middel van oversten die de leiding hebben over een groep provincies, om deze onderling en met het centrum te coördineren.

Oversten aan het hoofd van een centraal orgaan zijn : de Prefect, de Geestelijke Directeur, de Econoom en drie Raadsleden.

Volgens de Constituties heeft de Prefect de zorg voor de religieuze tucht, de Geestelijke Directeur voor de religieuze geest, de Econoom voor de financiën.

De drie Raadsleden die aan het hoofd staan van een centraal orgaan betreffende een specifieke sector van het salesiaans werk, krijgen deze functie toegewezen door de Algemeen Overste.

De andere zes Raadsleden staan aan het hoofd van een groep van provincies welke hun door de Algemeen Overste met zijn Raad wordt toegewezen.

De oversten die aan het hoofd staan van een centraal orgaan kunnen normaliter niet tevens verantwoordelijk zijn voor een bepaalde groep provincies.

Om de terminologie te vereenvoudigen zal het Hoofdkapittel voortaan « Hoofdraad » heten, en het Huiskapittel voortaan « Raad van het Huis ».

Taak van de Hoofdraadsleden

De Algemeen Prefect : men vergelijke artikel 70 van de Constituties. Hij heeft volgens de traditie de zorg voor de algemene tucht, en evenals vroeger ook weer voor de missies. Hij zal hierin worden bijgestaan door de Hoofdraadsleden die belast zijn met de zorg voor de provincies waarin de missiegebieden gelegen zijn. Voor de organisatie en de coördinatie beschikt hij over een Centraal Missiebureau.

De Geestelijke Directeur : vgl. artikel 71-75. Hij is verantwoordelijk voor het godsdienstig en zedelijk leven van geheel de Congregatie, en voortaan ook voor de roepingen en de juvenaten, naar analogie van hetgeen in artikel 72 bepaald wordt voor de novicen.

De Algemeen Econoom : vgl. artikel 76 en 77.

Het Raadslid voor de salesiaanse vorming : de instelling van deze nieuwe functie spruit voort uit de noodzaak een zekere eenheid te brengen in de vorming van het personeel, gezien de nauwe samenwerking welke er in ons apostolaat moet bestaan tussen priesters en coadjuteurs. In overeenstemming met de richtlijnen van de Algemeen Overste en van de Geestelijke Directeur, heeft hij de zorg voor de vorming van de medebroeders vanaf de eerste geloften tot aan de voltooiing van de opleiding. Alle vormingshuizen voor medebroeders vallen dus onder zijn gezag, met inbegrip van de praktijkjaren, van de pastoraalcursus, van de vijfjarige cursus theologie na de priesterwijding, van het PAS en dergelijke. Ook de lectuur voor geestelijke en culturele vorming voor de medebroeders in

opleiding en de publicaties van medebroeders uit de vormingshuizen vallen onder zijn competentie.

Het raadslid voor jeugd- en parochiezielzorg. Vanwege de nauwe betrekkingen welke tussen beiden bestaan, heeft het Algemeen Kapittel deze twee sectoren toevertrouwd aan één Raadslid. Wat betreft de jeugdzielzorg is hij verantwoordelijk voor de religieuze, zedelijke en intellectuele vorming van de jeugd in alle salisiaanse huizen, in het algemeen. Plaatselijke details vallen onder de provinciaal of het desbetreffende Raadslid voor een groep provincies.

Het Raadslid voor het apostolaat onder de volwassenen heeft de zorg voor de medewerkers en de oud-leerlingen, voor de propaganda en de salesiaanse pers, en voor de sociale communicatiemiddelen.

De leiders van groepen provincies.

In het centrum hebben ze normaliter de volgende functies :

— ze nemen deel aan het algemeen bestuur van de Congregatie ;
— ze werken de zaken af van de provincies van hun groep ;
— ze organiseren ten dienste van de Hoofdraad documentatiebureaus over het godsdienstige, morele, culturele, sociale en economische leven in hun groep.

In de groep provincies die aan hen zijn toevertrouwd :

— ze begunstigen op levendige en concrete wijze de gezinssfeer die heel de Congregatie moet bijeenhouden, door de betrekkingen tussen oversten en medebroeders te verstevigen, door rechtstreeks kennis te nemen van de plaatselijke situaties, door de provincies hechter te binden aan het centrum en hun belangen aldaar te verzorgen ;
— ze organiseren en leiden bijeenkomsten van de provinciaals uit hun groep ;
— in overleg met de provinciaals en tezamen met hen organiseren ze interprovinciale bijeenkomsten naar categorieën ;
— ze bestuderen de situatie ter plaatse met het oog op eventuele nieuwe projecten op elk gebied ;
— ze houden voeling met nationale en internationale organisaties, met de bisschoppenconferenties e.d.

In verband met deze besluiten worden artikel 78 en 79 van de Constituties geschorst.

Toelichting bij de taak van deze Assistenten.

De ondervinding van de eerste zes jaar zal moeten bijdragen tot een betere omschrijving van de taak van deze Raadsleden. Ad experimentum stelt het Algemeen Kapittel de volgende richtlijnen voor :

Zonder de mogelijkheid uit te sluiten van rechtstreeks contact met de oversten van de kant van de medebroeders, zullen de zaken van de provincies gewoonlijk afgewikkeld worden door het Raadslid dat belast is met de zorg voor deze groep, zoals dat voorheen gebeurde door een visitator.

Wanneer het zaken betreffen die in de specifieke sector liggen van een ander Raadslid, die de zorg heeft voor een centraal orgaan, dan zal men zich onderling verstaan. Gewoonlijk zal het Raadslid dat aan het hoofd staat van een centraal orgaan de zaken behandelen via het Raadslid dat belast is met de groep provincies.

De instelling van Raadsleden aan het hoofd van groepen van provincies zal in geen enkel opzicht het gezag aantasten van de Algemeen Overste, van de Raadsleden aan het hoofd van centrale organen en van de provinciaals.

Het Raadslid aan het hoofd van een groep provincies kan in geen enkel opzicht het gezag van de Algemeen Overste beperken(noch juridisch noch praktisch, daar op elk moment en om welke reden dan ook iedere medebroeder, ieder huis, iedere provincie of iedere groep van provincies zich rechtstreeks tot de Algemeen Overste kan wenden die de hoogste autoriteit blijft volgens de Constituties en de traditie.

Het gezag van de Raadsleden aan het hoofd van centrale organen blijft onaangetast. Slechts vereist is dat er overleg plaats heeft met de raadsleden aan het hoofd van een groep provincies.

De provinciaal behoudt al het gezag dat zijn functie met zich brengt, daar het Raadslid aan het hoofd van een groep provincies geen jurisdictiemacht heeft.

Het Algemeen Kapittel acht het niet opportuun zelf de provincies in groepen in te delen, deels om niet in te gaan tegen artikel 69 van de Constituties, deels om aan de Algemeen Overste in dit experimenteel stadium de nodige vrijheid te laten.

De positie van het Raadslid aan het hoofd van een groep provincies verschilt kerkrechtelijk van die van een visitator. De Algemeen Overste behoudt het recht steeds een buitengewoon visitator te kunnen benoemen, die niet per se lid moet zijn van de Hoofdraad.

Akten van de Hoofdraad.

Het Algemeen Kapittel heeft in de Constituties een artikel 83bis ingelast (zie achterin).

In overeenstemming met hetgeen bepaald is onder nr. 1 (1) bepaalt het Algemeen Kapittel dat alle bestuursorganen duidelijk onderscheid zullen maken tussen hetgeen als verplichtende norm wordt gegeven en wat als advies of richtlijn wordt voorgesteld.

De Akten van de Hoofdraad worden daarom in twee delen verdeeld : in het eerste deel, de Officiële Akten, worden de voorschriften opgenomen die als verplichtend gelden voor geheel de Congregatie ; in het tweede deel, Mededelingen, wordt al het andere opgenomen, wat de oversten als aansporing, richtlijn of voorstel aan de medebroeders willen voorleggen.

De officiële taal van de Akten van de Hoofdraad is het Italiaans.

Het centrum zou er goed aan doen te zorgen voor een vertaling in de voornaamste talen.

4. DE PROVINCIES

Inleiding

Een studie van de voorstellen van de diverse provinciale kapittels en van afzonderlijke medebroeders omtrent de structuren van de provincie en van de huizen brengt de volgende eisen naar voren : eenheid, aanpassing, geledingen, rationele en functionele werkverdeling. Dergelijke eisen liggen volledig in de lijn van de geest van Don Bosco, van de salesiaanse traditie en van de ontwikkeling van de Congregatie. Bovendien beantwoorden ze aan de huidige tijdsomstandigheden en aan de geest van het Concilie.

De eenheid is een noodzakelijke vereiste voor een efficiënt bestuur. Ze ligt dan ook ten grondslag aan het bestaan zelf van de Congregatie, die in de Algemeen Overste, in de provinciaal en in de directeur, het respectievelijk centrum ziet van harmonische en competente leiding ([2]).

De geest van aanpassing heeft de oorsprong en de ontwikkeling van het werk van Don Bosco steeds gekenmerkt. Don Bosco heeft zijn werk juist gewild om tegemoet te kunnen komen aan de eisen van de jeugdzielzorg in zijn tijd, in al haar verschillende situaties, met instituten en methodes, die nu gemeengoed geworden zijn in deze tijd en in hun pastorale waarde door het Concilie zijn aanvaard.

Om de vereiste eenheid en aanpassing te waarborgen is er een bestuur nodig dat doeltreffende geledingen bezit, op juridisch en technisch gebied, zowel voor het innerlijk bestuur van de Congregatie als voor de inpassing in de Kerk en de maatschappij.

Ook op het gebied van apostolische activiteit is als op elk gebied van de arbeid een rationele en functionele werkverdeling noodzakelijk. Dit vereist o.a. de instelling van studie-centra en van technische bureaus, met bevoegd personeel, die de problemen bestuderen, een eerste programmering opstellen in elke sector en dan zorg dragen voor de uitvoering.

Besluiten

Omvang van de provincies.

Het Algemeen Kapittel stelt als beginsel : men vermijde een overgroot aantal provincies te vormen ; dat strekt ten nadele van hun doelmatigheid. Dit zal een grotere bevoegdheid en doeltreffendheid van de centrale organen bevorderen, alsmede een besparing van het beschikbare personeel, grotere bewegingsvrijheid, een betere financiële consistentie, een hoger geestelijk, salesiaans en cultureel niveau vooral in de vormingshuizen.

Provinciaalsconferenties.

Om dezelfde redenen en vanwege de nodige aanpassing in organisatie schijnt een nieuwe juridische vorm wenselijk voor het onderling contact tussen de provincies, die om etnische, geografische, linguistische, culturele of pastorale redenen een zekere affiniteit hebben wat betreft de plaatselijke situatie en problemen.

Daarom besluit het Algemeen Kapittel over te gaan tot de instelling van « Provinciaalsconferenties », die voorgezeten worden door het desbetreffende lid van de Hoofdraad. De samenstelling van deze conferenties valt onder de bevoegdheid van de Algemeen Overste en zijn Raad.

De provinciaalsconferenties hebben o.a. de taak :

— de lokale uitwerking en toepassing te bestuderen en te bevorderen van de algemene normen ;
— zorg te dragen voor een betere lokale coördinatie en integratie van de salesiaanse activiteit in Kerk en maatschappij ;
— verantwoorde experimenten te bevorderen om te komen tot een aanpassing van structuren en methodes van het salesiaans apostolaat ;
— de taken uit te voeren welke hun door het Algemeen Kapittel worden opgedragen.

De beslissingen van een provinciaalsconferentie hebben geen bindende kracht voor de betrokken provincies voordat ze zijn goedgekeurd door de Algemeen Overste en zijn Raad, aan wie ze door de betrokken groepsleider worden voorgelegd.

Provinciale Raad.

Het Algemeen Kapittel besluit tot de volgende structurering van de provinciale raad : de provinciaal, twee of drie raadsleden vrijgesteld van taken in de huizen, van wie één de functie van vicaris, een ander die van provinciaal econoom zal bekleden ; twee of drie raadsleden, gekozen uit de medebroeders, die belangrijke taken vervullen in de huizen.

Wat betreft de benoeming van de raadsleden blijft artikel 91 van de Constituties van kracht.

Voor de functionering gelden de volgende richtlijnen :

— ze wordt regelmatig, minstens éénmaal per maand, bijeengeroepen ;
— de agenda wordt enkele dagen van te voren bekend gemaakt, zodat de leden de onderwerpen ter discussie kunnen bestuderen ;
— het verslag moet nauwkeurig en compleet zijn en wordt door alle leden getekend ;
— telkens wanneer volgens de Constituties of Reglementen voor de een of andere aangelegenheid de toestemming van de Hoofdraad vereist is, dan doet de provinciaal hiervan formele aanvrage, met bijvoeging van een kopie van het verslag der vergadering, dat over de zaak gehandeld of gestemd heeft.

De vicaris van de provinciaal vervangt de provinciaal bij diens

afwezigheid of verlet, in alles wat het normale bestuur van de provincie betreft, en bovendien in de taken die hem worden opgedragen. De vrijgestelde Raadsleden wijden zich aan problemen van administratie en organisatie op gebied van de verschillende activiteiten van de provincie, hun toe te vertrouwen door de provinciaal.

Provinciale Afgevaardigden.

Het Algemeen Kapittel keurt de instelling goed van de functie van provinciale afgevaardigden voor de verschillende activiteiten op provinciaal niveau (medewerkers, oud-leerlingen, compagnieën, catechese, roepingen; onderwijs, parochies, enz.) met als taken : studie, ontwikkeling, organisatie en coördinatie.

Het lijkt niet gewenst dat de afgevaardigden « vi muneris » tevens lid zijn van de provinciale raad. De geschiktheden voor beide functies vallen niet altijd samen. Natuurlijk kan aan een lid van de Raad altijd een dergelijke functie van afgevaardigde worden toevertrouwd.

Commissies van experts.

Terwijl de provinciale raad haar volmachten behoudt volgens de Constituties, stelt de provinciaal met zijn raad voor de voornaamste sectoren van speciale activiteiten commissies in van deskundigen, salesianen en niet-salesianen. Deze worden regelmatig geconsulteerd.

Bijzondere besluiten.

Desgewenst kunnen de provinciaal en zijn medewerkers een aparte communiteit vormen, onder een eigen directeur, bijvoorbeeld de vicaris of een ander raadslid, maar nooit geïsoleerd en niet te ver van een normaal salesiaans werk.

De bankrekeningen moeten niet op naam staan van één persoon, maar van de Provincie of de stichting. Indien mogelijk, moeten deze rekeningen open staan voor drie handtekeningen, met de mogelijkheid minstens met twee te werken. In elk geval nooit minder dan twee, die of tezamen of ieder apart het recht tot tekenen hebben.

Omdat de Salesiaanse Sociëteit ten doel heeft « ieder werk van geestelijke of lichamelijke naastenliefde ten behoeve van de jongens, in het bijzonder van de armste », moet er in iedere provincie minstens één zuiver liefdadige instelling zijn of een aantal studiebeurzen voor minder welgestelde jongens die daarvoor in aanmerking komen, verstrekt door de verschillende huizen volgens een door de provinciaal goedgekeurd plan.

Met inachtneming van wat bepaald is over de toestemming voor bouwwerk, heeft de prefect rechtstreeks toezicht op het bouwen of verbouwen in de huizen, onder de verantwoordelijkheid van de directeur.. Toch kan de provinciale econoom, bijgestaan door zijn technisch bureau,

een voortdurende, nauwlettende controle uitoefenen over al het bouwwerk in de provincie.

5. DE HUIZEN

Inleiding

In de revisie van de structuren, waardoor functionele en vruchtbare activiteit in de afzonderlijke huizen gewaarborgd wordt, zijn er buiten bovengenoemde richtlijnen omtrent de provinciale structuren nog andere behoeften aan het licht gekomen in de studies en voorstellen van de provinciale kapittels en afzonderlijke medebroeders.

Men acht het voor de salesiaanse geest, voor het apostolaat en de vorming van essentieel belang dat de figuur en de functies van de directeur en van de oversten van het huis de oorspronkelijke kenmerken blijven behouden. Volgens de wens van Don Bosco en een ononderbroken traditie, is de directeur ongetwijfeld het centrum en eenheidsprinciep van elk salesiaans huis : hij is het hoofd van de communiteit, de leider van de medebroeders, de bezieler van alle apostolaat, de eerste, indien mogelijk, onder de opvoeders, de hoogste instantie wat betreft economische, organisatorische of technische activiteiten enz. « De directeur heeft de zorg voor de gang van zaken op geestelijk, didactisch en materieel gebied » (Regl. van de Huizen. « De directeur is de voornaamste overste en verantwoordelijk voor alles wat in het oratorium gebeurt » (Regl. van het oratorium). De directeur is dus « verantwoordelijk voor het doen en laten van iedereen... hij zorge ervoor steeds een vader te zijn, die van alles op de hoogte is om iedereen te kunnen helpen en niemand te schaden » ([3]).

Dezelfde salesiaanse traditie, als het ware geïncarneerd in de persoon van Don Bosco, heeft de concrete betekenis van de directeur voor de eenheid in huis gepreciseerd, door aan hem toe te voegen, als essentiële en onvervangbare factor, de medeverantwoordelijkheid en de solidaire samenwerking van alle andere oversten, vooral van de Raad. Don Bosco zelf, die insisteert : « de directeur weze alles bij ons » ([4]), omschrijft nader zijn functie : « de directeur moet directeur zijn, dat wil zeggen, hij doet de anderen werken : hij moet waken en regelen, maar nooit zelf het werk van anderen overnemen. Beschikt hij niet over personen met grote bekwaamheid, dan moet hij het maar doen met minder bekwame mensen, maar nooit zelf het werk gaan doen uit zucht naar perfectionisme. Hij moet zorgen dat iedereen zijn taak vervult, maar nooit zelf een bijzondere taak op zich nemen » ([5]). « Directeur zijn betekent : de taken verdelen en zorgen dat ze worden verricht » ([6]). En in het bijzonder : « de raad bijeenroepen en van tijd tot tijd alle leraren om gezamenlijk de problemen te bestuderen. Denk eraan dat de directeur niet zélf veel moet doen, maar hij moet ervoor zorgen dat de anderen werken, en erop toe zien dat ieder zijn plicht vervult » ([7]).

De behoefte aan eenheid wordt vooral vandaag aan de dag gevoeld in de nieuwe situaties waarin het salesiaans werk zich bevindt.

Allereerst is men nog steeds niet de onzekerheid te boven gekomen, ontstaan door het verlies van het samengaan van directeur en biechtvader van de communiteit, jongens zowel als medebroeders. De figuur van de directeur als opvoeder en geestelijke leider is in de praktijk nog niet even duidelijk. De directeur wordt overstelpt door een massa administratieve en organisatorische rompslomp. De prefect wordt praktisch geheel onttrokken aan het opvoedkundig team. Ook wat betreft de scholen nemen administratie en bureauwerk steeds meer plaats in, waardoor het personeel van de opvoeding wordt afgehouden.

Men zal de oplossing moeten zoeken in een bestuur, dat eenheid weet te combineren met goed verdeelde verantwoordelijkheid voor alle medewerkers van de directeur.

Besluiten

Het Algemeen Kapittel roept in de voorafgaande inleiding nog eens in het geheugen de traditionele beginselen van het bestuur in een salesiaans huis en de kenmerken die het nu moet bezitten in de nieuwe situatie. Daarvoor heeft het Algemeen Kapittel enige richtlijnen opgesteld. Uit de formulering kan men opmaken dat zij deels oud zijn, deels nieuw en opgenomen worden in de Constituties en Reglementen, deels zuiver bedoeld zijn als raadgeving.

1. De directeur.

Overtuigd van de grote invloed die ze hebben op de gang van zaken in huis, vraagt het Algemeen Kapittel met nadruk de volgende normen van de Constituties, Reglementen en vorige Algemene Kapittels in praktijk te brengen.

« Het is de taak van de directeur het huis te besturen zowel in geestelijke als in onderwijsaangelegenheden en dingen van stoffelijke aard... » ([8]).

« Hij heeft de verplichting met vaderlijke zorg te waken vooreerst over het gedrag en de vorming der medebroeders en vervolgens voor een degelijke opvoeding der leerlingen. Daarom moet hij geen bezigheden zoeken en voorzover het mogelijk is, deze ook niet aannemen, als ze buiten zijn ambt vallen en hij zorgt ervoor niet zonder noodzaak en zonder verlof van de provinciaal aanmerkelijke tijd uit het huis afwezig te zijn. « ([9])

« Hij houdt elke maand twee conferenties voor de leden van het huis om hen aan te sporen tot religieuze deugdoefening en stipte plichtsvervulling. Bovendien houdt hij ten minste driemaal per jaar voor de leraars, de vakleraars en de assistenten een conferentie over de opvoe-

dingsmethode die door Don Bosco werd onderwezen en toegepast. » ([10])

« Vol goedheid zal hij elke maand iedere medebroeder van het huis bij zich ontvangen voor het rendiconto en als iemand niet spontaan komt, nodigt hij hem zelf daartoe uit. Laat hij voorts de zware verplichting niet vergeten hem opgelegd door de Constituties ([11]) om in zijn huis jegens de medebroeders met tijdelijke geloften de taak te vervullen van novicenmeester. » ([12])

Dergelijke plichten heeft hij tegenover het personeel van buiten en betreffende de stoffelijke en culturele behoeften van de medebroeders. ([13])

Vooral in de grotere huizen moeten de directeurs zich vrij houden van andere functies binnen- en buitenshuis, die zijn fundamentele taak van coördinator en geestelijke leidsman in de weg kunnen staan. Hij moet zich niet bemoeien met taken die de prefect, de schooldirecteur, de studieprefect of de pastoor aangaan ([14]).

2. Voorbereiding en « aggiornamento » van de directeur.

Daar de directeur een zeer delicate taak heeft, moet deze functie worden toevertrouwd aan medebroeders die begaafd zijn met veel voorzichtigheid, vaderlijkheid, begrip, wijsheid, rijpheid, persoonlijk prestige, opdat ze inderdaad de verantwoordelijkheid kunnen dragen voor een hoog niveau van regeltucht en religieus leven in huis. Daarom stelt het Algemeen Kapittel de volgende praktische richtlijnen voor.

De provinciaals geven aan een nieuwe directeur de gelegenheid om zich enige tijd in afzondering voor te bereiden op zijn taak. ([15])

Daar de directeur de nodige gaven moet bezitten om de communiteit geestelijk te leiden ([16]) moet hij een goede vorming bezitten en de gelegenheid hebben bij te blijven wat betreft ontwikkeling van de christelijke, religieuze en salesiaanse spiritualiteit.

Voor verdieping op ascetisch, cultureel, pedagogisch en pastoreel gebied kunnen cursussen op het einde van de retraites zeer nuttig zijn. Van groot belang zijn ook de directeursvergaderingen op provinciaal en interprovinciaal niveau.

Het handboek voor directeurs moet worden gemoderniseerd.

Men zal trachten de directeurs te laten rouleren en af en toe een tijd lang vrij te stellen van bestuursverantwoordelijkheid ([17]). Het gezag immers heeft een bij uitstek sociaal karakter en moet dus aan de enkeling worden toevertrouwd volgens zijn staat van dienst.

3. Raad van het huis.

Het Algemeen Kapittel brengt de normen van de Constituties en van de Reglementen over de raad van het huis in herinnering.

a) Taken : de raad van het huis is het voornaamste bestuursorgaan in huis, ingesteld met de bedoeling de samenwerking met de directeur te waarborgen. Volgens de Constituties heeft de directeur, ook al is hij

kerkrechtelijk de overste van het huis, niet het recht zijn medewerkers (prefect, catechist, raadsleden) hun functie te ontnemen ([18]), hoewel ze deze moeten vervullen volgens zijn richtlijnen. Hun gezag moet door alle medebroeders aanvaard en erkend worden.

Hij heeft ook niet het recht hun advies naast zich neer te leggen in de gevallen waarin hij gehouden is hen te raadplegen ([19]). Hij heeft dus de verplichting de raad regelmatig bijeen te roepen ([20]) en haar te laten delen in zijn verantwoordelijkheid ([21]).

Hij vraagt dus hun advies in zaken van groter gewicht, ook wanneer dit niet direct vereist wordt door de Constituties en Reglementen, en hij moet daar niet al te gemakkelijk van afwijken : zodoende komt er een echte en harmonische samenwerking tot stand met de raad en met geheel de communiteit. Deze verplichting geldt bijzonder zwaar in de gevallen waarover artikel 113 en 114 van de Constituties en artikel 153 en 154 van de Reglementen.

Vanzelfsprekend moet er ook in de kleinere huizen een raad zijn met de traditionele taakverdeling.

b) Samenstelling. Het Algemeen Kapittel erkent dat artikel 111 van de Constituties gewijzigd moet worden om meer medebroeders met specifieke taken in staat te stellen zitting te nemen in de raad van het huis. Artikel 111 wordt daarom aangevuld (zie achterin).

c) Raadsvergaderingen. Om een systematische en voortdurende samenwerking te waarborgen onder de oversten van het huis, vooral onder de leden van de raad, heeft het Algemeen Kapittel de volgende richtlijnen opgesteld voor de raadsvergaderingen ([22]).

De raad moet regelmatig bijeenkomen, minstens eenmaal per maand. De agenda wordt enkele dagen van te voren bekend gemaakt, zodat de leden de onderwerpen ter discussie kunnen bestuderen.

Het verslag moet nauwkeurig en volledig zijn en wordt na de lezing ervan door alle leden getekend.

Telkens wanneer volgens de Constituties ([23]) of Reglementen ([24]) voor de een of andere aangelegenheid de toestemming vereist is van de Algemeen Overste of van de provinciaal, dan doet de provinciaal of de directeur hiervan formele aanvrage, met bijvoeging van een kopie van het verslag van de vergadering waarin de zaak behandeld is of hierover gestemd is.

Artikel 113 van de Constituties wordt aangevuld en gespecificeerd door een nieuw artikel in de Reglementen, dat bepaalt dat de toestemming van de Raad vereist wordt voor iedere aankoop of uitgave van enig belang.

Artikel 116 van de Constituties en artikel 176 van de Reglementen moeten goed onderhouden worden, zodat de directeur met zijn raad een echte controle heeft over de administratie van het huis.

4. De prefect of vicaris.

Naast de wijziging van artikel 111 van de Constituties omtrent de raad van het huis, heeft het Algemeen Kapittel ook besloten tot wijziging van artikel 116, om de karakteristieken van de functie van prefect beter te formuleren (zie achterin).

Als vicaris van de directeur moet de prefect over de hoedanigheden beschikken die hem in staat stellen de directeur te vervangen, met dezelfde beperking als geldt voor de Algemeen Prefect (artikel 59 van de Constituties).

Onder supervisie van de directeur is de prefect verantwoordelijk voor de administratie en de algemene regelmaat in huis (artikel 116 van de Constituties) en voor de buitengewone disciplinaire maatregelen ([25]). Wanneer de administratie van het huis nogal ingewikkeld is en de prefect verhindert zijn taak van vicaris te vervullen, kan de provinciaal hem als helper een econoom toevoegen, een priester of een coadjuteur.

De provinciale econoom zal cursussen organiseren voor de opleiding van prefecten en economen en bijeenkomsten om de administratie van de huizen van de provincie te uniformeren.

De bankrekening moet niet op naam staan van een persoon, maar op naam van het huis. De directeur en de prefect moeten kunnen tekenen..

5. De catechist.

Buiten de taken die de catechist heeft volgens de Constituties en Reglementen en de salesiaanse traditie, heeft het Algemeen Kapittel besloten dat hij ook, waar nodig, de directeur kan bijstaan bij de persoonlijke geestelijke leiding van de jongens.. Op deze manier kan hij de morele, religieuze en apostolische vorming, waarvoor hij verantwoordelijk is, vervolledigen. Hij zal daarvoor een aparte spreekkamer moeten hebben.

6. De studieprefect.

Waar de directeur van de school of rector is aangesteld, kan de studieprefect de taak vervullen van conrector, voor de gewone discipline onder de jongens ([25]).

7. De schooldirecteur.

Wanneer de staat voorschrijft dat één persoon verantwoordelijk is voor de school tegenover de burgerlijke autoriteiten (schooldirecteur, prefect van de studies, e.d.) met taken die moeilijk kunnen samengaan met de functie van salesiaans directeur, acht het Algemeen Kapittel het wenselijk dat deze beide functies gescheiden blijven. Wat betreft de betrekkingen tussen de directeur van het huis en die van de school : de school-

directeur is verantwoordelijk tegenover de staat voor het onderwijs, maar op religieus gebied en in de praktische uitoefening van zijn functie, vertegenwoordigt hij de Congregatie en draagt hij zijn verantwoordelijkheid niet uit eigen naam, maar uit naam van de Sociëteit en dus onder supervisie van en in overeenstemming met de directeur van het huis ([27]). Daarom moet het voor iedereen duidelijk zijn, voor de leerlingen, de ouders en buitenstaanders, dat het volledige gezag en de uiteindelijke verantwoordelijkheid berust bij de directeur en dat de schooldirecteur slechts zijn gedelegeerde is.

Als er geen studieprefect is, kan hij ook deze taak vervullen ([28]). Het geldelijk beheer van de school is per se aan de prefect toevertrouwd ([29]), maar als de schooldirecteur tegenover de staat de verantwoordelijkheid draagt, heeft hij er recht op inzage te krijgen in de manier waarop de gelden worden besteed die voor de school bestemd zijn, zonder dat hij een eigen kas of financiële autonomie hoeft te verkrijgen.

Het Algemeen Kapittel heeft in de Reglementen de artikels 198 bis en ter ingevoegd om de taken van de schooldirecteur te bepalen (zie achterin).

8. De coadjuteur in de structuren.

In de geest van Don Bosco en van zijn opvolgers, volgens de salesiaanse traditie en de rijke schriftelijke documentatie, is de coadjuteur een wezenlijk bestanddeel van de Congregatie. Karakteristiek is voor hem de religieuze en apostolische gelijkheid aan de leden-priesters. Zijn progressieve en positieve ontwikkeling gaat vergezeld van een groeiende theoretische en praktische waardering van zijn positie als « overste » naast de andere medebroeders, tegenover de leerlingen, het personeel en de buitenstaanders ([50]).

Van de andere kant is karakteristiek voor de Salesiaanse Sociëteit een echte gezinssfeer, gemeenschappelijk leven en handelen, dat haar onderscheidt van andere religieuze instituten, vooral omdat ze gebaseerd is op de broederlijke en hartelijke samenwerking van alle medebroeders onderling en met hun overste. Bovendien tonen de huidige situatie en behoeften en de vooruitzichten voor de toekomst duidelijk aan dat de bijdrage van de medebroeders-coadjuteurs steeds kostbaarder en noodzakelijker wordt. Het is daarom van groot belang dat ze toenemen in aantal, dat ze bezield zijn van religieuze geest en apostolische edelmoedigheid, dat ze een gedegen opleiding ontvangen in de verschillende sectoren, en dat ze ook hun plaats krijgen in het bestuursorganisme van de Sociëteit.

Tenslotte zijn de voorstellen van vele provinciale kapittels om aan de coadjuteurs de plaats en het belang te geven, die hun juist naar Don Bosco's oorspronkelijke ideeën toekomt, het voorwerp geweest van de discussies van het Algemeen Kapittel. Men heeft gevraagd de coadjuteurs, waar mogelijk, functies toe te kennen in het bestuur van de huizen. Mochten er moeilijkheden zijn van juridische aard, dat de oversten dan naar wegen zouden zoeken deze op te lossen.

Het Algemeen Kapittel heeft besloten :

De raad van het huis zal, wanneer ze zaken behandelt van normale salesiaanse activiteit op gemeenschappelijk plan, worden uitgebreid tot een actieraad door het opnemen van bepaalde medebroeders-coadjuteurs. De namen van deze medebroeders worden in de catalogus vermeld onmiddellijk na de namen van de raadsleden. Het invoeren van een actieraad hangt af van het oordeel van de provinciaal en zijn raad.

Om lid te kunnen zijn van een actieraad moet een coadjuteur eeuwig geprofest zijn, minstens dertig jaar oud en minstens tien jaar salesiaan, te rekenen vanaf de eerste professie.

Het Algemeen Kapittel bevestigt dat de coadjuteurs deel kunnen uitmaken van het provinciaal kapittel voorzover dit geen bestuursfunctie uitoefent. Ze kunnen in de provinciale raad geconsulteerd worden in zaken die niet het geestelijk bestuur betreffen.

Het Algemeen Kapittel acht het wenselijk dat coadjuteurs door de Algemeen Overste worden uitgenodigd om als deskundigen deel te nemen aan het Algemeen Kapittel, zowel in commissies als in plenaire zittingen, in zaken waarvoor ze naar het Kapittel zijn geroepen.

9. Medeverantwoordelijkheid en samenwerking van alle medebroeders.

De directeur en zijn raad laten zich in hun bestuur zo ruim mogelijk bijstaan door alle medebroeders. Daarom beveelt het Algemeen Kapittel aan dat aan iedereen medeverantwoordelijkheid gegeven wordt voor het communiteitsleven. Daartoe wordt de veertiendaagse conferentie in de regel gevolgd door een onderling gesprek, en geeft men alle ruimte aan het normaal functioneren van afzonderlijke raden, zoals de raad van leraars, de groep van parochie- of oratoriumleiders, de chefs van de werkplaatsen, de groep assistenten, de groep compagnie-leiders enz. Op bepaalde raadsvergaderingen nodigt men desgewenst priesters en coadjuteurs uit die een bijzondere deskundigheid bezitten in zaken die ter sprake komen.

6. ONTPLOOIING VAN ONS WERK

Opleiding van bevoegd personeel en consolidering.

Het Algemeen Kapittel heeft geconstateerd dat er teveel huizen zijn geopend met te weinig personeel en vooral met te weinig bevoegden ; dit is een zeer ernstig gemis dat kan leiden tot uitholling van de innerlijke kracht van de Congregatie en van de doeltreffendheid van haar apostolische activiteit in de Kerk.

Het Algemeen Kapittel besluit daarom :

Alle energie van de Congregatie, die reeds verdeeld is over een groot aantal werken, zal nu gericht worden op de opleiding van bevoegd personeel, op de consolidering van de werken en op een authentiek geestelijk en opvoedkundig rendement.

De Hoofdraad moet erop toezien dat nieuwe huizen alleen worden geopend bij gebleken strikte noodzaak en bij aanwezigheid van voldoende bevoegd personeel.

Als de eerste periode van de geschiedenis van de Congregatie gekenmerkt is geweest door een expansie van stichtingen, de periode die nu voor ons ligt moet er een zijn van innerlijke en uiterlijke consolidering : een absolute levensnoodzaak en voorwaarde voor de doeltreffendheid van ons apostolaat.

Herindeling van de werken.

Het Algemeen Kapittel heeft geconstateerd dat, hoewel onze huizen in de afgelopen eeuw een bemoedigende expansie gekend hebben, ze nu een volledige revisie vragen en aanpassing aan de eisen van plaats en tijd. Vooral in deze tijd van het Concilie, dat uitnodigt tot een steeds betere organisatie van de apostolische activiteit.

Het Algemeen Kapittel besluit daarom :

De provinciaals zullen, in overleg met het Hoofdraadslid aan het hoofd van hun provinciaalsconferentie, en geholpen door een commissie van deskundigen, de situatie van hun provincie bestuderen op elk gebied, en nagaan welke activiteiten in overeenstemming met de Constituties en Reglementen bevorderd moeten worden en aangepast moeten worden aan de huidige behoeften ter plaatse ; ze zullen een gedetailleerd plan opstellen voor een herindeling, rekening houdend met het aantal medebroeders, met de plaatselijke situaties, met de toekomstige mogelijkheden, met de hiërarchie en actualiteit van onze werken ; dit plan moet binnen twee jaar na promulgatie van de Akten van het Algemeen Kapittel ingediend worden bij de Hoofdraad.

Vereenvoudiging van te grote huizen.

Het Algemeen Kapittel heeft geconstateerd dat te grote en te complexe werken een belemmering vormen voor de religieuze regelmaat en voor de doeltreffendheid van de opvoeding. Het besluit daarom tot vereenvoudiging.

Het is niet mogelijk hiervoor een algemeen geldend criterium te geven, aangezien het moeilijk uit te maken is welke huizen te groot en te gecompliceerd zijn, en aangezien de situatie overal anders is.

Terwijl men de afzonderlijke gevallen overlaat aan de provinciaal en zijn raad, adviseert men het volgende, bij wijze van voorbeeld :

— niet teveel leerlingen aannemen uit louter financiële beweegredenen ;
— geestelijk onvruchtbare nevenactiviteiten staken ;

— het huis rationaliseren, zodat de directeur en andere oversten tijd krijgen voor hun bestuursfunctie ;
— vooral in grote steden takken van activiteit die zelfstandig kunnen bestaan, onderbrengen in aparte huizen ;
— zo mogelijk in hetzelfde huis de verschillende takken elk in een eigen zelfstandige communiteit onderbrengen.

Vermindering van het aantal te kleine huizen.

Het Algemeen Kapittel stelt voor de kleine huizen te sluiten, wanneer de provinciaal en zijn raad van oordeel zijn dat ze geen echte salesiaanse activiteit kunnen ontplooien, ofwel geen geestelijke vruchten opleveren, ofwel absoluut geen normale beleving van het religieuze leven gedogen, althans in zijn wezenlijke vereisten.

AANHANGSEL

1. De toog.

Artikel 197 van de Constituties blijft ongewijzigd. Artikel 198 en 199 worden veranderd. Deze wijzigingen zijn echter niet goedgekeurd door Rome, zie Hoofdstuk XXI, 5⁰.

2. Verzamelingen.

Voor verzamelingen van munten, postzegels enz. gelden de regels van de armoede, dat wil zeggen :
— de overste moet verlof geven tot het aanleggen van verzamelingen ;
— deze moeten beschouwd worden als eigendom van de Congregatie.

3. Lezing aan tafel.

Artikel 18 van de Reglementen blijft van kracht : aan tafel wordt dus gedurende enige tijd voorgelezen. Zoals in het document over de « Oefeningen van godsvrucht » wordt bepaald, late men nooit de lezing van de Heilige Schrift achterwege en men betrachte gedurende deze lezing een zekere ingetogenheid.

4. Lezing voor de leerlingen.

Het Algemeen Kapittel acht de lezing voor de jongens in de eetzaal en op de slaapzaal van groot nut voor de opvoeding en beveelt aan ze niet achterwege te laten.

5. Doodsbrieven.

Voor de doodsbrieven zorgt de directeur ; ze moeten kort zijn en stichtend en worden naar alle huizen van het land gestuurd en eventueel daarbuiten, als de medebroeder daar heeft gewerkt.

De provinciale secretaris stuurt een exemplaar aan alle provinciaals voor de vormingshuizen en aan de secretaris van de Hoofdraad, met enkele regels biografie ter publicatie in de Akten van de Hoofdraad. De provinciaal geeft aan de een of ander de opdracht een korte levensschets te schrijven van de meest vooraanstaande medebroeders van de provincie ; deze kunnen eventueel opgenomen worden in bundels van stichtende levensbeschrijvingen.

6. Het roken.

Na een uitvoerig onderzoek heeft het Algemeen Kapittel besloten het rookverbod te handhaven zoals dit is opgenomen in artikel 12 van de Reglementen. De rest van dit artikel vervalt.

II. - ROEPINGEN

Inleiding

In het goddelijk heilsplan vervult de roeping tot het priesterschap en het religieuze leven een wezenlijke functie voor de persoonlijke heiliging en voor het apostolaat. In de geest van het Concilie wordt het belang ervan nog onderstreept door de apostolische initiatieven van de Kerk, die tegemoet wil komen aan kolossale problemen van deze tijd, zoals de demografische explosie, de moraliteit, de vooruitgang van atheïsme en laïcisme, het gevaar van indifferentisme, van hedonisme enz.

De Salesiaanse Sociëteit voelt het probleem van de roepingen, te meer daar ze in dit Algemeen Kapittel erop uit is haar apostolische activiteit onder de jeugd en het gewone volk uit te breiden en te intensiveren, zoals blijken kan uit de op het Kapittel besproken onderwerpen : catechese, oratoria, scholen, colleges, parochies, pers. Het probleem is nog verscherpt door de crisis op dit gebied in verscheidene landen en door de onvruchtbaarheid van bepaalde internaten en externaten.

Van de andere kant is het roepingenwerk één van de voornaamste doeleinden van onze Congregatie ; Don Bosco heeft zich hiervoor steeds met woord en daad ingezet ; het is geworteld in een uitermate levendige salesiaanse traditie. Daarom geldt nog steeds wat Don Rua schrijft : « De salesianen moeten zich veel gelegen laten liggen aan de zorg voor de roepingen. Zonder de roepingen kwijnt de congregatie en beantwoordt ze niet meer aan Don Bosco's oogmerken » ([31]). En Don Bosco zelf : « Ik hoef niet aan te dringen dat men priesterroepingen moet aankweken. Dat is het voornaamste doel waarnaar de congregatie op het ogenblik streeft » ([32]).

Besluiten

1. Het Algemeen Kapittel heeft erkenning voor hetgeen in elke provincie reeds gedaan is voor de roepingen. Het roept nu alle medebroeders zonder onderscheid op om zich in te zetten voor de recrutering van de roepingen, niet alleen voor onze Congregatie, maar voor de gehele Kerk, de bisdommen, de missies, de religieuze instituten.

In het bijzonder beveelt het Algemeen Kapittel aan :

— alle huizen en ook elke provincie moeten een eerlijk gewetensonderzoek houden en nagaan of ze in staat zijn de jongens zo te vormen dat ze tot een juiste keuze van hun roeping kunnen komen ;

— daarvoor is nodig een goed salesiaans klimaat : echte liturgische godsvrucht, menselijke, culturele, geestelijke en apostolische vorming, aangepast aan de leeftijd en aan de persoonlijke geaardheid, in de geest van offer en in gezinssfeer ;
— de recrutering, de selectering en vorming moeten geworteld zijn in gebed, zielenijver en offervaardigheid van de opvoeder, van de apostel, van de God toegewijde, en in het individuele en gezamenlijke voorbeeld van de salesianen ;
— men dient te letten op een christelijk gaaf gezin bij de recrutering ;
— bij de selectie en vorming moet men niet improviseren, geen empirisme, geen subjectivisme, geen verouderde methoden ; men moet te werk gaan volgens plannen die mogelijk zijn geworden met de moderne sociologische technieken.

2. Het Algemeen Kapittel geeft bovendien opdracht aan de Hoofdraad :
— een handboek samen te stellen voor de roepingen ;
— een centraal Roepingensecretariaat op te richten en via de leden van de Hoofdraad die aan het hoofd staan van groepen provincies, ook dergelijke secretariaten op te richten op provinciaal en interprovinciaal niveau, om zodoende een samenwerking tot stand te brengen tussen salesianen, medewerkers, jeugdverenigingen, oud-leerlingen en leken.

De taken van deze secretariaten zijn : studies, opstellen van statistieken, praktische actie naar mogelijkheid; organiseren van bijeenkomsten op interprovinciaal niveau van de afgevaardigden om gemeenschappelijke middelen te bestuderen en de recrutering en selectie te coördineren ; voorbereiding van propagandamateriaal om medebroeders, gezinnen en huizen te interesseren ; bevorderen van congressen, bijeenkomsten, cursussen, verdiepingsdagen ; samenwerken met de bisschoppelijke centra voor de roepingen e.d.

III. - JUVENATEN

Inleiding

Om te beantwoorden aan het voornaamste doel waarnaar de Congregatie streeft ([33]), moet elk salesiaans huis bekommerd zijn om roepingen.

Volgens dit doel zoals dit in onze Constituties is neergelegd, zal de Congregatie de grootste zorg besteden aan die jongens die zich voorbereiden op de geestelijke staat ([34]).

Men onderscheidt : aspiranten met uitsluitend de nodige gaven ; aspiranten die zich graag aan God willen toewijden ; aspiranten die in staat en bereid zijn over de eigen roeping een besluit te nemen.

Richtlijnen

Het Algemeen Kapittel doet de volgende aanbevelingen :

1. Bij de zorg voor roepingen vertrekt men van de gewone opvoeding tot goed mens en christen, waarbij men de jongens ook richt op het apostolaat ; op die manier schept men het klimaat, waarin de roeping kan ontkiemen, maar men moet steeds rekening houden met de psychologische ontwikkeling en rijpheid van de aspiranten.

Daarom kan men oriëntatiescholen oprichten voor jongens die wel de nodige bekwaamheden, maar geen neiging tot roeping vertonen. Deze scholen noemt men geen juvenaat of seminarie ; verder de juvenaten voor jongens die neiging tonen tot roeping ; tenslotte de tehuizen voor late roepingen voor jongens die in staat en bereid zijn tot een beslissing.

2. Men moet voor alle aspiranten :

— een open en vrolijk milieu scheppen, waarin men leeft met God, daartoe geïnspireerd door het voorbeeld van de opvoeders, die goed geselecteerd moeten zijn ;
— vrijheid van keuze waarborgen, zonder enige pressie ;
— een studieprogramma opstellen, waarmee ze zonder moeite elders kunnen doorgaan ;
— een eerste apostolaatskans bieden naar draagkracht.

3. Er moet meer openheid komen in de vorming, volgens de normen van het Concilie : « Een leven in overeenstemming met de leeftijd van de jongeren en de vereisten van de psychologie, waarbij men moet zorgen voor de nodige menselijke ervaring en contact met het gezin » ([35]). Men moet het gezin dus interesseren in de vorming van de geroepene en de samenwerking bevorderen.

Het probleem van de vakanties thuis moet bestudeerd worden door de desbetreffende groep van provincies, zodat ze een middel kunnen worden tot vorming en verrijking.

Hetzelfde geldt voor de maatschappelijke contacten.

4. De Hoofdraad krijgt opdracht te zorgen voor de samenstelling van een handboek voor de vorming van de aspiranten.

5. Het Algemeen Kapittel heeft erkenning voor hetgeen in de verschillende landen gedaan wordt voor de late roepingen. Het stelt voor dat het Werk van de Mariazonen voor dergelijke roepingen opnieuw bestudeerd en aangepast wordt aan de huidige plaatselijke behoeften. Bevoegde medebroeders moeten aan het hoofd ervan staan.

6. Wat betreft de leeftijd voor het noviciaat heeft het Algemeen Kapittel de verschillende voorstellen bestudeerd, maar aangezien ook het Concilie dezelfde kwestie in behandeling heeft, houdt het Algemeen Kapittel het voor gewenst voorlopig het tot nu toe gevolgde criterium te handhaven, totdat het Concilie of de Kerk eventueel anders zullen bepalen.

IV. - VORMING VAN HET PERSONEEL

Daar de « Ratio Institutionis » in voorbereiding is, die zal dienen als officieel document van de Congregatie voor de vorming van het personeel, heeft het Algemeen Kapittel geen uitputtende bespreking willen houden over de documenten van de VIe Commissie.

Voorlopig worden alleen ter informatie de resultaten voorgelegd van het werk van deze commissie, behalve wat betreft het noviciaat en de praktijkjaren. Daarvoor heeft het Algemeen Kapittel enige besluiten genomen, die « ad experimentum » verplichten, tot aan de afkondiging van de « Ratio Institutionis ».

1. HET NOVICIAAT

Inleiding

Het noviciaat heeft ten doel de roeping van God te bestuderen en te toetsen en de eerste stappen te zetten op de weg van de volmaaktheid. Het geeft aan de religieus zijn geestelijke fysionomie mee en drukt hem de authentieke geest van Don Bosco in verstand en hart.

Het geestelijk klimaat, zoals de Kerk dat wil, moet de novice niet het idee geven dat hij al het menselijke en persoonlijke moet opofferen. De persoonlijkheid staat immers meer dan ooit in het centrum van de waardebepaling. Het noviciaat brengt zeker versterving met zich mee en zelfverloochening, maar het is voor alles een periode van geestelijke verrijking.

Besluiten

1. Vóór zijn ambtsperiode moet de novicenmeester een specifieke psychologische, theologische, ascetische en salesiaanse vorming ondergaan in cursussen ad hoc aan het PAS te Rome.
2. Later kan hij bijscholingscursussen volgen.
3. Het noviciaatshuis moet een eigen raad hebben.
4. Men zal een nieuw handboek opstellen voor het noviciaat, waarin de beginselen van de ascese, liturgie, psychologie, pedagogie en salesiaanse geest uiteengezet worden, opdat het kan dienen als leidraad voor de novicenmeesters.
5. De ritus van inkleding en professie wordt herzien en geïntegreerd in de Heilige Mis volgens de nieuwe liturgische voorschriften.

6. De coadjuteurs ontvangen in plaats van de medaille het kruisbeeld.

7. De inkleding wordt uitgesteld tot een tijdstip waarop er zekerheid bestaat over het blijven of niet blijven van de novice.

8. De aanvangsdatum voor het noviciaat wordt vrijgelaten en aangepast aan de plaatselijke omstandigheden.

Aanbevelingen

Men moet het religieuze leven positief belichten als verwezenlijking van de godmenselijke waarden die vlees zijn geworden in Christus. Het noviciaat moet een spontaan, intiem, opgewekt gezinsmilieu scheppen. De novicen moeten worden opgevoed tot verantwoordelijkheidsgevoel, tot echtheid en loyaliteit, tot mannelijkheid en zelfbeheersing, zodat ze zichzelf kunnen leiden ([36]). Men moet hen leren de opmerkingen van de verantwoordelijke overste van harte te aanvaarden. Hun moet liefde en bewondering bijgebracht worden voor de Congregatie. De tijd moet goed besteed worden, zonder dat de religieuze en salesiaanse vorming eronder lijdt, integendeel ten voordele daarvan. De lessen moeten positieve, vormende waarde hebben en een diepgaande theologische, liturgische, ascetische en religieuze scholing omvatten.

Bij het toelaten tot de professie dient ieder stemgerechtigd Raadslid zich te baseren, niet zozeer op de afwezigheid van opvallende karakterfouten, als wel op de positieve geschiktheid van de kandidaat voor het salesiaanse leven ([37]).

Zijn er niet genoeg novicen, dan brengt men het noviciaat onder bij een ander huis, of bij het filosoficum. Daarmee verkrijgt men meer raadsleden, meer leraars en kan men beter een biechtvader kiezen.

2. HET FILOSOFISCH STUDIEHUIS

Inleiding

Doel van het filosofisch studiehuis is de religieuze, kerkelijke, sociale intellectuele en apostolische vorming van de clerici. Deze periode van tijdelijke geloften is ervoor bestemd heel de voorgaande vorming te consolideren en te ontwikkelen met het oog op het specifieke doel van de Congregatie..

Daar de gemeenschapsgeest in de ruimste zin van het woord de jongeren van tegenwoordig sterk aanspreekt, dient ook een filosofiehuis veel meer dan vroeger werkelijk een open communiteit te zijn, die zich in de wereld beweegt.

De studie wordt door « Sedes Sapientae » beschouwd als een wezenlijk element voor de specifieke vorming. Het zich toeleggen op de studie moet het geestelijk evenwicht van de clericus niet verstoren, maar integen-

deel een onvervangbaar middel zijn voor de volmaaktheid en voor het apostolaat.

Zonder de waarde te loochenen van de andere wetenschappelijke en culturele terreinen, moet toch de studie van de filosofie de eerste plaats innemen, als een krachtig middel tot een doeltreffende en diepgaande vorming van de geest.

De apostolische vorming, vooral op praktisch gebied, moet gedurende geheel de opleiding de nodige aandacht krijgen, zonder dat de studie eronder hoeft te lijden.

Voorstellen van de Commissie.

1. De filosofische studiehuizen moeten niet te groot en niet te klein zijn. Indien mogelijk interprovinciaal.

2. Driemaal per jaar houdt men een scrutinium, waarin een zo compleet mogelijk oordeel wordt gegeven, dat men zakelijk, duidelijk, maar met het nodige respect op het persoonlijk rapport vermeldt. De clericus moet er iets aan hebben als leidraad voor zijn geestelijk leven.

3. Volgens hetgeen aangeraden wordt door « Sedes Sapientiae », zal de filosofische studie twee jaar duren. De provincies, waar men na het noviciaat een vierjarige cursus heeft voor « professorado » e.d., doen slechts één jaar louter filosofie.

4. De staf moet ad hoc zijn opgeleid. Een gewone theologische opleiding is niet voldoende, noch voor de directeur, noch voor de godsdienstleraars.

5. Onder het schooljaar beoefenen de clerici wat vormen van apostolaat als assistentie en catechismus in oratoria en parochies in de nabijheid, onder het wakend oog van de oversten.

6. Tijdens de vakanties wordt er theorie gegeven over de techniek van het apostolaat.

7. Er moeten tijd en middelen beschikbaar zijn voor initiatieven, waarin de clerici hun talenten kunnen tonen en zich vormen voor het apostolaat (compagnieën, toneel, muziek, zang, tekenen, hobbies).

Aanbevelingen.

In afwachting van de « Ratio Institutionis » adviseert de commissie dat er inmiddels drie uur in de week, en wel gunstige uren, worden bestemd voor godsdienstlessen, d.w.z. een ware theologische en bijbelse propedeutica, volgens een programma op te stellen door een commissie van deskundigen.

3. PRAKTIJKJAREN

Inleiding

Volgens « Sedes Sapientiae » en de Reglementen ([38]) is het tirocinium bedoeld als een proef op de som van de roeping van de clericus, als een inleiding op het salesiaanse leven in al haar manifestaties, een praktische oefening in het preventieve systeem, een aanvulling van de profane studies en de culturele ontwikkeling in voorbereiding op de studie van de theologie.

Het is dus duidelijk dat het allereerst bedoeld is voor het welzijn en de voorbereiding van de medebroeder, en niet als een voordeel voor het huis, waar hij werkt ([39]).

Voor vele salesianen blijven deze jaren de mooiste van hun leven. En dat zijn ze ook, als ze beleefd worden overeenkomstig hun doeleinden, ondanks alle moeilijkheden die men tegen pleegt te komen. De jonge medebroeders brengen leven in de brouwerij in onze huizen.

Toch wordt er over deze praktijkjaren veel geklaagd : men spreekt van « vuurproef » en van « kritische periode », omdat er zoveel roepingen mee verloren gaan.

Gedeeltelijk verantwoordelijk hiervoor is dat men de normen van de H. Stoel en van de Congregatie niet naleeft ([40]). Het is ook een gevolg van onbegrip inzake de aard van deze jaren.

Besluiten

1. De provinciale afgevaardigde voor de studies moet waken over de studies van de assistenten, zowel inzake de voorgeschreven algemene stof als inzake persoonlijke studie-opdrachten.

2. Indien mogelijk, kan een assistent, met de nodige geestelijke en culturele bijstand en garanties, aan een universiteit studeren, liefst aan een katholieke.

3. De plaatselijke overste zorgt in dat geval voor alles wat voor het verrichten van een speciale studie nodig is : studietijd, -ruimte, -boeken en andere middelen.

4. De provinciaal kiest de huizen uit, waarheen hij de assistenten sturen wil, waarbij hij rekening zal houden met de capaciteiten van de clericus en met de mening van de raad van de vormingshuizen, waar hij vandaan komt.

5. Afgezien van de vormingshuizen stuurt de provinciaal assistenten naar de daartoe geschikte huizen, drie of meer per huis, nooit minder dan twee.

6. De directeur zorgt iedere week voor een « ontmoeting » met zijn assistenten om hen te vormen op religieus en salesiaans gebied en om hen in te leiden in de lezing van de heilige schrift.

7. Om de zoveel tijd roepen de desbetreffende oversten de assistenten

ergens bijeen om samen te discussiëren over de aanpak, de theorie en de praktijk van hun werk : assistentie, tucht, lessen, compagnieën enz.

8. De praktijk duurt normaal drie jaar, maar de provinciaal kan de Algemeen Overste, om een redelijk motief, voorstellen er twee van te maken.

9. Wat betreft de apostolische activiteit wijden de assistenten zich niet alleen aan de assistentie en het onderwijs, die steeds de belangrijkste vormen van apostolaat voor hen zijn, maar kunnen daarnaast ook andere specifiek salesiaanse activiteiten verrichten onder de jeugd zoals : compagnieën, jeugdclubs, liturgie, catechismus, oratoriumwerk e.d.

Men moet echter hun geen bezigheden geven die niet direct vormend zijn, zoals hulp van de prefect, ziekenbroeder, beoordelaar van films, ongeschikte taken in vacantiekolonies, e.d.

10. De assistenten krijgen de beschikking over boeken en tijdschriften op gebied van godsdienst, pedagogie en actualiteit. In de wekelijkse ontmoeting met de directeur en in het rendiconto wordt daar dan over gediscussieerd en wordt er commentaar geleverd op hetgeen ze hebben gelezen.

11. De directeur moet zich meer effectief laten helpen door zijn vicaris om de assistenten van nabij te volgen, als een echte « Magister spiritus », volgens onze traditie en de wens van de H. Stoel.

12. In bedoelde ontmoetingen en in gesprekken met andere oversten moeten de assistenten betrokken worden bij de gang van zaken in huis en de medeverantwoordelijkheid voor de opvoedingsarbeid. Dat dient dan ook te gebeuren in een sfeer van samenspraak, van dialoog, van « teamwork ».

4. HET THEOLOGISCH STUDIEHUIS

Inleiding

Het theologisch studiehuis sluit op waardige wijze de vormingsperiode van onze clerici af, en is tegelijkertijd de periode die het diepst inwerkt op de toekomstige priesters.

Het is erop gericht definitief de kenmerken te bepalen van de priesterlijke persoonlijkheid, met haar natuurlijke en bovennatuurlijke elementen.

Het is het ideale milieu voor de vorming, zowel wat betreft de leeftijd van de studenten als wat betreft het voorwerp van de studie.

De toekomst van de Congregatie hangt voor een groot deel af van de doeltreffendheid van de theologische studiehuizen.

Voorstellen van de Commisie

1. Er moet een cursus ingelast worden in katholieke sociologie.
2. Waar er een theologisch studiehuis bestaat, zal de provinciaal een plan opstellen voor het aanwerven van de nodige documenten.
3. Teneinde het behalen van kerkelijke titels te bevorderen en om de studenten in hun ijver te stimuleren, zal men alles doen om de bestaande studentaten te affiliëren aan het Pontificium Atheneum Salesianum, zodat ze licentiaten kunnen verlenen.
4. Het programma van de kerkelijke studies wordt momenteel herzien. Het Algemeen Kapittel staat erop dat men de desbetreffende instanties attent maakt op de noodzaak om de leerstof uit te breiden, en wel met letterkundige en natuurwetenschappelijke vakken, die iets hebben uit te staan met de gewijde wetenschap, als ook met vakken die de theologant het nodige begrip bijbrengen voor de mentaliteit en de problematiek van onze tijdgenoten.
5. Het theologicum moet eenvoudig en functioneel zijn opgetrokken en wel liefst in een stedelijk centrum van cultuur, waar men de nodige contacten met het apostolaat buiten kan hebben, en zeker niet geïsoleerd, al moet er enige onthechting aan de wereld doorschijnen ([41]). Het moet een milieu zijn van serene ingetogenheid, onontbeerlijk voor een serieuze en vruchtbare intellectuele en religieuze vorming.
6. Men acht het gewenst dat iedere theologant een eigen kamer krijgt, waardoor de nodige rust gewaarborgd wordt voor studie en inkeer.
7. Gedurende zon- en feestdagen kunnen de studenten op gepaste wijze deelnemen aan de verschillende vormen van apostolaat.

5. PASTORALE CURSUS

Inleiding

Na de theologie is voor alle religieuze priesters een heel jaar pastorale praktijk voorgeschreven ([42]).

Deze heeft ten doel de priester beter voor te bereiden op het apostolaat in het algemeen, en in het biezonder op de opvoeding van de jeugd voor de salesiaan. Om haar doeltreffend te doen zijn, schrijft « Sedes Sapientiae » voor, dat theorie en praktische oefening hand in hand moeten gaan.

De noodzaak van deze cursus doet zich vooral nu veel meer voelen, omdat de sociale situatie een betere voorbereiding vergt. De priester moet onder bevoegde leiding leren te werken in een maatschappij die in voortdurende ontwikkeling is, gekenmerkt door het verschijnsel van een sterke immigratie, met een hoger cultureel niveau, met een groeiende differentiatie wat betreft geloofsbeleving en met een groeiende vervolmaking van de sociale communicatiemiddelen.

Omdat men slechts in zeer weinig provincies erin geslaagd is een heel jaar pastorale cursus in te voeren met bevoegde prafessoren, heeft de Congregatie van Religieuzen goedgevonden dat men de theorie losmaakt van de praktijk. De theorie kan daar enkele jaren duren, twee à drie, tot het aantal voorgeschreven lesdagen van honderd bereikt is.

Het is niet in de geest van de Kerk, de neomisten vanuit verschillende huizen naar een centrum heen en weer te laten reizen voor de lessen.

Voorstellen van de Commissie.

1. De pastoraalcursus moet gericht zijn op de voorbereiding op het algemeen apostolaat én op het specifiek salesiaans apostolaat.

2. Wanneer men deze cursus volgt tesamen met niet-salesianen, dan zal men dit aanvullen met elementen van de salesiaanse pastoraal.

3. Als de cursus een jaar duurt, moeten de studenten een communiteit apart vormen, liefst met eigen oversten, minstens gedeeltelijk.

4. De vijfjaarlijkse examens beginnen na het eerste jaar pastoraal, ook wanneer de cursus wat de theorie betreft drie jaar duurt. De examens van de pastoraalcursus ontslaan niet van de vijfjaarlijkse.

Aanbevelingen

1. Men kan de pastoraalcursus op twee manieren maken :

— er een heel jaar aan wijden van negen maanden, met minstens honderd lesdagen ;

— er twee of drie jaar over doen door zomercursussen van resp. 50 of 33 lesdagen, zodat het totaal van honderd bereikt wordt.

2. Welke manier men ook kiest, het is noodzakelijk dat praktijk en theorie hand in hand gaan. De cursisten moeten daarom geregeld de parochies en de oratoria in, om daar onder leiding praktische ervaring op te doen.

3. Natuurlijk moet men voor zo'n belangrijke cursus de beste professoren uitkiezen, niet alleen voor de theorie, maar ook voor de praktijk. Daarom zijn interprovinciale cursussen aanbevolen.

4. Men volgt het programma, dat door de « Ratio Studiorum » is opgesteld. Regelmatig stuurt men een verslag op naar het Centrum over de opgedane ervaring. Aldus kan men in de komende jaren het programma van deze cursus nog beter integreren.

5. Men moet het Raadslid voor de Vorming inlichten omtrent het systeem dat men in de eigen provincie aanwendt, omtrent de plaats waar men de cursus houdt, het personeel, het programma en de duur van de cursus.

V. - DE SALESIAANSE COADJUTEUR

1. DE REALITEIT VAN DE SALESIAANSE COADJUTEUR

Inleiding

Het Algemeen Kapittel erkent in de lijn van het algemeen gevoelen van de Congregatie, zoals ook gebleken is uit talrijke voorstellen, de wezenlijke gelijkheid in onze familie tussen priesters en coadjuteurs.

a) De coadjuteur is een essentieel element in de Congregatie ([43]). Zonder de coadjuteur zou dus de Congregatie niet zijn wat Don Bosco ermee voorhad. Volgens zijn opzet en volgens de salesiaanse traditie is de coadjuteur geen ondergeschikte, geen minderwaardig soort religieus, maar evenzeer salesiaan als iedereen, met alle rechten, een daadwerkelijk lid van de Congregatie ([44]).

Don Rinaldi schrijft : « De coadjuteurs zijn geen simpele helpers (hulpjes) van de communiteit, maar echte en volledige religieuzen, evenals de priesters ; ze zijn eveneens opvoeders en leraars met een belangrijk aandeel in ons sociaal programma » ([45]).

Met de religieuze professie neemt de coadjuteur bewust verantwoordelijkheid op zich, met dezelfde rechten, plichten en taken als de priester ([46]).

Daarom bevindt de coadjuteur zich volgens de Constituties en de traditie geenszins in een secundaire positie, maar is een wezenlijk bestanddeel van de Congregatie ; hij is een « noodzakelijke factor in het salesiaanse werk » ([47]), niet alleen op het menselijk en religieuze vlak, maar ook op het vlak van de activiteit en het apostolaat. Evenals de priester is hij een religieus, aan God toegewijd, getuige, werker, opvoeder...

Hoewel het algemeen priesterschap van de gelovigen wezenlijk verschilt van het ambtelijk priesterschap ([48]), toch verschilt de coadjuteur als religieus geenszins van zijn medebroeder de priester, daar er maar één religieuze toewijding bestaat ([49]), die in de salesiaanse familie tot stand komt in volmaakte harmonie en volkomen gelijkheid van leven.

Als religieus maakt hij, samen met de priester, één enkele familie uit, onze Congregatie ; met hen streeft hij met dezelfde middelen naar dezelfde doeleinden ([50]), persoonlijke (volmaaktheid en heiliging), gemeenschappelijke (leven en arbeid), en apostolische (de heilszending van de Kerk).

Als salesiaan leeft en werkt hij vanuit dezelfde principen, gebruik makend van dezelfde middelen, volgens dezelfde methodes, op weg naar hetzelfde doel van bovennatuurlijk leven en apostolaat.

b) De coadjuteur moet daarom edelmoedig beantwoorden aan de

verwachtingen van de Kerk, in de geest van de conciliaire vernieuwing ; aan de eisen die het salesiaanse religieuze leven stelt : godsvrucht, religieuze tucht, gehoorzaamheid ; aan de opzet van Don Bosco en aan onze traditie; aan de eisen van deze tijd, die steeds meer mogelijkheden biedt aan het lekenapostolaat.

c) Positie van de coadjuteur :

Juridisch

Gezagvolle uitspraken van de Algemene Oversten en commentaren van onderlegde lieden van goede naam bieden ons de beslissende elementen om de juridische positie van de coadjuteur te kunnen bepalen.

« Don Bosco, schrijft Don Rinaldi, heeft de coadjuteur gewild als een volledige religieus, hoewel zonder de priesterlijke waardigheid. De evangelische volmaaktheid is immers niet het monopolie van een of andere waardigheid ». « De coadjuteur is niet de tweede, noch de rechterarm van de priester, maar aan hem gelijk. Hij kan hem in de volmaatkheid voorbijstreven en overtreffen ».

De coadjuteurs zijn dus echte salesiaanse religieuzen, die temidden van de jeugd hetzelfde apostolaat uitoefenen als de priesters, behalve de echte priesterlijke bediening ([51]).

Opvoedkundig

Don Ricaldone schrijft : « de coadjuteur is en moet allereerst opvoeder zijn, ook al is hij geen priester » ([52]).

Het gemeenschappelijk leven en de samenwerking op basis van essentiële gelijkheid (binnen de Congregatie) zijn absolute vereisten voor de ideale oplossing van het probleem van de jeugdopvoeding, volgens het preventief systeem.

In de salesiaanse communiteit zijn alle medebroeders opvoeders, welke taak ze ook hebben, of ze nu priester of leek zijn. Dat wordt vereist door hetzelfde religieuze leven, dezelfde apostolische toewijding, dezelfde spiritualiteit, de hechte samenwerking tussen de leden van eenzelfde geestelijke familie.

De omvang van het probleem van de jeugd vereist structuren en functies en dus mensen, met vele mogelijkheden, om alle jongens te kunnen bereiken van elke categorie en van elk milieu, ook indien niet toegankelijk voor de priester.

Pastoraal

De roeping van de coadjuteur, die in zichzelf al zo betekenisvol is, vindt een vitaal fundament in de leer over de roeping van de religieus-apostel.

De Kerk komt krachtens haar pastorale roeping tegemoet aan de

grote geestelijke noden van onze tijd, zonder de materiële en culturele behoeften uit het oog te verliezen. Dus probeert ze met de hulp van allen haar activiteit uit te breiden. Hoe providentieel dat is, kan blijken uit enkele feiten van zeer ernstige aard, zoals bijvoorbeeld de ontkerstening van aloude bevolkingen, de welvaartstaat met haar hedonisme, de verbreiding van dwaalleren en ideologieën (naturalisme, laïcisme, atheïsme...), de demografische explosie en dus als gevolg daarvan het probleem van de arme en verlaten jeugd, een probleem waaraan Don Bosco heel zijn leven gewijd heeft.

Doctrineel

Alle Pausen, vanaf Leo XIII, hebben gesproken over de samenwerking van de leek met de priester.

« De leken zijn geroepen om als levende ledematen alle krachten te besteden aan de uitbouw van de Kerk en haar steeds grotere heiliging. Op alle leken drukt dus de verheven last zich in te spannen om het goddelijk heilsplan tot alle mensen, in alle tijden en op alle plaatsen, te doen doordringen » ([53]).

Als de Kerk zoveel verlangt van de gewone leek in de wereld, wat verwacht ze dan niet van de leek-religieus ? Daar zij zich op meer radicale wijze aan God hebben toegewijd, moet hun leven totaal in dienst staan van de medemens.

De religieuze professie maakt van deze daad van toewijding aan God en aan de medemens een habituele houding. De religieus bevindt zich in een staat van apostolaat. De religieuze en apostolische toewijding wordt aldus zending, in opdracht van de Kerk en van de Paus, volgens de normen van een statuut (de Constituties), dat zijn gezag ontleent aan dat van de H. Stoel en door Haar wordt gewaarborgd.

Besluiten

Rekening houdend met de ontwikkeling die de salesiaanse coadjuteur gekend heeft in de salesiaanse traditie ; met de wenselijkheid van een integratie van zijn traditionele taken in het directe en indirecte apostolaat; met de groeiende behoefte aan onze vorm van apostolaat en de dringende uitnodigingen van de Kerk ; met de activiteit van de coadjuteur binnen en buiten de communiteit als leider en uitvoerder, zonder wezenlijk te verschillen van de priester ; besluit het Algemeen Kapittel :

1. De coadjuteur moet meer armslag krijgen voor activiteit niet alleen in hun vak, maar op ieder ander gebied van cultuur en apostolaat, dat binnen de gezichtskring van een lekebroeder kan liggen.

2. Coadjuteurs met de vereiste gaven kunnen worden opgenomen, met leidende verantwoordelijkheid, in de actieraad van het huis.

3. Bij het verdelen van de plaatsen in de communiteit houdt de directeur rekening met de ambten en met de anciënniteit van medebroeders,

priesters en coadjuteurs, om een steeds grotere broederlijke eensgezindheid te bevorderen.

4. Coadjuteurs die tot nu toe slechts onrechtstreeks bij het apostolaat waren betrokken, dienen een rechtstreeks apostolische taak te krijgen (bijv. oratoriumwerk, clubs, catechismus enz.).

5. De coadjuteur moet zich echter vooral toeleggen op taken die de priester beter niet kan vervullen (administratie, techniek, rechtszaken enz.).

6. Er dient een campagne gevoerd te worden, zowel onder de directeurs als onder de medebroeders, tot in de vormingshuizen, noviciaat inbegrepen, en in de studentaten, om studiegroepen, initiatieven, conferenties, lezingen e.d. te bevorderen, die tot doel hebben iedereen de nodige waardering bij te brengen voor de coadjuteur en zijn taak.

7. Aan de desbetreffende bestuursorganen van de Congregatie wordt opgedragen de studie voort te zetten van de bijzondere roeping van de salesiaanse coadjuteur in theologisch, geestelijk, juridisch, historisch en apostolisch opzicht, om te komen tot de uitwerking van een lekenspiritualiteit voor de coadjuteur ([54]).

2. ONTDEKKEN VAN COADJUTEURSROEPINGEN.

Aangezien de recrutering van roepingen niet alleen een hoofddoel is van de Congregatie, maar ook een absoluut vereiste, een plicht van iedere provincie, besluit het Algemeen Kapittel :

Besluiten

1. Het provinciale bureau voor de roepingen moet minstens één bekwame en ijverige propagandist hebben, die de recrutering van de coadjuteursroepingen organiseert en stimuleert ; hij moet zich met evenveel ijver inzetten voor de roepingen van de clerici als voor die van de coadjuteurs.

2. Daar men moedig het probleem onder ogen moet zien van de recrutering, moet men, waar nodig, een oriëntatiecentrum of een vooropleiding (pre-juvenaat) oprichten. In elk geval moet er door de provinciaalsconferenties een recruteringsplan opgesteld worden, met van te voren bepaalde modaliteiten, middelen en methodes.

3. De keuzenormen moeten analoog zijn met die voor roepingen tot het priesterschap, gezien de fundamentele religieuze gelijkheid.

Gezien de specifieke roeping van de religieus-leek is voor allen de geschiktheid vereist om het basisprogramma van algemene culturele ontwikkeling te voltooien, zoals dat in de verschillende landen bestaat, en zich verder te ontwikkelen in een of andere salesiaanse activiteit, met de mogelijkheid om eventueel een verantwoordelijke post in onze communiteiten te bekleden.

4. De roeping van de coadjuteur moet voorgesteld worden zoals ze in werkelijkheid is, niet zozeer als een behoefte van onze Congregatie om

goede en talrijke helpers te hebben, maar veeleer als een geschenk van God en als een grote weldaad die de Congregatie aan de kandidaten zelf bewijst, door hun een modern milieu te bieden van heiliging en een uitgestrekt apostolaatsveld, onder de jeugd, in de missie, enz.

5. Deze roeping moet voorgesteld worden in haar elementen van positieve religieuze en apostolische specificering, aan jongeren van elke leeftijd, van iedere opleiding, welke ook hun religieuze en apostolische neiging is, als deze maar kan ingepast worden in de doeleinden van de Congregatie ; men moet steeds een grote belangstelling tonen voor de moderne jeugd en die menselijke en religieuze aansporingen weten te vinden, die hen op hun leeftijd en in hun culturele en sociale situatie aanspreken en overtuigen.

3. DE VORMING VAN DE COADJUTEURS

Karakteristieken van de vorming van de coadjuteur.

Daar de kostbaarheid van de coadjuteur gelegen is in zijn religieuze, morele, salesiaanse, culturele en technische vorming ; daar men ook in de opleiding er rekening mee moet houden dat de coadjuteur een daadwerkelijk lid is van de Congregatie ; daar een dergelijke opleiding moet beantwoorden aan de grote waarde van deze religieuze roeping en aan haar aanwezigheid in de Kerk en in de maatschappij ; daar in de huidige maatschappij, die zoveel aandacht besteedt aan de technisch vooruitgang, de beroepsbekwaamheid een hoogst actueel vereiste is in alle landen van de wereld ; ([55])
besluit het Algemeen Kapittel :

Besluiten

1. De vorming van de coadjuteur moet beantwoorden aan de eisen van zijn roeping en moet gelijkstaan met die van de clerici in cultureel peil en duur. « De oversten voelen steeds meer de noodzaak de medebroeders-coadjuteurs een even lange opleiding te geven als aan de clerici » ([56]).

De vorming moet de coadjuteur geleidelijk brengen tot een volledige en juiste visie op zijn bijzondere roeping als echte religieus, als religieus-leek, als salesiaan, als apostel, in een exempte clericale congregatie ; hij moet bewust zijn plaats innemen in de salesiaanse familie en bewust streven naar de volmaaktheid en naar de verwerkelijking van het « cor unum et anima una » ([57]), één hart en één ziel, waardoor de Congregatie innerlijk bepaald wordt, liefdevolle eenheid en eenzelfde geestelijke en apostolische inspanning.

2. Men moet onderscheid maken tussen de basisopleiding, die voor alle coadjuteurs gelijk is, en de bijzondere bekwaming welke voor de verschillende taken vereist is. Met het oog daarop moet men de jonge coadju-

teurs die daarvoor de nodige gaven en neiging bezitten, in de gelegenheid stellen titels en bevoegdheden te behalen, rekening houdend met de behoeften van de Congregatie, de eisen van de religieuze gehoorzaamheid, de goede geest onder hen, de nodige garantie voor hun roeping en voor de religieuze tucht.

3. Daar de technische scholen één van de kenmerkende activiteiten van onze Congregatie vormen, is de opleiding van de coadjuteurs hiervoor van groot belang ; de oversten moeten ervoor zorgen dat ze de nodige technische vakbekwaamheid verwerven, zodat ze niet onderdoen voor lekenkrachten in dezelfde functie ([58]).

Vormingscyclus in de praktijk.

1. De vorming van de coadjuteur moet de volgende fasen omvatten :
— een proeftijd vóór het noviciaat ;
— het noviciaat tezamen met de clerici ;
— verdere bekwaming, omvattende het eerste magisterium, de drie praktijkjaren, het tweede magisterium.

Behalve het tweede magisterium zijn alle andere fasen verplicht voor alle medebroeders-coadjuteurs.

2. Aspirantaat.

De aspirant-coadjuteurs moeten normaliter vóór het noviciaat een opleiding gevolgd hebben die even lang is als die van de priesterstudenten, zodat ze de nodige rijpheid bezitten wanneer ze in het noviciaat treden, en na de professie een hogere opleiding kunnen ontvangen.

Aanbevelingen

De oriëntering op het salesiaanse leven moet in deze fase al uitgesproken en beslissend zijn, zonder dat men de kandidaten forceert, en moet beantwoorden aan hun geestelijke, culturele en technische voorbereiding.

Wanneer het aantal aspiranten, het bevoegde personeel en de middelen in de afzonderlijke provincies ontoereikend zijn, dan richte men interprovinciale aspirantaten op.

3. Noviciaat.

De coadjuteurs hebben dit tezamen met de clerici. Hun dagrooster zal zodanig zijn, dat ze hun vak en hun bevoegdheid kunnen bijhouden. Buiten de voorgeschreven conferenties zullen de coadjuteurs nog aparte instructies ontvangen over hun specifieke roeping.

Aanbevelingen

Men moet niet alleen zorg dragen voor een serieuze inzet en openheid voor het strikt salesiaanse leven, maar ook voor een hechte en diepgaande persoonlijke vorming. Een serieuze opzet van het noviciaat is een garantie voor een robuuste en definitieve salesiaanse vorming.

4. Verdere bekwaming.

Het magisterium moet allereerst een gemeenschappelijk programma hebben van religieuze, salesiaanse en apostolische vorming. Verder zal het zich moeten aanpassen aan de vereisten van de verschillende bevoegdheden, van cultuur en techniek, van de wetgeving in de verschillende landen, enz. Tenslotte zal er een systematische cursus moeten zijn in theologie, zodat ze in staat zijn tot het geven van godsdienstonderricht.

De duur van de cursussen wordt bepaald door de Reglementen ([59]). De coadjuteurs die niet voor het onderwijs bestemd zijn, zoals de factotums, is een cursus van verdere bekwaming vastgesteld van twee jaar, met een aangepast programma, naargelang van de functie waarvoor ze worden bestemd. Deze cursus heeft plaats in een vormingshuis.

Aanbevelingen

Gedurende deze vormingsperiode moeten de coadjuteurs naar die natuurlijke en bovennatuurlijke deugden streven, die van hen een volwaardig mens en christen maken, een opvoeder en apostel, met levendig geloof en diepe religieuze overtuiging..

5. Praktijkjaren.

Deze duren drie jaar en bestaan niet alleen in de uitoefening van het beroep of opvoedkundige activiteit, maar hebben tot doel de religieuze, theologische, pedagogische en pastorale vorming te integreren.

In deze periode blijven de voorschriften van de Reglementen voor de clerici-assistenten ook voor de coadjuteurs van kracht ([60]).

Aanbevelingen

Vanuit opvoedkundig en salesiaans oogpunt is het noodzakelijk dat de jonge coadjuteurs de nodige begeleiding ontvangen in de assistentie, het onderwijs, het oratoriumwerk, enz.

In deze vormingsperiode moeten vooral de directeur en de catechist, maar ook de andere oversten, zoals o.a. de werkplaatsleiders, hen helpen.

6. Tweede magisterium.

Waar mogelijk, gaat men over tot een experiment in deze richting, na verkregen toestemming van de Algemeen Overste. Dit is een speciale opleiding na de praktijkjaren voor coadjuteurs met eeuwige professie. Verschillende provincies hebben dit voorgesteld. Een dergelijke cursus is bedoeld voor coadjuteurs die verantwoordelijke posten zullen moeten bekleden en daarvoor een hogere religieuze, theologische, culturele en professionele ontwikkeling moeten bezitten.

Voor deze cursus kan het magisteriumhuis dienen of een ander daartoe geschikt huis.

Suggesties

Het kan een tweejarige cursus zijn, met drie onderdelen :

— religieuze en theologische vorming : elementaire filosofie en theologie, apostolaatstechniek, sociologie ;
— professionele bekwaming : herscholing en aggiornamento inzake de moderne techniek ;
— opleiding tot bestuursfuncties : didactiek, rationalisatie van de arbeid, administratie, human relations, enz.

Deze onderdelen zijn ook vereist voor coadjuteurs die elders een hogere opleiding voltooien.

7. Studie-opdracht voor de provinciaalsconferenties.

Het Algemeen Kapittel draagt aan de provinciaalsconferenties de bestudering, de programmering en de uitvoering op van de vorming van de coadjuteurs, in de geest van dit document.

Uit de aard der zaak gaat het hier om een interprovinciaal initiatief.

VI. - ONS RELIGIEUS LEVEN IN DEZE TIJD

Inleiding

Drie omstandigheden eisen op dit moment een ernstige verdieping van ons religieuze leven.

Moderne opvattingen stellen het religieuze leven zelf in discussie en beschouwen de geloften als onmenselijk en abnormaal ; in de praktijk veroorzaken ze verslapping en ontsporing.

De Kerk beleeft een geestelijke en apostolische opleving, dank zij de vernieuwing welke het Tweede Vaticaans Concilie gebracht heeft op bijbels, theologisch, liturgisch en œcumenisch gebied ; daardoor is ook nieuw reliëf gegeven aan de rijkdom van het religieuze leven, zodat dit zich in de toekomst nog beter dienstbaar kan maken voor de Kerk..

Tenslotte kan de aanpassing van onze Congregatie, welke door het Algemeen Kapittel is begonnen, alleen slagen, wanneer de vernieuwing van de structuren en van de activiteit samengaat met een verdieping van het religieuze leven.

Kardinaal Antoniutti heeft bij gelegenheid van zijn bezoek aan het Kapittel deze noodzaak scherp onderstreept. Daarom biedt het Algemeen Kapittel aan alle communiteiten van de Congregatie en aan elke medebroeder afzonderlijk de volgende geestelijke en praktische richtlijnen.

1. NOODZAAK VAN EEN MEER PERSOONLIJKE INZET

Principen

De huidige situatie eist meer dan ooit een duidelijk bewust en edelmoedig besluit, alvorens een kandidaat zijn intrede doet in onze Sociëteit. Don Bosco heeft deze noodzaak reeds onderstreept, zoals blijkt uit de inleiding op de Constituties.

De religieuze levensstaat is een van de verhevenste vormen van geloofsbeleving. Om in onze tijd christen te zijn en te blijven is het nodig dat men de waarheid en de schoonheid van het christelijk leven begrijpt en beleeft met alle kracht en met de totale inzet van een met Gods genade tot stand gekomen persoonlijk besluit. Met des te meer reden kan men zeggen dat men in onze tijd geen religieus kan worden en blijven zonder een bewuste inzet van al zijn geestelijke krachten.

De geloften zijn een daad van het verstand, dat een waarde-oordeel geeft over de ernstigste problemen van ons bestaan ; het is daarom nodig

dat de salesiaan een steeds beter inzicht krijgt in de reden waarom Don Bosco kloosterling-opvoeders van ons gemaakt heeft, in de hulpmiddelen die ons ten dienste staan, en in de eisen die dit leven ons stelt.

Tegelijkertijd is het religieuze leven een daad van de vrije wil, een vrije keuze van het geweten van de mens.

Daarom moet de salesiaan dit leven niet passief ondergaan, maar er, bewust van eigen vrijheid, innerlijk en consequent aan beantwoorden, de uitnodiging van Christus indachtig : « Als ge volmaakt wilt zijn, volg Mij dan na » (Mt. 19, 21).

Dit besef en deze persoonlijke beslissing kunnen slechts tot stand komen door het licht en de kracht van de Heilige Geest ; daarom moet de salesiaan niet op eigen krachten alleen vertrouwen, maar zijn steun zoeken in een nederig en vertrouwvol gebedsleven.

Besluiten

Daarom stelt het Algemeen Kapittel voor :

— Het afleggen van de geloften — vooral van de eeuwige — moet terdege voorbereid worden en kan het best plaats vinden gedurende het heilig misoffer, volgens de richtlijnen van de Liturgische Constitutie van het Tweede Vaticaans Concilie ([61]).

2. DE ONTDEKKING VAN NIEUWE RIJKDOMMEN IN ONS RELIGIEUZE LEVEN

Principen

. De fundamentele waarheid die tegenwoordig sterk benadrukt wordt betreffende het religieuze leven, is dat het een bijzondere ontwikkeling vormt van het christelijk leven, dat gebaseerd is op het doopsel en het vormsel. Zo kan dus de aflegging van de evangelische geloften de toewijding aan God, die door het doopsel reeds tot stand was gekomen, aanvullen en vervolmaken als een soort bijzondere toewijding, waarbij de christen zich volkomen aan God wegschenkt door zijn leven geheel en al in Zijn dienst te stellen ([62]). Hieruit vloeien de drie waarden voort van het religieuze leven.

Persoonlijke waarde. — Het doopsel is allereerst een persoonlijke bekering, waardoor men ingelijfd wordt in de gekruisigde en verrezen Christus. De religieuze professie is in haar diepste kern een tweede bekering en een meer volledige toewijding aan dezelfde Christus en door Hem aan God de Vader, in de Heilige Geest. De salesiaan wil voor alles zich uit liefde wegschenken aan Christus, als antwoord op de bijzondere liefdedaad van Christus welke de roeping is. Zo brengt hij een diepere gelijkenis tot stand met Christus, de volmaakt religieus-gebondene aan Zijn Vader ; hij verenigt zich inniger met Christus, de Verrezene die leeft ; hij stelt zich geheel tot Zijn beschikking om Hem te dienen. De offers die hij aan-

vaardt zijn de natuurlijke gevolgen van deze eerste liefde. « Om Hem heb ik alles prijsgegeven » ([63]). De salesiaan voor wie Christus en de Vader niet op de eerste plaats komen in zijn leven, heeft de bron van ware vreugde en van de bovennatuurlijke edelmoedigheid verloren.

Gemeenschapswaarde. — Het doopsel is ook een binnentreden in de Kerk. « De evangelische raden verbinden hun beoefenaars, dank zij de liefde waartoe zij hen opvoeren, op een bijzondere wijze met de Kerk en haar mysterie » ([64]). De Kerk is immers het gezin van de kinderen Gods, verenigd in het geloof en levend in de liefde. Dit volkomen bovennatuurlijke mysterie wordt op een synthetische en zichtbare wijze werkelijkheid in de religieuze gemeenschap. Zodoende is zij een blijvend teken en een openlijk getuigenis dat de Kerk van Christus inderdaad in de wereld staat als een gemeenschap van broeders. Elke salesiaan moet beseffen dat hij door in de congregatie te treden en lid te worden van een communiteit, zich verenigt met de broeders die Christus hem geeft, met de plicht om ze te beminnen en het recht om bemind te worden. Alle medebroeders tezamen moeten zich herinneren dat het hun eerste plicht is de kleine Kerk die zij samen vormen, niet te verraden.

Apostolaatswaarde. — Het doopsel zondert de christen af van deze wereld om hem te verenigen met de verrezen Christus : het vormsel echter stuurt hem weer in de wereld om er getuigenis af te leggen van de verrijzenis in de kracht van de Pinkster-Geest. De religieuze professie, een grotere afzondering omwille van een nauwere eenheid met de verrezen Christus, is tegelijkertijd ook een zending in de wereld, om haar te redden ; een meer volledige deelname aan de heilsopdracht van de Kerk. Ieder van ons heeft het recht om in de innerlijke roepstem die hem tot het salesiaans leven heeft geroepen, een echo te herkennen van de machtige roep, welke Don Bosco gehoord heeft, en een bescheiden deelname aan het charisma, dat de Heilige Geest in Don Bosco verwekt heeft voor het welzijn van de Kerk. Door de volledige aanvaarding van de geloften wordt de salesiaan om twee redenen gebracht tot een vruchtbaar apostolaatsleven : bevrijd van de aardse zorgen en geheel verenigd met Christus, is hij beschikbaar, stelt hij zich volledig in Zijn handen, om gezonden te worden tot de jeugd en om de jongens te beminnen in Zijn naam ; omdat hij van al het overige afstand heeft gedaan (coetera tolle), kan hij zich geheel wijden aan het heil der zielen (da mihi animas).

Bovendien kan hij ook het blijvend getuigenis uitdragen van zijn levensstaat. Als mens kon hij een eervolle plaats bezetten in de maatschappij en genieten van de rechtmatige vreugden van het leven ; door hiervan afstand te doen, getuigt hij in deze wereld, zo geneigd tot atheïsme en materialisme, dat God bestaat, dat Zijn liefde hem voldoende is, dat het nieuwe leven hem reeds hier op aarde door Christus geschonken wordt, dat deze wereld voorbijgaat en dat we, met Christus verrezen, op weg zijn naar het eeuwige leven. De salesiaan is zich er steeds van bewust dat hij door een consequente en trouwe beleving van het reli-

gieuze leven de jongens meer inspireert en meesleept dan door al zijn welsprekende woorden.

Samenvatting.

— Op deze manier stellen de geloften ons open voor een liefde, die allen omvat en die gebaseerd is op de hiërarchie der waarden. Het zijn middelen, die ons ieder op zijn manier in staat stellen Christus intens te beminnen, alsook God de Vader, onze medebroeders, onze jongens en al degenen tot wie we door de Heer worden gezonden.

— De professie en het religieuze leven stellen ons in de gelegenheid om op een nieuwe en specifieke wijze de drievoudige macht uit te oefenen die de christen ontvangt in het doopsel. Het Vaticaans Concilie heeft ze nog weer sterk benadrukt in het decreet over de Kerk ([65]): de wegcijfering van zichzelf voor de eer en de exclusieve dienst van de Vader, is een verheven daad van het priesterschap en van de eredienst ; ons getuigenis van aan God toegewijden tegenover de wereld en tegenover onze jongens doet ons deelhebben aan de profetische taak van Christus en van de Kerk ; tenslotte hebben we ook deel aan het koningschap van Christus, wanneer we in de vrijheid der kinderen Gods bezit nemen van onszelf en van enige aardse goederen, om ze te bestemmen uitsluitend en alleen voor de dienst van het Rijk Gods.

Besluiten

Daarom stelt het Algemeen Kapittel voor :

1) dat de salesianen nooit ophouden het leven van Don Bosco en van de eerste salesianen te bestuderen, vooral tijdens de vormingsjaren, om zich te doordringen van hun geest en hun deugden na te volgen ;

2) dat iedere medebroeder de liturgische teksten en de leer van de Kerk aangaande het religieuze leven overweegt, in het bijzonder het zesde hoofdstuk van de Constitutie over de Kerk van het Concilie en het Decreet over de Religieuzen, en dat hij ook kennis neemt van commentaren op deze teksten ;

3) dat er trapsgewijze vanaf het noviciaat en gedurende de vormingsjaren onderricht gegeven wordt in de theologie van het religieuze leven. De directeurs, de predikanten van de retraites en de biechtvaders moeten in deze zin hun kennis van het religieuze leven steeds meer verdiepen, om daarmee hun conferenties en gesprekken met de medebroeders te voeden.

3. VERDIEPING VAN ENKELE ASPECTEN VAN ONZE ARMOEDE

Principepen

Don Bosco heeft, als zoon van Mamma Margherita en als priester geïnspireerd door het evangelie, steeds een buitengewone achting gehad

voor de armoede en vraagt om haar te omhelzen in een geest van navolging van Christus. Het mysterie van Christus « die om onzentwille arm is geworden, terwijl Hij rijk was » ([66]) moet voortduren in ons, opdat wij God de Vader kunnen beminnen « boven alles » en ons volledig kunnen verlaten met vreugde en blijdschap op Zijn Voorzienigheid : « Zalig de armen ».

De armoede wordt ook vereist door de familiegeest. De arme salesiaan stelt alles waarover hij beschikt in dienst van de andere leden van de communiteit waartoe hij behoort, in het besef dat hijzelf afhangt van de communiteit en dat hij voordeel heeft van het bezit en het werk van al zijn medebroeders. De gehechtheid aan eigen bezit verzwakt ten zeerste deze wisselwerking van de liefde en vormt een bedreiging van de eenheid, doordat ze afgunst opwekt en jaloezie.

Ook onze taak van opvoeders doet een krachtig beroep op de beleving van de armoede. Vooral omdat in deze tijd Don Bosco en de Kerk ons bij voorkeur zenden temidden van de armen, van de minder bedeelden, van het gewone volk, en we dus arm moeten zijn om onze solidariteit met hen tastbaar te maken, om hen beter te beminnen, om Christus in hen beter te dienen en om hen gemakkelijker te leiden tot de rijkdommen van Christus. Onze trouw aan dit bevoorrecht aspect van onze roeping hangt gedeeltelijk af van onze feeling voor de armoede : daardoor prefereren wij lastige werken ten behoeve van de armen boven minder lastige ten behoeve van de rijken. Bovendien moeten wij al onze jongens opvoeden tot het christelijk gebruik van de aardse goederen, hetgeen niet gemakkelijk is in een maatschappij die bijna geheel gericht is op de economische ontwikkeling en op de welvaart. Onze onthechting moet aan allen de betrekkelijke waarde leren van het aardse en het juiste gebruik ervan in dienst van de liefde.

Onze persoonlijke beleving van de armoede moet dus effectief zijn. Het is niet voldoende zich te onderwerpen aan de beslissing van de oversten inzake het gebruik van aardse goederen, nee, « gij moet uit uzelf tevreden zijn met slechts datgene wat strikt noodzakelijk is, gij moet elk comfort en alle luxe vermijden, omdat daardoor het religieuze leven verzwakt wordt » ([67]). In het bijzonder moeten we ons er steeds bewust van blijven dat de beoefening van de armoede voor een groot gedeelte bestaat in de arbeid om voor zichzelf het brood te verdienen in het zweet des aanschijns en om af te zien van een comfortabel leven.

Onze speciale zending brengt met zich mee het bezit van hetgeen nuttig en noodzakelijk is voor de uitoefening van onze activiteit van opvoeders : « maar naast de individuele armoede mag ook de collectieve armoede van de gehele kloostergemeenschap niet verwaarloosd worden. Vandaar dat de religieuze instellingen in hun huizen en al hun instituten overdreven uiterlijkheden, overbodige versieringen en alles wat zweemt naar luxe moeten vermijden. Zij moeten ook rekening houden met de sociale omstandigheden van het milieu temidden waarvan zij leven » ([68]).

Besluiten

Het Algemeen Kapittel stelt daarom voor :

1) dat de salesianen, getrouw aan de geest van Don Bosco, zowel in het gemeenschappelijk als in het individueel leven acht slaan op de stroming, die in de Kerk van vandaag bepaalde aspecten van de armoede herontdekt, en haar dringende noodzaak in het christelijk leven en in de apostolische arbeid ;

2) dat de moderne aankleding van onze instituten, welke noodzakelijk is vanwege onze zending als opvoeders en vanwege het welzijn van de jongens, voor de salesianen geen voorwendsel mag worden om zich langzamerhand comfort te veroorloven. In het bijzonder moet hij zich een goed religieus tonen wat betreft :

— het beheer van geld, dat steeds onder toezicht van de oversten moet blijven ;
— het gebruik van de moderne communicatiemiddelen, die slechts met het oog op het apostolaat, de vorming of een gezonde gemeenschappelijke ontspanning, maar nooit voor louter persoonlijk genoegen benut moeten worden ;
— de ontspanning, waarbij vakanties en toerisme van burgerlijk allooi afgewezen moeten worden.

3) dat men in de bouw en de aankleding van de huizen de richtlijnen volgt van Paus Paulus VI, zoals boven weergegeven.

4. VERDIEPING VAN ENKELE ASPECTEN VAN ONZE ZUIVERHEID

Principen

De mensen van vandaag geloven niet erg in de zuiverheid van de religieus. Het is daarom nodig hun door ons getuigenis het juiste besef bij te brengen van deze bewonderenswaardige deugd. De zuiverheid is geen verminking en ook niet een levensstaat die de liefde buitensluit. Ze is integendeel de keuze voor een sterkere en meer omvattende liefde : « zij opent het hart voor de liefde tot God en tot alle mensen ». In plaats van ons de verloochening te vragen van onze effectieve vermogens, zuivert, richt en verfijnt ze deze en brengt ze tot een grotere edelmoedigheid. Het is waar : wanneer de zuiverheid met tegenzin aanvaard wordt en met compromissen beleefd, alleen uit bezorgdheid om de zonde te vermijden, dan verlamt zij onze energie ; wanneer ze echter loyaal en positief beleefd wordt, dan biedt ze de gelegenheid tot een vreugdevolle zelfontplooiing : « Zalig de zuiveren van hart ».

De religieuze zuiverheid stelt ons in staat allereerst tot een directere en sterkere liefde tot de Heer, aan wie wij ons met ziel en lichaam hebben toegewijd. Zij verenigt ons met de verrezen Christus, met de nieuwe

Adam, die de hemelse staat bereikt heeft van zijn verheerlijkt lichaam ([69]); de kuise religieus heeft reeds enigermate deel aan deze definitieve staat ([70]) en wordt een levend getuigenis van de verrijzenis en van de supreme liefde van Christus, op wie alle andere vormen van liefde zich moeten samentrekken.

Het is duidelijk dat de zuiverheid de salesiaan ook in staat stelt om zijn medebroeders beter te beminnen, om ook inniger te houden van de jongens ; zonder dubbelzinnigheid, bijna met het hart van Christus zelf. De salesiaan doet afstand van het natuurlijk vaderschap alleen om een geestelijk vaderschap op zich te nemen, dat weliswaar verschillende vormen kan aannemen naargelang van de verschillende situaties, waarin hij als opvoeder komt te staan, maar dat in elk geval reëel is. Hij beseft heel goed dat een oprechte beleving van de zuiverheid hem in staat stelt de jongens te ondersteunen in de strijd die ze moeten voeren voor hun eigen zuiverheid.

We moeten inzien dat in de huidige wereld de religieuze zuiverheid de meest belaagde deugd is. Het is een teken van volwassenheid dit te erkennen en de consequentie eruit te trekken van een grote voorzichtigheid. Vandaar dat wij ons met nog groter ijver moeten toeleggen op de beoefening van de christelijke versterving en met nog groter zorg onze zintuigen moeten bewaken ([71]). Hier vooral moet de religieus erkennen dat zijn situatie verschilt van die van de gewone leek. Hij moet volharden in de totale breuk met al wat zondig is in deze wereld, om zonder compromissen in deze wereld aanwezig te kunnen zijn als getuige en instrument van Christus.

Besluiten

Het Algemeen Kapittel stelt daarom voor :

1) dat de salesiaanse congregatie en iedere salesiaan persoonlijk er zich diep van bewust is dat zij tot taak hebben een speciale boodschap van zuiverheid gestalte te geven in de huidige wereld en de jongens opvoedt tot een sterke reinheid ; een zending die in hen op een bijzondere wijze een beproefde zuiverheid veronderstelt.

2) dat de salesiaan consequent de noodzaak beseft van versterving en voorzichtigheid, welke juist op dit gebied authentieke vormen zijn van een persoonlijke liefde tot Christus en voorwaarden voor innerlijk evenwicht. Hij moet elke twijfelachtige gelegenheid vermijden (boeken, films enz.), hij moet terughoudend zijn bij zijn geestelijke leiding ; en als hij apostolaat moet uitoefenen onder personen van het andere geslacht, zal hij dit met grote eenvoud en kiesheid doen, geheel volgens de wensen van zijn oversten.

3) dat de salesiaan in zijn persoonlijk leven aan Maria de plaats geeft die Haar toekomt om hem te helpen bij een vruchtbare bovennatuurlijke uiting van zijn gevoelens en bij het uitdragen van zijn reinheid.

5. VERDIEPING VAN ENKELE ASPECTEN VAN ONZE GEHOORZAAMHEID

Principepen.

De salesiaanse gehoorzaamheid is allereerst een authentiek religieuze gehoorzaamheid, omdat ze ontspringt aan de volkomen en gewillige onderwerping van Christus zelf, van de Zoon aan de Vader ; Hij heeft de wereld verlost door gehoorzaam te worden tot de dood ([72]). De gehoorzaamheid van Christus zet zich voort in al zijn ledematen, maar vooral in degenen die door deze derde gelofte zich het innigst met Hem verenigen.

Hieruit kan men opmaken hoezeer de gehoorzaamheid een houding is van de volwassen mens, en geen infantiele daad, zoals de wereld meent. Het gaat er helemaal niet om, afstand te doen van eigen wil en persoonlijkheid, maar integendeel om vastbesloten de Wil van God te vervullen en aan deze de voorkeur te geven boven eigen verlangens. Daarom omhelst de religieus een levensstaat, waarin hij de wil van God met meer zekerheid kan onderkennen en volbrengen, in het besef dat de vrijheid en de liefde hun hoogste volmaaktheid bereiken in deze kinderlijke volgzaamheid tegenover God de Vader, langs de weg van lijden en kruis : « Zalig zij die het woord Gods aanhoren en het onderhouden ».

De overste heeft tot taak de wil van God en van de Kerk te interpreteren tegenover de medebroeders, om zodoende in de communiteit de eenheid van geest en handelen te verzekeren welke zo dierbaar was aan Don Bosco. Deze zware en moeilijke plicht vereist niet alleen de gave van wijsheid en voorzichtigheid, maar meer nog vereniging met God en onthechting aan zichzelf. Immers het gezag dient uitgeoefend te worden binnen de grenzen van de liefde en de eerbied voor de menselijke persoonlijkheid ([73]).

De gezinssfeer kenmerkt de betrekkingen tussen overste en medebroeders. De gehoorzaamheid kan slechts vrucht dragen wanneer er wederzijds begrip en vertrouwen heerst als tussen vader en zoon, in navolging van de geest van de dialoog, welke de Kerk in deze tijd voorstaat : « Hedentendage worden de kloosterlingen soms geroepen tot het vervullen van allerlei belangrijke functies en tot het nemen van snelle en verstrekkende initiatieven » ([74]). De waarlijk gehoorzame salesiaan levert een positieve bijdrage door zijn ideeën en initiatieven, wanneer hij van meet af aan de uiteindelijke beslissing van de overste aanvaardt.

Het gezag en de gehoorzaamheid zijn twee manieren van samenwerking en van wisselwerking in dienst van Christus en van de zielen, die Hij ons toevertrouwt. Beide dragen ze bij tot de noodzakelijke en vruchtbare samenwerking binnen het team van opvoeders, waardoor op hun beurt de jongens gebracht worden tot kinderlijke gehoorzaamheid uit liefde tot God.

Besluiten

Het Algemeen Kapittel stelt daarom voor :

1) dat de salesiaan zich ervan bewust blijft dat zijn religieuze en bovennatuurlijke gehoorzaamheid in de wereld van vandaag, die het bestaan van God loochent, een bijzondere waarde krijgt van eerherstel en getuigenis ;

2) dat de salesiaan de dwingende noodzaak erkent van de geest van geloof op dit gebied : de overste om de bedoelingen van God te interpreteren zonder toe te geven aan overtrokken gezagsverhoudingen ; de medebroeders om bovennatuurlijk tegenover de overste te staan ; en beiden om zich loyaal te onderwerpen aan de Wil van God zoals deze zich openbaart in de regel en in de omstandigheden van het leven ;

3) dat de gezinssfeer, welke moet heersen in de salesiaanse huizen zich vooral uit in de wisselwerking van vaderlijk gezag en kinderlijke gehoorzaamheid ; dan wordt de overste bemind, omdat hij zijn best doet bemind te worden, dan wordt afbrekende kritiek zorgvuldig vermeden en komt er een dialoog tot stand met volledig respect voor de gezagsverhoudingen.

6. VERDIEPING VAN ENKELE ASPECTEN VAN ONS GEMEENSCHAPSLEVEN

Principen

Wij hebben communiteiten van geestelijken en leken als gelijkberechtigde medebroeders ; wij hebben een gezinssfeer, die ons in broederlijke eenvoud en evangelische blijdschap bijeenhoudt. Daardoor kunnen wij nog duidelijker dan andere religieuzen een beeld geven van Gods Gezin, de Kerk, een gemeenschap vormen van geloof en liefde, een eenheid in eredienst en apostolaat. Wij moeten ons echter niet in eigen kringetje opsluiten, maar ons innig inlijven in de grotere gemeenschap van christenen, zowel parochieel als diocesaan, om adus het zuurdesem te zijn van samenwerking en eenheid.

De salesiaanse communiteit moet, als gemeenschap van geloof, zich beschouwen als door God ingesteld en daarom uitstijgen boven alle verschillen van nationaliteit en cultuur. Ze moet een klimaat vormen van echte wederzijdse genegenheid, waarin eenieder gewaardeerd wordt in zijn persoon : « de broeder voor wie Christus gestorven is » ([75]). De overste is de echte vader in dit gezin, zonder paternalisme, vol goedheid en openhartigheid. De medebroeders leven samen in echte broederlijke liefde, die tot stand komt door menselijke genegenheid en bovennatuurlijke fijngevoeligheid. Ze leven met elkaar mee in vreugde en leed, ze steunen elkaar in moeilijke ogenblikken en sporen elkaar aan tot trouw in het religieuze leven en in de dienst van God.

Eenheid in eredienst : de salesiaanse communiteit moet bepaalde gelegenheden aangrijpen om onomwonden het primaat te beklemtonen van de « actio divina », de eredienst van God, voor zichzelf en tegenover de jongens en de gelovigen. Dit is immers het hoogste doel van ons bestaan en van onze apostolische arbeid : de lof en de glorie van de Vader in de hemel. Dit doen we ten volle in de eucharistieviering, wanneer het lichaam van de verrezen Christus, bron en oorsprong van onze gemeenschap wordt geofferd en genuttigd. Dit doen we tevens in de andere oefeningen, die volgens een bepaald ritme plaats vinden : dagelijks (avondgebed), wekelijks (zondagsviering), maandelijks (bezinningsdag) of jaarlijks (retraite). Iedere medebroeder moet het zich tot een plicht rekenen deel te nemen aan deze gemeenschappelijke eredienst, om met vreugde de vruchten ervan te ontvangen.

Eenheid in apostolische arbeid : de salesiaanse communiteit is zich ervan bewust door Christus en door de Kerk gezonden te zijn tot een bepaalde groep jongens en gelovigen. Al haar leden moeten dus, als volwassenen die zich medeverantwoordelijk weten, met elkaar tot overeenstemming komen wat betreft de bovennatuurlijke doeleinden van hun activiteit en wat betreft de middelen om deze te bereiken. Deze inspanning om te komen tot samenwerking behoeft regelmatige herziening. Naast de strikte raadsvergaderingen van het huiskapittel kent de communiteit dus ook geregelde vergaderingen, onder de hoofdverantwoordelijkheid van de directeur, waarin men de gegeven situatie en het collectieve geweten aan een onderzoek onderwerpt, en waarin de plannen voor de apostolische activiteit worden uitgewerkt. De « herziening van het leven » in beperkte groepen kan dit werk nog verdiepen. Op deze manier kan iedere medebroeder zonder enige jaloezie zijn eigen taak en zijn eigen gaven plaatsen in het kader van een samenhangend en enthousiast team. Dit biedt de garantie en de verdienste van opvoedkundige doelmatigheid, na de genade van God, maar boven de individuele verdiensten uit.

Besluiten

Daarom stelt het Algemeen Kapittel voor :

1. dat de directeur en de medebroeders zich bijzonder inspannen om met alle mogelijke middelen de geest van teamwork en van broederlijke genegenheid levendig te houden in hun communiteit ;

2. dat de concelebratie van de eucharistie, gezien als hoogste uitdrukking van de onderlinge eenheid, met verlof van de provinciaal, bij elke gepaste gelegenheid plaats vindt. In de perioden waarin de jongens afwezig zijn, moeten de gemeenschappelijke oefeningen van godsvrucht met zorg worden voorbereid en beleefd ;

3. dat goed voorbereide bijeenkomsten van heel het apostolaatsteam plaats hebben aan het begin van het schooljaar, van elk trimester, van elke maand, om « het bestek op te maken » en een actieprogramma op te stellen. De maandelijkse bezinningsdag kan hiertoe ten dele bijdragen.

7. SAMENVATTING — GAAFHEID EN TROUW

Principen

De gaafheid in het leven van de apostel-religieus bestaat in zijn liefde tot God en de naaste, een liefde die gebaseerd is op het geloof, die zich voedt en uit in het gebed zowel als in het werk. Gebed en werk zijn als twee gevouwen handen, die men niet van elkander moet scheiden en zeker niet tegenover elkaar moet stellen. Jezus zelf heeft ons hierin het voorbeeld gegeven en in zijn voetstappen Don Bosco.

Het gewone christelijke leven is al onmogelijk zonder een regelmatig contact met God ; des te meer het religieuze leven. Het gebed is allereerst de spontane uitdrukking van onze liefde tot God : in de ogenblikken, die we helemaal aan Hem wijden, belijden we dat Hij verdient bemind te worden om Zichzelf, dat Hij de enige noodzakelijke is en de immer soeverein tegenwoordige. Maar het gebed is ook een daad van direct apostolaat, de meest dwingende en meest doeltreffende daad : een bepaald soort duivels kan men alleen met gebed uitdrijven ([76]). Het gebed zuivert en stimuleert tevens het apostolaat.

De uitoefening van het apostolaat is op zichzelf al een bron van vereniging met de Heer. Het gevaar van activisme bestaat inderdaad, maar hoeft niet fataal te zijn. De ware apostel stort zich in de arbeid met een geloof dat hem in staat stelt de levende God te ontdekken en te ontmoeten zoals Hij tegenwoordig is en werkt in het hart van de mensen en in de gebeurtenissen, en met een liefde die hem in staat stelt Hem te dienen in al degenen die van hem hulp verwachten ([77]). De eisen die het apostolaat hem stelt, doen de apostel weer terugvallen op het gebed. « Intense activiteit en zorg voor het geestelijk leven staan zeer nauw met elkaar in verband ; verre van elkaar te hinderen gaan zij hand in hand, in eenzelfde tempo voorwaarts » ([78]).

De trouw brengt met verloop van tijd de gaafheid tot stand in de volwassen persoonlijkheid en in het leven van de religieus. En evenals gaafheid baseert zij zich meer op de liefde dan op het formalistisch onderhouden van de regel : « Dan hebben we ook de liefde erkend en geloofd die God voor ons heeft » ([79]). De salesiaan gelooft in de voorliefde, welke Christus, de getrouwe bij uitstek, hem steeds toedraagt. Hij gelooft ook in staat te zijn met de hulp van de Heilige Geest aan Christus het antwoord te geven van zijn eigen liefde, zonder Hem te verraden. De wereld zou er zich niet over moeten verbazen dat een jongeman zich voorgoed inzet in het religieuze leven, terwijl ze toch gewoon vindt dat een jongeman trouw zweert aan zijn bruid. In zijn trouw aan Christus is de religieus een beeld en een verwerkelijking van de absolute trouw van de Kerk aan Christus de Heer.

Maar deze trouw stoelt op de zwakheid van de mens en de bekoringen van de wereld. De religieus beseft dat hij iedere dag opnieuw zijn totale inzet moet hernieuwen en dat hij zich steeds moet laten inspireren door

de adem van de Heilige Geest, door levendige bezinning en edelmoedige inspanning. Daarom zal de goede salesiaan nooit de momenten verloren laten gaan, waarin hij in zijn religieus leven even kan verwijlen in de intimiteit van Christus, om zich te vermannen, om zich te zuiveren en te voeden : iedere dag opnieuw in het heilig stilzwijgen, in het gebed en in de heilige mis ; iedere week in de biecht ; iedere maand in de verdieping en in het rendiconto ; ieder jaar in de retraite.

Deze trouw tenslotte beveelt hij elke morgen aan aan Haar die door de Kerk genoemd wordt « getrouwe Maagd », ons voorbeeld en onze steun. Zij was bij uitstek de Godtoegewijde, arm, zuiver en gehoorzaam om haar taak van Moeder ten volle te volbrengen. Zij immers is onze Hulp, « de allerzoetste Maagd en Moeder Gods Maria, die de moederlijke opvoedster is tot alle deugden » ([80]).

Besluiten

Daarom stelt het Algemeen Kapittel voor :

1. dat iedere salesiaan zich spontaan inzet in het persoonlijke gebed en in de persoonlijke overweging van het woord Gods (het evangelie en de liturgische teksten) ;

2. dat iedere medebroeder trouw blijft aan de wekelijkse biecht, daarin steeds de steun zoekend van een geestelijke leiding, trouw ook aan de maandelijkse bezinningsdag en aan het rendiconto ;

3. dat de Hoofdraad de mogelijkheid nagaat om geleidelijk een tweede noviciaat, van ongeveer zes maanden, in te lassen na ongeveer tien jaar priesterschap en tien jaar apostolaat als coadjuteur ;

4. dat er naast de Constituties en de Reglementen, die vooral het canoniek aspect van het salesiaanse leven weerspiegelen (structuren, werken, algemene en bijzondere verplichtingen) een synthese gemaakt worde van de salesiaanse spiritualiteit ; dat wil zeggen een gecondenseerde verhandeling over de zending, de geest en het religieuze leven van de salesiaan, in termen van theologie en spiritualiteit, waarbij men als uitgangspunt zal nemen de teksten van de salesiaanse traditie en waarbij men zich zal laten inspireren door de geestelijke vernieuwing van de Kerk en van het Concilie.

Aanbeveling

Dit document zal door allen nauwkeurig worden bestudeerd en overwogen. De directeurs in het bijzonder zullen het bespreken in de conferenties, goede nachten enz., waarbij ze de medebroeders zullen aansporen tot rechtstreekse en praktische toepassingen.

VII. - LITURGIE EN DEVOTIE

Het Algemeen Kapittel vertolkt het algemeen gevoelen van de Congregatie, wanneer het in getrouwheid aan de besluiten van het Concilie de Constitutie over de Liturgie beschouwt als het fundament van de salesiaanse godsvrucht. In dit document vindt het :

— de praktische uitdrukking van de waarde van het religieuze leven als toewijding aan God, aan Zijn lof en aan Zijn credienst ;
— de herwaardering van de karakteristieke elementen van de salesiaanse godsvrucht ;
— het getuigenis dat God het hoogste Goed is, en dat heel ons leven gericht moet zijn op Zijn liefde en op Zijn glorie, in een voortdurende beoefening van de theologale deugden.

De liturgie immers is « bij uitstek een heilig handelen », dat door geen enkel ander handelen van de Kerk op gelijke titel en in gelijke mate in krachtdadigheid wordt geëvenaard ([81]).

« Hoewel de werkzaamheid der Kerk meer omvat dan de heilige liturgie » ([82]) « toch is ze het hoogtepunt waarnaar de Kerk in al haar handelen streeft, en tevens de bron waaruit al haar kracht voortvloeit » ([83]). In de liturgische viering beleeft de salesiaan ten volle het mysterie van Christus en van de Kerk ; hij getuigt hiervan voor de wereld en krijgt reeds een voorproef van de vreugde der hemelse liturgie ([84]).

Het Algemeen Kapittel stelt drie praktische richtlijnen voor, opdat de salesiaanse godsvrucht authentiek en levend is :

— trouw aan de letter en de geest van de liturgische vernieuwing van de Kerk ;
— trouw aan de wezenlijke kenmerken van de salesiaanse godsvrucht ;
— trouw aan de mentaliteit van onze tijdgenoten.

De trouw aan de Constitutie over de Liturgie vraagt dat men aan de liturgische handelingen groter waarde hecht dan aan de « oefeningen van godsvrucht », ook al zijn ze nog zo eerbiedwaardig.

De herwaardering van de liturgie tast niet het belang aan van de « oefeningen van godsvrucht » ([85]), die de waarde hebben van voorbereiding en dankzegging ([86]). Zij moeten het innerlijk vuur van de godsvrucht brandend houden, zonder hetwelke de liturgische handeling kan vervallen tot louter uiterlijk vertoon.

De trouw aan de salesiaanse godsvrucht vraagt de nodige waardering van haar wezenlijke kenmerken, d.w.z. :

— haar sacramenteel (eucharistie en biecht), mariaal en kerkelijk (devotie voor de Paus, voor de Kerk) accent ;
— haar traditionele oefeningen (rozenkrans, bezoekje enz.) ;

— haar uiterlijke vorm (eenvoud, spontaniëteit, waardigheid, innerlijke vreugde, enz.).

De trouw aan de mentaliteit van onze tijdgenoten vraagt om een grote soberheid en echtheid in de godsdienstige uitingen, innerlijke beleving van de bovennatuurlijke werkelijkheid, geen geïmproviseer, kwaliteit boven de kwantiteit.

Het Algemeen Kapittel nodigt de medebroeders uit het nodige belang te hechten aan de verschillende uitingen van liturgisch leven, met als hoogtepunt het heilig Misoffer ; aan de gemeenschappelijke oefeningen van godsvrucht, zoals meditatie, geestelijke lezing, enz ; tenslotte aan persoonlijke devoties, zoals het bezoekje.

Besluiten

1. Er is voor de gehele Congregatie een « Commissie van deskundigen » opgericht, voor de problemen van liturgie en devotie, onder leiding van de Algemeen Catechist. Een dergelijke commissie zal ook worden opgericht voor iedere groep provincies.
2. Zonder dat de wezenlijke eenheid van de Oefeningen van Godsvrucht eronder lijdt, kunnen de provinciale commissies, in overleg met de Hoofdraad, de nodige veranderingen aanbrengen, die vereist worden door de bisschoppen en plaatselijke omstandigheden.
3. Het tweede hoofdstuk van de Reglementen heet voortaan : « Liturgisch leven en Oefeningen van Godsvrucht ». Voor de aangebrachte wijzigingen zie achterin.

Bijzondere Oefeningen van Godsvrucht voor de vormingshuizen.

In de juvenaten : iedere avond een dienst van een kwartier, de rozenkrans of het lof, enz.

In de noviciaten : dagelijks lof en een kort bezoek aan het Allerheiligste vóór het middageten.

In de hogere studiehuizen : het dagelijks lof kan soms vervangen worden door de vespers of het rozenhoedje. Een woorddienst kan de geestelijke lezing of het lof vervangen.

Een aparte commissie zal onder leiding van de Algemeen Catechist een nieuw gebedenboek samenstellen voor de salesianen. Het ontwerp is reeds door de commissie aan de Algemeen Catechist voorgelegd.

VIII. - GEESTELIJKE LEIDING AAN MEDEBROEDERS

Normen

Zoals uit de binnengekomen voorstellen blijkt, is het de wens van de medebroeders een degelijke geestelijke leiding te ontvangen, die ze helaas dikwijls moeten ontberen. Er heerst in dit verband onzekerheid, grote verwarring en menig praktisch misverstand.

Het Algemeen Kapittel bevestigt de traditionele positie van de directeur, overeenkomstig het kerkelijk recht en de Constituties.

1. De salesiaanse directeur verenigt in zijn persoon, door het feit dat hij behoort tot een exempte clericale congregatie en uit kracht van onze privileges, de functies van :

— overste van het huis ([87]) ;
— geestelijke leidsman van de medebroeders in opleiding ([88]) ;
— desgewenst geestelijk vader van de andere medebroeders ([89]).

2. Overste. In deze hoedanigheid leidt de directeur het huis, volgens de Constituties en de wetten van de Kerk, « zowel in geestelijke als in onderwijsaangelegenheden en in dingen van stoffelijke aard » ([90]) ; hij is bevoegd geestelijke leidsman ; hij bevordert het onderhouden van de Constituties en Reglementen ; hij is de bewaarder van de salesiaanse traditie ; mede door het maandelijkse rendiconto geeft hij geestelijke leiding in foro externo aan de communiteit en aan de afzonderlijke medebroeders.

3. Magister spiritus. Buiten de taken van nr. 2 en in overeenstemming daarmee is de directeur ook de geestelijke leidsman van de medebroeders in opleiding : aspiranten, filosofen en theologanten, assistenten, coadjuteurs van het magisterium, priesters van de pastoraal-opleiding ([91]). Hij is direct verantwoordelijk voor de gang van zaken in het studentaat en in het magisterium.

4. Geestelijke vader. Naar het voorbeeld van Don Bosco en in de lijn van de salesiaanse traditie is de directeur altijd de geestelijke vader bij uitstek van de communiteit ; ook al zijn de medebroeders niet verplicht hem als zodanig te kiezen ([92]), ze kunnen zich altijd tot hem wenden om geestelijke leiding ([93]). Volgens canon 530, § 1 is de medebroeder vrij om zijn gewetenstoestand al dan niet aan de directeur te openbaren teneinde geestelijke leiding te krijgen. De directeur heeft geen enkel recht om zoiets te eisen.

5. Als geestelijke vader wordt de directeur bijgestaan door biechtvaders, die zijn leiding niet uit het oog moeten verliezen. De medebroeders mogen altijd, ook buiten de biechtstoel, met hun biechtvader spreker om een echte geestelijke leiding te ontvangen.

6. Vraagt een medebroeder om een aparte geestelijke leidsman, dan staat men dit toe zonder moeilijkheden te maken ([94]).

7. Behoudens canon 519 — die ook voor novicen geldt — kan een priester alleen regelmatig biechtvader van een medebroeder worden op aanwijzing van de directeur, tenzij hij natuurlijk al biechtvader is.

8. In de Congregatie zijn er dus twee vormen van geestelijke leiding volgens de Constituties : in foro externo fungeren dus de Algemeen Overste, de Algemeen Catechist, de provinciaal ([95]) en de directeur ; in foro interno fungeert de directeur of de biechtvader of een andere priester, naar believen van de medebroeder ([96]).

9. De Kerk staat erop ([97]) dat alle religieuzen in vorming zich voor hun geestelijke leiding wenden tot de overste of magister spiritus, ook in foro interno. Bij ons is dat de directeur. Dit is nodig om in de Congregatie de eenheid van geest en vorming te waarborgen.

10. Het rendiconto, door de Constituties voorgeschreven ([98]), maakt tengevolge van de professie deel uit van de verplichtingen van het religieuze leven en omvat echte geestelijke leiding, zij het dan in foro externo.

11. Het ambtsgeheim inzake het rendiconto is absoluut, definitief en algemeen. De directeur mag in geen enkel geval, om geen enkele reden, noch rechtstreeks noch onrechtstreeks ooit ook maar het geringste bekend maken van wat hij in het rendiconto heeft te horen gekregen ; vooral niet waar het gaat om toelating tot geloften of wijdingen.

Het Algemeen Kapittel geeft bovendien de volgende aanbevelingen :

1. De directeur moet de geestelijke leiding van het huis en van de medebroeders beschouwen als zijn voornaamste plicht van staat. Ook al behoudt hij steeds de algemene leiding van het huis ([99]), hij moet toch de rechtstreekse zorg voor beheer en onderwijs aan anderen overlaten, vooral aan zijn vicaris. Persoonlijk moet hij allereerst zorgen voor de medebroeders, zoals Don Bosco zegt, en dan pas voor de vorming van de jongens.

2. De directeur moet zich helemaal geven aan de medebroeders en hij moet geen taken op zich nemen die hem van deze taak afhouden ([100]).

3. De directie moet verwijderd zijn van de portiersloge. Op de rustigste en beste uren van de dag moet de directeur ter beschikking staan van zijn medebroeders.

4. In de intimiteit van het rendiconto bereikt het geestelijk vaderschap van de directeur zijn hoogtepunt, in navolging van Don Bosco. Het is het beste middel om de medebroeders te vormen. Het moet intiem verlopen, in een sfeer van hartelijkheid en vriendelijkheid.

5. In het rendiconto moet de geestelijke leiding verlicht, tractvol en bovennatuurlijk zijn, vooral inzake de kuisheid. De medebroeder moet zich geheel vrij voelen om bepaalde zaken te bewaren voor de biechtstoel.

6. Het rendiconto is in de handen van de directeur een van de meest doeltreffende middelen om de medebroeders op te voeden tot innerlijke vrijheid en tot persoonlijke verantwoordelijkheid tegenover God en tegenover de Congregatie.

7. Er moet een studie gemaakt worden van de salesiaanse spiritualiteit, die kan dienen als leidraad voor directeurs, biechtvaders en catechisten, gebaseerd op de werken van Frans van Sales en Don Bosco.

8. De biechtvaders kiest men onder de meest bekwame, meest ervaren, meest deugdzame en geleerdste priesters, die ook de nodige tact moeten bezitten. ([101])

Elementen van leerstellige rechtvaardiging.

Het Algemeen Kapittel heeft zich willen beperken tot het vestigen van de aandacht op het onderscheid tussen geestelijke leiding in foro interno en geestelijke leiding in foro externo.

a) Geestelijke leiding in foro externo. Dit is het geestelijk bestuur van het huis door de directeur, volgens hetgeen de Constituties en de Reglementen voorschrijven, gericht op het geestelijk welzijn van de communiteit en de vervolmaking van haar leden.

De middelen die de directeur ter beschikking staan zijn vooral : uitoefening van een vaderlijk gezag, beminnelijke discipline, maandelijkse conferenties, avondwoordjes, toespraken, persoonlijke opwekkingen, het rendiconto, enz.

Zoals men ziet, bereikt de externe leiding de medebroeders van buitenaf, met de normale middelen van de externe discipline. Maar het is de plicht van de overste doeltreffend te werk te gaan, zodat de uiterlijke discipline innerlijke discipline wordt, d.w.z. vrije en bewuste volgzaamheid.

b) Geestelijke leiding in foro interno. Deze omvat de persoonlijke, intieme geestelijke leiding, zowel sacramenteel als buiten het sacrament van de biecht. Het is de kunst om de beginselen en de wetten van het geestelijk leven toe te passen op de medebroeder, die spontaan en vrijwillig zijn ziel blootlegt aan een geestelijke leidsman.

De geestelijke leiding is verlichting (onderricht), bovennatuurlijke pedagogie (wilsvorming) en is gericht op het geestelijk welzijn van de medebroeder en slechts indirect op het welzijn van de communiteit.

De geestelijke leiding is een morele noodzaak, een noodzaak die men niet moet misduiden. Het is een analoog begrip, daar de geestelijke leiding in foro externo niet in dezelfde mate noodzakelijk is als de geestelijke leiding in foro interno.

De geestelijke leiding in foro externo heeft een religieus zijn leven lang nodig, om te kunnen voldoen aan de verplichtingen van zijn toewijding aan God, vooral van zijn gelofte van gehoorzaamheid.

De noodzaak van de geestelijke leiding in foro interno is echter wisselend. Ze gaat van een maximum in de vormingsperiode — vanaf het juvenaat tot aan de priesterwijding — tot een minimum op rijpere leeftijd. De beginnelingen in het religieuze leven hebben natuurlijk veel meer het frequente contact met de geestelijke vader nodig. Volwassen religieu-

zen echter vinden hun eigen weg wel in de regel, daar ze reeds over de nodige ervaring beschikken. « Gerijpte religieuzen die leven volgens de Regel en de opdrachten van hun oversten, hebben geen aparte geestelijke leidsman nodig » (L. Hertling, S.J.).

Het is de bedoeling van de geestelijke leiding evenals van de opvoeding iemand te leren op eigen benen te kunnen staan.

IX. - JEUGDAPOSTOLAAT

1. ALGEMENE BEGINSELEN

Inleiding

De Salesiaanse Congregatie heeft deel aan de zending van de Kerk vooral door haar opvoedkundige activiteit ten behoeve van de jeugd en van het gewone volk, in de geest van haar stichter en volgens de eisen van plaats en tijd.

De trouw aan het voorbeeld van Don Bosco brengt een bepaalde voorkeur met zich mee voor de « arme en in de steek gelaten jeugd », die « geestelijk in gevaar verkeert », gericht op haar menselijke en christelijke opvoeding en op een eventuele geestelijke roeping.

Opdat de opvoedkundige activiteit van de Congregatie, ook wat betreft de vorming van haar leden, doeltreffend kan zijn, is vereist :

— dat zij zich inspireert op de pastorale richtlijnen van de Kerk, in het bijzonder van het Concilie, vooral wat betreft de zielzorg onder de jeugd en het missiewerk ;
— dat ze trouw blijft aan de geest en de beginselen van het opvoedkundig systeem van Don Bosco en tegelijkertijd gebruik maakt van elke positieve bijdrage aan de pastorale, pedagogische en sociologische wetenschappen ;
— dat zij zich organisch inpast in geheel de zielzorg van de Kerk, en bovendien haar eigen initiatieven coördineert met de plaatselijke instellingen van opvoeding en onderwijs, ook met de bedoeling deze te verrijken met de salesiaanse ervaring op dit gebied ;
— dat ze de studie bevordert van de problemen, behoeften en verwachtingen van de jeugd in de verschillende historische en sociale situaties van haar leefmilieu, zo kan men komen tot een echte programmering van de salesiaanse opvoedingsactiviteit op provinciaal, nationaal, en voor zover mogelijk, internationaal niveau.

Ter oriëntering de volgende elementen voor een eerste diagnose van de huidige situatie :

Het jeugdprobleem bevindt zich overal in sterk uiteenlopende situaties. In onderontwikkelde landen vinden we onder de jongeren materiële armoede, gebrek aan recreatie- en opleidingsmogelijkheden, religieuze en morele crisis. In hoog ontwikkelde landen daarentegen : geestesverwarring, geestelijke eenzaamheid, godsdienstige inzinkingen, zodat men met recht kan spreken van « arme en aan zichzelf overgelaten jeugd ».

Alle leeftijden, standen en situaties van de jeugd worden sterk gekenmerkt door negatieve factoren. Maar vooral in de leeftijdsgroep boven de 14 jaar van de volksjeugd doet zich de invloed van het sociale milieu en van de communicatiemiddelen voelen, met als gevolg zedelijke verwaarlozing.

Bovendien ontwaakt bij de jongeren van 15 tot 25 jaar steeds sterker het bewustzijn van eigen rechten en plichten. Ze vormen soms bijna een maatschappij apart, met eigen strevingen en normen : een « jeugdmaatschappij » (Paulus VI), die eerbied opeist voor de eigen persoonlijkheid om zelf verantwoordelijkheid te gaan dragen voor het eigen leven en dat van de groep, die eigen leiders werft, zich een eigen democratische stijl aanmeet, enz.

In de overgangsperiode welke in de meeste landen de opvoedingsinstellingen doormaken is er een aanvulling gewenst op elk gebied : culturele opvoeding, recreatiemogelijkheden, materiële hulp, vooral voor de vakleerlingen, de studenten, de universitairen, enz. Bovendien moeten de jongeren zich terecht vinden in een pluraliteit van milieus, die onderling wedijveren om het « hart » van de jeugd : het gezin, met dependances ; de club ; de school ; de fabriek ; enz. Op deze meervoudige binding dient ook de opvoeding te worden afgestemd : ze moet de jongen niet alleen leren te leven in het gezin of in een gesloten milieu ; hij moet open staan voor alle betrekkingen die het leven hem op elk vlak tegenwoordig biedt, in œcumenische, maar tevens kritische geest, en vooral met een christelijke levensbeschouwing.

Besluiten

1. Onze grootste zorg en aandacht moet uitgaan naar een gemoderniseerd oratorium, desnoods onder andere namen, met veel vertakkingen om een zo groot mogelijk aantal jongeren te bereiken. De vertakkingen trachte men te organiseren en te coördineren in een groter parochieel verband of in schoolverband.

2. Men moet de plaatselijke situatie goed bestuderen en instellingen die achterhaald zijn laten varen ; men moet zich bij voorkeur richten op de iets oudere jeugd. Men trachte voor hen heel het terrein van het middelbaar onderwijs te bestrijken, niet alleen het gymnasium of lyceum, maar vooral de technische scholen en handelsscholen.

3. Parochies aanvaardt men het liefst in buitenwijken van de steden, met dichtere jeugdbevolking en betere kansen tot coördinatie van het apostolaat in hele zones, waarbij men vooral de buitenkerkelijken niet uit het oog verliest.

4. Er is vraag naar open internaten : kostscholen of kosthuizen voor leerlingen van het voortgezet hogere en middelbare onderwijs, voor universitairen en vooral voor jonge, aankomende arbeiders. Het moeten echte opvoedingscentra zijn.

5. In het uitgestrekte terrein van de jeugdzielzorg ([102]) zal de Congregatie naar plaatselijke behoeften en mogelijkheden en in overeenstemming met de harmonieuze ontwikkeling van ons werk, ook enkele medebroeders bestemmen voor het godsdienstonderricht en de zielzorg onder de jeugd van openbare scholen.

6. Onder dezelfde voorwaarden kan de Congregatie ook zijn medewerking verlenen aan het bevorderen van opvoeders-roepingen en geestelijke bijstand verlenen aan verenigingen van opvoeders, onderwijzers, psychologen e.d.

7. Er moeten blijvende studiecentra opgericht worden voor alle problemen van de moderne jeugdzorg, verbonden aan het Pontificum Atheneum Salesianum en met medewerking van medebroeders in de praktijk.

2. SCHOLEN

Inleiding

Heel de traditie van de Kerk en de leer van de Pausen beschouwen het onderwijs als authentiek apostolaat.

De leer van Don Bosco en de salesiaanse traditie beschouwen het onderwijs als een specifiek salesiaans apostolaat, niet de enige maar toch een traditionele en karakteristieke vorm van ons werk. Het Algemeen Kapittel bevestigt de geldigheid, de actualiteit en de noodzaak van de katholieke school en dus van de salesiaanse school. De medebroeders die in deze sector werkzaam zijn hebben een belangrijke en verantwoordelijke taak te vervullen.

Opdat ons onderwijs echt katholieke en salesiaanse zielzorg is, moet het voldoen aan de volgende voorwaarden :

— het moet door en door christelijk zijn (aanname, programma, enz.);
— het moet zo modern en progressief mogelijk zijn ingericht ;
— het moet echte godsdienstige en morele opvoeding geven zowel aan de geestelijk onderontwikkelde en ontkerstende jeugd als juist ook aan een elite van aanstaande leken-apostelen.

Mocht een onzer scholen werkelijk en klaarblijkelijk niet meer voldoen aan deze voorwaarden, dan dient men haar ofwel op peil te brengen, ofwel een andere doelstelling te geven of in het uiterste geval haar te sluiten. Dit is onze plicht tegenover de Kerk en de Congregatie.

Besluiten

1. Daar het onderwijs door en door christelijk dient te zijn, moeten leerstof, teksten en didactiek doordrongen zijn van echt christelijke waarden, met alle eerbied en respect voor niet-christelijke leerlingen.

2. Omdat de Congregatie de algemene opvoeding van de jeugd beoogt en bij voorkeur werkt ten behoeve van de arme en verlaten jeugd ([103]),

moeten de provinciaals nagaan welke groepen jongens in hun provincie onder deze categorie vallen en dus recht hebben op onze bijzondere steun en liefdadigheid.

3. Zonder bevoegd personeel kan men geen resultaten verwachten wat betreft het onderwijs en het apostolaat. Men moet dus medebroeders laten opleiden voor de nodige diploma's en bevoegdheden en hun daartoe alle nodige middelen geven ([104]). De salesiaanse onderwijzer moet een specifieke en pedagogische vorming ontvangen hebben, door middel van aparte cursussen gedurende de opleiding. Jonge medebroeders moet men een helder inzicht bijbrengen in de waarlijk apostolische aard van het onderwijs en in de middelen die daartoe strekken.

4. Men moet de leerlingen selecteren, vooral daar waar men mikt op de vorming van een elite in de hogere klassen. De voorkeur dient uit te gaan naar begaafde jongens uit de volksklasse.

5. Integrerend onderdeel van iedere opvoeding zijn meer dan ooit de activiteiten buiten schooltijd, in alle mogelijke clubs voor cultuur, kunst, ontspanning e.d. De vrijetijdsbesteding is van groot belang voor de opvoeding. Voor de leiding van deze activiteiten dient men apart personeel te vormen.

6. Tegemoetkomend aan de uitnodiging van de Kerk om de leek in te schakelen in het apostolaat, moet men ook gebruik maken van goede katholieke leken in het onderwijs, die men zal kiezen zo mogelijk onder de medewerkers en oud-leerlingen. Men geve hun een goede geestelijke en pedagogische begeleiding en een goed salaris. De sleutelposities, vooral bij de assistentie, moeten in handen blijven van salesianen.

7. Behoudens de beginselen van onze opvoedingsmethode en de bovengenoemde algemene normen, kunnen de provinciaals met hun raad het een en ander aanpassen aan het onderwijssysteem in de diverse landen, maar steeds in overleg met het desbetreffende lid van de Hoofdraad.

8. De samenwerking in de opvoeding van school en gezin is niet alleen nuttig maar ook noodzakelijk, daar de familie het eerste recht heeft in de opvoeding ; ze moet bevorderd worden door oudercomités e.d. waarin ook salesianen zitting hebben.

9. Men moet gebruik maken van ons Hoger Instituut voor Pedagogie. Daar kunnen de medebroeders opgeleid worden die aan het hoofd komen te staan van de provinciale centra voor het onderwijs.

Internaten

Inleiding

Het internaat blijft zijn waarde behouden als middel tot opvoeding, mits het open staat voor jongens die ontvankelijk zijn voor morele en intellectuele vorming.

Besluiten

1. Het internaatsleven wordt bepaald door Don Bosco's grote principen van redelijkheid, godsvrucht, hartelijkheid.

2. Men streeft naar homogene internaatsbevolkingen, qua leeftijd en qua schooltype.

3. Men beperkt het aantal leerlingen, zodat men individueel kan werken in een echte gezinssfeer.

4. De provinciaalsconferenties moeten zorgen voor de nodige differentiatie — in de tucht, de recreatietypen en het liturgisch leven — tussen de verschillende typen scholen en internaatsbevolkingen.

5. De provinciaalsconferenties moeten zorgen voor de modaliteiten om voortaan aan internen meer gelegenheid te bieden voor contacten met het gezin, vooral 's zondags, ook buiten het internaat.

6. Het college moet niet alleen de jongen beschermen, maar hem ook innerlijk voorbereiden op het aankunnen van sociale en gezinsverantwoordelijkheid vanuit een christelijke levensvisie. De tucht is daarvoor een middel, ze waarborgt de goede gang van zaken in huis en een krachtige en mannelijke vorming.

In de geest van een echte salesiaanse assistentie moet men zich verzekeren van de medewerking van de jongens ; men geeft hun de nodige vrijheid van initiatief (compagnieën en clubs), zodat ze zich kunnen oefenen in het gebruik van hun vrijheid en in het dragen van verantwoordelijkheid, en het nodige criterium krijgen.

7. Lastige karakters ([105]) verdienen bijzonder veel zorg en tegemoetkoming. Slechts bij gebleken weerbarstigheid tegen beïnvloeding of bij ongunstige beïnvloeding van andere jongens, kan men ze verwijderen. In dit verband wordt aangedrongen op het instellen van psycho-pedagogische bureaus in onze internaten.

8. Bij het bouwen van internaten moet men zich richten naar de normen van moderne psychologie, pedagogie, esthetica en ervaring.

Halfopen internaten en externaten

Inleiding

De externaten en de halfopen internaten verdienen heden ten dage als vormen van opvoeding de voorkeur, omdat ze een opener contact met het gezin en de maatschappij waarborgen. Ze verdienen alle aandacht van de Congregatie, omdat ze beantwoorden aan onze beginselen en aan de plaatselijke behoeften en ook omdat ze een wijder uitstralingsvermogen naar buiten bezitten.

Besluiten

1. Men moet nooit een loutere school openen. Men moet het onderwijs steeds vergezeld laten gaan van allerlei activiteiten buiten school-

tijd, daar deze onmisbaar zijn voor de opvoeding. Halfopen internaten verdienen de voorkeur.

2. Men moet ervoor zorgen dat de jongens zich laten opnemen in het verband van hun eigen parochie en deelnemen aan het parochieleven.

3. De avondscholen dienen geen aanhangsel te zijn, maar authentieke opvoedingscentra, met alle nodige middelen en met bevoegd personeel.

3. KOSTHUIZEN (PENSIONS)

Inleiding

Twee omstandigheden onderstrepen de noodzaak van de kosthuizen:

— de zg. « interne emigratie » om redenen van werk of studie ; onder hen bevinden zich vooral veel jongeren. Gebrek aan huisvesting, min of meer legale pensions in handen van speculateurs of geïnteresseerde sociale instanties scheppen grote gevaren voor het zedelijke en godsdienstige leven van de jeugd ;

— het zg. « pendelen » : hele bevolkingsgroepen, waaronder vele jongeren reizen tegenwoordig op en neer naar werk of school. Dit dagelijks heen en weer reizen brengt bepaalde gevaren en nadelen met zich mee voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid.

Onder de jongeren in deze situatie bevinden zich ook vele oud-leerlingen ; daarom is dit werk van de pensions een aanvulling van onze opvoedkundige activiteit.

De kosthuizen hebben meerdere functies :

— op sociaal gebied, door tegemoet te komen aan een reëel sociaal probleem, ook onder de jeugd ;

— op gebied van het gezin, door bepaalde gezinnen te helpen, die zich genoodzaakt zien hun kinderen te laten pendelen ;

— op moreel-religieus gebied, door de jongens te beschermen tegen de verderfelijke invloeden van bepaalde ideologieën, waaraan ze ten offer vallen indien ze aan hun lot worden overgelaten, en door hen voor te bereiden op hun intrede in de maatschappij met een echte christelijke en apostolische levensbeschouwing. Gezin, school en fabriek moeten hier nauw samenwerken.

Vooral voor leerlingen van het V.H.M.O., het hoger onderwijs, de bedrijfsscholen en voor jonge arbeiders is er een grote behoefte aan kosthuizen. Zoals reeds blijkt uit de opgedane ervaringen, is dit een authentiek werk van naastenliefde tegenover de jeugd.

De modaliteiten van een dergelijk kosthuis hangen af van de plaatselijke omstandigheden en van de leeftijdsgroep. Kan men geen pension openen, dan bewijzen « foyers » en dergelijke centra, eventueel verbonden aan de oratoria of parochies, uitstekende diensten.

Dank zij de kosthuizen komt er ook een voortdurende dialoog tot stand tussen opvoeders en opvoedelingen omtrent de ernstige problemen,

die de jongens in het milieu van school en arbeid tegenwoordig ontmoeten.

Besluiten

1. Pensions of kosthuizen moeten meer zijn dan alleen maar gelegenheden voor kost en onderdak. Er dient iets van uit te gaan, en wel een complete opvoeding naast de school of het werk.

2. Onmisbaar voor het opvoedkundig rendement is de echte gezinssfeer, in een geest van vriendschap en redelijke zelfstandigheid.

3. Fundamenteel vereiste is ook de homogeniteit van de opgenomen jongeren, naar leeftijd, schooltype of werkzaamheid.

4. Men moet met inzicht en begrip selecteren.

5. De provinciaal moet in overleg met de directeur de nodige normen opstellen, naar plaatselijke behoeften, voor een goede gang van zaken.

6. Men laat de jongens meewerken in de geest van Don Bosco aan een bloeiend huiselijk leven op allerlei gebied : godsdienstig, cultureel, recreatief, charitatief.

7. Verenigingen van parochieel of diocesaan type verdienen de voorkeur bij de op te richten clubs als middel tot opvoeding.

8. Men maakt verstandig gebruik van radio, televisie, pers, lectuur, film en andere voorstellingen of bijeenkomsten, rekening houdend met de leeftijd en de categorie van de jongens.

9. Men moet zorgen voor bevoegd en hoogstaand personeel, dat de jongens waarlijk kan bijstaan, vooral op enig intellectueel en cultureel niveau.

In een werk dat zo belangrijk is voor de vorming van leken-christenen, kunnen de coadjuteurs en ook leken van buiten (medewerkers, oudleerlingen, enz.) een ware aanwinst zijn voor de priesters. Ook de aanwezigheid van coadjuteurs-universitairs kan van grote invloed zijn.

X. - TECHNISCHE SCHOLEN

Het Algemeen Kapittel biedt hierbij de tekst aan van het door de desbetreffende commissie opgestelde rapport over de technische scholen. Dit rapport werd in de vergadering besproken en over verschillende kwesties werd gestemd. De tekst in zijn geheel wordt door het Algemeen Kapittel aangeboden met de wens dat dit document in zijn algemene principen moge dienen tot leidraad voor de provinciaalsconferenties, waar de programma's voor de afzonderlijke landen worden vastgesteld.

1. De zorg voor jonge arbeiders in het werk van Don Bosco, volgens de richtlijnen van de Kerk en de eisen van deze tijd.

Het oratorium

De analyse van de artikels 1, 3, 4, en 5 van de Constituties in het licht van wat Don Bosco zelf deed, toont duidelijk aan dat hij steeds vooropstelde : « alle werken van geestelijke en lichamelijke naastenliefde ten behoeve van de jongens, in het bijzonder van de armste » ([106]) met de bedoeling « niet alleen de jongens te onderrichten, maar ook hen in staat te stellen later eerlijk hun brood te verdienen » ([107]).

« Het eerste liefdewerk voor de jeugd », te weten « de oratoria op zon- en feestdagen en zo mogelijk dagelijks » werd door Don Bosco vanaf het begin opgezet als een volledig « jeugdhuis », waarin de plaatselijke jeugd en vooral de « armste en meest aan zichzelf overgelaten jeugd » ([108]), die immers het meest lichamelijke en geestelijke verzorging nodig hadden en door niemand werden opgevangen, naast godsdienstonderricht en naast de oefeningen van godsvrucht, allerlei andere mogelijkheden vonden, die Don Bosco met de middelen die hem ten dienste stonden hun maar kon bieden : dag- en avondscholen, zang, muziek, toneel, spel, sociale vorming, enz. ([109]) (vgl. het eerste begin van het Oratorium van 1841 tot 1844, zijn uitbouw van 1844 tot 1846 en zijn consolidatie van 1846 tot 1854 in Don Bosco's autobiografie).

Kosthuis voor jonge arbeiders.

Daar echter in het Turijn van die dagen bij de nood van zovele jongeren uit de stad zelf zich ook nog de nood voegde van velen die van buiten naar de stad kwamen op zoek naar brood en werk, overkwam het ook Don Bosco vaak, dat hij « jongens ontmoette, wier verzorging zoveel te wensen overliet, dat voor hen alle zorg nutteloos zou zijn, indien zij

niet in een instituut werden opgenomen, waarin hun met de hulp der Goddelijke Voorzienigheid huisvesting, voedsel en kleding zou worden verschaft » ([110]).

Juist aan deze jongeren moeten wij naar het voorbeeld van Don Bosco en in de lijn van de oudste salesiaanse traditie, niet alleen onderwijs bieden, maar ook al hetgeen noodzakelijk is om een vak te leren ([111]) ; zonder echter die jongens te verwaarlozen, die kunnen en willen studeren, vooral met het oog op een eventuele roeping ([112]).

Zo is het « tweede liefdewerk voor de jeugd » ontstaan, dat artikel 3 van de Constituties omschrijft als « tehuizen met vak- en landbouwscholen ». Daarbij lijkt het nuttig er de aandacht op te vestigen dat terwijl Don Bosco aan allen hulp bood volgens de verschillende mogelijkheden van het oratorium in die tijd, toch het instituut voor een bepaalde groep een echt « tehuis » was, vanwaar ze iedere dag de stad ingingen om te werken. Langzamerhand ontstonden de technische scholen en werkplaatsen in het huis zelf ([113]).

Uit deze bekende feiten en uit de regel van onze congregatie blijkt duidelijk de bedoeling die Don Bosco ertoe bracht zich allereerst met deze groep van de « vakleerlingen » bezig te houden.

Opleiding tot christen en vakman.

In dit door Don Bosco geconcipieerde en verwezenlijkte vormingsinstituut voor de jonge arbeider verdient bijzondere aandacht een echt actueel aspect : nl. de compleetheid.

In feite heeft Don Bosco in de veelheid van zijn apostolische en caritatieve bemoeiingen (binnen de grenzen van het maatschappelijk leven van die tijd en van de schaarse middelen) aan de jongens niet alleen een godsdienstige, morele, burgerlijke en sociale vorming gegeven, maar ook een zodanige vakopleiding, dat ze in staat gesteld werden in eigen levensonderhoud te voorzien.

Vanwege de relatief stabiele economische en sociale situatie van die tijd, garandeerde de vakopleiding immers een vaste plaats in de arbeiderswereld, als loonarbeider, maar ook als zelfstandig vakman.

Kerk der armen.

In onze tijd, nu de salesiaanse congregatie over de gehele wereld verspreid is, verplicht dit de zonen van Don Bosco zijn voorbeeld en zijn richtlijnen trouw na te volgen wat betreft de opvoeding van de jonge arbeider. Van de andere kant moeten wij onze werken aanpassen aan de eisen van deze tijd en aan de richtlijnen van kerk en staat.

Vooral nu, door de encyclieken « Mater et Magistra » en « Pacem in terris » van Johannes XXIII en « Ecclesiam suam » van Paulus VI en vooral door het Tweede Vaticaans Concilie, toont de Kerk zich als de Kerk der Armen. Ze roept de gelovigen en de gehele wereld op hulp en

bijstand te verlenen aan de meest behoeftige klassen en aan de volkeren die honger en ontbering lijden, hen te steunen in de strijd tegen de gevaarlijke laïcistische, materialistische en atheïstische ideologieën, de arbeiders een degelijke vorming te geven op religieus, cultureel, professioneel en sociaal gebied, hen voor te bereiden op het apostolaat in eigen kring, als bijdrage tot een herleving van een echt christelijke levenswijze.

Vorming van arbeiders.

Het is een veelbelovend teken dat de toonaangevende internationale organen, zoals de Unesco, de Internationale Organisatie voor de Arbeid en de E.E.G. bij het voorschrijven van normen voor de vorming van de jonge arbeider steeds meer één lijn trekken met de leer van de Kerk. In hun officiële documenten beklemtonen zij in feite de alles-overheersende waarde van de vorming der totale persoonlijkheid van de toekomstige arbeider ; ze wijzen op de noodzaak van een algemene culturele, wetenschappelijke, technische en professionele vorming, en van het verkrijgen van een praktische bekwaamheid door middel van een didactisch verantwoord leerlingenstelsel in de bedrijven. Zij bevelen een dusdanige ruime en veelzijdige vorming aan dat de jonge arbeider in staat gesteld wordt zich ook later aan nieuwe technieken te kunnen aanpassen en zich op te werken tot posten met meer verantwoordelijkheid, en dat de meer begaafden verder kunnen studeren ; ze wijzen op de noodzaak van een voortdurende aanpassing, die vereist wordt door de vooruitgang van de wetenschap en van de techniek.

Al deze eisen, die door de Kerk en de maatschappij steeds meer worden beklemtoond, binden noodzakelijkerwijze iedere instelling, als bijvoorbeeld de Salesiaanse Congregatie, die wil meewerken aan de vorming van de jonge arbeider, overeenkomstig plaatselijke omstandigheden en huidige situatie.

2. De vorming van de jonge arbeider in onze Congregatie.

Vakopleiding naar vereiste.

Binnen zo'n actueel en open blikveld komen alle aspecten, welke Don Bosco reeds voorzag in de opvoeding van de jonge arbeider, in een nieuw licht te staan : de kosthuizen, internaten, vakscholen, technische scholen, cursussen van verschillende aard, dag- en avondscholen, vakantie- en wintercursussen, bedrijfscursussen, initiatieven voor jonge emigranten.

Dank zij de kansen in de huidige maatschappij, kunnen geschoolde jonge arbeiders hun beroep zowel zelfstandig uitoefenen, als in bedrijven van elke soort en omvang ; zowel op landbouwbedrijven als in fabrieken.

Maar dan is het zaak dat iedere jongen, op grond van zijn rechten en plichten, vooral wanneer hij arm en verlaten is, dusdanig wordt geschoold dat hij alle door de wet voorgeschreven opleidingsjaren kan doorlopen en

dat hij dat beroep kan leren dat beantwoordt aan zijn bekwaamheden, neigingen en voorkeur.

Het feit dat de jongen zelf niet over de nodige middelen beschikt moet een reden te meer zijn om hem op te nemen en mag op geen enkele wijze zijn ontwikkeling, zijn vakopleiding of zelfs zijn hogere studies in de weg staan.

Zonder enige twijfel moet het voorbeeld en de aansporing van Don Bosco leiden tot de principiële verklaring dat elk salesiaans huis, voor zover de omstandigheden het toelaten, alles in het werk zal stellen om de jonge arbeider te helpen : o.a. door ontmoetingen, bezinningsdagen, retraites, lectuur, culturele vorming en ontspanning.

Aan hetzelfde apostolaat moeten ook de parochies, de oratoria, de jeugdverenigingen en jeugdgroepen binnen en buiten het salesiaans werk medewerken.

Maar hoe de initiatieven ten gunste van de jonge arbeider zich nog zullen ontwikkelen, steeds moet het princiep blijven gelden van de compleetheid, die Don Bosco reeds in zijn tijd nastreefde.

Deze compleetheid eist een opvoeding van de hele persoonlijkheid in al zijn aspecten : fysiek, cultureel, professioneel, burgerlijk, sociaal, religieus, moreel en apostolisch.

Aanpassingsproblemen.

Door de steeds snellere en ingrijpendere veranderingen, welke de wetenschap en de techniek met al haar praktische toepassingen op gebied van de arbeid ondergaan, ontstaan nieuwe problemen die terdege bestudeerd dienen te worden.

Het is algemeen bekend dat in de economische ontwikkeling een steeds groter percentage van de arbeidskrachten van de primaire sector van de landbouw overgaat naar de secundaire sector van de industrie en naar de tertiaire sector van de dienstverlening : handel, transport, gezondheidszorg, boekhouding, administratie, toerisme e.d.

Nieuwe beroepen.

Daarom is er een studie nodig van de beroepen waarvoor de salesiaanse scholen en cursussen de leerlingen opleiden. Men moet rekening houden met de huidige werkmogelijkheden, de achterhaalde beroepen elimineren en zich richten op de beroepen die het hoogst genoteerd staan op de arbeidersmarkt. Vooral die beroepen die te maken hebben met boekhouding en administratie. Hiervoor moeten ook medebroeders opgeleid worden, clerici en coadjuteurs. Deze functies zijn immers zeer belangrijk in een salesiaans huis. Ook de coadjuteurs die verbonden zijn aan werkplaatsen of scholen moeten onder leiding van de prefect de administratieve en financiële zaken kunnen behartigen.

Grote complexen.

Een aparte studie moet men wijden aan de werken van bijzondere omvang, met een groot aantal leerlingen, cursussen of scholen. Hiervoor moeten nieuwe en bruikbare richtlijnen uitgewerkt worden die de religieuze efficiëntie garanderen en de opleiding van voldoende personeel. Dit moet zodanig geschoold worden dat het in staat is verstrekkende en grote verantwoordelijkheid te dragen en een efficiënte administratie en didactische organisatie in stand te houden. Dan voorkomt men dat men zijn toevlucht moet nemen tot externe krachten voor functies die beter voor medebroeders voorbehouden kunnen worden, vooral die functies die een voortdurend opvoedend contact met de jongens met zich meebrengen.

Opening van nieuwe scholen.

Overeenkomstig deze eisen moeten ook de voorwaarden opnieuw bestudeerd worden, die gesteld moeten worden voor de opening van nieuwe technische scholen. Men moet daarbij veel belang hechten aan de economische en sociale situatie, vooral aan de mogelijkheden om daar ook op langere termijn werk te vinden voor de schoolverlaters.

De opening van nieuwe middelbare technische scholen moet met grote zorgvuldigheid bestudeerd worden, gezien vooral de hoge eisen aan personeel en de hoge kosten van inrichting ; die brengt met zich mee dat men in deze scholen de meer behoeftige jeugd moet uitsluiten, wanneer er voor deze gevallen geen subsidie gegeven wordt door de staat of de gemeente of anderszins.

Pluriformiteit.

Men moet alle problemen, nieuwe zowel als oude, beschouwen vanuit de eigen situatie, welke van land tot land en van continent tot continent zozeer verschilt, dat het zeer moeilijk wordt al te gedetailleerde regels op te stellen, daar hun geldingskracht twijfelachtig zou zijn. De richtlijnen, die van het centrum uitgaan, moeten daarom de grondprincipen goed vastleggen op basis van de Constituties en Reglementen zoals die door Don Bosco zijn opgesteld. Ze moeten de getrouwe en juiste toepassing hiervan garanderen. Maar aan de competentie van de plaatselijke salesiaanse oversten moet overgelaten worden de werken aan te passen aan de situatie waarin zij moeten werken. Zo ziet men bijvoorbeeld dat in de zg. ontwikkelingslanden de internationale planning voor het technisch onderwijs de voorkeur geeft aan de middelbare technische scholen, waar praktijkinstructeurs worden opgeleid die later naar de achtergebleven gebieden kunnen worden uitgezonden ; vgl. de planning te Santiago voor Zuid-Amerika, te Addis Abeba voor tropisch Afrika, en te Karachi voor Azië, in het boek van Don Sinistrero « Scuola e Formazione Professionale nel Mondo ».

Bureau voor statistiek.

De studie en de besluiten betreffende het werk voor de jonge arbeider in al zijn aspecten missen elk fundament, wanneer men niet beschikt over de desbetreffende, wetenschappelijk verzamelde, uitgewerkte en geïnterpreteerde statistische gegevens. Uit de lijsten, waarover de vierde commissie beschikte, kan men, hoewel ze geenszins volledig en niet al te nauwkeurig waren, tenminste het volgende concluderen :

In het decennium van 1952 tot 1962 is het aantal instituten voor technisch onderwijs min of meer constant gebleven ; op meerdere plaatsen echter zijn bepaalde traditionele beroepen (kleermaker, schoenmaker, timmerman) bijna geheel verdwenen ; de landbouwscholen hebben, behalve in Latijns Amerika, een veel geringer aantal leerlingen.

Het totaal aantal leerlingen is in twaalf jaar, van 1951 tot 1963, met 132 % toegenomen ; vele instituten zijn sterk uitgebreid, ofwel door nieuwe beroepen in de opleiding op te nemen, ofwel door nieuwe technische scholen te openen waarin jonge arbeiders verder gespecialiseerd kunnen worden, ofwel door naast de dagscholen ook avondscholen en seizoencursussen te beginnen.

De uitbreiding van het salesiaanse personeel is niet evenredig aan de groei van de instituten, zodat er steeds meer externe krachten worden aangetrokken. Hier schuilt echter een groot nadeel : het beperkte aantal bevoegde coadjuteurs brengt met zich mee dat zij nog slechts een leidinggevende rol vervullen in de beroepssectoren, terwijl het opvoedkundig contact met de leerlingen geheel of bijna geheel aan externe leerkrachten moet worden overgelaten.

Aangezien het bureau voor statistiek van belang is voor alle studiebureaus, wordt het Algemeen Kapittel uitgenodigd dienaangaande een ontwerp op te stellen voor een wetenschappelijk opgezet centraal bureau met bevoegd personeel.

Opleiding van salesiaans personeel.

Alle salesianen, clerici zowel als coadjuteurs, moeten in hun opleiding de nodige oriëntatie ontvangen wat beide vormen van onderwijs betreft : dat voor de studenten en dat voor de jonge arbeiders.

In de vormingshuizen en gedurende het triënnium moet aan de clerici ruime gelegenheid worden geschonken het werk op de technische scholen te leren kennen en te waarderen.

Clerici en jonge coadjuteurs moeten tijdig een speciale opleiding ontvangen voor de taken welke zij in de technische scholen moeten verrichten. Wanneer ze daarvoor geschikt zijn, moeten ze in staat gesteld worden de nodige bevoegdheden en titels te behalen.

De culturele en professionele opleiding van geheel het personeel van de technische scholen moet minstens op het niveau staan van die op de staatsscholen van het land waar men werkt.

De coadjuteurs die bestemd zijn voor het technisch onderricht moeten allereerst voorbereid worden op hun opvoedkundige en didactische taak, meer nog dan op hun disciplinaire en administratieve functie. Zo zullen ze in staat zijn de jongens een echt menselijke en vakbekwame vorming te geven en op harmonische wijze samen te werken met de leiding en de leraren van de school.

Personeel van buiten.

De positie van het externe personeel in onze technische scholen moet met aandacht bestudeerd worden. Hun aantal neemt sterk toe. Artikel 161 van de Reglementen gaf reeds enkele richtlijnen voor het aannemen van externe leerkrachten. In onze dagen wordt dit probleem steeds groter door de uitbreiding van de instituten en van het aantal leerlingen ; vandaar de noodzaak om voor onze technische scholen geschikte leerkrachten aan te werven in het bezit van de vereiste staatsdiploma's.

Voor hun aanname moet men de volgende normen in acht nemen :

— ze moeten een aangepast salaris ontvangen en een sociale positie welke overeenkomt met de wet en de katholieke sociale leer. Het zal zijn nut hebben een interne rangorde op te stellen wat betreft leeftijd en verdiensten ;
— ze moeten bij voorkeur gekozen worden onder onze oud-leerlingen. Er moet aan hen de nodige zorg besteed worden om hen salesiaans medewerker te maken en hen te bezielen van een echte apostolische geest ;
— het is aanbevelenswaardig onder hen een lekenvrijwilligerskorps op te richten voor het apostolaat in de scholen ;
— door middel van aangepaste cursussen, eventueel ook op interprovinciaal niveau, wordt hun pedagogisch-didactische en hun religieus-sociale ontwikkeling bevorderd.

Opvoeding en onderwijs.

De pedagogische en didactische activiteit moet zich krachtens haar eigen natuur aanpassen aan het milieu en aan de individuen. Om efficiënt te zijn moet ze daarom niet bekneld raken in al te gedetailleerde normen, afgezien van de principen van Don Bosco en de daaruitvoortvloeiende vaste richtlijnen. Het zal daarom nuttig en verstandig zijn hier enige aanbevelingen van algemene aard in te lassen omtrent de doeleinden en de middelen van de opvoeding.

a) Bureau voor school- en beroepskeuze.

De commissie vestigt de aandacht van de hogere, de provinciale en de plaatselijke oversten op :

— de noodzaak van een vast psycho-medisch-sociaal bureau, vanwaar het opvoedingsproces van de jongen tijdens geheel de ontwikkeling wordt doorgelicht en begeleid ;
— de fundamentele eis dat dit bureau zijn werk verricht volgens strikt wetenschappelijke methodes, binnen het kader van de salesiaanse opvoeding en in welbewuste samenwerking met het team van opvoeders in de afzonderlijke instituten. Deze nuttige en in sommige plaatsen zelfs wettelijk voorgeschreven instelling zal ertoe bijdragen de door Don Bosco gewilde opvoedingsdoeleinden te verwezenlijken, en zal ook de roepingen tot de geestelijke stand ten goede komen ;
— de dringende behoefte om een dergelijk bureau in salesiaans verband op te richten en met salesiaans personeel.

Daarom beveelt de commissie dringend aan te voorzien in :

— de opleiding van salesiaans personeel op dit gebied, waarbij men in het oog dient te houden dat vanwege de ingewikkelde aard van deze studie en de veeleisende wetenschappelijke methode hiertoe het Hogere Opvoedkundig Instituut van het PAS de beste instelling is. De oversten kunnen dus daarheen hun kandidaten zenden ; men laat echter ook de mogelijkheid open ze naar andere instellingen te zenden, mits deze ideologisch de juiste oriëntatie bezitten ;
— de oprichting van een dergelijk psycho-medisch-sociaal bureau in iedere provincie, voordat men gedwongen wordt bij vreemden te rade te gaan. Minstens moet elke provincie aan de afzonderlijke huizen een geschikte mogelijkheid bieden tot consultatie.

b) Internationaal overleg omtrent de didactiek van het technisch onderwijs.

De commissie richt tot het Hoofdraadslid voor de jeugdvorming de aanbeveling, in samenwerking met de centrale commissie voor de opvoeding van de jonge arbeiders op interprovinciaal en internationaal vlak studiegroepen op te richten van specialisten voor de afzonderlijke beroepen, welke het meest in onze salesiaanse instituten worden onderwezen. Deze moeten de methodes en de didactische vooruitgang bestuderen op gebied van het technisch onderwijs om te komen tot een efficiëntere leermethode, om via experimenten verbeteringen in te voeren welke noodzakelijk gemaakt worden door de vooruitgang van de psycho-pedagogische wetenschap en van de arbeidstechniek, en om periodiek de bereikte resultaten door te geven aan de desbetreffende technische scholen van de Congregatie.

c) Voortgezette opvoeding van de jonge arbeider.

Voor een vruchtbare voortzetting van de salesiaanse opvoeding onder de jonge arbeiders is het nodig dat de salesiaanse opvoeders in de eigenlijke

vormingsjaren een bijzondere stabiliteit geven aan hun opvoedingsmethode door ernaar te streven :

— echte persoonlijkheden te vormen, die allereerst goed onderlegd zijn in de christelijke leer, die een eigen verantwoordelijkheid bezitten voor persoonlijke mening en beslissing. Hiervoor is een nauwkeurig omlijnd programma en hecht teamwork vereist ;
— dikwijls de leerlingen te wijzen op en in contact te brengen met het leven dat ze later zullen leiden, met al zijn problemen, op het werk, in de maatschappij, in het gezin ;
— ze kennis te laten maken met de christelijke organisaties op de verschillende gebieden van apostolaat, cultuur, arbeid en beroep, ze voor te lichten omtrent de morele en religieuze garanties in deze organisaties en ze tijdig hierbij te laten aansluiten.

Na de directe vormingsperiode moet de salesiaanse invloed zich voortzetten via de Vereniging van de Medewerkers, de Oud-leerlingenbond, de oratoria en de parochies.

Hiertoe wordt men in het bijzonder herinnerd aan de volgende initiatieven :

— tehuizen voor jonge arbeiders ;
— avondcursussen voor culturele vorming en voor andere doeleinden in onze instituten en vooral in de oratoria, die daarin ook een nieuwe aantrekkingskracht zullen vinden ;
— jeugdcentra voor bezinning, ontmoeting, lectuur voor de werkpauzes ;
— pastorale activiteit in de fabrieken, in de vakbonden, in de onderlinge hulp en vrijetijdsbesteding voor de arbeiders ;
— vakantiebegeleiding door middel van kampen, vakantiekolonies, conferenties, retraites enz.

Gebruik van de beschikbare documentatie.

Het zal ongetwijfeld nuttig zijn de kostbare documentatie welke van verschillende zijden is bijeengebracht over het probleem van de jonge arbeider en zijn opleiding, in één band uit te werken en te systematiseren.

3. Voorstellen.

De boven uiteengezette gegevens en motieven hebben geleid tot de volgende besluiten betreffende enkele fundamentele punten.

Commissie voor de opvoeding van de jonge arbeider.

In elke provincie moet onder leiding van de provinciaal een commissie gevormd worden voor de opvoeding van de jonge arbeider, een studiecommissie ter documentatie en consultatie, ten behoeve van de huizen, vooral van de scholen en vormingscursussen.

De provinciaal zal een speciale afgevaardigde benoemen voor de opvoeding van de jonge arbeider, aan wie hij de verantwoordelijke taak toevertrouwt te zorgen voor het goed functioneren van deze commissie en regelmatig contact te onderhouden met de huizen.

Onder voorzitterschap van het Hoofdraadslid voor jeugdvorming wordt er ook een centrale commissie opgericht voor de opvoeding van de jonge arbeider, ter documentatie en bestudering van de opvoeding in het algemeen en van de beroepsopleiding in het bijzonder. In deze commissie zullen de verschillende landen vertegenwoordigd zijn.

Pedagogisch-didactische taken.

Onder toezicht van de directeur berust de pedagogisch-didactische taak bij de studieprefect, bij de schooldirecteur, indien aanwezig, bij de leraren, de assistenten, de werkplaatsleiders en hun eventuele helpers.

De studieprefect behoudt de traditionele, hem door het Reglement toevertrouwde taak, behoudens de veranderingen, die omwille van de aanpassing worden aangebracht.

De specifieke en centrale taak welke het Reglement aan de studieprefect toevertrouwt omvat de organisatie en het pedagogisch, didactisch en disciplinair doen functioneren van de technische school, zowel wat betreft het theoretisch onderricht als wat betreft de praktijk. Het belang van een dergelijke taak vergt een degelijke opleiding en de nodige ervaring. Het is daarom goed dat men deze functie lange tijd bekleedt.

De schooldirecteur, indien aanwezig in verband met de wettelijke erkenning van de school, moet alle taken vervullen welke door de autoriteiten zijn voorgeschreven ; daarom zal hij ook de leiding hebben over de didactische functionering in zoverre deze onderworpen is aan de controle van de autoriteiten. Een dergelijke functie kan de taak van de directeur, van de studieprefect en van de werkplaatsleider verlichten voor wat dat gedeelte van de verantwoordelijkheid betreft, maar ze mag nooit hun door de Constituties en Reglementen duidelijk omschreven positie aantasten. Om zijn volmachten af te bakenen in verhouding tot die van de andere oversten, stelt men de volgende norm voor :

« Waar het ambt van schooldirecteur niet samenvalt met dat van de directeur van het huis, zullen zijn taken nauwkeurig omschreven worden door de provinciaal, volgens de wettelijke voorschriften en in overeenstemming met de Reglementen ».

Daarbij valt op te merken, dat deze nieuwe functie van schooldirecteur slechts in enkele landen wettelijk is voorgeschreven en ze zal daarom beschouwd moeten worden als een toevallige aanvulling van de traditionele ambten, die dus volledig intact blijven, zowel wat hun aantal als wat hun fysionomie betreft.

Dezelfde opmerking geldt voor het geval dat de structuur van een technische school geuniformeerd moet worden aan die van de overeenkomstige staatsscholen. Ook in dat geval behouden de traditionele functies in

het interne leven van de school hun eigen plaats, ook al wordt dan een gedeelte van hun werk aan anderen gedelegeerd.

De werkplaatsleider moet vanuit opvoedkundig opzicht beschouwd worden als de eigenlijke leider van de werkplaats-school, die de praktijkopleiding verzorgt binnen het algemene kader van de schoolvakken ; hij is dus medeverantwoordelijk voor de vorming van de leerlingen, samen met de andere leiders van de technische school. Bij deze taak kan hij door een aparte technische functionaris bijgestaan worden.

Administratieve functies.

In deze functie werken de prefect en de werkplaatsleider samen :

a) De prefect heeft onder toezicht van de directeur de voornaamste verantwoordelijkheid voor de administratie, ook van de werkplaats. Onder de prefect ressorteert de boekhouding ; de afzonderlijke boekhoudingen van de werkplaatsen is hieraan ondergeschikt.

b) De werkplaatsleider heeft onder toezicht van de prefect de verantwoordelijkheid voor de gewone administratie van de werkplaats, waarbij inbegrepen de relaties met de leveranciers en de klanten.

Van deze administratie moet hij op regelmatige en vastgestelde tijden rekenschap afleggen bij de prefect.

Onder gewone administratie verstaat men al die administratieve handelingen, die voor de dagelijkse gang van zaken noodzakelijk zijn in de werkplaatsen, en voor de uitvoering van de reeds goedgekeurde contracten.

De beraming van de kosten en de technische uitwerking van de contracten worden met de belanghebbende besproken door de werkplaatsleider, maar heel de verdere administratieve uitwerking is zaak van de prefect.

Het hoofd van de werkplaats kan in zijn eigen afdeling beschikken over een technische dienst voor de technische en administratieve werkindeling. Vooral wat het laatste betreft werkt deze dienst echter in ondergeschiktheid aan de boekhouding van de prefect. De kas berust geheel bij de prefect.

Wanneer één of meer werkplaatsen onder de leiding staan van extern personeel, dan komt de verantwoordelijkheid voor de boekhouding direct aan de prefect toe, die ze kan opdragen aan iemand anders.

De werkplaatsleider.

De figuur en de taken van de werkplaatsleider hebben een ander karakter naargelang men hem beschouwd in zijn leidinggevende, opvoedkundige of administratieve functie. Hier volgen enkele normen.

De werkplaatsleider is verantwoordelijk voor de opvoedkundige, didactische en administratieve gang van zaken.

Hij moet zijn taak verrichten in samenwerking met de andere oversten

van de school en met zijn ondergeschikt personeel.

Waar de aard of de uitgestrektheid van de werkplaats een onderverdeling in afdelingen noodzakelijk maakt, wordt deze tot stand gebracht door de leiding van de school in overleg met de werkplaatsleider. Deze moet de functie van de afdelingschef respecteren. Dezelfde norm geldt voor de aanstelling van een of meer onderchefs.

De werkplaatsleider moet het als zijn eerste plicht beschouwen de jongere medebroeders, die met hem samenwerken, steeds te helpen hun vakkennis te vervolmaken en aan te passen aan de nieuwste ontwikkeling. Vooral moet hij een bijzondere zorg hebben voor degenen, die zich in de periode van het practicum bevinden.

De werkplaatsleider moet allereerst opvoeder zijn. Hij is er dus voor verantwoordelijk dat de werkplaats in opvoedkundig opzicht voldoet en de praktische en theoretische opleiding van de leerling bevordert, mede met het oog op het diploma.

Het is de plicht van de werkplaatsleider om naast het eigenlijke vakonderricht de praktische werkzaamheden zo te regelen, dat ze gericht zijn op het didactische doel, waarvoor de werkplaats, als deel van de school, van nature dient.

De coördinator.

De ervaring heeft de noodzaak of minstens het grote nut bewezen van een verbindingspersoon, die samenwerkt met de werkplaatsleiders, daar waar die werkplaatsen op de productie van één bepaald artikel gericht zijn (bv. zetters, drukkers, boekbinders ; mechanici en elektromechanici ; electrotechnici en electronici). Deze persoon vervult dan de taak van coördinator en onderhoudt de betrekkingen met leveranciers en kliënten op zodanige wijze dat de werkplaatsleiders zich aan de leiding van hun werkplaats kunnen wijden. Daarom stelt men de volgende norm voor.

Zo vaak een coördinator wenselijk is, als hulp voor de werkplaatsleiders van de verschillende werkplaatsen, is het de taak van de provinciaal om in overleg met de directie van de school en met de leiders van de betrokken werkplaatsen, zijn taken en zijn verhouding tot de leiders en tot de andere oversten vast te stellen.

Deze nieuwe functie wordt voorlopig ingesteld « ad experimentum ». Pas daarna zal men overgaan tot codificatie van deze functie.

Besluiten

De commissie drukt zijn overtuiging uit dat met deze algemene oriëntatie van de afzonderlijke problemen op een totaalvisie en met de besluiten en de voorgestelde aanbevelingen het apostolaat dat door Don Bosco begonnen is en door de Kerk overal gestimuleerd wordt, weer nieuwe perspectieven krijgt, waardoor het kan beantwoorden aan de salesiaanse traditie enerzijds en de eisen van deze tijd anderzijds.

XI. - PAROCHIES EN ORATORIA

Het Algemeen Kapittel heeft de parochies en oratoria tezamen besproken omdat het ervan uitging dat het apostolaat van de parochie noodzakelijkerwijze ook het jeugdwerk omvat.

1. DE PAROCHIES

Het Algemeen Kapittel heeft enkele beginselen belicht en daaruit enige praktische normen naar voren gebracht, die de salesianen in staat zullen stellen dit ruime terrein van apostolaat te ontdekken en de zielzorg een echte salesiaanse stijl en geest te geven, zonder tekort te doen aan de eisen die het religieuze leven stelt.

Deze herinneringen en toelichtingen zijn vooral noodzakelijk gezien de nieuwe openheid van de Kerk op pastoraal gebied en de verwachtingen die daardoor gewekt zijn. Voorts zijn ze de neerslag van een eeuw ervaring van onze Congregatie op dit gebied. Bovendien is het vooral actueel vanwege het groeiende aantal parochies (op het ogenblik al 525) die aan de salesianen zijn toevertrouwd. In deze parochies heeft de Congregatie de verantwoordelijkheid voor meer dan zes miljoen gelovigen.

Het Algemeen Kapittel heeft daarom opnieuw de aandacht willen vestigen op enkele principen van de parochiële zielzorg in het algemeen en die van de salesianen in het bijzonder ; het heeft enkele beslissingen genomen betreffende de opleiding van de zielzorgers en enkele veranderingen aangebracht in de Reglementen.

Inleiding

De parochie is, als levende cel van de Kerk en allereerst van de plaatselijke kerk of diocees, een gemeenschap van geloof, genade, eredienst en liefde, voor de zielzorg onder de gelovigen en de verkondiging van het evangelie. ([114])

De Salesiaanse Congregatie aanvaardt parochies en vooral volksparochies, wanneer dit door de bisschoppen gevraagd wordt, in dezelfde apostolische geest waarin Don Bosco de buitenlandse missie op zich nam. Om echter zichzelf trouw te blijven zal de Congregatie er zorg voor dragen dat het aantal en de aard van de parochies die ze aanvaardt haar niet afhouden van haar voornaamste apostolaat : het directe jeugdwerk. In dit perspectief biedt het parochiewerk de volgende voordelen :

— een authentieker contact met en een concreter kennis van de jeugd van vandaag in zijn eigen milieu ;
— de mogelijkheid van een integrale christelijke opvoeding door middel van de toediening van alle sacramenten, het godsdienstonderwijs voor alle leeftijdsgroepen, het huisbezoek, in samenwerking met de leken, het contact met alle categorieën ;
— het behoud en de ontwikkeling van de eigen vormen van jeugdwerk, vooral van het oratorium ;
— de mogelijkheid van een specifiek salesiaanse vorming bij de opleiding van strijdbare leken voor het apostolaat ; ([115])
— een doeltreffend middel tot wederzijds begrip en samenwerking ten overstaan van de wereldgeestelijken en de andere religieuzen, in de geest van het Concilie ; ([116])
— een gelegenheid voor de medebroeders een totaalvisie te krijgen op geheel de zielzorg en zich daarbij in te schakelen ;
— een goede, in sommige gevallen zelfs de enige kans om een echt salesiaans jeugdwerk op te kunnen richten.

De taak van de zielzorger brengt met zich mee de deelname aan de apostolische zending van de bisschop. Daarom moeten de salesianen in hun parochies alle normale activiteiten inpassen in het geheel van de diocesane pastoraal, ook al zullen ze in onze geest verricht worden in overeenstemming met onze methodes en structuren.

De voornaamste kenmerken van de parochies, die aan de salesianen worden toevertrouwd, zijn :
— speciale aandacht voor de evangelische verkondiging aan de jeugd, aan de armen en aan de buitenkerkelijken ;
— een bijzondere inspanning tot een degelijke collectieve en categoriale catechese, om de gelovigen te brengen tot een regelmatig naderen tot de sacramenten ;
— een aparte sfeer van beminnelijkheid, die van de parochiegemeenschap één groot gezin maakt, onder de vaderlijke leiding van de pastoor.

Het werk van de salesianen in de parochies brengt bepaalde problemen met zich mee voor het religieuze leven, voor de betrekkingen met de salesiaanse communiteit, voor de betrekkingen met de bisschoppen en andere kerkelijke en wereldlijke instanties. Voor deze problemen moet een oplossing gezocht worden in de geest van de dialoog en met het oog op het geheel van de zielzorg.

Besluiten

1. De clerici en de coadjuteurs in de vormingshuizen brengt men het duidelijke besef bij van de apostolische gerichtheid en van de pastorale dimensie van de salesiaanse roeping. Dit bewustzijn moet in de studiehuizen van filosofie en theologie en in de vormingshuizen voor de coadjuteurs ontwikkeld worden door cursussen in catechese, in sociologie en in religieuze en pastorale psychologie. In het practicum, gedurende de

vakanties en op zon- en feestdagen zorge men voor praktische oefening. De pastoraalcursus bekroont de vorming van de priesters.

2. Men richte op centraal en regionaal en, waar het kan, op provinciaal niveau speciale centra op voor het parochieapostolaat, waar men de initiatieven en de nodige coördinatie van de pastorale activiteiten der salesianen en ook de contacten met de bisschoppenconferenties en met de afzonderlijke bisschoppen bestudeert.

3. Men sticht een salesiaans Pastoraalinstituut, verbonden met het PAS, waar de jonge priesters heen kunnen gaan voor hun pastoraal jaar ; het is wenselijk dat de studies aan dat instituut zó worden ingericht dat zij het behalen van de licentie in de theologie mogelijk maken.

4. Men zorgt in het centrum van de congregatie voor geschikte organen voor de bekendmaking met en de verspreiding van de hulpmiddelen op pastoraal gebied. Deze organen moeten dan verbonden zijn met de Libreria della Dottrina Christiana, met het salesiaanse catechetische centrum, met het Instituut voor Pastoraal en Catechese van het PAS. Deze hulpmiddelen moeten in de voornaamste talen worden vertaald.

5. Men stelt een commissie in van theologen, canonisten, sociologen en pastoors die, rekening houdend met de laatste conclusies van het Concilie en met de revisie van de codex van het kerkelijk recht, een salesiaanse pastorale gids moeten opstellen om die voor te leggen aan de centrale, regionale en provinciale centra voor de pastoraal.

6. Om te beantwoorden aan de vele verzoeken die van verschillende zijden werden gedaan, dat het Algemeen Kapittel zich zou uitspreken over art. 10 van de Constituties, heeft het Algemeen Kapittel — de eventuele codificatie aan het kerkelijk recht overlatend — besloten er de volgende interpretatie aan te geven : « Rekening houdend met de nauwe banden tussen de werken, die de redding van de jeugd ten doel hebben, en het parochieapostolaat verzet de salesiaanse congregatie in die speciale gevallen, waar het zieleheil er mee gemoeid is, er zich niet tegen dat haar parochies worden toevertrouwd. »

7. Het Algemeen Kapittel heeft bovendien de verandering bepaald van de volgende artikelen :

a) Constituties : artikel 111.

b) Reglementen : artikels 367 tot en met 375 (zie aldaar).

2. DE ORATORIA

Inleiding

Wat de beginselen betreft, die de pedagogische en pastorale activiteiten van het oratorium moeten leiden, verwijst het Algemeen Kapittel naar het document over de vorming van de jeugd.

In dit document echter wordt slechts een diagnose gegeven van de situatie waarin dit voornaamste salesiaanse werk zich nu bevindt. Een

nieuw reglement voor de oratoria zou hierop moeten volgen, maar dit bleek zoveel werk met zich mee te brengen, dat het Algemeen Kapittel dit moest overlaten aan een post-capitulaire commissie.

Het Algemeen Kapittel hoopt met dit stuk de belangstelling van de medebroeders voor dit fundamentele werk van onze Congregatie te vernieuwen. De eerste stap is immers gezet wanneer we ons bewust worden van een bepaalde situatie. Deze situatieschets is nu het vertrekpunt geweest van de genomen besluiten.

Het Algemeen Kapittel hoopt hiermee het oratorium opnieuw te maken tot een jeugdcentrum dat beantwoordt aan de eisen van de jeugd van vandaag en aan de verwachtingen van de Kerk.

Het Algemeen Kapittel nodigt allen uit te helpen zoeken naar alles wat kan bijdragen tot de aanpassing van het oratorium aan de veranderde tijdsomstandigheden, door een synthese tot stand te brengen tussen de richtlijnen van de Congregatie in Constituties en in de vroegere algemene kapittels en die van de Kerk.

Constateringen

Het is een feit dat in vele landen de oratoria zich niet ontwikkeld hebben, en dat in andere landen ze toch geen gelijke tred hebben kunnen houden met de groei van andere instituten, zoals bijvoorbeeld de colleges.

Het is niet gemakkelijk de oorzaken hiervan te onderscheiden. Enkelen zijn echter algemeen bekend.

a) sociologische oorzaken van buiten af.

In bepaalde landen was de sociale situatie, vooral wat betreft de opvoeding, niet van dien aard dat het oratorium zich daar in haar traditionele vorm kon ontwikkelen. Men moest daar zoeken naar nieuwe vormen, aangepast aan plaatselijke behoeften en gebruiken, om toch de karakteristieke doeleinden en middelen van het salesiaans oratorium in stand te houden.

Ook in de landen waar de oratoria zich goed ontwikkeld hebben, kunnen de economische veranderingen en de nieuwe politieke en sociale structuren deze vorm van jeugdwerk verlammen.

Ten gevolge daarvan is ook de psychologie van de jeugd zelf diep beïnvloed en is er een crisis ontstaan in het verenigingsleven, daar de jeugd minder open staat voor hetgeen de volwassenen voor hen organiseren ; met name is dit het geval in de godsdienstige en educatieve organisaties.

De aanpassing van de structuren binnen de Kerk legt het accent allereerst op de parochiegemeenschap en dringt erop aan dat in elke parochie een eigen jeugdwerk ontstaat. Dit is verblijdend vanwege de erkenning van deze apostolaatsvorm, maar het brengt ook moeilijkheden met zich mee met name voor onze zelfstandige en interparochiële oratoria.

Hierdoor wordt het feit van de crisis die het oratorium doormaakt

wel begrijpelijk, maar stelt ons tevens voor de taak te zoeken naar aanpassing ervan aan de nieuwe verhoudingen.

b) Oorzaken van interne aard.

Het heeft zijn nut ook de interne oorzaken van deze crisis te onderzoeken. Een delicate zaak, daar dit een herziening inhoudt van de opzet van het jeugdapostolaat, van de opleiding van het personeel en van de doeltreffendheid van de richtlijnen.

We stellen ons voor het ogenblik tevreden met het aanstippen van enkele oorzaken in het bijzonder :

— de grote ontwikkeling die onze Congregatie gekend heeft op het gebied van het onderwijs, waardoor het beschikbare personeel voor de oratoria steeds kleiner werd ;
— het gemis van een aangepaste opleiding van bevoegd personeel ;
— een zekere mentaliteit onder de medebroeders, die aan andere vormen van opvoedingswerk de voorkeur geven ;
— het zware en veeleisende leven in het oratorium, vaak zonder onderbreking ;
— gebrek aan middelen en dus sobere levenswijze voor het personeel ;
— isolement ten opzichte van het personeel van het huis waaraan het oratorium verbonden is, alsof er een kloof bestaat tussen deze twee gemeenschappen, zonder onderlinge hulp.

Een herwaardering van het jeugdwerk in de oratoria sluit een gespecialiseerde opleiding in van het personeel en een vernieuwing van de apostolische geest onder de medebroeders. Dit zal een gunstige uitwerking hebben op hun geestelijk en religieus leven en op de invloed van hun opvoeding en apostolaat, ook in het onderwijs.

Vingerwijzingen

1. Het Algemeen Kapittel stelt met nadruk vast dat ook in de veranderde sociale situatie het oratorium als jeugdwerk zijn volle waarde blijft behouden, zelfs actueler is dan ooit, gezien de morele verlatenheid van de jeugd van nu. De pastorale vernieuwing door het Concilie heeft de waarde onderstreept van deze wijze van benadering van de jeugd, daar het open jeugdwerk aangepast is aan hun psyche, beantwoordt aan hun levendige en gevarieerde belangstelling en een ideaal milieu schept van contact tussen de priester en de jeugd.

2. Het oratorium moet zich niet alleen richten tot de groep die regelmatig komt, maar moet trachten de gehele jeugd pastoraal te benaderen. In de geest van zending en dialoog moet het zich openstellen voor de gehele jeugd van de parochie, van de wijk of stad, dat wil zeggen vooral voor de buitenkerkelijken.

3. Het opvoedingswerk van het oratorium moet volgens een nauwkeurig programma worden opgezet, dat weer moet beantwoorden aan de verschillende fasen in de ontwikkelingsleeftijd en aan de psychologie van de hedendaagse jeugd. Dit houdt in : vervolmaking van de traditio-

nele vormingsactiviteiten, zoals catechese, liturgie, verenigingsleven, jeugdapostolaat.

4. Er moet een duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen de culturele activiteiten en de ontspanning. Het oratorium moet niet alleen maar ontspanning zijn, maar vooral mogelijkheid bieden tot ontwikkeling van de culturele en godsdienstige interesse bij de jeugd.

5. Om een zo groot mogelijk gedeelte van de jeugd te bereiken, zullen er steeds nieuwe initiatieven genomen moeten worden, zoals jeugdcentra, sociale centra, culturele clubs, clubs voor universitairen, avondscholen, studiegelegenheid, herscholing, consultatiebureaus op moreel en godsdienstig gebied, bezinningscentra.

Met hetzelfde doel tracht men het godsdienstonderricht in handen te krijgen op de staatsscholen binnen de parochiegrenzen, aanvaardt men het geestelijk adviseurschap in externe jeugdorganisaties en zoekt men contact met informele jeugdgroepen ([117]).

6. Men moet streven naar aansluiting van de activiteiten van het oratorium bij het leven van de Kerk, met name met de nationale en diocesane jeugdorganisaties.

7. Binnen het kader van het verenigingsleven moet het oratorium aparte secties bezitten, die overeenkomen met de verschillende groepen van de ontwikkelingsleeftijd en hun interesse. Bovendien moet de materiële inrichting netjes en efficiënt zijn. Ieder huis moet daarvoor het nodige aanschaffen. Ook moet men de burgerlijke en kerkelijke autoriteiten voor dit actuele jeugdwerk interesseren.

8. Het salesiaanse personeel van het oratorium moet niet toegeven aan de bekoring geheel op te gaan in de zorg voor secundaire activiteit, welke beter overgelaten kan worden aan lekenhelpers. De salesianen zelf moeten zich allereerst inzetten voor de pastorale en opvoedkundige taak en een daarvoor gunstig klimaat tot stand brengen. Ze moeten open staan voor elke vorm van contact met de jeugd en zich hierop goed voorbereiden, opdat ze kunnen beantwoorden aan de verwachtingen die de jongens van hen hebben, en opdat ze hun problematiek begrijpen. Alleen zo is echte catechese, echte kristelijke en menselijke vorming mogelijk.

9. Het Algemeen Kapittel geeft richtlijnen aan de provinciaals, de directeurs van de huizen en de pastoors wat de opleiding van het personeel betreft. De verdeling van het personeel moet opnieuw bestudeerd worden in overeenstemming met de pastorale en missionaire belangen van het oratorium. Het moet worden geselecteerd op grond van hun capaciteiten. Ze moeten de nodige opleiding ontvangen, al in het noviciaat, de studentaten, de vormingshuizen voor de coadjuteurs en in het pastoraal jaar. Deze opleiding moet steeds worden aangevuld, waarbij de theorie begeleid moet worden door praktijk.

10. Gezien het feit dat een goed georganiseerd oratorium een ideaal apostolaatsterrein is voor de leek in de Kerk ([118]) en dat voor het grote aantal nieuwe taken niet voldoende priesters en religieuzen aanwezig zijn, moet men erop uit zijn lekehelpers op te leiden. Dit moet de eerste pasto-

rale bekommernis zijn van de salesiaan in het oratorium. Hiervoor moeten de nodige initiatieven genomen worden op provinciaal en interprovinciaal niveau.

11. Om van het oratorium werkelijk weer het voornaamste werk van de congregatie te maken, besluit het Algemeen Kapittel tot de volgende initiatieven :

a) Op centraal niveau. Onder leiding van het Hoofdraadslid aan wie deze sector van de salesiaanse activiteit is toevertrouwd, moet er een efficiënt centrum komen voor de oratoria met een centrale raad, bestaande uit deskundige medebroeders, vertegenwoordigers van de nationale en provinciale raden. Deze organen zullen de actuele situatie van het salesiaans oratorium bestuderen, de mogelijkheden tot ontwikkeling, de eisen welke kerk en staat stellen, de inpassing van het oratorium in het parochie-apostolaat. Het zal bovendien de taak zijn van deze organen een nieuw algemeen reglement op te stellen voor de oratoria en een tijdschrift uit te geven voor de uitwisseling van gegevens omtrent jeugdzielzorg en oratoriumwerk.

b) Op provinciaal niveau. De provinciaals moeten een afgevaardigde aanstellen en een raad oprichten voor de oratoria, met taken die analoog zijn aan die van de centrale raad. De provinciaals moeten een onderzoek instellen naar de situatie van het oratoriumwerk in hun provincie, de mogelijkheden tot ontwikkeling, de verdeling en opleiding van het benodigde personeel. Ze moeten bovendien een plan opstellen ter financiering, waarin zowel de provincie als de afzonderlijke huizen moeten bijdragen, om te komen tot modernisering van gebouwen en inventaris en voor het aanboren van hulpbronnen.

c) Op het niveau van de provinciaalsconferenties. De betrokken provinciaals zullen onderling overleggen hoe men het best kan komen tot een gelijke gedragslijn tegenover de burgerlijke autoriteiten en de bisschoppenconferenties. Zodoende kan het jeugdapostolaat ingepast worden in de totale zielzorg en kan men nauw samenwerken met de bisschoppen, met de apostolaatsbewegingen, met de lekenorganisaties, met organisaties van de staat.

d) Op het niveau van de afzonderlijke huizen. Ieder huis dat nog geen oratorium heeft, streeft ernaar zo spoedig mogelijk er een te openen. De huizen die er al een hebben, moeten trachten het uit te bouwen tot een activiteit waarin heel het huis, heel de parochie deelneemt. Het oratorium moet dus beschouwd worden als een integrerend deel van een salesiaans werk. Er moet voldoende en bevoegd personeel voor vrijgemaakt worden. Er moet een nauwe samenwerking komen tussen parochie, school en oratorium. Er moeten lekenhelpers worden opgeleid, die vooral gekozen dienen te worden uit de oud-leerlingen en medewerkers. Nauwe samenwerking tevens met de niet-salesiaanse parochie, waartoe het oratorium eventueel behoort, met het diocees, met de plaatselijke organisaties. Tenslotte moet het oratorium een echt centrum worden voor de jeugd van de wijk, voor wier welzijn het verantwoordelijk is.

XII. - ANDERE VORMEN VAN SOCIAAL APOSTOLAAT

1. ALGEMENE NORMEN

Inleiding

Door het feit dat de Salesiaanse Congregatie deel uitmaakt van de Kerk, het volk Gods, en in haar hoedanigheid van priestercongregatie met actief leven, is zij in de grond beschikbaar voor iedere vorm van apostolaat. Maar in de bedoeling van de stichter, de geest van haar constituties en haar goddelijke roeping heeft zij als haar specifiek doel het apostolaat onder de jeugd, bijzonder onder de arme en verlaten jeugd, naar de geest en volgens de methode van de stichter en de eisen van de tijd.

De congregatie neemt echter ook ander apostolaat op zich, dat niet specifiek gericht is op de jeugd, maar verantwoord kan worden als integratie van het apostolaat onder de jeugd en als apostolaat onder het volk, dat onze stichter steeds gewenst heeft. Inderdaad, de voorbeelden van Don Bosco, de bepalingen van de constituties ([119]) en onze constante praktijk in deze, tonen deze niet op de jeugd gerichte dimensie van ons apostolaat op overvloedige wijze aan.

Deze dimensie beantwoordt vervolgens aan de verwachting van de Kerk en het Concilie. De constitutie « De Ecclesia », vooral in Hoofdstuk VI « De Religiosis », roept de religieuzen op tot een gezonde activiteit die van hen een « teken » moet maken van Gods presentie in de wereld, in trouw aan hun stichter ([120]).

Om deze motieven onderstreept het XIXe Algemeen Kapittel, gezien de talrijke mogelijke vormen van apostolaat onder volwassenen, bijzonder enkele daarvan, vanwege hun meer opvallend karakter als integratie en verdere ontplooiing van het apostolaat onder de jeugd en het volk in de parochies, de oratoria, de colleges e.d. Zij zijn : de zorg voor de medewerkers en de oud-leerlingen ; de catechese onder allerlei standen ; het gezinsapostolaat op ieder niveau (jongens en meisjes, verloofden, echtgenoten, ouders) ; het apostolaat onder de onderwijzers en de opvoeders, in onze scholen of elders ; de pastorale zorg voor de arbeiderswereld ; de bijstand aan de Dochters van Maria Hulp der Christenen en andere vrouwelijke congregaties.

Gezien de uitzonderlijke krachtdadigheid der communicatiemiddelen (pers, film, radio, televisie) ([121]), beveelt het Algemeen Kapittel zowel het gebruik als de bevordering ervan aan. Het drukt de wens uit dat enige medebroeders een opleiding zullen ontvangen voor dergelijke apostolaats-

vormen, in de geest van het decreet « Inter Mirifica » van het IIe Vaticaans Concilie.

De uitoefening van dergelijke vormen van apostolaat kan niet aan het vrije initiatief van de afzonderlijke medebroeders worden overgelaten, maar is toevertrouwd aan de Congregatie. Het moet zich ontplooien in het kader van de gehoorzaamheid en het religieuze gemeenschapsleven met als basis onze werken, waarvan het tegelijk complement en volledige ontwikkeling is. Het Algemeen Kapittel eist dat het wordt toevertrouwd aan medebroeders, die worden uitgekozen vanwege hun evenwichtigheid en echt salesiaanse geest, terdege voorbereid op deze specificaties, doordat ze de diverse aspecten, t.w. de technische, de pastorale en religieuze, goed beheersen.

Een dergelijk apostolaat is derhalve zeer rijk aan bovennatuurlijke inspiraties en motieven, omdat het degene die het verricht met de levende activiteit van de Kerk in aanraking brengt, in de leefwereld waarvoor het Evangelie bestemd is.

Besluiten

1. Voor de opleiding van de medebroeders tot deze vormen van salesiaans apostolaat raadt het Algemeen Kapittel aan reeds in de aspiranten degene die een opleiding ontvangen tot priester of coadjuteur te brengen tot de ontdekking, dat ook dit een zijde kan zijn van hun toekomstig apostolaat en dat zij zich moeten voorbereiden om deze opgave te realiseren. De oversten dienen terzelfder tijd de gaven van de afzonderlijke kandidaten in deze na te gaan en te ontwikkelen.

In het noviciaat, de studiehuizen voor filosofie en theologie, in het magisterium voor de coadjuteurs moet men hiertoe geschikt onderwijs verstrekken en wel door de invoering van vakken, leerstoelen en cursussen. Dit alles in relatie met de pastorale zorg (catechetiek, pedagogie, sociologie, enz.), terwijl men zorg dient te dragen voor een praktische opleiding.

2. Gezien de speciale aard van dit apostolaat dienen de provinciaals en directeurs alleen die medebroeders hiertoe te bestemmen, welke met de technische vaardigheid en diep levensbesef en religieuze discipline verenigen, alsook een gezond evenwicht bezitten, tezamen met ervaring en rijpheid. Ze dienen het nooit over te laten aan het vrije initiatief van de afzonderlijke leden.

3. Men tracht leken-medewerkers te vinden, hen te vormen en van hun hulp profijt te trekken. Men dient ze vooral te zoeken onder onze medewerkers en oud-leerlingen, onder de leden van discussiegroepen, de Katholieke Actie, terwijl men hun leert de plaats die de leken toekomt in de Kerk te ontdekken.

4. Om een grotere effectiviteit van dit werk te garanderen en terwille van de noodzakelijke vernieuwing en opportune informatie organisere men onder leiding van het hoofdraadslid, belast met de provinciaalsconferen-

ties, cursussen die salesianen en leken op de hoogte brengen met de vernieuwingen en publicere men geschikte artikelen.

5. Het Algemeen Kapittel besluit voor de bevordering, coördinatie en stimulering van het werk en voor de oplossing van de delicate problemen der samenwerking binnen de Congregatie en naar buiten met de hiërarchie, in te stellen :

— coördinerende technische organen en instellingen op centraal, regionaal en provinciaal niveau ;
— centrale en provinciale adviescommissies van experts, technici en medebroeders, die belast zijn met het apostolaat onder volwassenen, om de situatie te ontleden, programma's te formuleren en hulpmiddelen te beramen ;
— een salesiaans pastoraalinstituut, toegevoegd aan het PAS voor de studie op universitair niveau of voor research betreffende het apostolaat onder het volk, met gebruikmaking van de hulpmiddelen van de pedagogie, de psychologie, de catechetiek, de sociologie van ons atheneum.

6. De eerste doeleinden van de technische en raadgevende organen, waarover in het vorige nummer gesproken werd, zijn :

— de studie van de reglementen met betrekking op een geordende ontwikkeling van de verschillende vormen van salesiaans apostolaat onder het volk ;
— de gemeenschappelijke bijdrage van studies en ervaringen met het oog op de samenstelling van een handboek, waarbij men dan ook rekening zal houden met de beslissingen van het Concilie en de normen van de nieuwe codex van kerkelijk recht.

Tot aan de samenstelling van de reglementen en het directorium zullen de huidige overwegingen van het Algemeen Kapittel en de bepalingen van de oversten als norm fungeren.

7. Onze uitgeverijen en technische bureaus moeten met het « bij-de-tijd-zijn », dat de H. Joh. Bosco zozeer kenmerkte en dat onvoorwaardelijke conditie is voor een effectieve werkzaamheid, denken aan de uitgave van hulpmiddelen die noodzakelijk zijn voor een serieuze aanpak op het terrein van het volksapostolaat (pers, andere sociale communicatiemiddelen, tijdschriften, pastorale ervaringen, enz.).

2. GODSDIENSTONDERRICHT VOOR VOLWASSENEN

Inleiding

Onder de apostolaatsvormen die niet gericht zijn op de jeugd bekleedt noodzakelijkerwijze en qua effectiviteit de catechese voor de volwassenen de eerste plaats. Dit bewijst voor alles de geschiedenis van de Kerk, die ontstaan is uit de catechese. Talrijke recente documenten van de Kerk bewijzen dit.

De catechese voor volwassenen maakt deel uit van de opdracht welke God d.m.v. de stichter van onze Congregatie en de Kerk aan ons heeft toevertrouwd.

Uit een vluchtig onderzoek van de huidige situatie in deze sector, worden allereerst enige negatieve punten duidelijk, welke een zware crisis openbaren op het gebied van de catechese voor volwassenen. Deze feiten zijn : de progressieve vermindering van het godsdienstonderwijs onder het volk en bijgevolg vervreemding van het christendom ; de grote moeilijkheden welke de traditionele vormen van catechese ontmoeten, zoals de zondagscatechismus, de catechese tijdens de vasten, de catechese ter voorbereiding op het ontvangen van de sacramenten, de volksmissies, die steeds minder bezocht worden en voortdurend minder effectief zijn vanwege de vestiging van verschillende categorieën van personen in de parochie en de groeiende beweeglijkheid van de bevolking ; het steeds minder begrijpbaar worden van de traditionele catechese vanwege haar inhoud (al te abstract) en haar methode (schoolse taal, die niet aangepast is aan de huidige levensvormen), afgezien nog van de passiviteit van degenen, die de catechese moeten ontvangen.

Geslaagde experimenten suggereren onderhand nieuwe, meer effectieve en moderne vormen van catechese. Deze zijn b.v. : de homilie op zon- en feestdagen, opgenomen in de liturgie als verkondiging van het woord Gods, dat in geloof moet worden ontvangen ; de liturgische catechese, of « viering van het woord van God » tijdens feesten, triduums, novenen, meimaand, enz. ; het catechumenaat van volwassenen ; de catechese bij bepaalde gelegenheden en tijden (vakantie, vrije tijd), de catechese voor bepaalde categorieën, de behandeling van actuele thema's, het organiseren van ontmoetingen (families, groepen of afzonderlijke personen), de catechese bij terugkerende feestelijke gelegenheden (huwelijk, doopsel, begrafenis, bezoeken, vormsel, eerste h. communie, die de hele familie en verwanten, denk aan peter en meter, enz. omvatten) ; de catechese voor de families, die men bewerkstelligt door zich te interesseren voor de gezinnen en hun bij te brengen hoe het leeraspect van Christus' priesterschap, waaraan zij door het huwelijk zijn deelachtig geworden, werkzaam te maken ; de benadering en vorming van families, die in staat zijn leiding te geven ; het benutten van de sociale communicatiemiddelen in dienst van de catechese ([122]).

Besluiten

1. Zowel lagere als hogere oversten moeten ervoor zorgen dat de salesianen op de hoogte blijven van de moderne vormen en methoden van de catechese voor volwassenen. Deze maakt immers ongetwijfeld het voornaamste deel uit van het apostolaat onder volwassenen, hetzij als integratie van de catechese gegeven aan de jongens, hetzij als direct volksapostolaat.

2. Het Algemeen Kapittel stelt voor ook tot de catechese van de volwassenen te rekenen wat de artikelen 165 en 166 van de Constituties

vermelden aangaande de vorming van de clerici ; op dezelfde wijze dienen zich de coadjuteurs voor te bereiden volgens artikel 333 van de reglementen, doordat men hen in staat stelt mee te werken aan de catechese voor volwassenen ; en in deze voorbereiding dient ook ingesloten te zijn al wat het gebruik betreft van sociale communicatiemiddelen.

3. Voor de priesters wijzigt het Algemeen Kapittel als volgt art. 48 van de Reglementen : « De priesters dienen zich door de studie voor te bereiden op het biechthoren en de prediking en op de verschillende vormen van catechese voor de jeugd en de volwassenen, en ze dienen elke maand deel te nemen, enz. ».

4. In de geest van het decreet « Inter Mirifica » en de overwegingen van het Algemeen Kapittel ([123]) dient het potentieel van onze uitgeverijen in heel de wereld opgevoerd te worden, zodat ze geschikte hulpmiddelen kunnen produceren voor de catechese aan de volwassenen. Men dient ook internationale overeenkomsten in deze te bevorderen.

5. De daarvoor aangewezen bureaus dienen de productie en het gebruik van de sociale communicatiemiddelen te bestuderen (documentaires, films, grammofoonplaten, radio- en televisieprogramma's). En ze dienen ervoor te zorgen dat in het toekomstige handboek de catechese voor de volwassenen de voorrang krijgt boven ieder andere vorm van apostolaat voor het volk en dat de normen ervoor worden vastgesteld.

Aanbevelingen

1. Om een beter resultaat te verkrijgen bij de vervaardiging van de hulpmiddelen en het personeel grondiger voor te bereiden op de catechese raadt men een strikte samenwerking aan tussen de verschillende studie- en actiecentra van de Congregatie en de Kerk.

2. Om de salesianen (priesters, clerici, coadjuteurs) en leken (medewerkers en medewerksters, mannelijke en vrouwelijke catechisten, leerlingen en oud-leerlingen) effectief op de hoogte te brengen van de vernieuwingen zijn cursussen en studiedagen van groot nut. Directeurs en pastoors moeten het als hun plicht beschouwen de deelname hieraan te bevorderen. Voor de noodzakelijke verbindingen kunnen bestaande of op te richten bladen en tijdschriften dienen.

3. Gezien het overwegend belang van de H. Schrift in de vernieuwde catechese, moet men daaraan ook de passende plaats in de vorming en de studie van de toekomstige catechisten toekennen. Men dient hen de H. Schrift daarom te leren kennen, te leren interpreteren en gebruiken.

3. HET GEZINSAPOSTOLAAT

Inleiding

De rede, de openbaring, de studies en de documenten van de Kerk, ook die van de jongste tijd, tonen duidelijk aan dat de familie de eerste

plaats bekleedt in het christelijk leven en getuigen dat praktisch iedere pastorale zorg vruchteloos is, als ze geen beroep op haar doet of haar niet op de een of andere wijze bereikt.

Recente studies, ervaringen en onderzoekingen bewijzen dat de volharding van de jeugd in de godsdienst, de ontwikkeling en de rijping van de klooster- en priesterroepingen, de morele levenssfeer en de vurigheid in de godsdienst afhangen van de zedelijke toestand van het gezin en van het bewustzijn van zijn opvoedkundige en kerkelijke taak.

De analyse van de huidige situatie toont aan dat er een diepe crisis gaande is in het leven en de structuur van het gezin, die nieuwe pastorale methoden en instrumenten vereist, zoals geslaagde experimenten in deze sector aantonen.

Het is een onbetwistbaar feit, dat de Salesiaanse Congregatie reeds nu over uitgebreide mogelijkheden beschikt en een zware verantwoordelijkheid heeft voor het gezinsapostolaat. Zij vindt haar oorsprong in onze parochies, in onze oratoria die liggen in volksbuurten en recente industriële agglomeraties, waar ontwortelde en geïmmigreerde elementen de crisis van het familieleven het felst ondergaan. Zij ontstaat ook uit het apostolaat onder de medewerkers en oud-leerlingen ; uit jeugdwerken waar de behoefte gevoeld wordt aan de vorming tot het gezin en uit de steeds talrijker oudercomités.

De crisis onder de roepingen die voor een groot deel moet worden toegeschreven aan de tekortkomingen van het gezin is eveneens een aangelegenheid die ons van dichtbij raakt.

Besluiten

1. Het Algemeen Kapittel nodigt de salesianen uit na te gaan welke aangrijpingspunten hun apostolaat onder de jeugd en het volk biedt voor de gezinspastoraal en er zich moedig voor in te zetten volgens de geest van Don Bosco en in het kader van de gehoorzaamheid.

2. Het Algemeen Kapittel wijst drie directieven aan voor het gezinsapostolaat van de salesianen : de vorming van de toekomstige priesters — vooral in de pastoraalcursus — voor het gezinsapostolaat, d.w.z. voor de vorming van de jonge mensen, voor het bijstaan van de families in de parochies, oratoria, oud-leerlingen, medewerkers, personeel, waarbij men dan leert gebruik maken van alle hulpmiddelen van de theologie, pedagogie en psychologie ; vorming van de jongens in internaten, colleges, oratoria, jeugdcentra met betrekking tot het familieleven met initiatieven zoals tijd, plaats en leeftijd dat nodig maken ; uitoefening van een werkelijk gezinsapostolaat overal waar wij verantwoordelijkheid dragen voor gezinnen. We moeten een beroep op hen doen met ons mee te werken aan de opvoeding en de vorming van de jongens.

Aanbevelingen

1. De voorgestelde doeleinden zal men gemakkelijker bereiken, als men rekening houdt met het feit dat voor de vorming van jongens en meisjes, verloofden, jonggehuwden en ouders gesprekscursussen, retraites, lectuur enz. een functie kunnen vervullen.

2. Bijscholing van pastoors, directeurs van oratoria, opvoeders en leraren kan men verwezenlijken door in de ontmoetingen over de pastoraal en de catechese een passende behandeling van de familieproblemen in te lassen. Zowel in deze ontmoetingen als in het geschreven woord kan men de menselijke en religieuze aspecten van het huwelijk naar voren brengen zonder nochtans zijn kerkelijke en ascetische waarden te verwaarlozen. Don Bosco's manier van opvoeden kan zowel de gezinspastoraal als de opvoeding in het gezin zelf belangrijk stimuleren, daar ze vertrekt van de rede, de godsdienst en de beminnelijkheid.

3. De oudercomités en de periodieke ontmoetingen die door hen belegd worden kunnen uitstekend benut worden om in hen het gevoel te wekken voor hun pedagogische opgave, welke ontspruit aan het sacrament van het huwelijk.

4. En aangezien er onderhand overal bewegingen en associaties bestaan voor een christelijke bezieling van het gezinsleven en de bevestiging ervan, dient men een ware campagne te ontwikkelen om alle families die we kunnen bereiken erin te betrekken. We bieden dus gaarne onze hulp aan.

4. HET APOSTOLAAT ONDER ONZE LERAREN DIE GEEN SALESIAAN ZIJN

Inleiding

Pius XII heeft het onderwijs gedefinieerd als een priesterschap van de waarheid : « Onderwijzen ! Een sublieme functie waardoor de mens naar de povere maat van zijn geschapen verstand, deel heeft aan de taak van het mensgeworden goddelijk Woord. St.-Thomas drukte deze waardigheid van de onderwijzer zeer kernachtig en schitterend uit : Verlichten is beter dan stralen alleen ; studies doorgeven is beter dan studeren alleen » ([124]).

Don Bosco erkende als de speciale opgave van zijn medewerkers en oud-leerlingen het onderwijs, het opvoeden ; en het is juist onder de leraren dat zijn systeem het meeste vrucht kan dragen. Onderwijzen is zonder meer een verantwoordelijke opgave en de constitutie « De Ecclesia » roept de leken op mee te werken aan deze opgave en beveelt de herders aan vertrouwen in hen te stellen en aan hen ambten te geven in dienst van de Kerk ([125]). Een kritische beschouwing van de huidige situatie in de sector van het onderwijs onderstreept overigens op een dramatische wijze de noodzaak van een steeds groter aantal leken, die zich wijden aan het

onderwijs : en dit vooral omdat men situaties aantreft, die pertinent zorgwekkend zijn zoals bijvoorbeeld de compacte en programmatische verovering van de school door laïcisten en marxisten ; miljoenen jonge mensen, welke de katholieken nooit kunnen bereiken, als de leken niet gemobiliseerd en hun initiatieven christelijk bezield worden. Het feit dat wij nu reeds leken hebben in ons onderwijs en dat deze experimenten positieve resultaten opleveren, opent de weg naar een pastoraal speciaal gericht op deze categorie en op alle andere onderwijzers, die we op een of andere wijze kunnen bereiken. Langs deze weg kunnen we dan op een verstandige manier in de wereld van het onderwijs aanwezig zijn volgens nog bestaande, levende tradities.

Besluiten

1. Het Algemeen Kapittel nodigt de salesianen uit de verhouding tot de lekenprofessoren en onderwijzers op onze scholen te baseren op vertrouwen en verantwoordelijkheid, zoals dit naar voren komt in de constitutie « De Ecclesia » en vergemakkelijkt wordt door de gemeenschappelijke opvoederstaak. Men kiest deze leraren bij voorkeur uit de rijen van onze medewerkers en oud-leerlingen, men verleent hun vertrouwvol medewerking, opdrachten, alsook de hun toekomende salariëring en mogelijkheden tot professionele en religieuze scholing om hen op deze wijze te brengen tot het vervullen van hun taak volgens de geest van de salesiaanse opvoedingsmethode.

2. Men bevordert onder onze jongens, leerlingen, medewerkers en de onderwijzers in het algemeen opnieuw de roeping voor het onderwijs en men helpt hen in het realiseren en uitoefenen ervan. Hiertoe dient ook de steun aan de katholieke onderwijzersvereniging, waar we de aandacht van ons personeel op moeten richten.

3. Aangezien het PAS, vooral het Hoger Instituut voor Opvoeding, een daadwerkelijke bijdrage levert op het gebied van het schoolleven, moet men deze activiteit ondersteunen en ontwikkelen en salesianen erheen sturen om hen voor te bereiden tot het nemen van de juiste initiatieven onder de leraren van welke graad ook en lekenonderwijzers, om zodoende een kwaliteitsverbetering te bewerkstelligen op professioneel en religieus gebied.

5. ARBEIDERSAPOSTOLAAT

Inleiding

In haar sociale leer heeft de Kerk de openbaringsgegevens, de aanwinsten op theologisch en filosofisch gebied ontwikkeld en zo de principen gesteld van de adel van de arbeid, deze verheffend tot de vervulling van de schepping, de vervolmaking van de menselijke persoon en tot een bijdrage aan de verlossing. Ze heeft het recht van de arbeider op

vooruitgang, niet alleen in economisch opzicht erkend, maar dit evenzeer vereist in culturele, sociale en politieke zin en daarbij alle katholieke krachten tot bereiking van deze doeleinden ingezet ([126]).

De voorbeelden van onze stichter, het volkskarakter van het salesiaans apostolaat, onze aanwezigheid vooral in arbeidersbuurten, de natuurlijke ontwikkeling van de technische scholen en de roeping die gericht is op de arme en verwaarloosde jeugd, zijn zovele redenen waarom wij ons dienen bezig te houden met het apostolaat onder de arbeiders.

« Pacem in terris » zegt dat de economisch-sociale vooruitgang van de arbeiderswereld een van de « tekenen des tijds » is en dat van de andere kant deze wereld nog zeer ver afstaat van het verwezenlijken van deze vooruitgang en derhalve zeer geneigd is het oor te lenen aan valse suggesties en revolutionaire oplossingen. De vorming van arbeidersagglomeraties aan de periferie van de steden zonder dat er geestelijke verzorging aanwezig is, terwijl er wel onze werken zijn, brengt ons met veel arbeiders in contact, die gevaar lopen het geloof te verliezen en alle godsdienstige gewoonten op te geven. Het kunnen licht potentiële vijanden van Christus en het Evangelie worden. Derhalve zet de Kerk zich in voor het terugwinnen en verdedigen van de arbeiderswereld. Het is noodzakelijk zich te hoeden voor de tendens die men overal een beetje kan waarnemen, nl. het apostolaat onder de burgerij de voorkeur te geven (status zoeken). Deze tendens is vrucht van de welvaart en van de niet te loochenen moeilijkheden die de pastorale zorg onder de arbeiders ontmoet.

De erkende moeilijkheid van dit type apostolaat, veroorzaakt door de beweeglijkheid en verplaatsing van grote massa's mensen, de concentratie van de activiteiten, de industrialisatie, door de compacte materialistische propaganda en voortschrijdende ontkerstening, die de arbeidersklasse gemakkelijk een prooi doet worden van valse activisten, die culturele, sociale, economische en politieke verbeteringen beloven, maakt dit apostolaat bijzonder urgent.

Natuurlijk veronderstelt dit alles een degelijke vorming in de kerkelijke sociale leer, die moet worden verbreid en verdedigd, doordat men de arbeiders richt op organisaties (vakverenigingen, partijen), die hun inspiratie aan deze leer ontlenen. Het geheel moet echter gefundeerd blijven op onze werken ; dit wil dus zeggen dat het niet het initiatief van enkelingen moet zijn, maar van de Congregatie — parochies en oratoria vooral — om er de effectiviteit en de duur van te bestendigen.

Besluiten

1. Het Algemeen Kapittel nodigt heel de Congregatie uit het apostolaat onder de arbeiders voort te zetten en te versterken, naar mogelijkheid en behoefte. Middelen hiertoe zijn : de pers, de predikatie, de missies, de bijzondere en gespecialiseerde zielzorg, de godsdienstles, de opening van avondscholen voor verdere ontwikkeling, om degenen die er zich pas gevestigd hebben te kunnen opnemen in de nieuwe gemeenschap en om te

beantwoorden aan de groeiende behoefte aan specialisatie in de wereld van de arbeid.

2. Men roepe allerlei mogelijke vormen van assistentie in het leven, vooral voor degenen die pas van het platteland of uit andere streken komen. Parochies en oratoria zouden in gewenste samenwerking met diocesane en nationale, religieuze en verenigingsactiviteiten, assistentie moeten verlenen, waarin vaak de anderen ons voorgaan. En dit ook door een of andere medebroeder of medewerker, die hiervoor bijzonder geschikt en voorbereid is, te verplaatsen vanuit de streek waar de geïmmigreerden vandaan komen naar deze parochies of oratoria.

Aanbevelingen

1. Ook voor dit werk zijn natuurlijk specialisten nodig. Men kan hierin voorzien d.m.v. de organen en pastorale initiatieven waarover we hierboven gesproken hebben en wel door bijtijds clerici en coadjuteurs, medewerkers en oud-leerlingen op dergelijke typen van apostolaat te oriënteren.

2. In navolging van Don Bosco die een authentieke sociale assistentie verleende volgens de geest van zijn tijd, verwaarloze men soortgelijke assistentie niet, in samenwerking met andere instellingen.

3. Altijd volgens de lijn van Don Bosco's voorbeeld opent men kosthuizen voor arbeiders die een week, een maand of een seizoen in de stad komen werken. Men organiseert mensa's en gezellige bijeenkomsten voor de zgn. « pendelaars », men bevordert toeristische, culturele en ontspanningsactiviteiten aangepast aan de arbeidersmentaliteit, en men roept adequate instellingen in het leven voor het verlenen van sociale assistentie (volkssecretariaten enz.).

4. Onze bijzondere aandacht verdient bij de arbeiders het gezinsapostolaat, aangezien juist in de arbeiderswereld de familiezin verloren dreigt te gaan.

XIII - DE SALESIAANSE MEDEWERKERS

Het onderhavige document werd per acclamatie en zonder discussie goedgekeurd ter ere van de nieuwe Algemeen Overste, vroeger algemeen raadslid voor de medewerkers.

Het Concilie heeft in de constitutie « De Ecclesia » duidelijk het recht op en de plicht van de leken tot het apostolaat geproclameerd : « De leken, verenigd in het volk Gods en in het ene Lichaam van Christus staande onder een Hoofd, zijn als levende leden, wie ze ook mogen zijn, geroepen om met alle krachten, die we ontvangen hebben door de goedheid van de Schepper en de genade van de Verlosser, mee te werken aan de groei van de Kerk en haar voortdurende opgang naar de heiligheid...

Het apostolaat van de leken is derhalve een deelname aan het heilswerk zelf van de Kerk, en tot dit apostolaat worden allen geroepen door de Heer zelf d.m.v. het doopsel en het vormsel.

Maar de leken worden vooral geroepen de Kerk tegenwoordig te stellen en werkzaam te maken op die plaatsen en in die omstandigheden, waarin Zij slechts zout der aarde kan worden door hen...

Men ontsluite derhalve elke weg voor hen om hen zodoende naar hun krachten en de noodzaak van de tijden actief te doen deel hebben aan het reddingswerk van de Kerk » ([127]).

Voor een dergelijke verklaring is de Salesiaanse Congregatie ten zeerste gevoelig. Zij herkent in de woorden van de concilievaders een speciale uitnodiging het apostolische werk van de medewerkers serieus te organiseren en concrete gestalte te geven.

De salesiaanse medewerkers, de eerste organisatie die Don Bosco ontworpen heeft en wel met doeleinden die vanaf het begin bij uitstek apostolisch waren, beantwoorden dus aan de geest en de letter van de voornoemde concilieconstitutie. Als een geboren apostel en verwekker van apostelen voorzag Don Bosco een eeuw geleden reeds, met de intuïtie van het genie en de heilige, hoe in later tijden de leken in de katholieke wereld moesten gemobiliseerd worden tegen de actie van de wereld, die de vijand is van de Kerk.

Zijn vooruitziende ijver lanceerde, onder auspiciën van de salesiaanse instelling een nieuwe providentiële beweging van de katholieke leken, die gewaarschuwd door de meeslepende krachten van het kwaad en de stralende leiding van de Geest, zich voorbereidden de strijd aan te binden, geordend in kaders, gevormd voor de actie, het gebed en het offer om op

deze wijze de strijders van de voorste linies te ruggesteunen, zij, aan wie door goddelijke opdracht de leiding en de hoofdtaak toekomt in de heilige strijd. (Pius XII) ([128]).

De vereniging van Salesiaanse Medewerkers, « een vereniging die voor ons allerbelangrijkst is, die de ziel uitmaakt van onze Congregatie, en die ons helpt om het goede te verwezenlijken, in overeenstemming met en de hulp van de trouwe gelovigen die leven in de wereld » (Don Bosco) ([129]), deze vereniging vormt met de Salesiaanse Congregatie en het Instituut van Maria Hulp der Christenen een onvervangbare integrerende kracht in de apostolische zending, die de Kerk toevertrouwt aan de salesianen. De Bond van Medewerkers is een passend en echt arbeidsveld voor de salesianen. De zorg voor de derde salesiaanse familie is, behalve een salesiaans belang, een plicht jegens de Kerk, inzoverre de vereniging van de medewerkers de mogelijkheden tot apostolische actie van de Congregatie, in dienst van de Kerk, vermenigvuldigt.

De diensten, die de derde salesiaanse familie bewijst, beantwoorden aan de volgende kerkelijke en salesiaanse argumenten :

— Ze werd formeel gewild door onze heilige stichter. « Ik heb er veel over nagedacht hoe ik de Salesiaanse Medewerkers kon stichten. Hun werkelijke directe doel is niet de salesianen te helpen, maar hulp te verlenen aan de Kerk, aan de bisschoppen, de pastoors, onder de wijze leiding van de salesianen... Zij zijn instrumenten in de handen van de bisschoppen » ([130]).

— Zo werd het ook vanaf het begin verstaan. We bezitten er nog een verklaring over van Don Lemoyne. Op de avond van de 16e februari 1884 legde de bisschop Mgr. Callegari, na de conferentie aanhoord te hebben van Don Pozzan te Padua, zelf aan zijn clerus uit dat de vereniging van de medewerkers niet alleen ten dienste stond van de Salesiaanse Congregatie, maar ook van de hele Kerk. En hij deed de uitspraak : Zoveel medewerkers, zoveel handen ook in dienst van de bisschoppen en de pastoors ([131]). Op deze wijze parafraseerde hij op een bewonderenswaardige wijze de woorden van de stichter zelf, die hen zijn « longa manus » noemde.

— Ze werd als zodanig ook door de laatste Pausen geproclameerd. Pius XII zei in de voornoemde toespraak tot de Salesiaanse Medewerkers : « Uw vereniging heeft niet als onmiddellijk doel de Congregatie te hulp te komen, waaraan ge Uw naam ontleent, maar veeleer de Kerk, de bisschoppen, de pastoors hulp te verlenen, onder de wijze leiding van de salesianen » ([132]).

Johannes XXIII drukte zich, toen hij de Salesiaanse Medewerkers in Rome ontving op de volgende wijze uit : « Medewerkers, dat is een verheven woord. Het is een heilig woord, rijk aan betekenis... het betekent een hele levensopgave, een genereuze en constante dienstbaarheid » ([133]).

— Het werd telkens bevestigd in alle Algemene Kapittels.

Vingerwijzingen.

Uit de voorgaande verklaringen vloeit de plicht van de oversten voort concreet te voorzien in datgene wat nodig is voor het leven en de ontwikkeling van onze derde familie en dit naargelang de eisen van de tijd. Tot dit doel geven we het volgende in overweging.

Kennis en studie.

Het is een plicht van de oversten (provinciaals en directeurs) zich door middel van een systematische studie een zuiver beeld te vormen van de medewerkers, van hun essentieel kerkelijke en apostolische doeleinden en van de voorwaarden die nodig zijn om medewerker te worden. Zij moeten deze kennis vervolgens d.m.v. conferenties en verklaringen aan de medebroeders overdragen.

Een studie over het ontstaan, de ontwikkeling en het doel van de vereniging der medewerkers moet eveneens op het program staan van al onze vormingshuizen.

De onbekendheid met of de foutieve kennis van de natuur en de doeleinden van de medewerkers verklaren het gebrek aan interesse en de foutieve praktische gerichtheid, die men aan de medewerkers geeft. In het verleden hebben zelfs de revisies van de constituties en de reglementen de nadelige invloed hiervan ondervonden. Om zekere wanbegrippen hieromtrent op te helderen en te rectificeren hebben we thans niet alleen de authentieke teksten, samengesteld door onze stichter in handen, (zowel voor de Constituties als voor de Reglementen), maar ook de volledige documentatie van de gedachte van Don Bosco.

Personeel.

Het is een plicht van de oversten (provinciaals en directeurs) te zorgen voor personeel dat de gaven, de tijd en de middelen heeft, die noodzakelijk zijn om hun opdracht uit te voeren.

In de provincie moet men dit personeel niet beschouwen als « verkwisting » of « onvoldoende bezig », alleen omdat het niet bezig is met lesgeven of dergelijk werk. Ons apostolaat is niet essentieel of exclusief lesgeven.

De zending van de Congregatie d.m.v. de zorg voor de medewerkers is juist vandaag niet iets overbodigs : zij ontplooit zich met veel succes ook buiten de Congregatie, die op deze wijze een centrum van apostolische en salesiaanse uitstraling wordt. De activiteit van de medewerkers en van de delegaat strekken zich anderzijds ook uit tot talrijke activiteiten, die een werkelijke steun betekenen voor de opvoeding van de jeugd (cursussen voor ouders ; contacten met gezinnen ; het zoeken van catechisten voor het oratorium ; bibliotheek ; de goede pers ; studiebeurzen, enz.).

Organisatie.

De derde salesiaanse familie dient in ieder huis op passende wijze gevormd te worden. Ze dient haar beste en meest volledige verwerkelijking te vinden in de parochies die aan onze Congregatie zijn toevertrouwd. De vereniging van de medewerkers dient overal georganiseerd te worden zoals voorzien is in het desbetreffende reglement. De activiteiten moeten worden gecoördineerd, geleid en ontwikkeld met moderne zin en methode en steeds volgens de richtlijnen van de algemene leiding. Het gevoel dat de medewerkers niet meer actueel zijn ontstaat, afgezien nog van de onbekendheid met haar ware natuur, uit organisatiemethoden en criteria die dikwijls verouderd, bekrompen en niet aangepast zijn aan de eisen van de hedendaagse mentaliteit en situatie.

Een daadwerkelijke hulp in deze zin wordt ons verstrekt door het « Manuale Dirigenti ». Men drukt de wens uit dat vertalingen ook in andere talen mogen volgen.

De maatstaf van ons opvoedkundig werk moet zijn de christen-apostel. Onze Congregatie beantwoordt vanaf de tijden van Don Bosco aan dit ideaal d.m.v. de organisatie van de vereniging der medewerkers. Derhalve stelt ze de beste oud-leerlingen voor medewerker te worden. Als de omstandigheden niet anders vragen ligt het ambt van provinciaal delegaat van de medewerkers en dat van de oud-leerlingen in handen van dezelfde persoon.

De volgende personen zijn geschikt salesiaans medewerker te worden :

a) De leden van de compagnieën en jeugdgroepen, zowel van onze instituten als van onze oratoria, als ze goed georiënteerd en voorbereid zijn.

b) De catechisten van onze oratoria. Wanneer ze in onze vereniging worden opgenomen, ontvangen ze een canonieke en salesiaanse bevoegdheid voor hun apostolaat.

c) De katholieke oud-leerlingen, indien zij bezield zijn van een apostolische geest. Hij zal in de derde salesiaanse familie de meest complete ontplooiing vinden van de salesiaanse opvoeding. Men dient derhalve de oud-leerlingen in deze zin te oriënteren. Men leert hun, ook d.m.v. hun eigen pers, de ware natuur kennen van de derde salesiaanse familie, die hen van kinderen omvormt tot broeders van hun opvoeders (de « salesianen buiten », uit de eerste constituties van 1864 tot 1874).

d) De ouders van de salesianen, alsook van de leerlingen welke aan de voorwaarden voldoen.

e) De gelovigen van de parochies en van de kerken die ons zijn toevertrouwd.

f) De verschillende klassen van medewerkers en katholieke onderwijzers, die geroepen zijn ons te helpen in onze instituten ; ze moeten met de nodige voorzichtigheid en voorbereiding opgenomen worden, waarbij men hen op de hoogte brengt van onze apostolische en opvoedkundige zending om hen zo te vormen tot onze « medebroeders van buiten ».

g) De leden van religieuze communiteiten, ook contemplatieve.

h) De weldoeners, de weldoensters, de dames patronessen en de vereerders van Maria Hulp der Christenen.

i) Degenen die zich voorbereiden op het priesterschap en de priesters. Enigen van hen kunnen zelfs het ambt van dekenaal hoofd of diocesaan directeur vervullen.

Het is niet misplaatst er hier op te wijzen dat bisschoppen, kardinalen en ook pausen de salesianen hebben geëerd door het diploma van deze vereniging te accepteren of te vragen erin opgenomen te worden. Om de inschrijving van de jongelui van de categorieën a), b), c) te vergemakkelijken raden we aan in het centrum van de medewerkers een aparte jeugdsectie op te richten, die hen gelegenheid biedt apostolaatsvormen en -stijl te ontwikkelen die beantwoorden aan hun mentaliteit.

De naam van de vereniging.

Volgens het gebruik dat zich ook in onze Congregatie heeft ingeburgerd mag onze derde familie worden aangeduid, in alle talen, met de term « Salesiaanse Medewerkers », zonder de bepaling « godvruchtige vereniging », die in officiële acten voorkomt.

XIV. - SALESIAANSE OUD-LEERLINGEN

Het Algemeen Kapittel heeft het rapport, uitgebracht door de commissie, aanhoord en er een breedvoerige discussie aan gewijd. In de loop van deze discussie is echter terecht opgemerkt dat voor een meer doeltreffende bespreking van het onderwerp het zijn nut zou hebben ook de oud-leerlingen zelf te horen, die immers direct geïnteresseerd zijn in het leven van hun vereniging.

Dat leek ook noodzakelijk om een werkelijke deelname van de oud-leerlingen aan hun beweging te verzekeren en een teken van de verantwoordelijke inbreng, welke men bij hen wil bevorderen.

Het Algemeen Kapittel heeft derhalve aan de Algemeen Overste en aan de Hoofdraad de taak opgedragen met het bestuur van de Bond van Oud-leerlingen de beginselen en de directieven te bestuderen van hun organisatie en op deze wijze de gegevens voor te bereiden voor een definitief ontwerp van de statuten.

Het Algemeen Kapittel heeft met voldoening waargenomen dat gedurende zijn zittingen nog, op initiatief van de Algemeen Overste, een eerste ontmoeting tot stand is gekomen tussen de leden van de commissie en de confederale president en het heeft kennis genomen van het resultaat der besprekingen.

Het document over de oud-leerlingen dat hier wordt weergegeven, is, zoals uit het bovenstaande blijkt, na de discussie in de aula, verder niet uitgewerkt : er is geen enkel besluit genomen en het heeft dus geen bindende kracht. Het wordt echter hierbij aan de medebroeders voorgelegd, omdat het kan dienen als algemene richtlijn en als basis voor de ontmoetingen tussen de salesiaanse oversten en het bestuur van de oud-leerlingen.

Doel en activiteiten.

Oud-leerlingen zijn al degenen die zijn opgevoed in een salesiaans huis, (oratoria, colleges, internaten, halfopen internaten, externaten, enz.). Leden van de Bond van Oud-leerlingen zijn al degenen die spontaan tot de vereniging zijn toegetreden.

De beweging van de oud-leerlingen stelt zich ten doel in het leven de godsdienstige en morele principen van de salesiaanse opvoeding te bewaren en in praktijk te brengen en de geest van Don Bosco in de wereld uit te dragen.

Bijzonder de bonden in de katholieke landen moeten, volgens de leer van de Kerk en van het Concilie, beschouwd worden als katholieke kernen, die de gemeenschap christelijk moeten bezielen.

De activiteiten eigen aan de vereniging zijn de volgende :

1. De jongere oud-leerlingen bijstaan, wanneer ze de salesiaanse omgeving verlaten, en hen begeleiden, terwijl ze hun intrede doen in het maatschappelijk bestel.

2. Met geschikte activiteiten bij de oudere oud-leerlingen de leer die ze ontvangen hebben voor het leven in hun gezin en in de gemeenschap te bewaren en te ontwikkelen.

3. De wederzijdse materiële en morele hulp bevorderen.

4. Alle persoonlijke en gemeenschappelijke initiatieven, die tot doel hebben de maatschappij geestelijk te bezielen en beantwoorden aan de kenmerken en de doeleinden van de Bond, begunstigen.

5. De beginselen van de salesiaanse opvoeding brengen in de gezinnen van de leden, vooral wat de godsdienstige en morele opvoeding betreft van de kinderen.

6. De oud-leerlingen die zich verre houden van de beweging, en hetgeen ze van Don Bosco geleerd hebben niet meer in praktijk brengen, opzoeken.

Met bijzondere zorg dient men de jeugdsecties te volgen, zodat de oud-leerlingen daar vinden wat ze aan culturele ontwikkeling en aan ontspanning nodig hebben. In de katholieke landen moet het tevens een milieu zijn voor de herbronning van de christelijke beleving van hun geloof.

Men moet ook zoeken naar de beste manier om de geestelijke en sociale activiteit van de Bond ook uit te strekken tot de gezinnen van de leden, en men neemt daarvoor de nodige initiatieven.

Men moet van elke Bond een « kweekplaats » maken voor alle goede werken ([134]) : in het bijzonder bevordert men de inspanning van oud-leerlingen, die daarvoor de nodige geschiktheid en bereidheid hebben, in het lekenapostolaat en in de vereniging van medewerkers. Oud-leerling zijn betekent nog niet dat men ook medewerker is. Men moet die oud-leerlingen niet verwaarlozen, die zijn opgevoed in onze juvenaten, en met de nodige voorzichtigheid ook niet degenen die lid geweest zijn van de Congregatie.

Organisatie.

De Wereldbond van Oud-leerlingen beschouwt de Algemeen Overste van de Salesiaanse Congregatie als haar hoofd. Hij oefent zijn vaderlijke en geestelijke bijstand uit via het raadslid dat belast is met de zorg voor de oud-leerlingen.

De provinciaal vertegenwoordigt de Algemeen Overste bij de beweging van de oud-leerlingen in zijn provincie. Hij wordt bijgestaan door een provinciale afgevaardigde.

Iedere afdeling van de oud-leerlingen moet een eigen afgevaardigde hebben, die de directeur van het huis vertegenwoordigt en de onvervangbare bezieler is van alle activiteiten, een echte gids in het geestelijke en morele leven van de vereniging, verantwoordelijk voor de trouw aan de

geest van Don Bosco en de richtlijnen van de oversten. Hij moet terzake competent zijn en beschikken over de nodige tijd en middelen. Hij moet ervan overtuigd zijn dat hij een echte salesiaanse activiteit ontplooit, uit naam van geheel de communiteit en onder leiding van de directeur.

Men drukt de wens uit dat de afgevaardigde voor de oud-leerlingen tevens afgevaardigde is voor de medewerkers, zodat deze twee activiteiten van het salesiaanse werk naar buiten gecoördineerd kunnen worden.

De confederale president wordt benoemd door de Algemeen Overste. De nationale en de regionale presidenten worden gekozen volgens de respectievelijke nationale reglementen. De plaatselijke president wordt gekozen door het bestuur in overleg met de afgevaardigde.

Fundament van de beweging der oud-leerlingen is de plaatselijke vereniging. Derhalve moet deze beschouwd worden als een integrerend onderdeel van het salesiaanse huis en niet als een randfenomeen. Men moet er alles voor over hebben om hen te organiseren, om hun initiatieven te bezielen en om hen te doen beantwoorden aan de eisen van de beweging.

Iedere plaatselijke vereniging moet zijn zetel hebben in een salesiaans huis. In de benodigdheden en in het onderhoud kunnen de oud-leerlingen zelf voorzien.

De medebroeders moeten veel belang hechten aan de zorg voor de oud-leerlingen. Het is een authentiek salesiaans werk en heeft ten doel het resultaat van de arbeid van geheel de communiteit te bestendigen, te integreren en te bekronen.

Alle medebroeders moeten geïnteresseerd zijn voor dit werk en moeten hun medewerking verlenen aan degene die de directe verantwoordelijkheid ervoor heeft.

« De oud-leerlingen, schrijft Don Rinaldi, zijn de vrucht van onze inspanning, onze kroon, de reden van ons bestaan. We zijn immers een opvoedingscongregatie en dus is het duidelijk dat we niet voor de school maar voor het leven opvoeden. Welnu, het echte, werkelijke leven begint voor hen wanneer ze het salesiaanse huis verlaten ».

Alle oversten, die op welk niveau dan ook belast worden met de zorg voor de oud-leerlingen, dienen hen vol belangstelling te volgen, hun de nodige leiding te geven wanneer ze daarom vragen, en de trouw aan Don Bosco en zijn geest waarborgen.

Al in de vormingshuizen moet men beginnen met de jonge medebroeders te interesseren voor het belangrijke werk van de oud-leerlingen, en hen te onderrichten omtrent de organisatie en de activiteiten van de beweging.

XV. - ZORG VOOR DE DOCHTERS VAN MARIA HULP DER CHRISTENEN.

Het XIXe Algemeen Kapittel, na de uiteenzetting gehoord te hebben van de tegenwoordige vicaris van de Algemeen Overste voor de Dochters van Maria Hulp der Christenen, en rekening houdend met de bestaande richtlijnen van de Kerk, de bepalingen van het kerkelijk recht en de feitelijke verhouding tussen de Salesiaanse Congregatie en de Dochters van Maria Hulp der Christenen

bepaalt het volgende :

1. De betrekkingen tussen de twee instituten, zoals die nu bestaan worden erkend.

De Congregatie zal, volgens de bedoeling van de stichter de zielzorg uitoefenen bij de zusters, binnen de grenzen van het kerkelijk recht en de bijzondere bepalingen van de H. Stoel.

De Algemeen Overste benoemt de provinciaal tot zijn gedelegeerde voor de zusterscommuniteiten, die binnen diens gebied gevestigd zijn en hij zal er goed voor zorgen, in overeenstemming met de privileges en de opdracht van de Algemeen Overste.

2. De vicaris van de Algemeen Overste wordt officieel erkend. Als de Algemeen Overste iemand tot vicaris of geestelijk directeur kiest voor de Dochters van Maria Hulp der Christenen, is die keuze ad nutum superioris.

De Algemeen Overste kan de vicaris oproepen om aan het Algemeen Kapittel deel te nemen met raadgevende stem, en ook aan de vergaderingen van de Hoofdraad, als daar onderwerpen behandeld worden die de verantwoordelijkheid van de Algemeen Overste t.o.v. de Dochters van Maria Hulp der Christenen raken.

De vicaris begeleidt met bijzondere zorg de inwonende rectoren, en hij is in het algemeen verantwoordelijk voor de zielzorg bij de zusters.

3. De inwonende rectoren voor de zusters worden officieel erkend, en voor hen gelden, als experiment, de volgende bepalingen :

— Ze worden benoemd door de provinciaal, in overleg met de Algemeen Overste en met de vicaris, na de provinciale overste der zusters gehoord te hebben.

— Ze zijn de gewone biechtvader en hebben de geestelijke leiding van de zusters, in het bijzonder in de vormingshuizen. Ze moeten zich als zodanig verantwoordelijk weten voor de instandhouding van de geest van Don Bosco.

— Waar geen inwonend rector benoemd wordt, moet degene, die door de provinciaal tot gewoon biechtvader benoemd wordt, zich beschouwen als geestelijk leidsman met dezelfde verantwoordelijkheid als een rector.

— De rectoren en de biechtvaders mogen geen kwaad spreken van de zusters ; ze houden zich trouw aan de voorschriften van het kerkelijk recht ; ze mogen zich niet mengen in zaken van de communiteit (C.J.C. can. 524, § 3) ([135]).

— Desgevraagd geven ze in alle eenvoud hun mening, maar ze laten de beslissing aan de zusters over.

De rectors en de biechtvaders houden zich aan de overeenkomsten die tussen provinciaal en provinciale gesloten zijn.

Moeten ze godsdienstonderricht geven, dan doen ze dat volgens het program en aan de hand van de teksten, die door de oversten en de ordinarius zijn voorgeschreven.

In hun godsdienstoefeningen laten ze de zusters doen zoals het manuale en hun overste het willen ; voor de nauwkeurige toepassing van de voorschriften der liturgie zijn ze natuurlijk zelf verantwoordelijk voor Kerk en bisschop.

Wat hun eigen oefeningen van godsvrucht aangaat zorgen ze ervoor, dat ze trouw blijven aan de praktijken, die voorgeschreven zijn door onze Constituties en Reglementen, voor zover dat mogelijk is. Hun kamers vallen onder de clausuur. Als de zusters ze schoonmaken, gaat de rector zolang weg.

In de kataloog worden ze opgenomen als medebroeder van het meest nabije salesiaanse huis. Daar zullen ze zo mogelijk de maandelijkse bezinningsdag en de casus meemaken.

Als ze afwezig moeten zijn, verstaan ze zich met de directeur en de provinciaal, zodat ze behoorlijk vervangen kunnen worden. Eventueel kunnen ze ook assisteren bij de pastoor van de parochie, maar dat mag dan nooit gaan te koste van de verplichtingen die ze bij de zusters hebben.

Voor hun religieus leven zullen de rectors het gezag erkennen van de directeur van het huis waar ze zijn ingeschreven en van hun eigen provinciaal ; verder voor wat hun eigenlijke taak aangaat, zal de vicaris van de Algemeen Overste hun hoofd zijn.

Rectors, biechtvaders, predikanten, godsdienstleraars, mogen niet op hun gemak blijven staan praten met de zusters en de meisjes ; voor noodzakelijke gesprekken gaan ze naar de spreekkamer, met verlof van de directrice.

Aanbevelingen

1. Voor de zielzorg bij zustercongregaties in het algemeen kiest men priesters die beschikken over de nodige wijsheid, wetenschap, heiligheid en ijver om de zusters te leiden, door woord, biecht en geestelijke leiding.

2. Dergelijke priesters moeten de gelegenheid krijgen om door mid-

del van cursussen, conferenties en bijeenkomsten, op de hoogte te blijven van de vernieuwingen in het religieuze leven, waartoe de Kerk op het ogenblik aanspoort. Bovendien moeten ze de nodige kennis hebben van psychologie, sociologie, ascetica en catechetiek.

3. Daarom moeten ze de meisjes, die hun opvoeding krijgen in de instituten, waarover zij de zorg hebben, op nieuwe taken in de Kerk en de maatschappij voorbereiden. De priesters moeten voor ogen houden, dat in onze tijd de sociale status van de vrouw in stijgende lijn gaat.

4. Wat de Dochters van Maria Hulp der Christenen betreft moeten ze proberen op pedagogisch en catechetisch gebied tot samenwerking te komen met het PAS, het Catechetisch Centrum en het Hoger Pedagogisch Instituut van de Dochters van Maria Hulp der Christenen.

XVI. - RETRAITEHUIZEN

Inleiding

In de geschiedenis van onze Congregatie kan men lezen, dat de H. Don Bosco zich voor de vorming van zijn medebroeders ook bediende van retraites. Er werden er in Sant' Ignazio sopra Lanzo en in Trofarello bij Turijn gegeven.

Naderhand werd de retraite gewoonlijk gehouden in Lanzo en Valsalice, omdat die huizen gedurende de vacantie een zeker « comfort » boden en de noodzakelijke rust konden waarborgen.

Steeds meer deed zich de behoefte gevoelen aan geschikte gelegenheden voor dit doel. In het reglement voor de retraites werd dan ook voorgeschreven : « Iedere provincie moet minstens een huis hebben, waar de medebroeders en novicen in een of meer keer kunnen samenkomen om er retraite te doen, naargelang de behoefte. » ([136])

Op het XVIII[e] Algemeen Kapittel werd expliciet deze wens overgenomen. Daar werd de provinciaal gevraagd ervoor te zorgen, dat in zijn eigen provincie een retraitehuis zou worden opgericht, dat dan een centrum zou moeten worden van de salesiaanse geest. ([137])

Een huis dat geschikt is om er retraites te houden heeft om verschillende redenen voordelen :

— medebroeders kunnen er rust vinden om meditatie te houden en zich te bezinnen op hun zieleheil ;
— verenigingen, onze interne jongens, compagnieleden, medewerkers, oud-leerlingen kunnen er retraite houden « uit verlangen naar een deugdzamer leven » ; volgens artikel 8 van de Constituties moeten onze medebroeders zich « met ijver toeleggen op dergelijke initiatieven ».

Besluiten

Het XIX[e] Algemeen Kapittel bepaalt :

1. Zo mogelijk moet iedere provincie een retraitehuis hebben voor de medebroeders en voor alle anderen, die aan onze zorgen zijn toevertrouwd (leerlingen, medewerkers, oud-leerlingen); en ook voor andere jongens.

2. Men kiest geschikt personeel voor de leiding en voor de prediking.

3. Zo'n huis moet goed zijn aangekleed en gunstig zijn gelegen, om overweging en ingetogenheid te waarborgen.

XVII. - COMMUNICATIEMIDDELEN

Inleiding

De communicatiemiddelen zijn van enorm belang voor de vorming van de publieke opinie en het katholiek geweten. ([138]) De Kerk heeft richtlijnen uitgegeven in het decreet « Inter Mirifica » van 4 dec. 1964.([139]) De Salesiaanse Congregatie is op dit apostolaat gericht door het voorbeeld van Don Bosco ([140]), door de constituties ([141]) en omdat ze in haar zending op het gewone volk is gericht.

1. VOOR ALLE COMMUNICATIEMIDDELEN IN HET ALGEMEEN

Richtlijnen

1. Onder leiding van een hoofdraadslid wordt in de nabijheid van de Hoofdraad een centraal bureau opgericht voor de communicatiemiddelen, met aparte secties voor de pers, toneel en film, radio, televisie e.a.

2. Taken van dit bureau :

— gespecialiseerd personeel opleiden — salesianen en leken — voor de moraal en de techniek van het schouwspel ; toeschouwers en spelers vormen en daartoe de nodige initiatieven nemen ([142]);
— een keuze maken uit de lopende productie om te zien wat er gebruikt kan worden voor het apostolaat onder de jeugd en het volk, en wat ongeschikt is ; ([143])
— medewerking verlenen aan soortgelijke bureaus, vooral pauselijke en bisschoppelijke ;
— zelf de productie verzorgen van stukken of teksten e.d., vooral voor de zielzorg onder de volksjeugd ([144]).

3. Op nationaal niveau (of voor elke provinciaalsconferentie) wordt een soortgelijk bureau opgericht.

4. Bij elk bureau hoort een commissie van experts om initiatieven te bestuderen en het contact met het centrum te onderhouden. ([145])

5. Men kan hierbij niet zonder specialisten en zonder scholen in de strikte zin van het woord, waar toeschouwers, auteurs en verantwoordelijken gevormd kunnen worden. Daarom moeten er cursussen, weken, dagen, congressen e.d. georganiseerd worden, niet alleen voor jonge mensen, maar ook voor ouderen, en zoekt men helpers onder de leken. ([146])

2. DE AFZONDERLIJKE COMMUNICATIEMIDDELLEN

Pers

1. Het bestaande persbureau van de Congregatie wordt een sectie van het Centraal Bureau Communicatiemiddelen ; het moet in alle landen of provinciegroepen medewerkers hebben ; het heeft tot taak de informatie over de salesiaanse wereld te bundelen, niet alleen op propagandaterrein maar ook het katholieke in het algemeen.

2. Dergelijke bureaus worden ook opgericht in de verschillende landen of provinciegroepen.

3. Vooral de periodieke pers verdient aandacht : internationale samenwerking wat de tijdschriften en periodieken aangaat.

4. Men moet tot samenwerking zien te komen tussen de salesiaanse uitgeverijen, om zo cultureel en technisch een hoger niveau te bereiken, een groter informatiegebied te krijgen en te zorgen, dat het salesiaanse beter in de katholieke pers vertegenwoordigd is.

5. Behalve voor school- en godsdienstboeken voor de jeugd, moeten we ook zien te zorgen voor uitgaven voor de diverse categorieën van personen, waarop zich ons apostolaat richt (gezinnen, leraars, arbeiders).

6. Alle medebroeders moeten het zich tot een plicht rekenen, de « goede pers » te verspreiden. En ook de medewerkers, oud-leerlingen, onderwijzers, Dochters van Maria Hulp der Christenen zullen daarin meewerken. ([147])

7. Medebroeders met aanleg moeten de kans krijgen zich te oefenen in deze vorm van zielzorg ; onze publikaties moeten kunnen beschikken over het nodige personeel.

8. De sectie pers van het Centraal Bureau Communicatiemiddelen zal zorgen, dat de informatie (ANS) doorstroomt naar de nationale bureaus ; er moet een zo breed mogelijke documentatie tot stand komen betreffende al wat de salesianen op persgebied presteren.

9. Zoals Don Bosco het wil, moet het Salesiaans Nieuws de voornaamste steun blijven van ons werk ([148]); met zijn nieuwe typografische verzorging en zijn 27 edities met een gezamenlijke oplage van over het miljoen moet het steeds meer worden vervolmaakt en uitgebreid.

Overal moet men proberen te komen tot een maandelijkse uitgave. Dan kan het ook echt een trouwe spiegel zijn van het salesiaanse werk over heel de wereld en de band in stand houden met de Algemeen Overste en de Hoofdraad. Het moet ook algemeen nieuws gaan opnemen, om bij iedere klasse van mensen in het gevlij te komen.

10. We moeten er naar streven, aan ons apostolaat van de pers een « ecclesiale » stijl te geven. Daarvan heeft Don Bosco ons het voorbeeld gegeven, en het decreet « Mirifica » wil het zo. Daarom moeten we de initiatieven van de H. Stoel en het episcopaat onze steun verlenen en met hun persdiensten samenwerken. ([149])

11. De richtlijnen die het XVIII[e] Algemeen Kapittel — sectie pers —

gegeven heeft betreffende verlof voor de salesiaanse publikaties zal men nakomen. (150)

12. Men verzorgt o.a. populair-wetenschappelijke reeksen. Men sticht leesgroepen, reizende bibliotheken en boekenclubs.

Wat we doen, moet tegelijkertijd goed verzorgd en goedkoop zijn. (151)

Toneel en film

1. Het centrum jeugdtoneel wordt een sectie van het Centraal Bureau Communicatiemiddelen en zet zijn activiteit op dezelfde voet voort, nu in samenwerking met de nationale en interprovinciale bureaus.

Zijn activiteit richt zich bij voorkeur op de mogelijkheden voor een doelmatig toneelapostolaat. Wat de meer direct pastorale activiteiten aangaat, zal het samenwerken met de reeds bestaande landelijke organisaties onder leiding van de bisschoppen. Daardoor zal men meer eenheid krijgen onder de katholieken en zal het werk van de Kerk in deze sector efficiënter kunnen zijn. (152)

2. Men houdt vast aan de opvoedkundige waarde van het toneel, waarover ook het conciliedecreet spreekt. (153) Zo zal men ook de muzikale vorming in ere houden.

3. De salesiaanse priesters in parochies en oratoria zullen er een apostolaat van maken, films te vertonen voor verschillende groeperingen, bijzonder voor de jeugd (154); ze zullen gesprekken organiseren over waardevolle films (155); filmdagen organiseren ; ze zullen ook op het negatieve wijzen in de films die bij ons vertoond worden ; onze zalen zo pastoraal mogelijk gebruiken ; zorgen dat wat er vertoond wordt op artistiek niveau staat (156); zich van de medewerking van goede leken verzekeren, speciaal medewerkers en oud-leerlingen. (157)

4. Zowel door theoretisch onderwijs als praktische oefeningen zullen filosofie- en theologiestudenten filmvorming ontvangen.

5. De jongens die onze colleges, pensionaten, oratoria bezoeken, (158), moeten zo ingewerkt worden in deze belangrijke zaak, dat het later echte medearbeiders kunnen zijn.

6. We moeten de mogelijkheid bestuderen, om niet alleen documentairs te vervaardigen, maar ook volwaardige speelfilms met een goede inhoud, die een tegenwicht kunnen vormen tegen alles van minder allooi. (159)

Dat is echt christelijk werk waarvoor we de hulp in moeten roepen van producers, regisseurs, acteurs en technici, die onze morele beginselen zijn toegedaan.

7. Aan alle katholieke initiatieven op dit gebied geven we onze volle steun. (160)

Radio en TV

1. Radio- en tv-uitzendingen van godsdienstige en culturele aard moeten op alle mogelijke wijze, worden benut. Men moet de gelovigen een

gezond kritisch oordeel in deze bijbrengen. ([161])

2. Ook deze communicatiemiddelen zijn pastoraal gezien van groot belang. Daarom moeten onze jonge medebroeders in de vormingshuizen het nodige theoretisch en praktisch onderricht krijgen, zodat ze zich moreel en technisch kunnen vormen in deze. ([162])

3. Men betrekt zoveel mogelijk mensen bij initiatieven die erop gericht zijn, de radio- en tv-uitzendingen een hoger moreel gehalte te geven. ([163])

4. We zullen op middelen zinnen om door radio en tv onze salesiaanse activiteiten bekendheid te geven. Men moet laten zien, wat in onze huizen en in de missie tot stand wordt gebracht. Dergelijke uitzendingen moeten daarom goed verzorgd en open zijn.

5. Het zal goed zijn, als we ons bij dit werk ten dienste van de Kerk bedienen van de hulp van onze medewerkers en oud-leerlingen. ([164])

6. De sectie radio-televisie van het Centraal Bureau Communicatiemiddelen zet een productiepragramma op. Het moet kans van slagen hebben. Op dit terrein hebben we tot nu toe nog maar een paar voorzichtige passen gedaan.

7. Waar de omstandigheden het toestaan, moeten we proberen radio- en televisiestations op te richten. Die kunnen dan gaan zorgen voor goede ontspanning en voor katholieke informatie. Op enkele plaatsen is zoiets al gerealiseerd. ([165])

XVIII. - DE MISSIES

Inleiding

De Kerk heeft van Christus een missieopdracht, onafhankelijk van tijd en plaats. « Euntes in universum mundum ; praedicate evangelium omni creaturae » ([166])

Het IIe Vaticaans Concilie is zich van deze opdracht opnieuw bewust geworden en heeft duidelijk laten uitkomen, dat de Kerk een missiekerk is en dat ook de afzonderlijke gelovigen binnen de grenzen van wat hun mogelijk is zich van die missieopdracht moeten kwijten. ([167])

Diverse concilievaders spraken de wens uit « Kerk en missie niet te scheiden » en de « missiegebieden niet gescheiden van de andere landen te behandelen ». Men zou zich voor de uitbreiding van het evangelie van de hulp van alle gelovigen moeten verzekeren. ([168])

De Salesiaanse Congregatie sluit zich bij deze wens van de Kerk aan en blijft het ideaal van Don Bosco indachtig, nl. dat het missiewerk altijd in het brandpunt van de belangstelling moet staan. Het hoort bij de natuur en het doel van de Congregatie.

Telkens wanneer de Salesiaanse Congregatie missiegebieden van de Kerk aanvaardt, neemt ze er de volle verantwoordelijkheid voor over en verplicht zich voor personeel en middelen te blijven zorgen.

De Congregatie heeft 90 jaar lang edelmoedig haar krachten gegeven aan het missiewerk. Toch merken we een wanverhouding op tussen het aantal missionarissen en het werk waar ze voor staan. Medebroeders hebben daardoor teveel werk ; hun gezondheid lijdt er onder en ook het werk zelf.

Daarom legt het XIXe Algemeen Kapittel nog eens de nadruk op de missieroeping van de Salesiaanse Congregatie, zoals Don Bosco die van het begin af aan gezien heeft en vat het plan op om zich ook als zodanig aan de Kerk aan te bieden en aan de medebroeders en medewerkers.

Besluiten

1. Artikel 65 van de Reglementen wordt als volgt gewijzigd :

De provinciaals kunnen om een redelijk motief toestaan, dat missionarissen tijdelijk naar het vaderland terugkeren, voor een periode waarvan de provinciaal de duur kan vaststellen. In de regel duurt het verblijf thuis niet langer dan een maand.

2. De Congregatie heeft de plicht de missie te helpen. Daarom moet elke provincie en ieder huis de activiteiten steunen, die de hulp aan de missie kunnen bevorderen.

Dat kan men doen door middel van de « Salesiaanse Missiedag » en door activiteiten van al onze verenigingen. Het geld moet dan opgestuurd worden naar het Centraal Missiebureau.

3. In de voornaamste landen is een missieprocuur nodig. Dergelijke procuren hebben tot taak aankomende of vertrekkende missionarissen te helpen en andere activiteiten op te zetten, vooral financieel, ten bate van de missie. De missieprocureur staat ten dienste van de provinciaal en zorgt volgens art 67 van de Reglementen voor missionarissen die terugkeren naar het vaderland. ([169])

4. Voor de coördinatie wordt een « Centraal Missiebureau » opgericht, onder directe leiding van het missieraadslid.

5. Omdat de salesiaanse missiegebieden over alle continenten verspreid liggen, zijn er veel ingewikkelde problemen. Het missieraadslid moet daarom zien te komen tot de oprichting van een missieraad.

6. De missie dient gebruik te maken van de diensten van lekeninstituten voor de missies, vooral de Don Boscovrijwilligsters, medewerkers en oud-leerlingen.

7. Er mogen geen nieuwe missieresidenties worden geopend, tenzij men er drie medebroeders voor kan aanwijzen, waarvan er één coadjuteur kan zijn.

Richtlijnen

1. De Congregatie legt er zich op toe, missieroepingen te ontdekken, ook onder ouderen. Soms kan het goed zijn, aparte huizen op te richten voor degenen die naar de missie willen.

2. Wie aanvaardt voor de missie en er de nodige geschiktheid voor heeft, moet men laten gaan. Dat geldt ook voor degenen, die het voor een periode van op zijn minst vijf jaar willen doen.

3. Wie aanvraagt, mag zijn voorkeur voor een bepaalde missie in de strikte zin uitspreken, maar moet zich blijven onderwerpen aan de wil van zijn oversten en de hogere belangen van de Sociëteit.

4. Traditiegetrouw zullen we naar één missie medebroeders van verschillende nationaliteit blijven zenden. Toch moet het mogelijk zijn, dat er zo nodig uit één land een sterkere groep naar een bepaalde missie wordt gestuurd.

5. Op het gebied van cultuur, wetenschap, taalkunde, volkenkunde en geschiedenis hebben onze eerste missionarissen grote verdiensten. Daarom bevelen we ten zeerste aan, dat er in elke missie een of meer medebroeders zijn, die zich aan dergelijke studies wijden. Wie daar bijzondere aanleg voor heeft, moet de voorkeur hebben.

Voor de geschiedenis van de Congregatie is het belangrijk, dat we ons houden aan art. 170 van de Reglementen, dat zegt, dat er een kroniek moet worden bijgehouden van elk missiegebied.

6. Een faculteit voor missiologie aan het PAS zou gewenst zijn.

7. Een provincie kan een bepaalde missie adopteren. Bij benoemingen zal het missieraadslid rekening houden met banden die door dergelijke adopties kunnen ontstaan.

XIX. - JEUGDVORMING

1. ALGEMENE VINGERWIJZINGEN

Doel van de salesiaanse opvoeding

Het doel van de salesiaanse opvoeding is hetzelfde als van iedere echt menselijke en christelijke opvoeding, in de geest en volgens de methode van Don Bosco : meewerken met de genade ([170]) om van de jongens mensen en christenen te maken. Dat betekent, dat men ze geleidelijk moet zien te krijgen tot de verovering van de ware vrijheid (geestelijke zelfbeheersing en waardezin), het ware geloof (Christus aanvaarden, die ons door de Kerk het heil schenkt) en tot de vaste wil om daadwerkelijk een plaats in te nemen in Kerk en maatschappij, naargelang ieders capaciteiten.

Magna charta van de christelijke opvoeding blijft nog steeds Divini Illius Magistri van Pius XI. Maar ook in Mater et Magistra van Johannes XXIII kan men richtlijnen vinden voor een bij uitstek sociale opvoeding van jonge mensen.

Intussen kunnen wij, in afwachting van nadere richtlijnen van het IIe Vaticaans Concilie, ons er al in verdiepen, hoe we het kunnen brengen tot de figuur van de christen leek, zoals die gedefinieerd wordt in de constitutie De Ecclesia ([171]): levend lidmaat van Christus' Lichaam en van het volk Gods, geroepen om deel te hebben aan het priester-, profeten- en koningsambt en de zendingsopdracht van Christus en Zijn Kerk, en vooral om het Godsrijk te zoeken door de tijdelijke aangelegenheden te behartigen en volgens de wil van God te regelen ([172]); hij is persoonlijk tot de heiligheid geroepen ([173]).

De jeugd van tegenwoordig.

Naar het voorbeeld van Don Bosco dient een salesiaan zich een duidelijk beeld te vormen van de mentaliteit die de jeugd van tegenwoordig bezielt. ([174]) De positieve en negatieve aspecten van het tegenwoordig humanisme moet hij gewetensvol zien te onderscheiden en bij al wat positief is zal hij proberen aan te knopen in zijn benadering van de jeugd. In die zin kan men spreken van een « salesiaans humanisme », gedachtig de woorden die in het epistel van de mis ter ere van Don Bosco gebruikt worden : « Alles wat waar is, edel, zuiver, liefdevol, eerbaar... » ([175])

De jeugd van tegenwoordig hunkert naar vrijheid en naar de ont-

plooiing van zijn eigen originele persoonlijkheid. Een salesiaan zal ze de christelijke zin van de vrijheid proberen uit te leggen, die men kan samenvatten in de bekende trits « godsdienst, redelijkheid, liefde ». Hij zal ze al vroeg wennen aan verantwoordelijkheid en het nemen van persoonlijke beslissingen.

De jeugd van tegenwoordig wil ook in communicatie treden met de anderen, vooral met leeftijdgenoten ; ze willen zich goed voorbereiden op hun plaats later in de maatschappij.

De salesianen zullen de lijn van Don Bosco doortrekken en het voorbeeld van de Kerk volgen. Er wordt tegenwoordig veel accent gelegd op de openheid en de dialoog met iedereen ; daarom zal de salesiaanse opvoeding alle middelen gebruiken om die sociale gerichtheid van de jeugd te ontwikkelen : de gewone salesiaanse activiteiten binnenshuis, informatie via alle communicatiemogelijkheden aangaande gebeurtenissen en problemen in Kerk en maatschappij ; intens contact met de omringende wereld. De jongens moeten zich leren bewegen in een pluriform gesocialiseerde wereld op ieder niveau : gezin, bedrijf, staat, internationale betrekkingen, missiegeest, oecumene, universele problemen van de Kerk.

Een derde trek in de mentaliteit van de jeugd is de levendige belangstelling voor de moderne ontdekkingen ; ze willen graag deel hebben aan de vooruitgang van de beschaving. Don Bosco wilde altijd « aan de spits van de vooruitgang » staan en ook Johannes XXIII spoorde in « Pacem in Terris » de mensen aan, de « aarde in bezit te nemen » ([176]/[177]). Zo moeten ook de salesianen bij alles wat hierin positief is aansluiting zoeken ; maar zij moeten waken tegen materialisme van welke aard ook.

Vooral de salesiaanse opvoeders die werkzaam zijn in de arbeiderswereld, moeten de jongens ertoe opleiden, hun bijdrage te leveren aan de opbouw van de wereld. Bij een opvoeding in deze geest spelen armoede en onthechting van de opvoeder een belangrijke rol.

Voornoemde trekken van de moderne mentaliteit brengen risico's mee : anarchistische instincten, kuddegeest, materialisme. Ook wordt de moderne jeugd bedreigd door een giftige sfeer van secularisme, hedonisme, naturalisme, mondaine geest.

Tegengift zijn genademiddelen, en vooral Gods woord. Ook dit weer in de opvoedkundige traditie van Don Bosco.

In heel de opvoeding moet men rekening houden met de concrete situatie. Met name :

— sociale afkomst van de jongen ;
— leeftijd en ontwikkeling op lichamelijk, psychisch en cultureel gebied ;
— godsdienstkennis en geloofsbeleving.

De salesiaan als opvoeder.

Don Bosco's succes als opvoeder gaat terug op zijn heiligheid en markante persoonlijkheid, maar evenzeer op de intieme betrekkingen die hij met de jeugd onderhield en onderhouden wenste te zien door zijn

salesianen. Hij was op dit punt zeer veeleisend. Meer dan ooit zijn we er tegenwoordig van overtuigd, dat opvoeden een kwestie is van persoon tot persoon. Een salesiaan moet dus uitgroeien tot een evenwichtige persoonlijkheid met bovennatuurlijke uitstraling ; en hij moet in nauw contact zien te komen en te blijven met de jeugd.

De assistentie, die immers niet alleen preventief (negatief) maar ook positief opbouwend moet zijn, heeft nog niets aan waarde ingeboet. Dat moet ieder salesiaan goed begrijpen, evenals het feit dat een integrale opvoeding het werk is van een hele communiteit. Hij moet zijn problemen leren coördineren met die van anderen, een gezamenlijke gedragslijn leren volgen, liefst op provincieniveau, met ieder jaar een program.

Ook moeten wij onze methoden, hoe origineel en primair ook, loyaal leren invoegen in het pedagogisch organisme van Kerk en maatschappij, geheel in de geest van Don Bosco. Dat betekent allereerst de noodzakelijke contacten met de ouders, eerste aangewezen opvoeders van hun kind. Op die manier zullen we de jongens beter leren kennen, we zullen het opvoedingswerk kunnen coördineren en de ouders kunnen helpen. Hoe die contacten concreet moeten verlopen valt onder verantwoordelijkheid van de afzonderlijke opvoeder, binnen de sfeer van de religieuze gehoorzaamheid.

Het betekent verder dat wij de niet-salesianen die ons komen helpen, op salesiaanse wijze dienen te integreren in het opvoedersteam. We moeten ze bij voorkeur kiezen onder onze medewerkers en oud-leerlingen. Dit alles is vooral de taak van de directeur, catechist, studieprefect en het hoofd der school.

De salesiaan wordt door de Kerk tot de jeugd « gezonden ». Daarom zal hij in haar geest en volgens haar bedoelingen te werk gaan. Hij zal handelen overeenkomstig de bepalingen van het Concilie en de woorden van de Paus zal hij tot de zijne maken.

We moeten onze jongens inschakelen in de meest fundamentele gemeenschappen, d.w.z. de parochie en het bisdom. We moeten in dit kader lekenapostelen vormen.

2. GODSDIENSTONDERRICHT

De Congregatie beschouwt het godsdienstonderricht aan de jeugd als haar eerste activiteit. Daarom zullen er studiecommissies en centra worden opgericht op de diverse niveaus (centraal, interprovinciaal, provinciaal), om de catechetische situatie in de verschillende landen te analyseren en tot actieprogramma's te komen.

Het XIXe Algemeen Kapittel geeft van zijn waardering blijk voor wat op dit terrein verricht is door de L.D.C., het Salesiaans Catechetisch Centrum en de catechetiekcursussen van het Pedagogisch Instituut. Onder de salesiaanse activiteiten dient voortaan ook het godsdienstonderricht op scholen van buiten die met ons apostolaat in verband staan, mee te tellen.

Tot godsdienstleraars worden slechts de beste medebroeders benoemd. Allen leveren hun bijdrage aan de vorming van de gelovige mens. In de studentaten en andere vormingshuizen worden de jonge salesianen theoretisch en praktisch opgeleid om godsdienstonderricht te kunnen geven. In de praktijkjaren oefenen de jonge medebroeders zich door les te geven aan de kleineren.

De priesters moeten aandacht schenken aan de liturgie van het woord (preek en systematische catechese) en de ontwikkeling terzake bijhouden, zo mogelijk door cursussen. Onze scholen moeten de jongens niet alleen opleiden tot overtuigde christenen maar ook tot lekenapostelen.

Met bisschoppelijk verlof leidt men de jongens op tot godsdienstleraar. De groteren kunnen misschien al 's zondags catechismus geven aan de kleineren.

3. LITURGISCH LEVEN EN GEBED

Dagelijkse H. Mis.

Het eucharistisch offer is « het hoogste streefpunt van heel het leven der Kerk » ([178]), bron van het bovennatuurlijk leven en daarom het brandpunt van de dag voor een goede katholiek.

Voor Don Bosco zijn « veelvuldige biecht, veelvuldige communie en dagelijkse H. Mis de pijlers van de opvoeding » ([179]). Als de jongens gaarne, of ook slechts zonder morren dagelijks de H. Mis bijwonen, groeit daar op de duur (dank zij liturgie, zang, ceremoniën, vorming ter zake en Gods genade) toch wel een volledige, actieve deelneming uit. ([180])

Het Algemeen Kapittel bevestigt met de meeste nadruk de waarde van de salesiaanse traditie om de jongens dagelijks de mis te laten bijwonen. Alle medebroeders moeten dit goed beseffen en in teamwork meewerken aan een deelneming van de jongens zoals boven geschetst, volgens de gedachte van Don Bosco en de wens van de Kerk hedentendage.

Er kunnen bijzondere situaties zijn. Dergelijke gevallen worden ter bestudering overgelaten aan de provinciaalsconferenties. De provinciaal moet zich van die uitzonderingen op de hoogte houden en ieder jaar de Hoofdraad terzake inlichten.

Hij zorgt ervoor dat in ieder huis de kapel groot genoeg is voor alle jongens, en de directeur kiest voor de communiteitsmis het meest geschikte ogenblik van de dag.

Zon- en feestdagen.

Op zon- en feestdagen is er slechts één H. Mis, op een tijdstip dat als centrum van de dag kan gelden, in plechtiger vorm dan gedurende de week. De hele dag moet verder in het teken van de paasvreugde staan. Dus ook de dagindeling en de vrijetijdsbesteding.

Voor externaten verdient de mis in de eigen parochie de voorkeur, al kan men in overleg met de pastoor, naargelang de omstandigheden, ook in huis een mis voor de jongens celebreren.

In de middag is er een tweede liturgische dienst : altijd met preek, korte aanbidding en zegen met het Allerheiligste. Ook kan men de vespers in de volkstaal inlassen of een woorddienst.

Dagelijkse gebeden.

Het morgengebed bidt men waar dat het beste kan. Men bidt wat gebruikelijk is in de verschillende landen. Als hoofdlijn : Angelus, opdracht, Onze Vader, akten van geloof, hoop en liefde, Weesgegroet, Engel van God, Gebed tot Dominicus Savio.

Voor het avondgebed volgt men de landelijke formulering, met als hoofdlijn : opdracht, Onze Vader, Ik geloof, Weesgegroet, o koningin, Lieve Moeder (driemaal, maar zonder Eer aan de Vader), Engel van God, Requiem aeternam. De intenties van de salesiaanse familie en de communiteit worden samengevat in één « gebed voor de gelovigen » (voor de Paus, de ouders, de oversten, missionarissen, medewerkers, oud-leerlingen, etc.) te beëindigen met een parafrase van het feestgebed van Don Bosco. Na het gewetensonderzoek : akte van berouw en het gebed « Jezus, Maria, Jozef ». Men laat weg « Terwijl we ons uitkleden... ». Bij bijzondere gelegenheden kan men in plaats van het avondgebed de completen of het rozenhoedje bidden.

De catechist en de compagnieën leren de jongens om dagelijks een korte overweging te houden. Ook moet men ze spontaan en persoonlijk leren bidden. Gebeden voor en na de verschillende werkzaamheden e.d. geschieden volgens een passende formule.

Het rozenhoedje wordt aanbevolen en gebeden op een geschikt moment en een goede plaats. De compagnieën maken er propaganda voor. Medebroeders die vrij zijn moeten er aan mee doen. Op Mariafeesten gedurende de week kan men het in communiteit bidden, en besluiten met de zegen van Maria Hulp der Christenen.

Maandelijkse bezinningsdag.

Aan de maandelijkse bezinningsdag (Oefening van de Goede Dood) besteedt men een hele avond (dus : zonder werk of studie) en een deel van de volgende morgen, tot aan de mis. Men biedt de jongens hulp bij het persoonlijk nadenken. Voor externen kan men het nodige aanpassen. Voor allen wordt een conferentie gegeven waarna gelegenheid tot biechten : die biecht moet voorbereid worden, en er moeten extrabiechtvaders komen.

De gebeden moeten worden herzien in het licht van de paasvreugde, verbonden aan een christelijke dood.

Bij bepaalde gelegenheden kan het wenselijk zijn een hele dag uit

te trekken voor bezinning ergens buitenshuis, in groepen b.v. Zoiets kan voor de groteren een goede vervanging zijn voor het aanvangstriduum van het schooljaar.

Retraite.

Retraite voor volwassenen is niet hetzelfde als voor jongens. De retraite moet het hoogtepunt zijn van de geestelijke vorming in een jaar.

Onder de onmisbare leiding van de directeur moet de retraite uitgroeien tot een ware inwijding in de geheimen van het gebed, een godservaring, een ontdekken van de eigen christelijke roeping en een revisie en oriëntatie voor het leven.

Wil men zorgen, dat de retraite van de jongens slaagt, dan moet men voor twee dingen in ieder geval zorgen : de groep die retraite maakt moet niet te groot zijn en de leraars moeten erbij zijn en meewerken.

In elke provincie zal er een retraitehuis voor de medebroeders zijn. Dat kan tegelijkertijd dienst doen voor de jongens.

Er moet in iedere provincie bovendien een groep medebroeders zijn, die jongensretraites en verdiepingsdagen kunnen preken. ([181])

Liturgiecommissie.

Ieder land of iedere groep provincies zal een liturgiecommissie oprichten, die tot opdracht heeft een handboek voor liturgie en gebed te verzorgen. Dat moet aangepast zijn aan de lokale omstandigheden.

4. GEESTELIJKE LEIDING VAN DE JONGENS

De opvoeders, de keuze van de jongens, het hele milieu dienen in een salesiaans huis een werkelijk vormende sfeer te scheppen. Liturgische activiteit, het gebed, het godsdienstonderricht, het avondwoordje, het onderwijs, de clubs zijn allemaal samen middelen hiervoor.

Alle salesianen hebben de opdracht om op te voeden, want ze hebben « allen de taak om waarschuwingen en goede raad te geven aan elke jongen van het huis, iedere keer als daar een goede reden voor is », ([182]) en «« laten ze spreken als liefdevolle vaders, de weg wijzen bij elke gebeurtenis, raad geven als het nodig is, verbeteren, » ([183]) en « laten ze de leerlingen alle gelegenheid geven vrij hun eigen gedachten naar voren te brengen. » ([184])

De directeur is de aangewezen persoon voor een persoonlijk gesprek over problemen in de vorming, in het geloofsleven en over een meer gewetensvolle en verantwoordelijke godsvrucht en goedheid. Hij is « de vaste gids en de trouwe vriend van de ziel die de jongens smaak moet bijbrengen voor het geestelijk leven. » ([185]) Hij zal bijzondere zorg hebben

voor de groteren, de lastige jongens en ook voor hen die een duidelijke roeping hebben.

In dit belangrijke werk laat hij zich helpen door de biechtvaders, want door de gewetensproblemen op te lossen, kunnen ze de jongens een echt christelijke mentaliteit bijbrengen, die hen ook in de moeilijkheden van het leven de weg wijst.

Ook de catechist kan met de jongens voor wie hij verantwoordelijk is, een persoonlijk gesprek hebben en ook kan deze taak in overleg met de provinciaal gegeven worden aan een andere priester.

Om één lijn te trekken in de leiding kunnen deze priesters af en toe met de directeur samenkomen voor een bespreking. Maar hierbij is altijd een grote voorzichtigheid geboden. De jongens ontvangt men in een lokaal dat geen dienst doet als slaapkamer.

Wie de delicate taak heeft jongens geestelijke leiding te geven, moet zich in twee opzichten goed daarop voorbereiden :

a. Wat betreft de kennis van de jeugdpsychologie in het algemeen en in het bijzonder de moreel-religieuze kant ervan.

b. Wat betreft de verdieping van de christelijke ascese zoals ze ons geleerd is door Frans van Sales, naar het voorbeeld van Don Bosco en met de middelen die hij gebruikte om de jongens te vormen.

Men dient de medebroeders op dit terrein een betere vorming te geven en er zal door een commissie een handboek worden samengesteld voor de geestelijke leiding van de jongens.

5. OPVOEDING TOT LIEFDE IN REINHEID

Het Algemeen Kapittel is overtuigd van het bijzondere belang, van het delicate karakter en de gecompliceerdheid die in deze tijd de opvoeding tot liefde en reinheid met zich meebrengt voor de jongens en de opvoeders. Het erkent dat een dergelijk probleem opgelost moet worden in het geheel van de vorming tot alle menselijke en christelijke deugden van de jeugdige persoon, om zo de jongens te helpen hun plaats in te nemen in het gezin, de maatschappij en de Kerk. En het bepaalt daarom het volgende :

1. Er wordt een commissie ingesteld die een handleiding zal samenstellen voor de jeugdzielzorg, waarin een oplossing wordt gezocht voor dit probleem, ook in het licht van de pauselijke documenten, van de psychologie en een gezonde pedagogie.

2. De richtlijnen van dit document worden goedgekeurd, zodat ze kunnen dienen als werkschema voor de commissie en, zolang de handleiding nog niet is verschenen, als gids voor de salesianen die de opdracht hebben de jongens tot liefde en zuiverheid te vormen.

Intussen worden de verantwoordelijke oversten, provinciaals en directeurs verzocht nauwlettend toe te zien, dat de medebroeders die niet vol-

doende voorbereid zijn, zich niet bemoeien met dit belangrijke en delicate gedeelte van de opvoeding van de jongens in en buiten onze huizen.

Algemene richtlijnen voor de opvoeding tot de christelijke liefde.

De opvoeder moet zijn best doen de jongens te leren zich langzamerhand te bevrijden van het toegeven aan hun gevoelige, sentimentele instincten en de verkregen vrijheid te richten op het geven van zichzelf aan God en aan de medemensen.

Dat is salesiaanse traditie, die ook altijd doorklinkt in de voorschriften van de oversten. Zo voedde Don Bosco op tot een blijvende liefde voor God, onze Vader, en voor Christus en ook tot een vurige Mariadevotie ; tot hartelijkheid en aandacht voor de mensen in hun omgeving ; tot verlangen naar een werkzame toekomst en naar apostolaat.

De affectieve vermogens van de jongen moeten hem brengen tot de gave van zichzelf. Het is duidelijk dat het verwerven van zelfbeheersing wilstraining vereist, door versterving en inspanning. De opvoeder moet hem de overtuiging bijbrengen, dat deze ascese absoluut noodzakelijk is en dat het iets positiefs is.

De hartelijkheid — een der grondslagen van onze methode — vereist ook van de opvoeder zo'n grote zelfbeheersing, dat ze hem in staat stelt op een eerzame en belangeloze wijze van de jongens te houden en hartelijk en zuiver te reageren op de wederliefde van de jongens. Alleen zó wordt er een gezinsklimaat geschapen, waarin de jongens de ervaring van een gemeenschap opdoen, een bestaan dat door de liefde wordt beheerst.

Richtlijnen voor de jeugdzielzorg.

A. Opvoeding van de genegenheid.

De jongens moeten oog leren krijgen voor de echte levenswaarden en deze proberen te verwerven. Don Bosco maakt reeds gebruik van drie middelen : mooie liturgische diensten, het levend voorbeeld van andere jongens, een positief gebruik van allerlei vormen van amusement en cultuur.

De vriendschap tussen de jongens onderling vraagt een bijzondere belangstelling van de opvoeder, want ze mag niet ontaarden in een zg. « bijzondere vriendschap ». Op zich is de vriendschap iets positiefs. Onder de juiste leiding kan het een van de beste middelen zijn om de jongens te vormen tot openheid en overgave, vooral in de puberteitsjaren. « Kies je vrienden en kameraden altijd onder de goeden en neem van hen nog weer de besten » ([186]).

Van hun priester-opvoeder moeten de jongens ook eerbied leren en een kies optreden tegenover de vrouw, vooral op de leeftijd dat de vrouw het voorwerp wordt van een hernieuwde aandacht en van nieuwe emoties.

Gemengde omgang wordt tegenwoordig iets heel gewoons. Men dient daar rekening mee te houden. Vooral de externen, de oratoriumjongens en

de grotere internen moeten we leren hoe ze zich op een echt christelijke manier ten opzichte van het meisje moeten gedragen ; een gedrag, geleid door voorzichtigheid en gehoorzaamheid. Don Rinaldi zei : « We moeten deze jongens erop voorbereiden dat ze de wereld ingaan, waar ze of ze willen of niet, met het vrouwelijke in contact zullen komen. Ze moeten dus leren hoe zich te gedragen, want dit zal altijd een hinderpaal zijn » ([187]) en « we moeten de vrouw in het juiste licht stellen, op de juiste wijze over haar praten, precies, heilig » ([188]).

We moeten, kortom, onze oudere jongens uitdrukkelijk voorbereiden op de beslissende momenten van hun leven, de keuze van een meisje, de verloving, het huwelijk en de verantwoordelijkheid voor een gezin.

Voor heel deze opvoeding is een oprechte devotie tot de heilige Maagd een psychologische en geestelijke steun.

Voor de toepassing van bovenstaande richtlijnen is de provinciaal verantwoordelijk. Hij moet daarbij rekening houden met de concrete situaties.

B. Opvoeding tot zuiverheid.

Bij de opvoeding tot zuiverheid moeten onze jongens de waarheid horen als mens en als christen. Zij bestaat niet in onwetendheid en is ook geen waarde op zichzelf, maar wel de beheersing van de affectieve vermogens, waardoor de persoonlijkheid gaver kan uitgroeien. Deze opvoeding maakt de jongen rustig en helpt hem bij het oplossen van de desbetreffende moeilijkheden, die hem zeer diep aangrijpen en een beslissende invloed hebben op zijn persoonlijkheidsvorming en op zijn ontvankelijkheid voor de opvoeding. Volstrekt zwijgen hierover staat dus gelijk met de jongen in de steek laten. Even schadelijk en ontoelaatbaar is echter een rechtstreekse, vroegtijdige, collectieve voorlichting.

Van nature zijn de ouders verantwoordelijk voor dit stuk opvoeding. De salesiaan-opvoeder zal voorzichtig contact met hen zoeken, hen waarschuwen als het zover is, hen adviseren aangaande de meest geschikte manieren van voorlichting. Schieten de ouders echter om een of andere reden hierin tekort, dan is de opvoeder verplicht rechtstreeks in te grijpen. In een salesiaans huis is dat op de eerste plaats de directeur of een van de andere priesters die, zoals boven reeds besproken, zijn aangesteld voor de geestelijke leiding. De biechtvader bevindt zich in een ideale positie om de jongen en zijn moeilijkheden te leren kennen, hem te helpen en de weg te wijzen.

Deze opvoeders hebben de zware plicht op de hoogte te blijven van wat de Kerk en de Congregatie op dit punt leren en van de beste literatuur dienaangaande, ieder ander die merkt dat het tijd wordt om een jongen voor te lichten, heeft de plicht zich tot de directeur te wenden, die dan in geweten de nodige maatregelen zal nemen. Wie deze taak van geestelijke leiding heeft, is verplicht zich degelijk voor te bereiden. Hij moet volkomen geestelijk gerijpt zijn, zedelijk sterk staan, met grote kiesheid en de zuiverste bedoelingen te werk gaan. Op een voorlichtings-

gesprek moet iemand zich voorbereiden niet alleen door het gebed en de bovennatuurlijke middelen, maar ook met een nauwkeurig omlijnd plan, dat berust op kennis van het karakter van de jongen, van zijn milieu en zijn psychologische situatie. Vanwege het delicate onderwerp dient men zich met voorzorgen te omringen.

Het is een moeilijk probleem en men gaat er zo gemakkelijk naast, als men niet goed voorbereid is en niet voor deze zaak is aangewezen. In plaats van opvoedend leiding te geven, vervalt men dan tot tactloze vragen die de jongen vaak brengen tot niet terzakedoende bekentenissen.

Wat betreft de manier van voorlichten houde men de volgende punten voor ogen : De noodzakelijke voorlichting geve men met grote terughoudendheid, maar tevens vlot en vriendelijk, niet te vroeg en niet te laat, altijd met salesiaanse kiesheid. De voorlichting zelf is slechts een uitgangspunt. Daarna volgt de opvoedende begeleiding : men moet dan namelijk de jongen gerust stellen, richtlijnen geven voor zijn gedrag in de praktijk en tot versterking van zijn wilskracht, vooral door hem een groot ideaal voor ogen te houden en te wijzen op de genade. Deze opvoeding tot zuiverheid blijft zolang de jongen de rijpheid als christen persoon nog niet heeft bereikt.

6. DE VRIJE TIJD EN DE VAKANTIES

In de hedendaagse beschaving heeft de vrijetijdsbesteding een nieuwe waarde gekregen : ze geeft de mens gelegenheid zich te wijden aan activiteiten naar eigen keuze, de mogelijkheid tot zelfexpressie. Dit zal ook de salesiaan moeten interesseren, die weet hoe belangrijk de ontspanning was voor Don Bosco.

De vrijetijd is voor hem een van de meest typische instrumenten in zijn opvoedingswerk. Opvoeding tot vrijetijdsbesteding betekent vóór alles opvoeden tot de vrijheid der kinderen Gods, leren zichzelf te beheersen en smaak bijbrengen voor de werkelijke waarden. De salesiaanse opvoeder biedt de jongen activiteiten met veel variatie en rijk aan eigen initiatieven, zonder ze dwingend op te leggen en allen gelijk te schakelen. Zo heeft de jongen gelegenheid om te kiezen en zijn fysische krachten te ontplooien. Dat geeft hem een gevoel van vrijheid en leert hem zijn lichaam te beheersen. De culturele bezigheden zullen zijn verstandelijke vermogens ontwikkelen en zijn smaak verfijnen.

De meeste activiteiten hebben plaats in groepsverband en moeten zo geleid worden, dat de jongens een open oog krijgen voor de diepe zin van de broederlijke samenwerking, die kennis en begrip voor de ander aankweekt. In dit groepsverband kunnen ze met behulp van de opvoeder activiteiten organiseren, zowel in hun eigen belang, als ook voor een liefdadig en apostolisch doel. Hier kunnen de compagnieën en clubs heel mooi werk verrichten. Getrouw aan de tradities van Don Bosco besteedt men alle aandacht aan het spel, de sport, de muziek, voordracht en toneel,

die zoveel bijdragen tot het slagen van de salesiaanse feesten. Van de andere kant moeten we ook niet bang zijn voor de moderne vormen van vrijetijdsbesteding als film, radio, televisie, chansons, boeken, studiereizen, waarvan echter de schadelijke uitwassen moeten geweerd worden. Door zich te verrijken met waardevolle elementen moeten de jongens geleidelijk komen tot een kritisch oordeel door middel van film- en T.V.-clubs. Men geeft de internen gelegenheid een feest of een zondag thuis door te brengen terwille van de band met de ouders en om kennis te maken met apostolaat in de parochiegemeenschap. Bepaalde zondagen en grote feesten van het huis, met een bijzondere religieuze waarde voor de groep, mogen daardoor niet in gevaar komen. Over de frequentie, de duur en de manier van deze periodieke bezoeken aan de familie thuis zullen de provincaalsconferenties beslissen aan de hand van het document voor de internaten.

In de vakanties kan de salesiaan werken aan de opvoeding tot mens en christen door de jongens te leren de moeilijkheden te overwinnen en zich wat te oefenen in het apostolaat.

7. SALESIAANSE JEUGDVERENIGING EN LEKENAPOSTOLAAT

De compagnieën zijn « sleutel van de vroomheid » (Don Bosco), « leerschool voor apostolaat » (Don Ziggiotti), « uitdrukking van gezonde activiteit » (Don Ricaldone). Ze brengen de jongens immers tot een spontane geloofsovertuiging, tot verantwoordelijkheidsgevoel, tot apostolaat in hun eigen omgeving, tot medewerking met de oversten, tot het nemen van initiatieven. Zo worden de lekenapostelen gevormd, die de Kerk tegenwoordig nodig heeft.

In de compagnie kan de jongen kennis maken met alle levenswaarden, de natuurlijke en de bovennatuurlijke. Ze zijn een zeer voornaam deel van het groepsleven van de jongens, kunnen alle jongens met hun problemen dienstbaar zijn, onder de leiding van de verantwoordelijke opvoeders. Men moet ze dan ook niet beperken tot iets incidenteels, iets zuiver godsdienstig of alleen voor cultuur en ontspanning. Om deze verenigingen te doen bloeien is er tussen opvoeders en jongens dat echte salesiaanse klimaat nodig van onderlinge vriendschap en hartelijkheid, die elke afstand en koelheid uitsluit en die de jongens brengt tot spontaneïteit en verantwoordelijkheid in al hun activiteiten.

Nationale centra zorgen voor een gezamenlijk program en de nodige hulpmiddelen. De provinciale gedelegeerde heeft onder leiding van de provinciaal de zorg voor alles wat betreft liturgie, gebedsleven, geestelijke vorming, catechese, apostolaatsvorming en roeping onder de jongens.

In de raad van het huis wordt het werk van de clubs gecoördineerd en gestimuleerd. De assistenten krijgen nauwkeurig omschreven, concrete opdrachten, te beschouwen als strikte gehoorzaamheidstaken, met terbeschikkingstelling van alle nodige middelen, lokalen en tijd.

Men bevordert ook het lidmaatschap van de Savioclub, van de Katholieke Actie en de Bond van Salesiaanse Medewerkers.

8. CENTRA EN HULPMIDDELEN VOOR DE JEUGDVORMING

De Congregatie dient zich beter bewust te worden van haar originele inbreng in de Kerk, wat betreft het apostolaat in het algemeen en de opvoeding van de jeugd in het bijzonder, om zo met meer zekerheid en efficiëntie te werken. Men stelt daarom voor een uitgave te verzorgen van alles wat Don Bosco en de eerste salesianen hebben nagelaten inzake opvoeding. Er wordt dus een centrum opgericht voor studies inzake salesiaanse geschiedenis, waardoor steeds duidelijker het opvoedingswerk van Don Bosco wordt belicht, zijn methode en zijn geest.

Ook wordt er een salesiaans centrum opgericht voor de jeugdzielzorg met een meerledig doel :

— De huidige situatie en de noden van deze jeugd die aan een snelle verandering onderhevig is, beter te leren kennen.

— Theorie en praktijk van salesianen en andere opvoeders in de gehele wereld verzamelen en systematiseren.

— Een betere pedagogische activiteit stimuleren en begeleiden bij salesianen en andere opvoeders.

Dit centrum zal zich bijzonder laten inspireren door de richtlijnen van de laatste pausen, van het concilie en van het 19e Algemeen Kapittel. Het zal ook samenwerken met het Pedagogisch Instituut van het PAS.

Het centrum verzorgt een handboek voor de salesiaanse opvoeding in deze tijd, waaraan de Hoofdraad haar officiële goedkeuring zal geven.

Beide centra zijn niet autonoom, maar maken deel uit van een algemeen studiecentrum, dat zijn plaats dient te krijgen in het kader van de algehele reorganisatie bij de verschillende bureaus van de Hoofdraad.

XX. - REGLEMENT VAN HET ALGEMEEN KAPITTEL

VOORWOORD

Het Algemeen Kapittel kan zijn werkzaamheden niet verrichten zonder een *reglement* dat richtlijnen geeft voor de gang van zaken en dat vooral zijn bevoegdheid omlijnt.

In 1906 werd een reglement uitgegeven dat voornamelijk samengesteld werd op basis van hetgeen goedgekeurd werd op het Xe Algemeen Kapittel van 1904 (vgl. Annalen, vol. III, pag. 537).

In 1928 en in 1947 werd er een nieuwe uitgave van verzorgd met kleine veranderingen : er werden enige wijzigingen aangebracht in het opstellen van de onderwerpen, er werden enige verbeteringen aangebracht op taalkundig gebied, en nog wat kleinere correcties..

Op voorstel van veel leden van het XIXe Algemeen Kapittel, werd bovengenoemd reglement uitvoerig herzien met een dubbel doel : voorzien in enige juridische lacunes en aanpassingen aanbrengen vooral voor de beraadslagingen, gebruik makend van de ervaringen van het IIe Vaticaans Concilie.

Alle nieuwe artikelen, aanvullingen en verbeteringen werden in vergadering besproken aan het begin van het XIXe Algemeen Kapittel, en er werd over gestemd.

Een groot deel van de artikelen is gebaseerd op het Kerkelijk Recht of op de Constituties, zoals in de tekst staat aangegeven.

Rome, 5 mei 1965.

1. BIJEENROEPING VAN HET ALGEMEEN KAPITTEL

1. Voor het inwendig bestuur is het oppergezag over de gehele sociëteit toevertrouwd in gewone omstandigheden aan de Algemeen Overste en aan zijn Raad ; in buitengewone omstandigheden aan het Algemeen Kapittel (Cost. art. 50).

2. De bevoegdheid van het Algemeen Kapittel, dat de gehele Congregatie vertegenwoordigt, is onbeperkt binnen de grenzen van het Kerkelijk Recht (Can. 501, 1) en van de Constituties (art. 122-125) ; dus hebben alle leden die eraan deelnemen dezelfde rechten en plichten, behalve de voorrechten van de voorzitter en van de regulateur. De jurisdictie van het Algemeen Kapittel geldt zowel in foro externo als in foro interno.

3. Het Algemeen Kapittel zal gewoonlijk om de zes jaar bijeenkomen en tevens wanneer er een verkiezing van de Algemeen Overste moet plaats hebben. In buitengewone gevallen zal het bovendien worden bijeen-

geroepen zo dikwijls een gewichtige reden, door de H. Stoel erkend, dit vereist (Const.Art.126).

4. De Algemeen Overste heeft de bevoegdheid het Algemeen Kapittel bijeen te roepen. Alleen in het geval dat de Algemeen Overste overleden is, moet de prefect het Algemeen Kapittel bijeenroepen voor de verkiezing van de nieuwe Algemeen Overste (Const. art. 127, 61 en 65).

5. De voorgeschreven oproep moet tenminste zes maanden voor de opening geschieden en wordt in een rondschrijven bekend gemaakt, dat aan alle provinciaals en directeurs van de huizen verzonden zal worden ; deze moeten het aan de hele communiteit voorlezen. In het rondschrijven zal het voornaamste doel van het kapittel, de plaats en de openingsdatum bekend gemaakt worden (Const. art. 127).

6. Aan het Algemeen Kapittel komt de keuze toe van de Algemeen Overste en van de leden van de Hoofdraad, het behandelen van de zaken van groot gewicht, die de Sociëteit betreffen en het voorzien in hetgeen de behoefte van de Sociëteit of de omstandigheden van de tijd en plaats noodzakelijk maken (Const. art. 122).

7. De Algemeen Overste of, indien deze gestorven is, de prefect, zal als regulateur van het Algemeen Kapittel een der leden van de Hoofdraad benoemen en dit aan alle provinciaals en directeurs bekend maken, opdat zij hem schriftelijk de voorstellen doen toekomen, die volgens hun oordeel zullen strekken tot Gods meerdere glorie en tot voordeel van de Sociëteit (Const. art. 134).

8. De regulateur zal samen met een commissie door de Algemeen Overste aangewezen, de binnengekomen opmerkingen en voorstellen onderzoeken. Deze zullen worden gerangschikt en medegedeeld aan de Hoofdraad en vervolgens gedurende het Algemeen Kapittel ter beschikking blijven van kapittelleden. Een samenvatting ervan wordt tijdig aan de provinciaals en de afgevaardigden toegestuurd.

9. Al de beslissingen van het Algemeen Kapittel moeten zich steeds baseren op de Constituties, goedgekeurd door de H. Stoel, en mogen niets bevatten, dat met de geest daarvan in strijd is (Const. art. 123).

10. Het Algemeen Kapittel kan aan de H. Stoel voorstellen doen tot het aanbrengen van wijzigingen en toevoegingen in de Constituties, maar steeds aldus, dat ze getrouw beantwoorden aan de geest en de redenen waarom de Constituties zelf werden goedgekeurd. .Deze wijzigingen zullen echter geen bindende kracht hebben, zolang ze niet door de H. Stoel zijn goedgekeurd (Const. art. 124).

11. Bij het behandelen van de onderwerpen zal kracht van wet hebben, datgene wat zal goedgekeurd zijn door de volstrekte meerderheid der stemmen. Bij staking van stemmen mag de voorzitter er één aan toevoegen naar het hem in de Heer zal goeddunken (Const. art. 148).

12. Het is de taak van de Algemeen Overste de beraadslagingen van het Algemeen Kapittel aan de Sociëteit bekend te maken en deze verplichten alle leden, zodra ze zijn afgekondigd (Const. art. 149 en 125).

13. De aard van de onderwerpen die behandeld worden, en het aan-

zien van de personen die aan het kapittel deelnemen, eisen een volstrekte geheimhouding vooral inzake namen van personen. Gezien evenwel het belang van het Algemeen Kapittel in het leven van de Salesiaanse Sociëteit, de levendige belangstelling die de medebroeders ervoor hebben en ook om de familiegeest te bevorderen, moet men hen tijdig en voorzichtig op de hoogte houden door middel van geregelde mededelingen, geredigeerd door een speciale commissie en door de voorzitter goedgekeurd.

2. LEDEN VAN HET ALGEMEEN KAPITTEL

14. Aan het Algemeen Kapittel nemen deel met beslissend stemrecht :
a) De Algemeen Overste en de gewezen Algemeen Oversten ;
b) de leden van de Hoofdraad ;
c) de secretaris van de Hoofdraad ;
d) de Algemeen Procurator ;
e) de provinciaals ;
f) een afgevaardigde van elke provincie gekozen volgens de voorschriften (Const. art. 97) ;
g) de directeur van het Salesiaanse Moederhuis te Turijn (Const. art. 128).

15. De leden van de Hoofdraad die niet in hun functie worden bevestigd, blijven voor die keer leden van het reeds vergaderde kapittel (Const. art. 129).

16. De Algemeen Overste heeft de volmacht ook gewone leden naar het Algemeen Kapittel te ontbieden en ook buitenstaanders, wanneer er onderwerpen behandeld worden, waarin zij bijzonder bevoegd zijn, maar alleen gedurende de beraadslaging over deze onderwerpen en slechts met raadgevende stem (Const. art. 130).

17. Het is de plicht van de kapittelleden de bijeenkomsten van het kapittel bij te wonen ; daarom zullen zij niet afwezig mogen zijn zonder verlof van de voorzitter (Const. art. 131).

18. Voor de geldigheid van de akten van het Algemeen Kapittel wordt de aanwezigheid van ten minste twee derden der leden vereist (Const. art. 132).

3. OPENING VAN HET ALGEMEEN KAPITTEL

19. In overleg met de Algemeen Overste zal de regulateur er zorg voor dragen, dat de vergaderzaal bijtijds in orde is met de nodige voorzieningen en indiscreties te voorkomen.

20. De vergaderingen worden voorgezeten door de Algemeen Overste of diens plaatsvervanger (Const. art. 133).

21. Gedurende de bijeenkomsten zullen de kapittelleden plaats nemen overeenkomstig de volgende rangorde :

a) De Algemeen Overste of zijn plaatsvervanger heeft de plaats van de voorzitter, de regulateur zit naast hem ;

b) op de eerste rij nemen de leden van de Hoofdraad plaats en eventueel de gewezen hogere oversten ;

c) volgen de provinciaals met hun resp. afgevaardigde, volgens anciënniteit van benoeming.

22. Op zijn laatste drie maanden vóór de aanvang van het Algemeen Kapittel sturen de provinciaals aan de regulateur het verslag van de verkiezing, in het provinciaal kapittel, van de afgevaardigde. Dit wordt onderzocht door de commissie, daartoe ingesteld door de Algemeen Overste, of ingeval deze overleden is, door de prefect (Const. art. 135).

Wanneer er onregelmatigheden geconstateerd worden, zal de regulateur er zorg voor dragen, dat de verantwoordelijke personen bijtijds de nodige correcties aanbrengen, en zo nodig de verkiezingen herhalen.

Als er niettegenstaande deze voorzorgen toch nog twijfel zou blijven bestaan over de geldigheid der keuze van een of andere afgevaardigde, zal de regulateur hiervan het Algemeen Kapittel in de eerste vergadering verwittigen, opdat dit met het gezag waarmee het is bekleed, ofwel de verkiezing ongeldig verklaart, ofwel de onregelmatigheid ervan saneert. (Const. art. 135).

23. De afgevaardigden, van wie de verkiezing twijfelachtig is, kunnen niet aan het Algemeen Kapittel deelnemen voordat dit met zijn gezag de ongeldigheid van hun verkiezing heeft gesaneerd.

24. Aan het begin van iedere vergadering bidt de president : Veni Sancte Spiritus, Ave Maria en Maria, Auxilium Christ. o.p.n. Aan het eind : ter ere van Don Bosco : Pater... Ave... Gloria... met aanroeping en gebed ; tenslotte : Maria Auxilium Christianorum o.p.n.

25. Op de dag van de opening van het Algemeen Kapittel zullen alle leden deelnemen aan de votiefmis van de H. Geest, waaronder preek.

26. De openingszitting vindt plaats op het tijdstip dat aan alle leden tevoren bekend is gemaakt. Na het gebed benoemt de voorzitter twee of meer secretarissen en desgewenst andere kapittelfunctionarissen. Met verlof van het Algemeen Kapittel kan de voorzitter ook secretarissen en functionarissen buiten het kapittel kiezen. Het is de taak van de secretarissen in speciaal daartoe met alle zorg samengestelde verslagen de akten en besluiten op te tekenen, welke genomen worden en een korte samenvatting te geven van de beraadslagingen (Const. art. 136).

27. Als de secretarissen benoemd zijn, zal de regulateur uit naam van de voorzitter de vergadering vragen het kapittel wettelijk samengeroepen en geopend te willen verklaren. Als de vergadering daarmee ingestemd heeft, zal de regulateur het Algemeen Kapittel voor geopend verklaren. De secretarissen maken de akten op van het begin van het kapittel af en tekenen daarbij de naam en het ambt van elk der aanwezigen aan, volgens de rangorde van hun waardigheid (Const. art. 137).

28. Het Algemeen Kapittel beslist allereerst over de dubieuze verkiezingen van de afgevaardigden, zoals reeds gezegd werd in art. 22 en 23 van dit reglement.

29. De regulateur vraagt het Algemeen Kapittel de onregelmatigheid van de verkiezing in de provincie N.N. te willen saneren. Het Algemeen Kapittel onderzoekt met zorg iedere twijfelachtige verkiezing en zal over ieder afzonderlijk een uitspraak doen. Voor deze beslissing wordt in eerste en tweede instantie een absolute meerderheid vereist, in derde instantie een relatieve meerderheid, en dit zal in het verslag moeten uitkomen. Gesaneerde afgevaardigden nemen vervolgens hun plaats in (Const. art. 135 ; art. 22 van dit reglement, vgl. C.J.C. 101, n. 1).

30. Daarop begint het Algemeen Kapittel zijn werkzaamheden ; de regulateur zal in overleg met de voorzitter tijdig de dagorde bekendmaken aan de kapittelleden, zodat ze eventuele voorstellen kunnen doen.

31. In een van de eerste zittingen geeft de Algemeen Overste of zijn plaatsvervanger een algemeen verslag over de stand van zaken in de Sociëteit.

32. De voorzitter benoemt een speciale commissie, waarvan tenminste één van de secretarissen van het Algemeen Kapittel deel moet uitmaken, voor het opmaken van de akten : d.w.z. de besluiten die zijn goedgekeurd, met bekendmaking tevens van de doctrinele beginselen en criteria, die ertoe hebben geleid.

4. RICHTLIJNEN VOOR DE DEBATTEN

33. De debatten worden geleid door de voorzitter, bijgestaan door de regulateur (Const. art. 133, 134 ; Reg. art. 20).

34. In een van de eerste zittingen maakt de regulateur het Algemeen Kapittel de commissies bekend, die met de studie van bepaalde onderwerpen belast zijn ; deze zijn vooraf door de voorzitter ingesteld, na ieder lid afzonderlijk geraadpleegd te hebben betreffende hun voorkeur. Voor iedere commissie wijst hij een voorzitter en een verslaggever aan.

35. De commissies bestuderen elk hun thema en de voorstellen die daarop betrekking hebben en stellen een geordend verslag op ter bediscussiëring. De verslagen zien er over het algemeen zo uit : eerst de beginselen, vervolgens de aansporingen, tenslotte de besluiten en richtlijnen. De verslagen dienen twee dagen voor ze behandeld worden, in het bezit te zijn van de leden van het Algemeen Kapittel.

36. De voorzitter van het Algemeen Kapittel bepaalt de volgorde van behandeling in de algemene vergaderingen. De regulateur nodigt de verslaggever uit om het verslag door zijn commissie samengesteld, voor te lezen en kort toe te lichten.

37. Wie wil deelnemen aan het debat, geeft bij het begin van de vergadering de regulateur schriftelijk zijn naam op, met het onderwerp dat hij wil bespreken.

38. De regulateur roept voor het debat de ingeschrevenen op, in volgorde, om hun onderwerp te bespreken ; daarna anderen die nog willen spreken, maar niemand langer dan vijf minuten. De onderwerpen zul-

ien kort en duidelijk uiteengezet moeten worden. Wie met een nieuw voorstel komt, heeft het recht van repliek na het debat over zijn voorstel.

39. Tijdens het debat kan de regulateur de algemene vergadering om een peilende stemming vragen over enige reeds besproken punten. De stemming geschiedt bij handopsteking.

40. Aanmerkingen op het verslag (iuxta modum) worden schriftelijk bij de regulateur ingediend buiten de vergadering, gemotiveerd en ondertekend, ter nadere discussie in de commissie.

41. De gewijzigde tekst komt weer voor de vergadering en wordt toegelicht voor de eindstemming. Deze kan geheim zijn, als de voorzitter of de regulateur dit nodig acht, of op verzoek van minstens 25 kapittelleden.

42. De besluiten worden goedgekeurd geacht, wanneer zij het aantal gunstige stemmen hebben verkregen, dat vereist wordt door art. 11 van dit reglement. Voor de uiteenzettingen, de akten en de verslagen van het kapittel wordt het Italiaans gebruikt. Tijdens de debatten bij voorkeur Italiaans of Latijn. De voorzitter kan eventueel een tolk toewijzen.

44. Aan het begin van iedere vergadering wordt door de secretaris het verslag van de vorige voorgelezen en aan het kapittel ter goedkeuring voorgelegd.

45. Die goedkeuring moet blijken in een speciale verklaring onder het verslag. Deze moet op zijn beurt goedgekeurd en ondertekend worden door de voorzitter, de regulateur en tenminste één secretaris.

5. VERKIEZINGEN IN HET ALGEMEEN KAPITTEL

46. Het behoort uitsluitend tot de competentie van het Algemeen Kapittel, de leden van de Hoofdraad te kiezen, d.w.z. de Algemeen Overste, de prefect, geestelijk directeur, econoom en de raadsleden (const. art. 66, 122, 139, 146).

47. Afgezien van het geval, voorzien in art. 62 van de constituties, bepaalt alleen het Algemeen Kapittel de verkiezingsdag, gelegen tussen de twee termijnen waarover art. 137 bis in de Constituties.

48. De verkiezing van de Algemeen Overste kan geschieden : na de normale afloop van de ambtstermijn (const. art. 58), omdat de vorige gestorven is (const. art. 59), na aftreden (const. art. 63) of na afzetting (art. 64).

49. Wanneer de Algemeen Overste gekozen wordt, omdat de ambtstermijn volgens de Constituties voorbij is, zal deze zelf, totdat de nieuwe gekozen is, het Algemeen Kapittel bijeenroepen en het voorzitten. De verkiezing moet plaats hebben binnen vijftien dagen na beëindiging van de ambtsperiode van de Algemeen Overste. (const. art. 62)

50. Wanneer er een Algemeen Overste gekozen moet worden, omdat de vorige gestorven is, is het de taak van de prefect het Algemeen Kapittel bijeen te roepen en voor te zitten, totdat de nieuwe Algemeen Overste gekozen is (const. 60, 61).

51. In geval de Algemeen Overste bedankt of afgezet wordt, heeft men zich te houden aan wat de H. Stoel voorschrijft (const. art. 64).

52. Opdat een lid tot Algemeen Overste gekozen kan worden, wordt vereist, dat hij priester is ; dat hij in onze Sociëteit geprofest is ten minste sedert tien jaren, welke geteld moeten worden vanaf de datum der eerste professie ; dat hij uit een wettig huwelijk geboren is ; dat hij zijn veertigste levensjaar heeft voleind, en dat hij in de ogen der leden uitblinkt door heiligheid van leven en door bekwaamheid en voorzichtigheid in het afhandelen van de zaken der Sociëteit. (const. 57)

53. Om de zes jaar vindt de keuze plaats van de prefect, de geestelijke directeur, de econoom en de raadsleden.

54. Om tot deze ambten gekozen te kunnen worden moet men tenminste vijf jaar in de Sociëteit geleefd hebben, het 35e levensjaar hebben voleind, priester zijn en de eeuwige geloften hebben afgelegd.

55. De verkiezing van een medebroeder tot een van bovengenoemde ambten, is ongeldig, indien hij niet aan genoemde voorwaarden voldoet.

56. Indien men een medebroeder, ondanks het feit, dat hij aan een van bovengenoemde voorwaarden niet voldoet, toch geschikt zou achten voor een van die ambten (ook dat van Algemeen Overste), dan kan men hem voor benoeming voordragen, niet door verkiezing, maar door postulatie volgens can. 179 en 182.

57. Ieder mag inlichtingen geven en vragen over de hoedanigheid van degenen, die verkiesbaar zijn, maar niet meedelen, op wie hij zijn stem zal uitbrengen, noch anderen aansporen of uitnodigen om hun stem te geven aan een bepaald lid liever dan een ander. (const. 140)

58. Na opening der verkiezingen zal de voorzitter, na de voorgeschreven gebeden, de reden aangeven van de bijeenkomst. Voor men tot de verkiezingen overgaat, zal ieder kapittellid, van de hoogste tot de laagste, te beginnen bij de voorzitter, met de hand op het hart de eed afleggen, dat hij die oversten zal kiezen, die hij tegenover God meent te moeten kiezen. En wel volgens deze formule :
« Ik roep God tot getuige, dat ik met terzijdestelling van alle menselijke genegenheid die oversten zal kiezen, welke ik voor God meen te moeten kiezen. » (const. art. 139 ; C.J.C. can. 1622, 1)

59. Nadat alle kapittelleden de eed hebben afgelegd, zal men bij geheime stemming twee secretarissen en drie stemopnemers kiezen. (const. art. 141)

60. Wat er voor deze verkiezingen te doen is zal verricht worden door twee kapittelleden, die door de voorzitter worden aangewezen. Als secretarissen fungeren die van het Algemeen Kapittel.

61. Er kan gestemd worden in één of in twee keer : één voor de secretarissen en één voor de drie stemopnemers. Ook kan de voorzitter een lijst indienen met vijf kandidaten. Daarover wordt in het geheim gestemd terwijl ieder lid het recht heeft andere namen in te vullen.

62. Gekozen zijn degenen, die de absolute meerderheid van stemmen krijgen en de opdracht aannemen. (C.J.C. can. 101, 1, n.1)

Als bij de eerste en tweede stemming geen absolute meerderheid bereikt wordt, is bij de derde stemming een relatieve meerderheid voldoende.

Als de stemmen staken en de voorzitter wil niet met zijn stem de doorslag geven, beschouwt men als gekozen de oudste in professie, en als ze beiden even lang geprofest zijn, de oudste in jaren. (C.J.C. can. 101, 1, n.1)

63. De stemopnemers zullen tezamen met de voorzitter de eed afleggen, hun fuctie trouw te vervullen en het geheim te bewaren ook na de beïndiging van het kapittel. (const. art. 141). De eedsformule luidt : « Ik roep God tot getuige, dat ik trouw de fuctie van voorzitter (of stemopnemer) zal vervullen, en dat ik het geheim zal bewaren, ook na beëindiging van het kapittel. »

64. Na de keuze van de secretarissen en de stemopnemers en na het afleggen van de eed, leest de regulateur hoofstuk 7 van de Constituties (Over de Algemeen Overste) voor, als er een Algemeen Overste gekozen moet worden, en hoofdstuk 8 (Over de Hoofdraad), als de andere leden van de Hoofdraad gekozen moeten worden.

65. Dan kondigt de regulateur aan, om welke stemming het gaat, en worden de stembriefjes uitgedeeld. Die briefjes moeten van hetzelfde formaat en dezelfde kleur zijn, en de kiezers vouwen ze volgens aanwijzingen van de regulateur.

66. Voor de geldigheid moet een stem vrij zijn, geheim, zeker, absoluut en bepaald. (can. 169,1).

67. Als iedereen zijn stem uitgebracht heeft, roept de eerste stemopnemer op een teken van de regulateur, de namen van de aanwezigen af, en iedereen die afgeroepen wordt gaat naar voren en deponeert zijn stembriefje in de bus, die er voor staat. (C.J.C. can. 171,2)

68. Indien een van de kiezers ziek zou liggen in het huis, waar het kapittel gehouden wordt en niet aanwezig zou kunnen zijn in de zaal, waar de verkiezingen gehouden worden, maar wel in staat zou zijn te schrijven, zullen twee stemopnemers en een secretaris zich naar hem begeven om zijn stembriefjes in een gesloten bus te ontvangen en het aldus te voegen bij de andere (const. art. 142). Ook deze zieke kiezer moet, voor hij zijn stem uitbrengt, in aanwezigheid van de twee stemopnemers en de secretaris, de voorgeschreven eed afleggen (const. art. 139).

69. Ieder kiezer kan maar één keer zijn stem uitbrengen, ook al zou hij rechtens op verschillende titels mogen stemmen. (C.J.C. can. 164)

70. Wanneer alle stembriefjes in de bus zijn vergaard, moeten de tweede en derde stemopnemer in tegenwoordigheid van de voorzitter, ze nauwkeurig controleren, om te zien of het aantal stemmen overeenkomt met het aantal kiezers. Indien het aantal stemmen groter is dan het aantal kiezers, is de stemming ongeldig. (const. art. 143 ; C.J.C. can. 171, 2, 3)

71. Na deze controle haalt de eerste stemopnemer een voor een de stembriefjes uit de bus en geeft ze door aan de tweede. Die leest ze duidelijk en verstaanbaar voor en geeft ze door aan de derde stemopnemer. Die kijkt, of het allemaal juist is en legt ze in een tweede bus. (const. art. 143)

72. Aan het eind van de verkiezing, (of van de vergadering, als er meer verkiezingen plaats hebben), zal een stemopnemer alle stembriefjes verbranden. (C.J.C. can. 174,4)

73. Terwijl de stemopnemers de stemmen voorlezen, registreren de twee secretarissen (die intussen al proces verbaal hebben opgemaakt van wat van tevoren gebeurd is, de namen die worden voorgelezen. (const. art. 143).

Na het voorlezen controleren de stemopnemers de uitkomsten van de secretarissen. Komen die niet overeen, dan leest men de briefjes opnieuw voor.

74. Het verslag van de verkiezingen, dat de secretarissen opmaken, moet worden ondertekend door henzelf, door de voorzitter en de stemopnemers, en wordt dan, tezamen met de andere handelingen van het Algemeen Kapittel, zorgvuldig bewaard in het archief van de Sociëteit (C.J.C. can. 171,5).

75. Klopt het aantal stemmen, dat de twee secretarissen voor ieder genoteerd hebben, dan maken de stemopnemers duidelijk en verstaanbaar bekend, hoeveel stemmen ieder gekregen heeft (const. art. 143).

76. Als het de verkiezing van de Algemeen Overste betreft, zal diegene als gekozen worden beschouwd, die de volstrekte meerderheid van stemmen heeft behaald ; hij zal door de voorzitter worden geproclameerd, en zodra hij zijn keuze aanvaardt, met zijn ambt worden bekleeed.
Wanneer de gekozene de voorzitter zelf is, zal de bekendmaking geschieden door het oudste lid van de aftredende Hoofdraad. (const. art. 144).

77. Wordt de Algemeen Overste herkozen, dan wordt deze herverkiezing - mits ze wordt aanvaard - onmiddellijk, of in ieder geval binnen acht dagen (can. 177,1) na de aanname, meegedeeld aan de H. Stoel, opdat die de keuze kan bekrachtigen (const. art. 58). Voordat die bevestiging gekomen is, kan de Algemeen Overste zijn ambt niet aanvaarden ; maar wel blijft hij het Algemeen Kapittel voorzitten (const. art. 133).

78. Wanneer de eerste stemming geen resultaat oplevert, houdt men terstond een tweede en een derde ; als ook de derde zonder resultaat blijft, zal men een vierde houden, waarin passief stemrecht zullen hebben alleen die twee leden, die bij de derde stemming het grootste aantal stemmen behaald hebben. En als ook in de vierde stemming de stemmen staken, wordt als gekozen beschouwd en uitgeroepen de oudste volgens eerste professie, ofwel volgens leeftijd. (const. art. 145)

79. Bij de verkiezing van de prefect, de geestelijke directeur, de econoom en de raadsleden, zal men voor ieder afzonderlijk een geheime stemming houden. Ook zij zullen gekozen worden bij volstrekte meerderheid van stemmen. Na twee vruchteloze stemmingen evenwel wordt als gekozen beschouwd en, nadat hij aanvaard heeft, door de Algemeen Overste geproclameerd, degene die in de derde stemming de betrekkelijke meerderheid van stemmen heeft behaald. Wanneer er voorts ook bij de derde stemming staking van stemmen zou zijn, en de voorzitter de gelijkheid niet wil opheffen door nog een stem uit te brengen, beschouwt men als gekozen

de oudste volgens de eerste professie ofwel volgens leeftijd (const. art. 146; C.J.G. can. 101, 1, n. 1)

80. Wanneer de verkiezing beëindigd is, zal de Algemeen Overste alle medebroeders de namen van de gekozenen en de functies, die aan ieder van hen zijn toevertrouwd, bekend maken. (const. art. 147).

6. SLUITING VAN HET ALGEMEEN KAPITTEL

81. In de laatste vergadering van het Algemeen Kapittel worden alle genomen besluiten voorgelezen, zonder dat er discussiemogelijkheid is.

82. Alle kapittelleden zetten hun handtekening, in volgorde van rang. Bij de handtekening moet staan vermeld, wat voor functie de ondertekenaar in de Sociëteit heeft : lid van de Hoofdraad, procurator, provinciaal, afgevaardigde, directeur enz. en eventueel ook de functie die men tijdens het Algemeen Kapittel gehad heeft : regulateur, secretaris, stemopnemer.

83. De secretarissen overhandigen de regulateur de verslagen van het Algemeen Kapittel en alle andere acten, die ze in hun bezit hadden. De regulateur overhandigt ze op zijn beurt aan de Algemeen Overste. Die zal er voor zorgen, dat ze zorgvuldig worden bewaard in het archief van de Salesiaanse Sociëteit.

84. De voorzitter sluit de vergadering met het voorgeschreven gebed. Daarop gaan alle Kapittelleden naar de kapel waar men een dankdienst zal houden met plechtige uitstelling van het H. Sacrament, Men zingt het Te-Deum en de Algemeen Overste geeft de zegen met het Allerheiligste.

85. Na het Algemeen Kapittel zorgt de Algemeen Overste voor de formaliteiten, die artikel 124 van de Constituties voorschrijft, om de goedkeuring van de H. Stoel te krijgen voor de wijzigingen in de Constituties. Door middel van een circulaire maakt hij dan de genomen besluiten aan heel de Sociëteit bekend. Hij zal daarbij zorgen, dat de leerstellige achtergrond en het waarom van de genomen besluiten niet vergeten wordt (art. 32 van het Reglement).

Ieder lid krijgt een exemplaar van genoemde circulaire.

WIJZIGINGEN

in de

CONSTITUTIES en REGLEMENTEN

van de Sociëteit van Sint-Franciscus van Sales

Opmerkingen :

1. Hier zijn alleen de artikels opgenomen, welke gewijzigd, vervangen of geschrapt zijn.
2. De artikels waarvan het nummer gevolgd wordt door bis, ter, enz. zijn nieuw ingevoerd. De definitieve nummering volgt in de nieuwe uitgave van de Constituties en Reglementen.

XXI. - WIJZIGINGEN IN DE CONSTITUTIES

1. DEFINITIEVE EN WEZENLIJKE WIJZIGINGEN

83. Indien het nodig is, zal de Algemeen Overste met goedkeuring van de Hoofdraad visitatoren aanstellen wie de zorg voor een bepaald aantal huizen wordt toevertrouwd, waar dit vereist wordt door hun afstand en aantal of door andere omstandigheden. Zulke visitatoren bekleden de plaats van de Algemeen Overste ten opzichte van de huizen en zaken, die hun zijn toevertrouwd.

b) De Hoofdraad deelt de medebroeders zijn beslissingen mee via de « Akten van de Hoofdraad », officieel orgaan van de Sociëteit.

91. De provinciaal wordt bijgestaan door zes of tenminste vier raadsleden, naar gelang de omstandigheden van de provincie dit vereisen ; deze worden gekozen door de Algemeen Overste met de Hoofdraad, na de provinciaal te hebben gehoord, zij blijven drie jaar in functie, kunnen herkozen worden of ook gedurende de drie jaar tot een ander ambt worden bestemd.

92. Een van de raadsleden wordt, na overleg met de provinciaal, door de Algemeen Overste, met de Hoofdraad, tot provincievicaris benoemd. Hij vervangt de provinciaal bij diens afwezigheid of verhindering, in al datgene wat het gewone bestuur van de provincie betreft en tevens in zaken waarvoor hij een bijzondere opdracht ontvangt. Een ander raadslid wordt, als boven, benoemd tot provincie-econoom.

95. Bij de dood van de provinciaal wordt het hele bestuur van de provincie, zolang de Algemeen Overste geen andere voorzieningen treft, overgenomen en uitgeoefennd door de provincievicaris.

111. De raad van elk huis is samengesteld uit : de prefect of vicaris, de pastoor, de catechist, de rector gymnasii of directeur van de school, en de raadsleden waarvan er normaal niet meer dan drie mogen zijn. Ook de directeur van het oratorium kan er deel van uitmaken.

128. Aan het Algemeen Kapittel nemen deel met beslissend stemrecht :

I. de Algemeen Overste ; de gewezen Algemeen Oversten ;

II. de Hoofdraad ;

III. de secretaris van de Hoofdraad ;

IV. de Algemeen Procurator ;

V. de provinciaals ;

VI. een afgevaardigde van elke provincie afzonderlijk, gekozen in het provinciekapittel volgens de voorschriften ;

VII. de directeur van het Salesiaans Moederhuis te Turijn ;

VIII. de rector magnificus van het Pauselijk Salesiaans Atheneum.

135. Tenminste drie maanden voor de aanvang van het Algemeen Kapittel sturen de provinciaals aan de regulateur het verslag van de verkiezing van de provincie-afgevaardigde op het provinciekapittel. Dit verslag wordt onderzocht door de commissie ad hoc, benoemd door de Algemeen Overste of, bij diens overlijden, door de prefect. Ontdekt de regulateur enigerlei onregelmatigheid, dan laat hij deze tijdig herstellen door wie het aangaat en desnoods de verkiezing overdoen. Wanneer er desniettemin twijfel zou blijken te bestaan aan de geldigheid der keuze van een of ander afgevaardigde, zal de regulateur hiervan het Algemeen Kapittel in de eerste zitting verwittigen, opdat dit met het gezag, waarmee het bekleed is, ofwel de verkiezing ongeldig verklaart, ofwel de onregelmatigheid ervan saneert.

137. a) De regulateur, na de goedkeuring te hebben bekomen van de leden van het kapittel, zal in naam van de voorzitter het kapittel voor wettig bijeengeroepen en geopend verklaren. De secretarissen zullen van de aanvang van het kapittel af de akte opmaken en daarbij de naam en het ambt van elk der aanwezigen aantekenen volgens de rangorde hunner waardigheid.

b) Een der taken van het Algemeen Kapittel is in de regel de verkiezing van de leden van de Hoofdraad. Deze dient te geschieden, met inachtneming van art. 62, niet eerder dan tien dagen en niet later dan vijftien dagen na de opening van het Algemeen Kapittel.

146. Bij de verkiezing van de prefect, de geestelijke directeur, de econoom en de raadsleden, zal men voor ieder een afzonderlijke geheime stemming houden. Ook zij zullen gekozen worden bij volstrekte meerderheid van stemmen. Na twee vruchteloze stemmingen evenwel, wordt als gekozen beschouwd en, als boven, door de Algemeen Overste geproclameerd degene, die in de derde stemming de betrekkelijke meerderheid van stemmen zal hebben behaald ; wanneer er voorts ook bij de derde stemming staking van stemmen zou zijn, beschouwt men als gekozen de oudste volgens de eerste professie ofwel volgens de leeftijd.

157 - 158. (Worden voortaan opgenomen in de Reglementen).

162. Wanneer tijdens zijn ambtsperiode een directeur of provinciaal of een lid van de Hoofdraad of de secretaris daarvan of de algemeen procurator of een apostolisch prefect of een apostolisch vicaris of de Algemeen Overste komt te sterven, zal men behalve de suffragia tot lafenis hunner ziel, waarvan sprake is in artikel 160, op de dertigste dag na hun overlijden of op een andere meer geschikte dag een plechtige H. Mis opdragen, voor de directeur in zijn huis, voor de provinciaal in alle huizen van de provincie, voor een lid of de secretaris van de Hoofdraad of voor een algemeen procurator in het voornaamste huis van elke provincie ; voor een apostolisch prefect of vicaris in alle huizen van de prefectuur of het vicariaat ; voor de Algemeen Overste in alle huizen van de Sociëteit.

Bij de dood van een vroegere Algemeen Overste wordt op de dertigste dag een H. Mis gelezen in alle provincialaten ; eveneens voor iedere

medebroeder in het huis waarvan hij deel uitmaakte. In ieder huis wordt een jaarmis gelezen voor overleden weldoeners.

Telkens wanneer de leden bijeenkomen voor de retraite, die is voorgeschreven door de Constituties, zullen zij een plechtige H. Mis bijwonen voor de overleden medebroeders, op te dragen door zorg van de provinciaal op een geschikte dag.

178. (vervalt).

181. Na overleg met de raad van het noviciaatshuis en goedkeuring van de provincieraad, kan de provinciaal de novice toelaten tot de professie. Anders zal men ofwel de novice heenzenden of de proeftijd van het noviciaat verlengen, echter nooit voor langer dan zes maanden. De provinciaal zal de toelatingsakten opzenden naar de Hoofdraad.

2. EXPERIMENTELE WIJZIGINGEN

Gezien het groeiend aantal leden, activiteiten en vestigingen alsmede de noodzaak van een efficiënt bestuursapparaat in moderne zin en van goede verbindingen tussen het centrum en de delen, stelt het Algemeen Kapittel voor om bij wijze van proef het aantal hoofdraadsleden te vermeerderen en de structuur van de raad zelf te wijzigen, als volgt.

1. Terwijl de Algemeen Overste de Congregatie centraal en in hoofdlijnen blijft besturen via de oversten die de leiding hebben over de verschillende sectoren, stelt het Algemeen Kapittel voor :

a) De Hoofdraad wordt samengesteld uit : prefect of vicaris, geestelijke directeur, econoom en negen raadsleden ;

b) de vicaris, de geestelijke directeur en de econoom behouden de functies hun toegewezen door art. 70-77 van de Regel ; de vicaris krijgt daarbij de zorg voor de missies en de geestelijke directeur de zorg voor roepingen en aspirant-salesianen.

c) drie raadsleden worden resp. belast met :

1. de vorming van alle jonge salesianen, clerici en coadjuteurs ;

2. jeugd- en parochiezielzorg ;

3. zielzorg voor volwassenen, medewerkers, oud-leerlingen, voorlichtingsdienst en salesiaanse pers ;

d) deze drie raadsleden verblijven, evenals de vicaris, de geestelijke directeur en de econoom, onder normale omstandigheden in het centrum, nabij de Algemeen Overste, voor onderzoek en oplossing van algemene bestuursproblemen.

2. jeugd- en parochiezielzorg ;

raad en gedomicilieerd nabij de Algemeen Overste, maar worden door deze belast met het presidium over groepen provincies. Zij fungeren als afgevaardigden ter plaatse voor de verbindingen tussen het centrum en de delen en voor de coördinatie van de afzonderlijke provincies in hun groep.

3. Ten gevolge van deze experimentele wijzigingen :

a) worden artikels 78 en 79 van de Regel in zoverre geschorst dat de taken van de raadsleden voor technische en andere scholen worden overgedragen aan de raadsleden voor personeelsvorming en jeugdapostolaat ;

b) wordt in de artikels 50, 66 en 80 het aantal raadsleden van 5 op 9 gebracht ;

c) worden artikels 70 en 71 dienovereenkomstig gewijzigd.

3. WIJZIGINGEN VAN JURIDISCHE AARD

14. Men beware de broederlijke eensgezindheid zowel door het lezen in het openbaar van het Salesiaans Nieuws als door het vermijden van discussies over politiek en twisten over nationaliteit, vooral tussen medebroeders uit verschillende landen. De provinciaal regelt het krantenlezen en het gebruik van openbare communicatiemiddelen (als radio en televisie).

25. De geprofesten in deze Sociëteit behouden het eigendomsrecht op hun goederen en het rechtsvermogen om langs wettige weg andere goederen te verkrijgen. Vóór het afleggen van de eerste professie moeten zij voor de tijd, gedurende welke zij gebonden zullen zijn door hun geloften, het beheer van bovengenoemde goederen overdragen aan een persoon van keuze. Zij kunnen daarbij vrij beschikken over het gebruik en vruchtgebruik ervan. Na de professie kan de geprofeste deze overdracht en beschikking nog wijzigen, niet naar eigen goeddunken, maar met toestemming van de Algemeen Overste, mits deze wijziging, althans aangaande een aanzienlijk deel der goederen, niet ten goede komt aan de Sociëteit. In dit geval dient men zich tot de Heilige Stoel te wenden. Dit alles moet ook worden onderhouden — niettegenstaande professie — ten opzichte van de goederen, welke in zijn bezit mochten komen na de professie zelf.

26. Iedere novice zal voor zijn eerste professie naar eigen goeddunken zijn testament maken betreffende de goederen, die hij reeds bezit en degene, welke in de toekomst in zijn bezit zullen komen. Het testament wordt voor de professie opgemaakt, ook in gevallen van minderjarigheid. Bij het bereiken van de voorgeschreven leeftijd, vóór de eeuwige professie, wordt het volgens de voorschriften van het burgerlijk wetboek bekrachtigd. De geprofesten mogen dit testament niet meer wijzigen zonder toestemming van de Algemeen Overste, ofwel, op diens aanwijzing, van de provinciaal, of als er in een spoedgeval geen tijd meer is zich tot deze te wenden, van de directeur.

98. Aan het provinciaalkapittel nemen deel met actieve stem :

I. de provinciaal, die tevens voorzitter is ;

II. de raadsleden van de provincie ;

III. de directeurs van elk huis dat tenminste zes leden telt ;

IV. de afgevaardigden van deze huizen, gekozen uit de eeuwig geprofesten ;

V. de novicenmeester.

101. Wat de huizen betreft die minder dan zes leden hebben : indien de afstand het toelaat, zal de provinciaal bepalen, dat de leden van die huizen gezamenlijk bijeenkomen onder voorzitterschap van de directeur, die het eerst zijn geloften heeft afgelegd, zodat zij tenminste zes tezamen zijn ; en aldus bijeenkomend zullen zij overeenkomstig het vorig artikel vooreerst een van de directeurs van de huizen kiezen, die daar bijeen zijn, vervolgens de afgevaardigde, die hem moet vergezellen naar het provinciekapittel en ten slotte zijn plaatsvervanger. Indien voorts uit hoofde van de afstand de leden van een huis met minder dan zes leden niet zouden kunnen samenkomen met die van een ander huis met minder dan zes leden, zullen de directeur en de leden daarvan in overleg met de provinciaal zich begeven naar het meest nabijzijnde huis, waar zij tezamen met de leden, waaruit dit bestaat en met gelijk actief en passief stemrecht zullen overgaan tot de verkiezing van de afgevaardigde en van de plaatsvervanger, zoals hierboven gezegd is.

102. Het stemmen per brief is pas in de volgende gevallen toegestaan :

1. wanneer de leden van twee of meer huizen met minder dan zes leden wegens de te grote afstand of om een andere gewichtige reden niet kunnen bijeenkomen voor de keuze van de directeur en de afgevaardigde voor het provinciekapittel ;

2. wanneer de leden van een huis met minder dan zes leden om de boven opgegeven redenen zich niet kunnen begeven naar het meest nabije huis om deel te nemen aan de verkiezing van de afgevaardigde ;

3. wanneer om dezelfde reden noch de directeur, noch de afgevaardigde van een huis aanwezig kunnen zijn in het provinciaalkapittel bij de verkiezing van de provincie-afgevaardigde.

In dergelijke gevallen zal de provinciaal, steeds in overeenstemming met het reglement, alles op zodanige wijze regelen, dat geheimhouding en regelmatigheid der stemmingen gewaarborgd zijn.

116. De prefect is de plaatsvervanger van de directeur. Het is zijn voornaamste plicht om de directeur te helpen bij het instandhouden van de religieuze discipline, de tijdelijke zaken te beheren, zorg te dragen voor het niet-salesiaans personeel, oplettend te waken over de algemene tucht onder de leerlingen, volgens de voorschriften in elk huis en het oordeel van de directeur. Hij moet bereid zijn om aan de directeur rekenschap van zijn beheer af te leggen, zo dikwijls hem dit gevraagd wordt.

4. LOUTER FORMELE WIJZIGINGEN

9. De leden moeten met al hun krachten de godsdienstige verenigingen begunstigen, welke bestaan in de plaatsen, waar onze huizen gevestigd worden. Ook bevorderen zij de groei van de Godvruchtige Bonden der Salesiaanse Medewerkers en der Vereerders van Maria Hulp der Christenen alsmede de vereniging van Salesiaanse Oud-leerlingen.

16. Zonder een door de provinciaal als gewichtig erkende reden laat men geen buitenstaander aan het communiteitsleven deelnemen, onverschillig of het geestelijken of leken zijn.

28. Aan de geprofesten zij het voorts niet verboden met toestemming van de Algemeen Overste of van de provinciaal, die daden van eigendomsrecht te stellen, welke door het burgerlijk recht zijn voorgeschreven.

50. Voor het inwendige is het oppergezag over de gehele Sociëteit toevertrouwd in de gewone omstandigheden aan de Algemeen Overste en aan zijn raad die Hoofdraad heet, en samengesteld is uit de prefect, de geestelijke directeur, de econoom en negen raadsleden ; in buitengewone omstandigheden aan het Algemeen Kapittel.

55. De Algemeen Overste is de overste van geheel de Sociëteit. Hij mag zijn woonplaats kiezen in onverschillig welk huis der Sociëteit en heeft rechtstreeks gezag over alle provincies, huizen en leden, zowel in geestelijke als tijdelijke zaken.

113. Het is de taak van de directeur het huis te besturen zowel in geestelijke als in onderwijsaangelegenheden en dingen van stoffelijke aard ; maar in zaken van groter gewicht dient hij zijn raad bijeen te roepen en geen besluiten te nemen zonder diens instemming.

121. De Algemeen Overste kan ofwel persoonlijk ofwel door een visitator te zenden alle huizen bezoeken, zo dikwijls dit om bijzondere reden gewenst is en het hem noodzakelijk of nuttig voorkomt ten einde van het instituut goed op de hoogte te zijn.

122. Het Algemeen Kapittel is het wetgevend orgaan van de Sociëteit. Aan het Algemeen Kapittel komt bovendien de keuze toe van de Algemeen Overste en van de leden van de Hoofdraad, het behandelen van de zaken van groot gewicht, die de Sociëteit betreffen en het voorzien in hetgeen de behoeften van de Sociëteit of de omstandigheden van tijd en plaats noodzakelijk maken.

171. In het algemeen zal het voor de eerste proeftijd voldoende geacht worden, dat de kandidaat enige tijd in een van de huizen van de Sociëteit heeft doorgebracht of er de lessen heeft gevolgd en in die tijd zich heeft onderscheiden door zijn deugd en zijn talent.

173, 174 en 179. « Aspirant » wordt « kandidaat ».

174. Het noviciaat begint, wanneer de kandidaat, door de provinciaal toegelaten met de goedkeuring van zijn raad, in het noviciaatshuis intreedt en zich onder de leiding van de novicenmeester stelt.

« Hoofdkapittel » wordt « Hoofdraad » in art. 50, 52, 56, 62, 66, 69, 76, 78, 79, 81-85, 90-91, 104, 107-109, 122, 128-129, 134, 144, 162, 179, 181, 190, 192.

« Huiskapittel » wordt « Raad van het Huis » in art. 87, 110-113, 180-181, 185.

5. NOTA

Hierboven vindt u de tekst van de wijzigingen in de Constituties, zoals die door het Algemeen Kapittel werden voorgesteld en goedgekeurd

door de Congregatie voor Religieuzen op 7 januari 1966 (n. 13016/65).

In de volgende uitgave van de Constituties zullen ze in de plaats komen van de tot nu geldige tekst.

Hieronder volgen de veranderingen, die wel werden voorgesteld, maar niet aangenomen.

Art. 27. Voorgesteld was, hieraan toe te voegen : « De Algemeen Overste heeft met toestemming van zijn raad de macht (die hij aan de provinciaals met hun raad kan delegeren), eeuwig geprofesten toe te staan, door middel van een transactie onder levenden, gratis afstand te doen van hun goederen, als daar een goede reden voor is en met inachtneming van de voorzichtigheid ».

Deze toevoeging werd niet goedgekeurd, omdat de Algemeen Overste die macht niet heeft op basis van het algemeen recht, maar als bijzondere bevoegdheid, die ingeperkt of herroepen kan worden.

Art. 190. Voorgestelde redactie : « De Algemeen Overste kan, met toestemming van zijn raad en na voorafgaand verlof van de H. Stoel, noviciaten oprichten. Hij kan ook reeds bestaande noviciaten verplaatsen naar een ander huis van de Sociëteit, na de Ordinarius Loci ingelicht te hebben ».

Deze nieuwe redactie werd niet goedgekeurd om dezelfde reden, die gold voor art. 27. De bestaande tekst blijft dus van kracht.

Art. 172. Het Algemeen Kapittel had uit dit artikel de volgende woorden willen weglaten : « Wie als leek wordt toegelaten moet als aspirant een proeftijd van minstens zes maanden doormaken. De provinciaal kan die tijd nog verlengen, maar niet langer dan nog eens zes maanden ».

Deze weglating werd niet goedgekeurd, omdat can. 539, paragr. 1 ook van toepassing is op onze coadjuteurs.

Art. 174. (zie boven pag. 156). Het Algemeen Kapittel had voorgesteld het woord « aspirant » te vervangen door « kandidaat ». Dat werd goedgekeurd. Maar de zinsnede of de bevestiging (van zijn raad), die al in de vorige tekst stond, werd niet meer geduld, omdat die van invloed was op de interpretatie van art. 179.

Hieruit volgt dus, dat de provinciaal de meerderheid van stemmen van zijn raad moet hebben *voordat* hij een kandidaat tot het noviciaat toelaat. Een navolgende bevestiging is dus niet voldoende.

Art. 198. « Priesters en clerici dragen het geestelijk kleed, tenzij anders vereist wordt om een geldig motief, ter beoordeling van de provinciaal ».

Art. 199. De coadjuteurs zullen altijd kleding dragen, die door snit en kleur serieus aandoet, overeenkomstig hun status van religieus ».

Ook deze twee artikels werden in deze vorm niet aanvaard. Ze blijven dus zoals ze waren.

Reden waarom ze niet aanvaard werden is, dat heel deze zaak sub judice is. Er komt een algemene regeling, op basis van de besluiten en richtlijnen van het concilie.

Er zijn nog enkele lichte wijzigingen. Maar het is niet de moeite waard, ze op te sommen. (De belangrijkste is nog in art. 50 : « Algemeen Overste geassisteerd door zijn raad » in plaats van « Algemeen Overste met zijn raad ».

XXII. - WIJZIGINGEN IN DE REGLEMENTEN

2. Het menu dient te beantwoorden aan de religieuze armoede en aan de rechtmatige vereisten van elk land afzonderlijk. Kwaliteit en hoeveelheid van de spijzen dient voor allen gelijk te zijn, tenzij in geval van ongesteldheid of ziekte.

3. Voor een bijzonder menu wordt gezorgd bij de volgende feesten : Onbevlekte Ontvangenis, Kerstmis, H. Franciscus van Sales, H. Don Bosco, H. Jozef, Pasen, Pinksteren, Maria Hulp der Christenen, H. Dominicus Savio, H. Hart van Jezus, Maria-ten-hemel-opneming, feest van de patroon van het huis, sluiting van de retraite, naamfeest van de Algemeen Overste, naamfeest van de provinciaal in het provinciehuis, van elke directeur in zijn huis.

4. Wanneer er notabelen aan tafel zijn genodigd, kan men voor hen en de overste iets aparts opdienen, binnen de perken der religieuze armoede.

Alleen de directeur of zijn plaatsvervanger mag personen aan tafel uitnodigen.

6. Het linnengoed wordt in gemeenschap bewaard en gemerkt met eigen nummers of naampje van het huis ; het linnengoed voor persoonlijk gebruik en bovenkleren worden gemerkt met de naam van het lid, aan wie ze toebehoren. De persoonlijke uitzet wordt bepaald door de provinciaal volgens de gebruiken en behoeften van zijn provincie.

Terwille van een gemeenschappelijk religieus leven dient men de kamers van de medebroeders zoveel mogelijk in een afgezonderd gedeelte van het huis te vestigen. Daar dient een sfeer van religieuze armoede te heersen.

7. Ieder zorgt voor netheid van eigen persoon en kamer. Voor de directeur van het huis en voor anderen die daartoe ambtshalve of wegens ongesteldheid verlof krijgen, kan iemand worden aangewezen die hun kamer schoon houdt.

10. Alleen de provinciaal heeft het recht aan de leden toe te staan hun familie te gaan bezoeken, doch om een redelijk motief, en het verblijf aldaar zal niet langer dan vijftien dagen mogen duren.

11. Het is verboden na het middageten op bed te slapen, behalve om redenen van gezondheid.

12. Het is volstrekt verboden te roken.

13. Vervalt.

14. Buitenstaanders, bijzonder indien ze tot het andere geslacht behoren, worden als regel slechts in de spreekkamer toegelaten ; indien de noodzakelijkheid of de wellevendheid vereist, dat ze verder binnenkomen,

moeten ze worden vergezeld door iemand die daar opdracht toe heeft.

Heeft men in huis vrouwelijk personeel nodig, dan neemt men daartoe personen van rijpe leeftijd en betrouwbare zeden. Schoonmaken mogen ze alleen in gemeenschapslokalen ; nooit in de kamers van medebroeders. Ze blijven alleen in huis tijdens de diensturen, onder verantwoordelijkheid van de prefect.

In overleg met de provinciaal kan men zusters aanzoeken voor de keuken, de wasserij of de garderobe, met inachtneming van de voorgeschreven maatregelen en afscheidingen.

Er geldt een bijzondere regeling voor de betrekkingen tussen de salesianen en dochters van Maria Hulp der Christenen in huizen waar deze laatste huishoudelijke diensten verlenen.

15. De provinciaal bepaalt met zijn raad de interne regeling van de huizen der provincie : dagrooster, menu, persoonlijke garderobe enz.

16. De leden zullen gemeenschappelijk alle oefeningen van godsvrucht verrichten, welke zijn voorgeschreven en mogen zich daarvan nooit dispenseren zonder uitdrukkelijk verlof van de overste. Hierbij volge men getrouw het boekje : Oefeningen van Godsvrucht voor Salesiaanse Huizen, uitgegeven op last van de Algemeen Overste, met de nodige aanpassingen vast te stellen door de provinciaalsconferenties.

17. Bij het opstaan zegt degene die komt wekken of de assistent hardop : « Benedicamus Domino »; en allen antwoorden : « Deo gratias ». Vervolgens maakt ieder voor zich het H. Kruisteken, biedt zijn hart aan God aan, zeggende : « Jezus, Maria, Jozef, ik geef u mijn hart en mijn ziel » en kleedt zich aan met de grootste zedigheid.

Dagelijkse oefeningen zijn : de mis ; de meditatie ; morgen- en avondgebeden ; het rozenhoedje ; de geestelijke lezing ; het bezoek aan het Allerheiligste ; gebeden voor en na de klas, het werk, de studie en de maaltijden.

Men houdt de meditatie in gemeenschap, op plaatsen en tijden die het best uitkomen. Daarbij mag gebruik worden gemaakt van een eigen meditatieboek, goed te keuren door de directeur en te verstrekken door het huis.

Wanneer het mogelijk is, bidt men als gemeenschappelijk morgengebed de lauden en als avondgebed de completen.

18. Aan tafel leze men : de Decreten van de H. Stoel, die op ons betrekking hebben, de Constituties, de Reglementen, de Akten van de Hoofdraad, de stichtende brieven, het Salesiaans Nieuws, de levens van Don Bosco, van overleden salesianen, van heiligen of andere personen, die zich in de Kerk hebben onderscheiden door buitengewone deugden en verdiensten, in het bijzonder als het missionarissen zijn of opvoeders van de jeugd. De lezing zal een aanmerkelijke tijd van middag- en avondeten in beslag nemen, en steeds beginnen met enige verzen van de H. Schrift om te eindigen bij het middagmaal met het martyrologium en bij het avondmaal met het Salesiaans Necrologium, gevolgd door « Tu autem Domine, miserere nobis ».

Uit eerbied en verering voor het Woord Gods dient de communiteit het voorlezen van de H. Schrift te volgen in een houding van ingetogenheid.

19. a) Op zondagen en verplichte feestdagen viert men een plechtige gemeenschapsmis met zondagspreek.

Medebroeders die niet belet zijn door zielzorgelijke taken en dergelijke nemen deel aan een middagdienst die naar omstandigheden kan worden gewijzigd, maar die liefst moet bestaan ofwel in vespers en lof met preek, ofwel in een woorddienst met lof. Men zorge voor een woorddienst op de vigilie van grote feesten, op enige weekdagen in de advent en de vasten, op zondagen en feestdagen.

b) Tijdens de vasten verricht men in alle huizen dagelijks een gemeenschappelijke versterving, in overleg met de provinciaal, om deel te nemen aan de boetegeest van de Kerk.

20. a) Elke maand houdt men de bezinningsdag ; de godvruchtige oefening van de eerste vrijdag ter ere van het H. Hart van Jezus ; de herdenking van Maria Hulp der Christenen op de 24ste en van Don Bosco op de laatste dag van de maand.

b) Tenminste eens in de drie maanden houden de medebroeders een hele bezinningsdag ; in de andere maanden kan men volstaan met drie avonduren en de morgen tot aan het ontbijt.

De bezinningsdag zal gemeenschappelijk gehouden worden volgens deze regels :

I. Naast de gewone meditatie, houdt men een instructie of conversatie te leiden door de directeur (niet technisch of methodologisch van aard, maar zielzorgelijk en bovennatuurlijk) en men stelt de agenda op voor het apostolische werk van de maand of van het trimester.

II. Ieder zal tenminste gedurende een half uur nadenken over de voor- of achteruitgang, welke hij gedurende de afgelopen maand in de deugd gemaakt heeft, vooral in de voornemens die hij genomen heeft bij de retraite, en in het onderhouden van de regels ; hij zal een krachtig besluit nemen om zijn leven te beteren. Dit onderzoek kan geschieden in stilte, volgens vooraf beraamde schema's.

III. Men zorgt voor een extra biechtvader. Men zal die dag met meer zorg zijn biecht spreken, alsof het de laatste van zijn leven was ; en men zal de H. Communie ontvangen als ware het de H. Teerspijze.

IV. Men bidt de gebeden die te vinden zijn in het boekje de Oefeningen van Godsvrucht ; en men leest in hun geheel of althans gedeeltelijk de Constituties van de Sociëteit. Ieder kiest een beschermheilige voor de volgende maand.

c) Wie uit hoofde van zijn bezigheden de bezinningsdag niet gemeenschappelijk kan verrichten of niet al de boven aangegeven oefeningen van godsvrucht kan verrichten, zal met toestemming van de directeur diegene verrichten, die met zijn ambtsbezigheden verenigbaar zijn en de overige uitstellen tot een dag, waarop het beter uitkomt.

21. De jaarlijkse oefeningen zijn : de retraite met de hernieuwing der

religieuze geloften ; het bidden van de gehele rozenkrans in gemeenschap op Allerzielen ; het Te-Deum, dat op de laatste of op de eerste dag van het jaar gezongen wordt, volgens de voorschriften van de plaatselijke ordinaris.

22. Traditionele godsdienstoefeningen zijn : de kruisweg op de vrijdagen van de vasten en de plechtigheden van de Goede Week.

27. Wanneer een lid van huis verandert, mag hij de boeken meenemen, welke naar het oordeel van de overste voor hem noodzakelijk zijn voor zijn studies, voor het onderwijs en de gewijde bediening.

29. De aankleding van het huis, het meubilair, de outillage moeten functioneel zijn, maar altijd in overeenstemming met de religieuze armoede. Ze mogen geen sfeer van rijkdom en weelde ademen. In de kerk zorgt men voor het nodige decorum, maar zonder overdrijving.

30. Men houde de rekening van de PTT zo laag mogelijk en bediene zich van post, telegraaf en telefoon alleen als het nodig of passend is. Voor interlokaal verkeer is verlof van de overste vereist.

Radio- en televisietoestellen staan in een gemeenschappelijk lokaal en er wordt zeer matig gebruik van gemaakt, onder zware verantwoordelijkheid van de directeur.

Voertuigen als auto's, moto's, brommers e.d. staan op naam van het huis en worden alleen gebruikt voor het huis, met toestemming en volgens normen van de overste.

33 - 35 vervallen.

36. Het is verboden vrouwen aan de gemeenschappelijke dis uit te nodigen of in de ziekenzaal te laten werken.

37. In de klas, in de studie, in de recreatie moet de leraar of assistent niet toelaten, dat de leerlingen te dicht bij hem komen, hij moet ze niet bij de hand houden of strelen ; zich met niemand hunner onder vier ogen ophouden op een afgesloten of afgezonderde plek, zelfs niet om de nodige terechtwijzingen of opmerkingen te geven ; hij laat hen noch bij eigen aanwezigheid noch bij afwezigheid in zijn kamer of cel komen.

De catechist, de studieprefect, de biechtvader en de leraars die zich ambtshalve met de leerlingen moeten onderhouden, dienen te kunnen beschikken over spreekkamers tot dat doel.

39. Spreek- of dienstkamers, waar men vreemden of leerlingen ontvangt, dienen glas te hebben in deur of uitgang, zodat zij van buiten af te zien zijn.

40. vervalt.

41. Men geeft geen verlof buiten geval van noodzaak, het huis te verlaten, familie of vrienden te gaan bezoeken, uitnodigingen voor diners of feestmalen aan te nemen, deel te nemen aan profane schouwspelen, vermakelijkheden en bijeenkomsten.

Op reis neemt men niet zijn intrek in hotels, tenzij men zonder bezwaar niet anders kan.

44. Men begint rendiconto te houden bij gelegenheid van de bezinningsdag.

46. Voor elke vóórkomende behoefte, zowel aan kleding, boeken, dagelijkse benodigdheden, als aan apart voedsel, geneesmiddelen e.d., zal iedereen zich wenden tot de daartoe bevoegde overste.

48. De priesters zullen zich door de studie voorbereiden op het ambt van biechtvader en predikant ; ze zullen geregeld elke maand deelnemen aan de oplossing van de casus van moraal en liturgie. Maar ze melden zich bij de bisschoppelijke curie voor het jurisdictie-examen tijdens de pastoraalcursus. In deze periode horen ze gewoonlijk alleen biecht voor onze jongens. Aan het einde van de vijf jaar theologische studies voorgeschreven in canon 570, is men verplicht een examen af te leggen inzake algemene doctrinaire en apostolische rijpheid.

49. De priesters lenen zich bereidwillig tot zielzorgelijke taken wanneer de overste er om vraagt. Bij het preken volgt men de normen die vervat zijn in de Codex van het Kerkelijk Recht en in de instructies van de H. Stoel.

50. Ieder huis behoort een evenredige bibliotheek te hebben, geschikt voor de priesters en een enkel kerkelijk tijdschrift waarin de decreten en beslissingen der Romeinse Congregaties worden gepubliceerd.

51. Meteen na de filosofie of het magisterium is er voor clerici en coadjuteurs een practicum voorgeschreven dat niet langer dan drie jaar mag duren. Het doel hiervan is : hun roeping te bevestigen, hen op de hoogte te brengen van de salesiaanse geest en daarin op te voeden, ons preventief systeem bij te brengen — de basis van onze pedagogie — en gelegenheid te geven voor profane studies om titels te behalen.

53. Gedurende deze tijd zullen de medebroeders alle zorg en activiteit erop richten om praktische kennis van ons leven op te doen, onder de waakzame en liefdevolle assistentie van de directeur en de andere oversten. Deze zullen hen zoeken te onderrichten door hun voorbeeld, en met een verstandige verwijzing naar en een verklaring van de beginselen van het preventief systeem uit het leven en het voorbeeld van Don Bosco en de gezonde traditie van onze voorgangers.

De provinciaal wijst met zijn raad de regelmatig opgerichte huizen aan waar de regel perfect wordt nageleefd en waar men de medebroeders van het practicum het best kan leiden en nagaan. Naar andere huizen stuurt hij ze niet. Het practicum is uitsluitend bedoeld als vormingsmiddel (Sedes Sap. 13). Ook laat hij een assistent niet ergens het practicum alleen maken.

Mocht om welke reden ook de geestelijke en pedagogische vorming van een assistent in het practicum ergens blijken te zijn geschaad, dan is de provinciaal in geweten verplicht maatregelen te treffen : hij dient ofwel de oorzaak te verwijderen ofwel de assistent onmiddellijk ergens anders heen te sturen (Sedes Sap. 13).

De directeur volgt en begeleidt de studies van zijn assistenten en verschaft hun boeken over ascetica en pedagogie.

55. vervalt.

57. De directeur zorgt voor een wekelijkse ontmoeting met zijn assistenten. Dan behandelt hij bij voorkeur een thema uit de religieus-salesiaanse vorming en geeft een inleiding op het lezen van de H. Schrift.

Tijdens de zomervakantie komen de assistenten enkele weken bijeen in een daartoe geschikt huis, om lichamelijk, geestelijk en religieus weer op krachten te komen, om een retraite te maken die apart voor hen is bedoeld, om onderwijsvakken te repeteren en kerkelijke studies te voltooien (Sedes Sap. 13).

58. vervalt.

60. Tijdens hun practimum zijn de medebroeders coadjuteurs verplicht, deel te nemen aan stelselmatig en organisch opgezette culturele cursussen, met het doel hun vorming te completeren.

Na het practicum kan men in overweging nemen over te gaan tot het instellen van een specialiseringscursus niet alleen van theoretische aard, maar met een culturele, religieuze en pedagogische inslag, voor bepaalde medebroeders die men wil opleiden voor bijzondere vormen van apostolaat.

De eeuwige professie wordt voorafgegaan door een aparte voorbereiding (Sedes Sap. 39). Daartoe komen clerici en coadjuteurs enkele weken bijeen in een geschikt milieu.

61. De coadjuteurs worden degelijk onderricht en geoefend in het oratoriumwerk en in andere vormen van lekenapostolaat, bijzonder voor de jeugd.

65. De provinciaals kunnen om een redelijk motief toestaan, dat missionarissen tijdelijk naar het vaderland terugkeren, voor een periode waarvan de provinciaal de duur kan vaststellen. In de regel duurt het verblijf thuis niet langer dan een maand.

72. Medebroeders op doorreis dient men hartelijk te ontvangen. Als het verblijf wat langer duurt, of als het gaat om een huis waar veel medebroeders op doorreis komen, zij het ook voor kort, dan dient het huis van afkomst de onkosten te vergoeden. Het is hun echter verboden in die tijd uitgaven te doen van enig belang, te reizen of andere dingen van enige betekenis te ondernemen zonder de schriftelijke toestemming van hun directeur.

113. Men assistere nauwlettend en voorzichtig. Dit dient niet alleen de taak te zijn van clerici, maar ook van de priesters en coadjuteurs. Medebroeders die niet zijn verhinderd, nemen deel aan de recreatie en assisteren bereidwillig overal waar het nodig is.

115. Naast een goede assistentie op alle plaatsen, moet men de leerlingen steeds voldoende ruimte en tussenruimte onderling geven in de verschillende lokalen. Ook zorgt men voor een verdeling naar leeftijd en lichaamsontwikkeling.

117. Met alle zorg verhoede men zg. bijzondere vriendschappen, het doorgeven van briefjes, handenspel, groepsvorming in de recreatie, slechte gesprekken en iedere ongewenste betrekking met personen van buiten.

119. Men houdt de leerlingen boeken en bladen uit handen, die gevaar opleveren voor geloof, zeden en studievorderingen, met inbegrip van bepaalde klassieken. Wordt een soortgelijk boek verplicht gesteld door de schoolautoriteiten, dan dient het te worden gezuiverd. Bij het begin van het schooljaar eist men van de leerlingen de volledige lijst van de boeken die ze in hun bezit hebben. Het binnenbrengen van onzedelijke boeken en periodieken geldt als een ernstige overtreding. Af en toe houdt men controle.

123. De internen moeten contact kunnen houden met het maatschappelijk leven, vooral met het gezin, uitzonderingen daargelaten. Men mag hun de voordelen van dergelijke contacten niet onthouden. De provinciaalsconferenties bepalen tijd en duur van de vakanties alsook van zondagsuitstapjes met de ouders.

124 - 125 vervallen.

126. Men geeft de leerlingen alle gelegenheid om tijdens de vakantie in onze huizen of vakantiekolonies te verblijven. Deze laatste moeten gericht zijn op ontspanning en tevens op een opvoeding in de geest van Don Bosco.

127. De oefeningen van godsvrucht, voorgeschreven voor de leerlingen, zijn die, welke men vindt in het boek : Gebeden en Oefeningen voor de Salesiaanse Huizen.

128. De maandelijkse bezinningsdag houdt men tegen het einde of in het begin van de maand. Bij deze gelegenheid dient minstens één buitengewone biechtvader van buitenshuis aanwezig te zijn.

130. Voor het onderricht in de godsdienstleer en de bijbelse geschiedenis worden wekelijks tenminste twee normale lesuren vastgesteld. Elke zondag zal er, waar mogelijk, een half uur catechismus zijn. Elk jaar houdt men wedstrijden in catechismus en apologetiek en het jaarlijks examen in de godsdienstleer wordt met de grootste ernst afgenomen. Hierbij zullen prijzen worden uitgereikt aan degenen, die de beste punten behaald hebben.

131. vervalt.

135. Men verzoekt de leerlingen, die op het punt staan onze huizen te verlaten, zich te doen inschrijven in de plaatselijke afdeling der oudleerlingen. Jongens boven de vijftien jaar die goede waarborg geven voor een christelijk leven en mee willen werken aan het apostolaat in de geest van Don Bosco, nodigt men uit zich te laten inschrijven in de Bond van de Salesiaanse Medewerkers.

136. Bij het behandelen van de leerstof en de keuze der leerboeken moet men zich houden aan het door de staat voorgeschreven programma, maar men zal hierbij zoveel mogelijk rekening houden met de normen, de methoden en de verdere aanwijzingen die worden gegeven door de provinciaal.

139. De technische scholing dient theoretisch en praktisch te beantwoorden aan de vereisten van de technische vooruitgang.

140. vervalt.

141. Om de jongens beter te vormen en deel te laten nemen aan de liturgie wordt de nodige aandacht besteed aan muziek en zang.

142. Op het eind van het schooljaar of aan het begin van het volgende houdt men met enige plechtigheid de prijsuitreiking.

144. Ook de assistenten moeten waken over de zindelijkheid der lokalen en wanneer deze te wensen overlaat, zullen zij daarvan de prefect terstond verwittigen.

151. Elke week gaan de leerlingen ongeveer twee uur wandelen. Schoolreisjes mogen niet te veel kosten en niet langer dan één dag duren. Voor andere buitengewone reizen moet de provinciaal verlof geven.

152. De directeur zal zelf volledig erkennen en door zijn medebroeders doen erkennen het gezag van de Algemeen Overste, van de leden van de Hoofdraad en van de provinciaal, en hij zal hun terstand de bepalingen van deze oversten bekend maken.

153. Jegens de provinciaal zal hij zijn onderwerping tonen, niet alleen door het getrouw vervullen van hetgeen is voorgeschreven door de Constituties, maar in het bijzonder door de volgende punten :

a) door zich vooraf te verstaan, alvorens verplichtingen op zich te nemen, tegenover de bisschoppelijke curies, tegenover comités of tegenover de burgerlijke overheid ;

b) door zijn toestemming te vragen voor het aanbrengen van wijzigingen in de tucht, of in het ambt van zijn medebroeders, voor het openen of het opheffen van klassen of werkplaatsen en voor elke verandering in het gebouw ;

c) door zich tot hem te wenden bij moeilijkheden met overheden van provincie of gemeente, van onderwijs, van de Kerk ;

d) door zijn financiële verplichtingen jegens hem na te komen.

155. De inlichtingen over het zedelijk gedrag van zijn medebroeders zullen door hem aan de provinciaal worden verstrekt in gereserveerde vorm.

156. Hij roept de raad van het huis bijeen tenminste eens in de maand en maakt als hij kan enige dagen tevoren de onderwerpen bekend, die ter vergadering behandeld worden. Hij hecht de nodige waarde aan de mening van zijn raad en laat in een register ad hoc het vergaderingsverslag opstellen dat door alle raadsleden wordt ondertekend en bewaard in het archief. Hij roept zichzelf en de anderen de plicht tot geheimhouding in het geheugen, die in sommige gevallen een zware gewetensplicht is.

159. Vol goedheid zal hij elke maand iedere medebroeder van het huis bij zich ontvangen voor het rendiconto en als iemand niet spontaan komt, nodigt hij hem zelf daartoe uit. Laat hij voorts de zware plicht niet vergeten hem opgelegd door de Constituties (art. 184) om in zijn huis jegens de medebroeders met tijdelijke geloften de taak te vervullen van novicenmeester. Heel in het bijzonder zorgt hij voor de jonge priesters en voor de vijfjarige examens die ze moeten afleggen.

160. Hij beijvert zich ook om te voorzien in de stoffelijke behoeften van zijn medebroeders. In het bijzonder voorziet hij hen van boeken die

zij nodig hebben voor de studies, welke zij doen met toestemming der oversten. Hij draagt zorg voor hun gezondheid en wanneer ze ziek zijn, zal hij hen dikwijls gaan bezoeken. Komt een medebroeder te overlijden, dan schrijft hij de doodsbrief in de landstaal en stuurt die naar alle huizen van het land. Ook stuurt hij enige exemplaren naar de Hoofdraad en naar alle provinciaals.

163. Als verantwoordelijk hoofd van het huis heeft de directeur de zorg voor het aannemen en wegzenden van leerlingen. In normale omstandigheden laat hij de formaliteiten over aan de prefect, en als hem dat goeddunkt, geeft hij aan een of meer leden van de raad opdracht om de ouders op de hoogte te houden aangaande het gedrag en de vorderingen van de leerlingen. Inlichtingen van kiese aard geeft hij in eigen persoon. Met het oog op het eerste artikel van de Regel, betreffende het doel van alle salesiaanse huizen, geeft hij kortingen aan de jongens die het nodig hebben en waard zijn.

165. Aan de leerlingen die de vakantie in de familiekring gaan doorbrengen, geeft hij het blaadje : « Raadgevingen om de vakantie goed door te brengen » en waar het pas geeft, een aanbevelingsschrijven voor de pastoor, om van hem bij het einde van de vakantie een bewijs van goed gedrag te bekomen.

166. Hij houdt de boekhouding bij van zijn inkomsten en uitgaven en geeft die maandelijks door aan de prefect, om normaal te worden opgenomen in de algemene boekhouding. Hij waakt erover dat deze met zorg wordt gevoerd en geeft zich op gezette tijden rekenschap van de globale financiële situatie van het huis.

168. Geld dat niet voor de dagelijkse uitgaven nodig is, laat hij op een bank zetten. De bankrekening staat normaal op naam van het huis ; de directeur en de prefect hebben gezamenlijk en apart recht van tekenen.

171. Hij zorgt dat het archief steeds in orde is met daarin de volgende documenten :

a) De verzameling van onze privilegiën ; de akten van de H. Stoel die op onze Sociëteit betrekking hebben of voor haar van belang kunnen zijn.

b) De Constituties, de Reglementen, de akten van de Hoofdraad, de besluiten van de provinciale raad en de circulaires van de provinciaal, de voorschriften en aanmerkingen van de provinciaal bij gelegenheid van zijn bezoeken of van een of andere buitengewone visitator, de kroniek van het huis, het register met de raadsverslagen van het huis.

c) De benoemingsbrieven van de directeurs die het huis gehad heeft.

d) Een register van het personeel van het huis, waarin men zal optekenen de geboortegegevens enz. van iedere medebroeder, het huis waar hij vandaan komt, de werkzaamheden die hem zijn opgedragen, de duur van zijn verblijf, de uitslagen van de examens die hij heeft afgelegd tijdens zijn verblijf in het huis.

e) De akten van koop en verkoop van onroerend bezit en goederen

met daarbij behorende plattegrond en tekeningen ; de particuliere stukken van welke soort ook.

f) De machtiging der oversten voor het aanwinnen of overdragen en voor het uitvoeren van bouwwerken enz., met de bijbehorende tekeningen, goedgekeurd door de oversten en door de burgerlijke overheid.

g) De procuraties op naam van de leden van het huis.

h) Een register van de vaste lasten (H. Missen, gratisplaatsen, diensten te bewijzen aan de pastoor of aan anderen, enz.) waarbij men de oorsprong van deze verplichtingen en de wijze van uitvoering zal noteren.

i) De registers van zg. rekening-courant en de betaling van kostgeld, gerangschikt volgens jaren.

k) Een copie van alle administratieve rekeningen, welke aan de provinciaal verzonden zijn.

l) De verzameling van alle schoolregisters, met de geboortegegevens van alle leerlingen en de punten van de examens.

m) Alle akten die op het huis betrekking hebben, onverschillig van welke autoriteit of kantoor ze afkomstig zijn en verdere documenten van bijzondere betekenis.

172. Hij zorgt voor het doelmatig functioneren van de plaatselijke medewerkersgroep. In overleg met de provinciaal stelt hij een priester aan als plaatselijk gedelegeerde, ook voor nabij gelegen plaatsen. Op dezelfde wijze zorgt hij voor de oud-leerlingen.

176. Hij vergaart dagelijks alle inkomsten van het huis, zich daarbij houdend aan art. 168. Bij het doen van uitgaven of bij het inkopen, bij het doen uitvoeren van werkzaamheden en herstellingen zal hij handelen in overleg met de directeur.

178. vervalt.

183. De prefect heeft de zorg voor de algemene tucht in huis en voor uitzonderlijke disciplinaire maatregelen. In dit laatste geval handelt hij, als het jongens betreft, in overleg met de studieprefect.

185. Hij voorziet in de schoonmaak en het onderhoud van het huis.

191. Het is de taak van de studieleider om voor de normale discipline bij de jongens te zorgen en tevens, in overleg met de directeur, voor een regelmatige gang van zaken in de klassen met inbegrip van de zangles. Daarvoor is nodig, dat hij op de hoogte is van de betreffende wetsbepalingen, voor zover deze betrekking hebben op de scholen waarover hij is aangesteld.

192. Onverminderd hetgeen bepaald is in art. 116 der Constituties en 183 van het Reglement, draagt hij de zorg voor de tucht onder de leerlingen.

Met de nodige voorzorgen kan hij zich door grotere jongens laten helpen om beter orde te houden in de studie, de refter enz.

193. Bij het begin van het jaar en telkens wanneer hij zulks nuttig oordeelt, roept hij leraars en assistenten bijeen ter bespreking van de meest aangewezen middelen om studie-ijver en -resultaten te bevorderen. Hij volgt tevens de gang van zaken in onderwijs en tucht, en verstrekt met

goedheid de nodige richtlijnen en raadgevingen aan de leraars, vooral aan beginnelingen.

194. vervalt.

197. Hem is tevens toevertrouwd het toezicht over het toneel, over de academies, declamaties en het organiseren van tentoonstellingen. De keuze en waakzame controle over films die men voor de leerlingen draaien wil, valt echter rechtstreeks onder de verantwoordelijkheid van de directeur.

198. vervalt.

198. Waar van staatswege een schooldirecteur wordt vereist die de verantwoordelijkheid draagt voor het onderwijs, dient dit gewoonlijk een andere medebroeder te zijn dan de directeur.

De schooldirecteur of rector draagt tegenover de staat de verantwoordelijkheid, maar hij oefent zijn ambt altijd uit in volmaakte overeenstemming met de directeur en andere betrokkenen.

199. De chef draagt de verantwoordelijkheid voor het onderwijs en de opvoeding in de werkplaats, in de nodige afhankelijkheid van de oversten.

200. De werkplaatsleider moet ervoor zorgen dat de coadjuteurs die hem daar helpen, hun vakkennis vergroten en bijhouden. Hij moet de onderlinge samenwerking en teamgeest bevorderen en zich samen met de oversten verantwoordelijk voelen voor de religieuze vorming van deze medebroeders.

203. Ongewijzigd de bepaling, dat er slechts één kas mag zijn, die onder het beheer van de prefect moet staan, draagt toch de werkplaatsleider de verantwoordelijkheid voor zijn werkplaats wat de administratie betreft van lopende zaken, met inbegrip van het contact met de kliënteel. De werkplaatsleider stelt de raming en de technische uitwerking van de contracten op ; voor de overige administratieve formaliteiten zorgt de prefect.

Is de werkplaatsleider een niet-salesiaan, dan heeft de prefect de rechtstreekse verantwoordelijkheid voor de administratie. Hij kan zich daarbij laten helpen door een of meer kantoorchefs.

204. vervalt.

214. Nooit algemene berispingen uitdelen, en onthouden dat tuchtmaatregelen zijn voorbehouden aan de studieleider of de prefect.

219. Aan de inkopers zijn opgedragen de uitgaven van het huis, voor de keuken, de werkplaatsen, alsmede andere boodschappen, onder het toezicht en volgens de bepalingen van de prefect.

228. vervalt.

229. Aan de portier is het toezicht opgedragen over degenen die het huis in- of uitgaan. Hij moet zich daarom steeds op zijn post bevinden, maar men wijst hem een plaatsvervanger toe voor de uren, waarop hij om een geldige reden afwezig is. Gewoonlijk is het zijn taak de seinen te geven voor het dagrooster en 's avonds alle deuren te sluiten die toegang geven tot buiten.

231. Met net voorkomen en nette manieren ontvangt hij wie binnenkomt.

Hij staat niemand toe om te spreken met de oversten of met de leerlingen buiten de vastgestelde tijd en overhandigt aan de directeur de brieven. Met bijzonder veel zorg en voorkomendheid bedient hij de telefoon. Hij neemt goede nota van wat hem wordt meegedeeld en geeft het door aan de betrokkenen. Hij zorgt ervoor dat de telefoon wordt gebruikt volgens de normen die de overste heeft gegeven.

239 en 242 vervallen.

244. Hij moet steeds bij de repetities aanwezig zijn en ieder wegsturen die daar niets mee te maken heeft. Hij moet niet gedogen, dat de repetities 's avonds al te lang duren en aan het einde zorgt hij, dat allen in de diepste stilte onmiddellijk naar de slaapzaal worden geleid.

245. De toegang tot het toneel en vooral tot het kleedlokaal moet hij iedere onbevoegde streng ontzeggen. Hij heeft bovendien te waken, dat de spelers zich zo zedig mogelijk verkleden en hij verbiedt hun zich op te houden in privégesprekken.

246. Hij laat het decor niet op zon- en feestdagen gereedmaken.

248. Tot beveiliging van de zeden houden ze zeer streng de hand aan de Reglementen.

253. Af en toe zal de ziekenoppasser aan de catechist of aan de prefect de lijst geven van hen die de maaltijd in de ziekenzaal gebruiken.

255. Wanneer men personeel van buiten aanneemt, vergewist de directeur zich terdege inzake hun bevoegdheid en hun religieuze en morele beginselen.

256. Om inwonend dienstpersoneel aan te nemen wordt een getuigschrift van goed gedrag vereist en een blanco strafregister. Men moet langs vertrouwelijke weg betrouwbare inlichtingen inwinnen. Men neemt hen niet aan, als ze in een ander salesiaans huis reeds zijn mislukt.

257. Voor het loon en de sociale voorwaarden van niet-salesiaans personeel volgt men de normen van de sociale leer der Kerk en de wettelijke voorschriften ter plaatse, teneinde bij hun vertrek eisen, onaangenaamheden en geschillen te voorkomen.

258. Aan personeel van buiten is het verboden zich met opdrachten te belasten welke buiten hun gewone werkkring vallen, fooien aan te nemen, zich te bemoeien met zaken die het huis aangaan en gemeenzaam om te gaan met leerlingen. Zij moeten niet aan dezelfde tafel eten als de medebroeders.

259. Men biedt hun de gelegenheid om de godsdienstige oefeningen te volbrengen, te naderen tot de sacramenten en een retraite te houden.

260. Men geeft hun tweemaal in de maand godsdienstonderricht (Canon 509, 2).

293. De voornaamste studievakken der novicen zijn : de catechismus, die in zijn geheel met veel zorg moet worden verklaard, de bijbelse geschiedenis, de beginselen der salesiaanse pedagogie en der liturgie, de geschiedenis van de Congregatie, ceremoniën en gregoriaanse zang. Ze zullen

zich oefenen in hun moedertaal, Latijn, Grieks en Italiaans, waarbij men teksten over godsdienstige onderwerpen zal gebruiken. Ook moet er elke week een beleefdheidsles zijn en een les in het schoonschrijven.

298. Alle novicen zullen om de beurt handenarbeid verrichten als daar zijn : de dienst in de kerk en de sacristie waarnemen, het vaatwerk wassen, de tuin bewerken, aanvegen en dergelijke, maar nooit ten nadele van studie en lessen.

307. De oprichting van studiehuizen voor filosofie en theologie en van hogere vormingshuizen voor coadjuteurs is voorbehouden aan de Algemeen Overste met zijn raad.

308. Voor interprovinciale vormingshuizen geldt :

a) het leiding- en lesgevend personeel wordt zoveel mogelijk gevormd uit medebroeders van de betrokken provincies ; dit personeel blijft behoren tot de provincie van afkomst ;

b) de provinciaal in wiens rechtsgebied het studiehuis gelegen is, heeft de buitengewone jurisdictie over alle medebroeders van het studiehuis, ook al behoren ze tot andere provincies. Van hem hangt dus af de toelating tot de geloften, tot de H. Wijdingen en hij geeft het nodige verlof in gewone gevallen ; voor buitengewone gevallen raadplege hij de provinciaal van afkomst.

309. Doel van studie- en vormingshuizen is de priesterlijke, religieuze, salesiaanse, culturele, algemene en specifieke vorming van de medebroeders. Deze vorming mag niet buiten bedoelde huizen plaats vinden.

310. Het programma zal geheel zijn gericht op de specifieke doelstellingen van het huis, maar in het algemeen volgt men het reglement voor de huizen.

311. Oversten en leraars van het vormingshuis kiest men uit de meest voorbeeldige medebroeders, die om hun godsvrucht, voorzichtigheid, geleerdheid en didactische kwaliteiten het hoogst in achting staan.

Aan de vorming van de medebroeders in opleiding moeten alle oversten van het huis medewerken, onder leiding van de directeur. Te dien einde zorgen ze ervoor zoveel mogelijk met hen in contact te komen gedurende de recreaties en deel te nemen aan de gemeenschappelijke oefeningen van godsvrucht.

Naast de gewone biechtvaders, die moeten uitblinken door hun deugd en voorzichtigheid, nodige men bij buitengewone gelegenheden andere biechtvaders uit, tot wie de medebroeders in opleiding zich vrij kunnen wenden (can. 1360-61). Deze biechtvaders dienen salesiaan te zijn.

De assistent is een priester, liefst gekozen uit de leraren.

312. Men houde voor ogen de voorschriften van can. 588 over het ambt van geestelijk leidsman, dat volgens onze Regel (47-48) is voorbehouden aan de directeur ; eveneens die van can. 595 over de oefeningen van godsvrucht. Elke week houdt de directeur voor de medebroeders in opleiding een conferentie over een godsdienstig onderwerp, waarbij hij tevens uitleg zal geven van de Constituties en van de voornaamste en voor hen belangrijkste gedeelten van de reglementen. Hij spoort hen aan

om de kerkelijke plechtigheden nauwkeurig en stichtend uit te voeren en evenzo de gregoriaanse zang en de gewijde muziek.

313. Behalve de retraite voorgeschreven door de Constituties, houden de medebroeders in de vormingsjaren nog een retraite van vijf dagen tegen de helft van het jaar.

Op de feestdagen moet er een gezongen mis zijn, ook al om allen de gelegenheid te geven zich te oefenen in de ceremonies en de zang. Op hoge feestdagen wonen de clerici de plechtigheden bij in toog en superplie. Ieder jaar is er een plechtigheid ter ere van St.-Thomas van Aquino en van de Paus.

314. In deze huizen dient het gemeenschappelijk leven volmaakt te worden beoefend (can. 587, 2). Onder de medebroeders in opleiding, ook al behoren ze tot verschillende provincies heerse dus de grootst mogelijke eenvormigheid inzake persoonlijke effecten, studie- en consultatieboeken, aankopen en uitgaven.

Men verleent hen geen opdrachten die hen verwijderen uit het leven van de communiteit, zoals : alleen uitgaan, geld beheren, e.d. Wat het geld aangaat houde men steeds goed voor ogen art. 30 van de Constituties. Niet toegestaan zijn fototoestellen en andere toestellen en voorwerpen die niet in overeenstemming zijn met het gemeenschappelijk leven.

317. Het schooljaar duurt minstens negen maanden, examens inbegrepen. De studies worden geregeld door onze Constituties en door het kerkelijk wetboek. De programma's worden door het algemeen raadslid voor de vorming van de medebroeders opgesteld ; de handboeken voor filosofie en theologie door de Algemeen Overste aangewezen.

De studenten moeten worden gewend zich te bedienen van het latijn in de lessen van filosofie, dogmatiek en moraal. Buiten Italië zullen allen in de studiehuizen van filosofie het onderwijs in de Italiaanse taal blijven volgen evenals in het noviciaat ; in het studiehuis van theologie zullen zij zich daarin praktisch oefenen. Het latijn moet overal en altijd volgens de romeinse uitspraak gelezen worden.

318. Men geeft de jonge medebroeders de nodige lessen in wellevendheid. De directeur en de andere oversten zullen hen door woord en voorbeeld het naleven van de vormen der hygiëne, netheid in persoon en kleding inprenten, alsook een waardig optreden, voorkomende omgangsvormen, een soort prettige conversatie gepaard met ingetogenheid en bezonnenheid.

319. Ongewijzigd hetgeen is voorgeschreven in art. 169 der Constituties, mogen de jonge medebroeders zich bezighouden met werkzaamheden die kunnen dienen als voorbereiding tot het apostolaat en het salesiaans leven.

320. Om de apostolaatsgeest levend te houden, richt men de gebruikelijke clubs op. Daar kunnen de jonge medebroeders zich vervolmaken in het beoefenen van de naastenliefde, door mee te werken tot de goede gang van zaken in het studiehuis op godsdienstig en zedelijk gebied.

321. Elke maand zal de directeur de oversten van het huis bijeenroepen voor het geven van hun opmerkingen omtrent het gedrag der jonge medebroeders. Deze opmerkingen zullen dan met voorzichtigheid aan elk der belanghebbenden worden meegedeeld.

Op het eind van elk trimester brengt de directeur, na het nodige scrutinium, aan de provinciaals verslag uit over het geestelijk leven, de studie en de gezondheid van eenieder.

325. De studenten verlaten het studiehuis pas, wanneer ze de filosofische cursus hebben doorlopen. Deze regeling geldt ook voor de vakanties. Deze brengt men door op een plaats waar men nieuwe geestelijke en lichamelijke krachten kan opdoen en zich toeleggen op bijvakken of vreemde talen.

330. a) Volgens de adhortatie « Menti nostrae » van Z.H. Pius XII houdt men de studenten gevoeglijk op de hoogte van de belangrijkste gebeurtenissen op kerkelijk en burgerlijk gebied. Verboden is evenwel alles wat hen afhoudt van een ernstige toewijding aan de godgeleerde wetenschappen, zoals b.v. profane studiën, het lezen van politieke dagbladen en sportkranten, alsmede tijdschriften van dat soort.

b) 's Zomers biedt men hun een geschikte gelegenheid om op krachten te komen, zonder schade voor de geestelijke vorming. Er moet ook tijd zijn voor eigen studies of apostolaat.

c) Het Pauselijk Salesiaans Atheneum te Rome is ons voornaamste centrum van kerkelijke studies. Annex heeft men het Pauselijk Instituut voor Hogere Latiniteit.

d) Zijn hoofddoel is academische graden verlenen ten dienste van het werk van onze Sociëteit.

e) Het onderling contact van medebroeders uit vele landen met elkaar en met de stad Rome is van groot belang.

f) Het PAS heeft een eigen statuut en staat onder een eigen provinciaal. De Algemeen Overste is Groot-Kanselier.

g) Iedere provincie moet er een medebroeder heenzenden, als leerling.

331. Voor de coadjuteurs is na hun eerste professie een nadere opleiding voorgeschreven, zonder bepaalde duur, maar meestal niet korter dan drie jaar.

332. vervalt.

333. Program en dagrooster van deze nadere opleidingscursus worden vastgesteld door het algemeen raadslid voor de opleiding, met eventuele wijzigingen vereist door de landelijke wetgeving voor de technische scholen.

Voor de godsdienstige, zedelijke en burgerlijke opleiding van de jonge medebroeders-coadjuteurs volgt men normen die beantwoorden aan hun karakteristieke roeping.

337. Van hem is afhankelijk het beheer der goederen, die aan de medebroeders of aan de provincie toebehoren, met de beperking, welke is vastgesteld in art. 56 van de Constituties voor zover betreft het aan- en

verkopen. Hij houdt zich dus op de hoogte van de economische en financiële situatie van zijn administratief apparaat.

341. Hij kan tijdelijk de uitvoering van een maatregel schorsen, mits er zo'n ernstige en klaarblijkelijke bezwaren bestaan, dat hij zich gerechtigd mag achten te veronderstellen, dat de desbetreffende oversten, indien zij hiervan op de hoogte waren, anders beschikt zouden hebben. In zulk een geval licht hij terstond de oversten zo volledig mogelijk in ; en wanneer de geschorste maatregel een medelid betreft, zal deze, zolang men op hun antwoord wacht, zich houden aan hetgeen de provinciaal bepaalt.

De provinciaal vertegenwoordigt de Algemeen Overste als apostolisch gedelegeerde bij de Dochters van Maria Hulp der Christenen in zijn provinciegebied en dient dus te voorzien in alle taken die daaruit voortvloeien.

346. vervalt.

355. In de zaken van enig gewicht hoort de provinciaal steeds de provincieraad. In het bijzonder heeft de provinciaal de toestemming van de raad nodig voor de toelating tot het noviciaat, tot de eerste professie en tot de H. Wijdingen, tot het doen van een voorstel aan de Hoofdraad voor de opening van een nieuw huis, het kopen of verkopen van vaste goederen en ook voor de machtiging om uitzonderlijke werken te ondernemen of het doel te wijzigen van reeds bestaande huizen.

357. vervalt.

358. In het provinciehuis moet op een veilige plaats een brandkast zijn, om waardestukken in op te bergen en documenten van bijzonder belang.

359. Geld dat men niet bij de hand hoeft te hebben voor de uitgaven van de provincie, zet men op een bankrekening, zo mogelijk op naam van de provincie, waarvoor provinciaal en econoom afzonderlijk kunnen tekenen.

361. De econoom maakt ieder jaar de balans op, bestemd voor de algemeen econoom, ondertekend door de provinciaal en zijn hele raad. Deze balans dient te omvatten :

a) een gedetailleerde afrekening over het verloop van de provinciekas ;

b) een samenvatting van de toestand van het provincievermogen ;

c) een samenvatting van de financiële afrekening van de afzonderlijke huizen.

Om de verschillende soorten salesiaans werk binnen de provincie te coördineren, benoemt de provinciaal bevoegde medebroeders, de zogenaamde provincieafgevaardigden.

362. Om voor allerlei werk adviserend op te treden worden in elke provincie commissies benoemd van deskundigen, medebroeders en leken. De provinciaal dient ze te raadplegen bij het opzetten en uitvoeren van alle enigszins belangrijke plannen, gewone zowel als buitengewone.

363. Het huis van zijn verblijf wordt de provinciaal door de Algemeen Overste aangewezen.

367. Men kan geen parochies aanvaarden zonder een speciale toestemming van de Hoofdraad.

368. De pastoor wordt gekozen en aan de ordinaris ter plaatse voorgesteld door de provinciaal.

369. Als de parochie deel uitmaakt van een salesiaans huis, zorgt de directeur ervoor dat de opdracht die de Kerk aan de Congregatie heeft toevertrouwd, naar behoren wordt uitgevoerd. Hij is verantwoordelijk voor het religieuze leven van de pastoor en diens medehelpers. Maar hij moet de pastoor vrijlaten in zijn beschikking over deze helpers voor een adequate zielzorg. De pastoor moet in de ogen van de gelovigen de eigenlijke vader van de parochiële gemeenschap kunnen zijn.

b) Als zulks nodig is vanwege de ingewikkelde structuur van een bepaald huis, kan de salesiaanse communiteit die voor de parochie zorgt, canoniek een aparte eenheid gaan vormen, met een directeur-pastoor aan het hoofd.

c) Ook zelfstandige parochies moeten beschikken over de nodige ruimte en lokalen voor alle salesiaanse activiteiten, bijzonder ten gunste van de jeugd. Ook moeten ze een regelmatig huis kunnen vormen, waarvan in de regel de directeur zelf pastoor zal zijn.

370. vervalt.

370. Het oratorium maakt onverbrekelijk deel uit van de parochie en behoudt al zijn salesiaanse kenmerken.

371. Men bevordere de verenigingen, die door het plaatselijk kerkelijk gezag gewenst zijn, zonder diegene te verwaarlozen, die zijn voorgeschreven door de Constituties (art. 9) volgens de normen van de oversten.

372. De pastoor zal, evenals zijn medehelpers in de parochie, de grootste voorzichtigheid betrachten in alle omstandigheden, bij het afleggen van bezoeken en vooral bij het ontvangen van vrouwen.

373. De pastoor houdt alle parochieregisters bij om deze aan de kerkelijke en religieuze overheden te kunnen voorleggen op elke aanvrage.

374. vervalt.

375. Alle inkomsten van de parochie moeten, met inachtneming van can. 630, 3 en 4, worden afgedragen aan de bevoegde salesiaanse instantie. Men gebruikt ze volgens can. 1473 of naar eventuele contracten met de diocesane curie.

376. De pastoor moet de burgerlijke overheid altijd welwillend en beleefd tegemoet treden, en in zijn betrekkingen met de parochianen en anderen zal hij zich houden buiten plaatselijke partijschappen en rivaliteiten.

394. Voor het toneel houdt de directeur zich aan hetgeen bepaald is in het reglement voor de huizen (art. 237-246).

403. De directeur zorgt voor de opleiding van bekwame leerkrachten onder de jongens en de trouwste volwassenen. Dit soort medewerking heeft vooral waarde als het wordt bekrachtigd door het lidmaatschap van de Bond van Salesiaanse Medewerkers.

405. Godsdienstleraars laten zich in hun functie leiden door wat er bepaald is in het reglement voor de huizen (art. 204-209).

406. In de gedachte van Don Bosco en de pausen worden de salesiaanse medewerkers onbetwistbaar en constant beschouwd als de derde salesiaanse familie in geestelijke zin, d.i. als een moderne derde orde. De leden hebben een program van apostolaat en voorbeeldig christelijk leven. Uit alle documenten die de Bond van Medewerkers betreffen blijkt duidelijk dat deze een eminent katholieke zending heeft, als apostolische lekenbeweging die rechtstreeks in dienst staat van de Kerk onder de « hoge geestelijke leiding van de salesianen ».

407. Volgens het reglement van de bond kan men zich laten inschrijven als salesiaans medewerker, mits men gelovige is, minstens 16 jaar oud, als goed christen leeft en bereid is zich in te zetten ten dienste van de Kerk voor het heil van de zielen in de geest van Don Bosco.

408. Normen voor de inschrijving, de organisatie en de activiteit van de bond zijn te vinden in het reglement van Don Bosco's hand en in het handboek voor leiders, gepubliceerd met goedkeuring van de Algemeen Overste. Daaraan hebben alle salesianen zich te houden. Reglement en handboek worden met goedkeuring van de Algemeen Overste in de onderscheiden talen vertaald.

409. Overste van de bond is de Algemeen Overste van de Salesiaanse Congregatie. Hij alleen kan medewerkers canoniek inschrijven en het desbetreffende diploma uitreiken. Hij bestuurt de bond door middel van een hoofdraadslid, volgens de normen van het bondsreglement en het leidershandboek.

410. Genoemd hoofdraadslid bestuurt als algemeen directeur de bond met behulp van het centraal bureau dat zorgt voor inschrijving, diploma's, organisatie en activiteiten. Buiten Italië kan, volgens een akkoord met de algemeen direceteur, het provinciaal bureau de diploma's uitreiken.

411. In de afzonderlijke provincies is de bond in handen gelegd van de provinciaal die zal zorgen voor organisatie en uitbreiding. Meer in het bijzonder moet de provinciaal :

a) een provincieafgevaardigde benoemen en hem het nodige prestige en de middelen verschaffen om zijn taak te kunnen volvoeren volgens de normen van het leidershandboek ;

b) ieder jaar aan de algemeen directeur een verslag laten uitbrengen met bijzonderheden over de activiteiten en de ontwikkeling van de bond in zijn provincie ;

c) voorzitten bij de vergaderingen van de tienmannen, de plaatselijke afgevaardigden en de raadsleden per provincie of per streek.

412. De plaatselijke afgevaardigden worden gekozen door de provinciaal na overleg met de directeur van het huis. Men stelt hen in staat om de centra die hun zijn toevertrouwd met vrucht te bewerken.

413. Provinciaals en directeurs zorgen ervoor, dat de medebroeders vanaf hun eerste vormingsjaren goed op de hoogte worden gesteld inzake de bond van de medewerkers. Ze sturen het Salesiaans Nieuws aan de

ouders van onze leerlingen, de oud-leerlingen, vrienden van ons werk en brengen hen vervolgens op de hoogte van bestaan en werkwijze van de bond. Ze sporen de medebroeders aan om te zorgen dat familieleden en kennissen zich laten inschrijven, mits ze een christelijk leven leiden en aanleg hebben voor het apostolaat.

414. Officieel orgaan van de bond van de medewerkers is het Salesiaans Nieuws. Men stuurt het kosteloos aan alle medewerkers. In de verschillende talen waarin het wordt uitgegeven, blijft het onder controle van de Hoofdraad.

415. Aan alle salesianen zonder onderscheid is het verboden periodieken of tijdschriften uit te geven, die dezelfde bedoeling en strekking hebben als het Salesiaans Nieuws. Wel echter is het toegestaan met verlof van de provinciaal circulaires en periodieke blaadjes uit te geven en te verspreiden in eigen streek. Deze uitgaven mogen slechts onderwerpen behandelen die van plaatselijk belang zijn.

NOTEN

(1) Hfdst. 1, nr. 1
(2) Const. art. 50, 86, 113
(3) M.B. X, 1102 ; Epistolario di Don Bosco II, 320 ; III, 360, 380 ; M.B. XII, 81, 82 ; XIII, 258, enz.
(4) M.B. XII, 81
(5) M.B. XIII, 258
(6) Epist. di Don Bosco III, 158
(7) Epist. II, 270
(8) Const. art. 113
(9) Regl. art. 157
(10) Regl. art. 158
(11) Const. art. 184
(12) Regl. art. 159
(13) Regl. art. 160-161
(14) Alg. Kap. XVIII, 1958, 22-23 ; Alg. Kap. XVII, 1952, 29-30
(15) Alg. Kap. XVIII, 1958, 24
(16) Alg. Kap. XVIII, 1958, 23
(17) Alg. Kap. XVI, 1947, 71
(18) Const. art. 116-118
(19) Const. art. 113
(20) Regl. art. 156
(21) Const. art. 113
(22) Regl. art. 156
(23) Const. art. 114
(24) Regl. art. 153
(25) Regl. art. 163 en 183
(26) Regl. art. 192
(27) Regl. art. 191
(28) Regl. art. 192
(29) Const. art. 116
(30) M.B. XVI, 312-313
(31) Lettere Circolari di Don Michele Rua ai Salesiani, Colle Don Bosco (Asti), 1965, pag. 187
(32) M.B. XII, 87
(33) M.B. XII, 87
(34) Const. art. 6 en 7
(35) Enc. « Menti nostrae », 84 ; «Statuta Generalia» van «Sedes Sapientiae», 35
(36) « Statuta Generalia » van « Sedes Sapientiae », VII, art. 37,2
(37) Cadex Juris Canonici, 538 ; « Sedes Sap. » art. 31-34
(38) Regl. art. 51 en 56
(39) « Sedes Sap. », art. 13
(40) « Sedes Sap. » art. 13 ; Regl. art. 51, 57, 186
(41) « Sedes Sap. » art. 23

(42) « Sedes Sap. » art. 48
(43) Const. art. 12
(44) Const. hfdst. 1 ; « De Ecclesia » hfdst. VI
(45) Akten Hoofdraad, 1930, pag. 915
(46) Akten Hoofdraad, 1921, pag. 206
(47) Akten Hoofdraad, 1927, pag. 621
(48) « De Ecclesia », art. 10
(49) « De Ecclesia », art. 44
(50) « De Ecclesia », art. 43-44
(51) Akten Hoofdraad, 1927, pag. 574-575
(52) Akten Hoofdraad, 1939, pag. 180
(53) « De Ecclesia », art. 33
(54) « De Ecclesia », art. 43
(55) Don Vinc. Sinistrero, « La formazione professionale salesiana » pag. 16, V, b.c.
(56) Akten Hoofdraad, 1931, nr. 55 bis, pag. 947
(57) Const. art. 12
(58) Kard. Valeri, tot de Engelse Congregaties, 1955
(59) Regl. art. 331
(60) Regl. art. 51-57
(61) « De Sacra Liturgia », art. 80
(62) Paulus VI, Toespraak tot de Algemeen Kapittels van Ordes en Congregaties, 23 mei 1964
(63) Fil. 3,8
(64) « De Ecclesia », art. 44
(65) « De Ecclesia », art. 34-36
(66) 2 Kor. 8,9
(67) Paulus VI, toespraak, 23 mei 1964
(68) Paulus VI, toespraak 23 mei 1964
(69) 1 Kor. 15, 44-49
(70) Mt. 22, 30
(71) Paulus VI, toespraak 23 mei 1964
(72) Fil. 2,8
(73) Paulus VI, toespraak 23 mei 1964
(74) Paulus VI, toespraak 23 mei 1964
(75) 1 Kor. 8,11
(76) Mk. 9, 28
(77) Mt. 25, 40
(78) Paulus VI, toespraak 23 mei 1964
(79) 1 Joh. 4,16
(80) Paulus VI, toespraak 23 mei 1964
(81) « De Sacra Liturgia », art. 7
(82) Ibidem, 9
(83) Ibidem, 10
(84) Ibidem, 8
(85) Ibidem, 12

(86) Ibidem, 12, 13
(87) Const. art. 113
(88) « Statuta Generalia » van « Sedes Sepientiae », art. 28, § 2, nr. 8 ; Const. art. 184 ; Regl. art. 312
(89) Can. 530, § 2 ; Const. art. 47 ; Akten Hoofdraad, 1947, nr. 142 pag. 65-66
(90) Const. art. 113
(91) « Statuta Generalia » van « Sedes Sap. », art. 28, § 2, nr. 8 ; Const. art. 184
(92) Const. art. 47
(93) Can. 530, § 2 ; Const. art. 47
(94) « Statuta Generalia » van « Sedes Sap. » art. 28, § 9 ; Can. 520
(95) Const. art. 55, 71 vlg.
(96) Const. art. 48
(97) « Statuta Generalia » van « Sedes Sap. » art. 28, § 3, nr. 1
(98) Const. art. 47-48
(99) Const. art. 113
(100) Regl. art. 91 ; « Statuta Generalia » van « Sed. Sap. », art. 28, § 2, nr. 7
(101) M.B. IX, 530
(102) Const. art. 3, nr. V
(103) Const. art. 4
(104) Const. art. 169
(105) Const. art. 108
(106) Const. art. 1
(107) Const. art. 5
(108) Const. art. 4
(109) Memorie dell'Oratorio, passim
(110) Const. art. 5
(111) Const. art. 5
(112) Const. art. 7
(113) Memorie dell'Oratorio, passim
(114) « De Sacra Liturgia », hfdst. I, § IV, nr. 42 ; « De Ecclesia », hfdst. II, nr. 27
(115) « De Ecclesia », hfdst. IV, passim
(116) « De Ecclesia », hfdst. VI
(117) Vakterm voor « losse » jeugdgroepen
(118) « De Ecclesia »
(119) Const. art. 8-11
(120) « De Ecclesia », nr. 44-45
(121) Const. art. 8
(122) « Inter Mirifica »
(123) Akten Hoofdraad, 1958, nr. 203, pag. 64 vlgg.
(124) Summa Theologica II, II, q. 188, art. 6, c ; Pius XII, Discours, 25 april 1946. (Citeert Joh. 1,18)
(125) M.B. XVI, pag. 451 vlgg.
(126) « Mater et Magistra », passim
(127) « De Ecclesia », nr. 33
(128) Pius XII, toespraak tot de Medewerkers, 12 sept. 1952

(129) Archief van de Hoofdraad, raccolta originale 1382, 91 ; II, 2
(130) M.B. XVII, pag. 25
(131) Ibidem
(132) Pius XII, toespraak tot de Medewerkers, 12 sept. 1952
(133) Johannes XXIII, toespraak tot de Medewerkers, 31 mei 1962
(134) Alg. Kap. XVIII, 1958, pag. 49
(135) Can. 524, § 3
(136) Regl. voor de retraites, hfdst. I, nr. 3
(137) Akten Hoofdraad, 1958, nr. 203, pag. 70-71
(138) « Inter Mirifica », nr. 1 en 2
(139) Ibidem, hfdst. I, nr. 8 ; hfdst. II, nr. 13
(140) Circulaire van Don Bosco, 19 maart 1885
(141) Const. art. 8
(142) « Inter Mirifica », hfdst. II, nr. 15 en vlgg.
(143) Ibidem, hfdst. I, nr. 9
(144) Ibidem, hfdst. II, nr. 13-14 ; Const. art. 8
(145) Ibidem, hfdst. II
(146) Ibidem, hfdst. II, nrs. 16 en 17
(147) Ibidem, hfdst. II, nr. 14 ; Const. art. 8
(148) M.B. XVII, 669
(149) Inter Mirifica, hfdst. II, nr. 14 en 19-22
(150) Akten Hoofdraad, 1958, nr. 203, pag. 65
(151) « Inter Mirifica », hfdst. II, nr. 14
(152) Ibidem, hfdst. II, nr. 19-22
(153) Ibidem, hfst. II, nr. 14
(154) Ibidem, hfdst. I, nr. 9 en vlgg.
(155) Ibidem, l.c.
(156) Ibidem, hfdst. I, nr. 1 en vlgg.
(157) Ibidem, hfdst. II, nrs. 13, 15, 17, 18
(158) Ibidem, hfdst. II, nr. 16
(159) Ibidem, hfdst. II, nr. 14 en 17
(160) Ibidem, hfdst. II, nr. 17
(161) Ibidem, hfdst. I, nr. 9 en 10
(162) Ibidem, hfdst. II, nr. 16
(163) Ibidem, hfdst. II, nr. 17
(164) Ibidem, hfdst. II, nr. 13
(165) Ibidem, hfdst. II, nr. 17
(166) Mk. 16, 15
(167) AAS, 1964, pag. 998
(168) Osservatore Romano, 9-10 nov. 1964, pag 3
(169) Regl. art. 67
(170) « Divini Illius Magistri »
(171) « De Ecclesia », nr. 30-38
(172) Ibidem, nr. 31
(173) Ibidem, nr. 39-42
(174) Const. art 1

(175) Fil. 4, 8
(176) « Pacem in terris », nr. 147-150
(177) Gen. 1, 20
(178) « De Sacra Liturgia », nr. 40
(179) Regl. art. 94
(180) « De Sacra Liturgia », nr. 19
(181) Const. art. 8
(182) Regl. art. 102
(183) Regl. art. 88
(184) Regl. art. 104
(185) Memorie dell'Oratorio, pag. 36
(186) M.B. VII, 292
(187) Eugenio Valentini, « Don Rinaldi maestro di pedagogia e spiritualità salesiana », pag. 104
(188) Ibidem, pag. 105

TWEEDE DEEL

BIJLAGEN

I. - TOESPRAAK VAN DON RICCERI TOT DE PAUS, 21 mei 1965

Heilige Vader,

voor het eerst zijn de zonen van Don Bosco te Rome voor hun Algemeen Kapittel en ze ervaren dezelfde vreugde als hun Stichter toen hij in 1858 voor het eerst als onbekend pelgrim te Rome kwam en Pius IX op de hoogte stelde van zijn plannen om een congregatie te stichten.

Meer dan honderd jaar later voel ik mij, als opvolger van Don Bosco genoopt om allereerst nogmaals ons aller trouw aan de Heilige Stoel en de Heilige Vader te onderstrepen. Dat is een sterke traditie in onze Sociëteit. En onze vreugde neemt nog toe bij de gedachte dat Uw Heiligheid persoonlijk altijd de grootste welwillendheid voor ons hebt getoond. De Don Boscojongenswijk hier in Rome, het heropvoedingscentrum te Arese, de huizen van Milaan en Sesto San Giovanni en Bombay : dat zijn evenzoveel etappen van Uw vaderlijke belangstelling voor onze Congregatie.

Wij komen nu hier, als leden van het Algemeen Kapittel, om Uwe Heiligheid te vragen om licht en kracht, op een beslissend tijdstip in de geschiedenis van de Kerk. In alle bescheidenheid, maar niet zonder het nodige vuur, zijn wij bezig de grondslagen te herzien van ons werk als religieuzen en opvoeders. We zouden graag onze structuren en activiteiten willen aanpassen aan de moderne eisen. Tevens doen we niets liever dan te beantwoorden aan de oproep van het Tweede Vaticaanse Concilie voor de geestelijke vernieuwing van de volkeren van de wereld.

Daarbij gaat onze belangstelling vooral uit naar de minder welgestelde jeugd, naar de arbeidersklasse, naar de onderontwikkelde landen, naar technisch onderricht van de opkomende maatschappij en naar de missie.

We zijn overtuigd van de noodzaak om de communicatiemiddelen te moderniseren en steeds intenser gebruik te maken van lekenkrachten voor ons apostolaat.

Ook voelen we scherp de problemen die verbonden zijn aan de vorming en werving van nieuwe medebroeders, van het gehele personeel, dat zich moet specialiseren om tegemoet te kunnen komen aan alle eisen die er thans worden gesteld aan ons jeugdwerk op allerlei terrein.

Wel zijn onze krachten bij lange na niet toereikend voor alle behoeften, maar wat we zijn en hebben stellen we graag tot beschik-

king van de Kerk, met het vaste voornemen om trouw te blijven aan de lessen en voorbeelden van Don Bosco.

Uwe Heiligheid zouden we willen vragen om ons voornemen te zegenen en te sterken met een woord van aanmoediging, dat voor ons allen een richtlijn zal worden voor nieuwe activiteiten, onder de troost van de apostolische zegen die we hierbij afsmeken.

II. - TOESPRAAK VAN PAULUS VI TOT HET A.K. 21 mei 1965

Geliefde en vereerde zonen van de Salesiaanse Sociëteit van Sint-Johannes Bosco, welkom hier op dit grote en beslissende tijdstip voor uw religieuze familie, tevens een groot en beslissend tijdstip voor onze grotere familie, de Katholieke Kerk. U houdt uw Algemeen Kapittel voor het eerst te Rome. Daarmee verstevigt u de oorspronkelijke vitale enting van de Salesiaanse Sociëteit op de stam van de Kerk. Zo beleeft u de fundamentele geest van de Kerk, een geest van eenheid en universaliteit die u zich eigen maakt. In een geest van kindschap biedt u het werk aan dat verricht is in meer dan honderd jaar, te beginnen bij de wonderlijke geschiedenis van uw Stichter en door te gaan, in nauw aansluitende en miraculeuze ontplooiing, met de arbeid van zijn zonen. Ook vertegewoordigt uw kapittel de ontwikkelingsplannen die zo'n prachtige verwezenlijking hebben gevonden in heel de wereld. En wat meer is : u komt hier de steun vragen van een woord en een zegen, en daarmee hernieuwt u welbewust het voornemen om trouw en edelmoedig voort te gaan met de gezegende evangelische taak die u op u hebt genomen. Uw Sociëteit bereikt een mijlpaal een koerspeiling, zouden de zeelieden zeggen — het einde van een tijdperk en het begin van een tweede. Het is een kostbaar ogenblik waaraan draden uit het verleden verknoopt zijn en van waaruit zich draden ontknopen naar de toekomst. Daar leggen wij de nadruk op, met de bedoeling dat dit Kapittel zijn volle draagwijdte krijgt in de annalen van de Sociëteit zelf en zijn volle vruchtbaarheid voor komende kapittels.

Begroeting.

Met toegenegen eerbied begroeten Wij derhalve de aftredende Algemeen Overste, Don Renato Ziggiotti. Wij hebben het geluk gehad met hem in contact te komen, in vriendschappelijk wederzijds begrip en in vruchtbare samenwerking. Met bewondering en bijval hebben We hem gevolgd in zijn verstandige, onvermoeide en uiterst positieve arbeid. Don Bosco kan, geloven We, tevreden over hem zijn, zoals ook zijn medebroeders en de beschermelingen van de Salesiaanse Sociëteit het zijn geweest : God zegene hem !

Eveneens begroeten Wij met eerbied en met een gelukwens van welkom de nieuwe Algemeen Overste, Don Luigi Ricceri, die, voor het leiding geven aan uw grote Sociëteit, zich heeft kunnen trainen in lange jaren van wijze ervaring en liefderijke dienstbaarheid. Voor

hem Onze beste wensen, dat hij op het spoor van zijn voorgangers de Salesiaanse Sociëteit mag leiden op het traditionele pad dat inmiddels haar specifieke pad is geworden : het zoekt altijd verdere ontwikkeling en wijze aanpassing aan de behoeften van de tijd, precies zoals vereist wordt door de jeugdige vitaliteit van de zonen van St.-Johannes Bosco. En vanzelf strekt Onze wens zich uit tot zijn medewerkers en tot allen die leidende functies en verantwoordelijkheid bezitten in het wijdvertakte net van heel het salesiaans verband.

Voorts begroeten Wij allen die hebben deelgenomen aan het Algemeen Kapittel en in hun persoon heel de Congregatie. Vanwege haar aantal, haar volkenkundige samenstelling, haar aardrijkskundige uitgestrektheid mogen We haar wel de titel toekennen van œcumenische congregatie. En wanneer u teruggaat naar uw land, vereerde en dierbare zonen, moet u aan uw medebroeders en aan allen die het voorwerp vormen van uw priesterlijke zorg, Onze groeten en Onze zegen overbrengen.

1. Erkenning.

Maar nu verwacht u van Ons een woord van troost en van wegwijzing. We willen uw inzicht en uw ervaring eerbiedigen en Ons daarom beperken tot enige korte gedachten, al is het waar dat uw personen en uw activiteiten een gesprek zonder einde waard zouden zijn. Een goed verstaander heeft aan een half woord genoeg.

Allereerst willen Wij uiting geven aan Onze erkenning en Onze erkentelijkheid. Erkenning voor wat u bent, voor wat u doet. Uw genootschap — of liever, in naam van de Kerk, waarvan u een elite vormt en waarvan Wij thans de stem zijn — niet uw, maar Ons Salesiaans Genootschap is iets groots in het leven van de katholieke wereld. Meer nog dan op de statistieken, uitgetekend in zeer bemoedigende grafieken met stijgende lijnen, doelen Wij daarbij op de deugdelijkheid en de degelijkheid van uw Congregatie. We doelen op de geest, op het vuur, op de zelfverloochening, op het geloof, op de godsvrucht die haar gestalte en haar kracht uitmaken. We doelen op de zending waaraan ze zich gewijd heeft, de opvoeding van de jeugd, bij voorkeur van de volksjeugd. We doelen op de eenvoud, op de wijsheid, op de doeltreffendheid van uw salesiaanse pedagogie. We doelen op het vertrouwen dat u weet te wekken niet alleen in kerkelijk milieu, maar ook in het milieu van ouders wie de vorming van hun kinderen ter harte gaat, en in het milieu van de burgermaatschappij, die uw verdiensten moet erkennen als verstandige pioniers, als onbetaalbare, belangeloze medewerkers, als opvoeders zonder weerga. We doelen op de vruchten van uw veelvormige arbeid, die niet alleen kwantitatief overvloedig lijken, maar ook kwalitatief, als hun kwaliteiten moet worden afgeleid uit de duurzaamheid van

de door u verstrekte vorming en uit de genegenheid die uw leerlingen, ook als ze eenmaal volwassen zijn en ondergedompeld in de zee van het volle leven, blijven behouden voor hun vroegre leraars. We doelen tenslotte op het getuigenis dat door uw werk wordt afgelegd ten gunste van de levenskracht van het Evangelie en van het hart dat de Kerk heeft voor de noden van de wereld, vooral de wereld van jeugd en arbeid, en We doelen op de eer, op de liefde die van u uitgaat naar Christus, onze Heer.

2. *Erkentelijkheid.*

De Salesianen vertegenwoordigen een van de meest opvallende, meest weldadige, meest voorbeeldige, meest veelbelovende feiten in het katholicisme van de vorige en van deze eeuw ; en God geve dat het zo moge blijven in de komende eeuwen. Dit is een welverdiende erkenning. Daaraan geven Wij uitdrukking uit dankbaarheid jegens de Heer zelf, eerste en eeuwige bewerker van vruchtbaarheid in het Rijk van God. Maar We zeggen het ook tot lof van uzelf, bekwame werkers in de wijngaard. Niet natuurlijk om een verborgen ambitie te strelen, die liever het veld moet ruimen voor een besef van ons menselijk tekort. Ook niet om u te belonen voor uw moeiten en offers, want daarvoor zou ook Onze lofzang een al te ontoereikende vergelding zijn. Maar om u te verkwikken, om u te verzekeren dat het afgelegde pad een recht en weldoend pad is geweest en dat u daarop moet voortgaan met vaste en blijde pas.

Aan de erkenning willen Wij nog een accent van hartelijkheid geven : een accent van dankbaarheid, d.w.z. van het toegenegen « ja » dat de Kerk u schuldig is ; van de genegenheid die u aan de Kerk hebt verdiend ; van Gods eigen erkentelijkheid. Deze snaar gaat trillen, zoals u weet, van Gods tevredenheid en Gods wederliefde voor iedere daad van liefde en medelijden ten bate van de kleinen en behoeftigen dezer aarde : « Dat hebt ge aan Mij gedaan ». We zijn werkelijk blij dat Ons apostolisch ambt Ons machtigt om u bij voorbaat deze woorden toe te voegen. Ze zullen beslissend zijn voor de ware beloning, het eeuwig geluk.

3. *Vertrouwen.*

Daaruit vloeit vanzelf een tweede gedachte voort : moed houden, beste zonen, moed houden ; ga door en hou vol. We weten heel goed dat de moed u niet ontbreekt. Maar het zal u zeker niet misnoegen dat ook Wij die moed aanwakkeren met Ons opwekkend woord. Hou moedig vol. Wij hebben het nu niet over de verfijnde bekoringen en de ernstige gevaren die een bedreiging kunnen vor-

men voor uw goede wil. Ieder menselijk werk is eraan blootgesteld. Soms vanwege de moeilijkheden die verband houden juist met de afmetingen die het aanneemt. « Magnitudine laborat sua », schreef de oude historicus over het Romeinse Rijk (Livius, Hist. ; Proëmium), « het lijdt aan zijn eigen omvang ». Dan zouden We nu nog eer over het enorme veranderingsproces willen spreken dat plaatsgrijpt in de moderne samenleving ; zulks misschien niet zonder een zekere onrust die voortvloeit uit een mysterieuze geestelijke oorsprong, of die nu goed of slecht is. « Wie meent te staan, zie toe dat hij niet valle » (1 Cor. 10, 12).

Liever gaan We u zeggen dat uw moed dient op te wellen uit een drievoudig vertrouwen.

Vertrouwen *in God*. Het is nooit overbodig daaraan te herinneren ten overstaan van de mensen als u. U geeft immers aan het godsdienstig leven de voorrang, niet alleen qua objectieve waardigheid, maar ook qua daadwerkelijke kracht, zowel voor de eigen heiliging als voor de opvoeding van anderen. En We bedoelen een vertrouwen dat des te dieper inwendige grondslag heeft, naarmate uw werk meer naar buiten treedt. Daarin menen Wij een biezonder kenmerk te zien van uw eenvoudige, blijde, opgeruimde geest. U vertrouwt juist op die goddelijke bijstand die aan het goede dat onderweg is naar zijn verwezenlijking, de nodige stoutmoedigheid en volharding verleent. We weiden niet uit : u kent deze geestesgesteldheid uitstekend. U leeft ervan.

Vervolgens : vertrouwen *in de doelstellingen* waaraan uw genootschap zich wijdt. Konden ze soms nog edeler, nog moderner, nog dringerder zijn, nog beter beantwoorden aan het apostolisch program van de Kerk, nu ? U heeft goed gekozen. De Kerk geeft u een bevestiging van deze zekerheid en deze verdienste.

En tenslotte : vertrouwen ook *in de vormen* die aan uw activiteit haar aparte karakter verlenen. Hier moet de spreker op zijn tellen passen, vanwege de befaamde uitnodiging tot « aggiornamento » die de Kerk aan het preken en aan het toepassen is. Men zal onderscheid moeten maken tussen wezenlijke en bijkomstige vormen. Tussen innerlijke vormen die uw pedagogisch systeem bezielen en ook uw kunst van opvoeders — en uiterlijke vormen die per se ontvankelijk zijn voor verbetering en allerlei proefnemingen. Tussen altijd geldende vormen — en vormen die slap of ondoelmatig zouden zijn geworden door de veranderde tijdsomstandigheden. De ontwikkelingen in het onderwijs, in de beroepsopleiding, in de vorming en haar didactische hulpmiddelen, vereisen, evenals de veranderingen in het maatschappelijk leven, zonder meer bovengenoemd onderscheid en nieuwe proefnemingen. Die zijn trouwens reeds aan de gang op het gebied van uw praktische opvoeding. Maar deze laatste zal altijd haar meest vitale wortels vinden in zijn primaire kern : begrip en liefde voor de jeugd.

4. *Vooruitgaan.*

Allemaal dingen die u heel goed weet en die Ons in staat stellen u nogmaals Onze beste wensen mee te geven voor vertrouwen en voor moed. Daarom kunnen We Onze bescheiden opmerkingen nu besluiten met een laatste aanbeveling die ook weer helemaal bij u past : vooruitgaan !

Het is een aanbeveling, die iedere onderwijzer zijn leerlingen meegeeft, en die iedere geestelijke leider meegeeft aan zijn leerlingen in de christelijke volmaaktheid. Wij willen ze herhalen in verband met de grote krachtsinspanning die de Kerk aan het verrichten is in het Œcumenisch Concilie. Het is een krachtsinspanning om altijd beter trouw te zijn aan de leer van de Goddelijke Meester. Een krachtsinspanning om aan haar geest en haar vormen nieuwe energie te verlenen. Een krachtsinspanning om de heilsgeschiedenis beter te begrijpen en om een meer broederlijke en apostolische benaderingswijze te vinden jegens de moderne mens, zijn problemen, zijn zwakheden, zijn mogelijkheden, zijn streven. Men zou zich vergissen indien men het Concilie beschouwde als een verslapping van de Kerk inzake haar diepste verplichtingen ten opzichte van haar geloof, haar overlevering, haar ascese, haar naastenliefde, haar offergezindheid, haar gehechtheid aan het woord en het kruis van Christus ; of ook als een toegeeflijke instemming met de broze en vluchtige relativistische mentaliteit van een wereld zonder principen en zonder bovenzinnelijke doelstellingen ; kortom : als een gerieflijker en minder veeleisend soort christendom.

Waar het Concilie wel naar streeft ? Naar een verstandiger kerkelijke tucht. Naar een moderner manier voor de Kerk om in contact te komen met de menselijke ziel en met de huidige samenleving. Niet echter ten nadele, maar tot versteviging van haar diepste trouw aan Christus en van haar openhartig getuigenis. Daarom zeiden We reeds dat dit een groot en beslissend tijdstip is voor de Kerk, en dat deze ontmoeting met Ons ook voor u van bijzonder veel belang is.

Het verheugt Ons dan ook te weten dat uw Algemeen Kapittel dit begrepen heeft en het voornemen koestert om uit de leerstellingen van het Concilie, vooral uit haar twee constituties over de Liturgie en over de Kerk, lessen van levensbelang te trekken voor de geestelijke en praktische vooruitgang van het Salesiaans Genootschap van Sint Joannes Bosco.

Uitstekend. Denk daarover na, breng dat ten uitvoer, en wees er verzekerd van dat, naast Onze zegen, ook Gods zegen met u is.

III. TOESPRAAK VAN KARDINAAL ANTONIUTTI.
4 juni 1965.

De Heilige Vader heeft u reeds toegesproken tijdens de speciale audiëntie die Hij u toestond op 21 mei jl. Zijn woorden getuigen van biezondere welwillendheid. Met vaderlijke fijngevoeligheid heeft Hij pater Ziggiotti geëerd aan het einde van diens toegewijde en gezegende bestuursperiode ; en tevens richtte Hij zijn beste wensen tot de nieuwe Algemene Overste, die u gekozen hebt om de grote familie van de heilige Joannes Bosco te leiden en te besturen. De Heilige Vader heeft ook u aangespoord en bemoedigd om ijverig uw belangrijk apostolaat voort te zetten.

Ik ben zeer blij u vandaag in mijn functie van Prefect van de Congregatie der Religieuzen te kunnen begroeten. Enkelen van u heb ik ontmoet in het verre Oosten of in Portugal en Spanje, waar ik het werk heb kunnen bewonderen dat uw congregatie zo edelmoedig daar verricht.

Terwijl ge op het punt staat terug te keren naar uw werkterrein « over heel de wereld », neem ik de vrijheid u te onderhouden over een facet van het zoveel besproken « aggiornamento » van de Kerk ; en wel over de vernieuwing van de religieuze instituten, over hun aanpassing aan de veranderde tijdsomstandigheden.

Het Tweede Vaticaanse Concilie heeft in het zesde hoofdstuk van de Constitutie over de Kerk essentiële punten omschreven van de toewijding aan God van die gelovigen, welke de staat van volmaaktheid hebben gekozen. In de komende zittingsperiode zal het Concilie praktische punten behandelen, die als richtlijnen zullen dienen voor een doeltreffender en aan de tijd aangepaster religieus leven. Het gaat er niet om, de geest van de religieuze instellingen te veranderen. Deze behoort in haar wezen tot het essentiële van ons christendom en is dus onveranderlijk en eeuwig. De geestelijke fundamenten van het religieuze leven blijven altijd behouden. Wij moeten onze methoden echter aanpassen aan de mensen met hun steeds wisselende behoeften. Gods eeuwige stem moet weerklank vinden in de huidige wereld ; we moeten het verleden verbinden met het heden en het hedendaagse verrijken met de ervaring van het verleden.

Het essentiële erfdeel van de stichters moet dus trouw bewaard blijven : maar wanneer dezen in onze tijd hun religieuze instellingen zouden stichten, zouden ze andere maatstaven gebruiken. Dit kan men ook op uw sociëteit toepassen, hoe jong en dynamisch ze

ook is ; de wereld heeft immers in de voorbije eeuw een ongewoon snelle vooruitgang gemaakt.

Maar de aanpassing aan de eisen van de tijd welke beantwoordt aan de bedoeling van de stichter, — die in zijn tijd zeer modern was en het ook nu zou zijn — moet geleid en bepaald worden door de bevoegde overheid. Deze is immers de wettige vertolker van de bedoelingen van de stichter ; bij deze interpretatie zal zij ongetwijfeld gebruik maken van de ervaring en medewerking van de medebroeders.

In de laatste jaren heeft men, dank zij het conciliaire klimaat, dat zovele discussies losslaat, ook over het religieuze leven en zijn aanpassing gesproken en geschreven. Maar soms in termen, die twijfel en verwarring hebben veroorzaakt. Soms lijkt het of bepaalde kringen ontkennen dat het religieuze leven een speciaal christelijk getuigenis is. Ik overdrijf niet wanneer ik zeg dat soortgelijke publikaties de zaak van het religieuze leven schade hebben berokkend.

Het wezenlijke van het religieuze leven moet niet vernieuwd worden : wél bepaalde structuren en sommige uiterlijke activiteiten. Het is daarom nodig dat allen de natuur van het religieuze leven goed begrijpen en dat de taak van de religieus in de Kerk duidelijk wordt omschreven. Dan kan men noodzakelijke veranderingen aanbrengen, in de geest van de stichter en volgens de behoeften van de Kerk.

Het is een dwaling te menen dat het religieuze leven slechts een bepaalde vorm van apostolaat zou zijn, dat van de normale vorm alleen verschilt omdat de religieuzen door geloften gebonden zijn. Deze mening veroorzaakt verwarring, want het apostolaat van de leek in de wereld verschilt van dat van de religieus, die op een bijzondere manier met God verbonden is.

Het zou ook een dwaling zijn als men elke vorm van apostolaat van de religieuzen zou eisen. De religieuze instellingen leveren ieder volgens eigen aard en karakter hun aandeel in het totale apostolaat van de Kerk.

Men mag nooit uit het oog verliezen dat religieuzen personen zijn aan God toegewijd. De intensiteit van het geestelijk leven mag door de apostolische arbeid niet afnemen. Integendeel, men zorge ervoor dat het geestelijk peil van de religieuze communiteiten steeds toeneemt. Het is nuttig scherp te onderstrepen dat het een grote vergissing is als men meent zich minder aan het gebed te moeten wijden om zich meer te kunnen geven aan allerlei vormen van apostolaat. De religieuzen moet ruime gelegenheid geboden worden de gewone godsdienstoefeningen te verrichten ; vooral de overweging, waarin ze zich vanaf hun noviciaat moeten oefenen. Ze moeten tijd hebben voor de studie van hun spiritualiteit, van de theologie, de heilige schrift, de liturgie ; deze geven kracht en steun in het dagelijks leven en ze garanderen geestelijke vrede.

De waarde van de religieuze staat komt op beslissende wijze tot uiting door de totale overgave aan Christus, door zich met Hem te verenigen door armoede, zuiverheid en gehoorzaamheid. Deze evangelische raden, het fundament van het religieuze leven, moeten juist begrepen worden en vol ijver beoefend worden. Het opvolgen van de evangelische raden is geen aanslag op de waardigheid van de mens, zoals men heeft durven beweren ; ze doen ook niet tekort aan de menselijke vrijheid. Integendeel, wanneer men deze verplichtingen vrij en bewust aanvaardt, stelt men een sublieme daad, omdat men vrijwillig het offer brengt van zijn kostbaarste bezit voor hoge, edele, heilige idealen.

De armoede is de werkelijke rijkdom van het religieuze leven. Er is veel gezegd over de « Kerk van de armen », maar men heeft misschien niet de innerlijke natuur van de armoede en haar ware betekenis begrepen. Het is nodig bepaalde uiterlijke vormen van armoede te onderhouden in onze huidige levensomstandigheden. De gelovigen verwachten dit van ons, omdat ze in overeenstemming zijn met het voorbeeld van Christus en met de authentieke leer en de beste traditie van de Kerk. Om echt arm te zijn moeten de religieuzen aan al hun goederen kunnen verzaken op welke titel ze ook verkregen zijn. De tijdelijke goederen van een religieuze instelling moeten beschouwd worden als een heilig erfdeel, waarmee men moet voorzien in de hogere belangen van de communiteit, van de Kerk, in de behoeften der armen, in de opvoeding van de jeugd.

Opdat in uw sociëteit de authentieke geest van christelijke armoede leve, moet alles wat ook maar de schijn heeft van onnodig bezit vermeden worden. De Goddelijke Voorzienigheid, die op zo'n wonderlijke manier Don Bosco heeft bijgestaan om monumentale werken tot stand te brengen, zal nooit tekort schieten zolang gij bezield blijft door de geest van de stichter, die arm leefde en arm wilde blijven. Daarom moet gij ook in de bouw van uw huizen, in het interieur en in de uiterlijke manier van leven ervoor zorgen dat de eenvoud en bescheidenheid steeds bewaard blijven.

Het ontgaat niemand dat de zeden van onze tijd de beoefening van deze deugd moeilijk maakt. Vergeet niet dat deze evangelische raad altijd de edelste karakteristiek blijft van de religieuze familie. De religieuzen moeten al datgene vermijden wat de onschuld van hun leven kan bedreigen. Christus heeft gezegd : « Zalig de zuiveren van hart ». Zorg ervoor dat deze deugd in de leden van uw sociëteit kan bewaard blijven, want zij is haar glorie, haar sterkte en haar behoud.

Omdat er zoveel valse theoriën de ronde doen aangaande de menselijke vrijheid — en hun invloed doet zich ook in de religieuze instituten gelden — moeten de religieuzen een juiste opvatting bezitten over de evangelische gehoorzaamheid.

Wees erop bedacht dat in uw gemeenschap geen ideeën ingang vinden, die de zogenaamde dialoog tussen oversten en onderdanen

voorstaan, niet om de wederzijdse eerbied en achting te bevorderen of om een uitwisseling tot stand te brengen van constructieve ideeën en initiatieven, maar om voorwaarden te stellen tot gehoorzamen en om eigen zienswijzen door te drijven.

We moeten ervoor zorgen dat het authentieke begrip van de religieuze gehoorzaamheid behouden blijft. Daarom kunnen wij een al te menselijke visie op het religieuze leven niet aanvaarden ; het blijft gebaseerd op bovennatuurlijke beginselen.

De beoefening van de gehoorzaamheid vraagt van de oversten dat ze hun functie uitoefenen op een wijze die zoveel mogelijk het verantwoordelijkheidsgevoel van de medebroeders activeert. De oversten dragen er zorg voor dat de medebroeders hun talenten kunnen ontwikkelen. Dan zullen de medebroeders vertrouwvol gehoorzamen, omdat ze zien dat de oversten respect en begrip hebben voor hun capaciteiten en aanleg.

Volgens deze maatstaven zal de aanpassing van het religieuze leven tot stand komen. De bevoegde overheid zal hiervoor zorg dragen met de medewerking van de onderdanen. Dit zal moeten gebeuren met liefdevol begrip en met bereidwillige onderwerping, en niet op een manier die in flagrante tegenstelling zou staan met de grondbeginselen van het religieuze leven.

Herinner u de strenge woorden van de heilige Augustinus : « Wanneer de discipline verwaarloosd wordt, nemen de vergrijpen toe ». Wanneer de medebroeders tekort schieten in gehoorzaamheid en onderwerping en wanneer de oversten onvoldoende leiding geven, wordt er grote schade berokkend aan de broederlijke eensgezindheid en de geestelijke vrede, welke onmisbaar zijn voor elk intens religieus leven. Verslapping van karakter en gebrek aan ijver in het apostolaat zijn de droevige gevolgen.

Wat de roepingen betreft lijkt het me nodig vooral aandacht te schenken aan de volharding van de kandidaten. Een van de oorzaken van afval is dat sommige religieuzen meer bedacht zijn op het uiterlijk apostolaat dan op de beleving van de evangelische raden. Dikwijls is het religieuze besef tijdens de vormingsjaren onvoldoende tot ontwikkeling gekomen ; ze verlaten gemakkelijk de religieuze staat. Het is daarom nodig dat het religieuze leven wordt voorgesteld als een toewijding aan God, als een school van heiligheid en niet slechts als een genootschap met bepaalde apostolaatstypen.

De religieuze toewijding moet totaal zijn en daarom moeten de leden zichzelf doordringen van de geest van het religieuze instituut in alle schakeringen die de stichter eraan heeft gegeven.

Zorg voor een goede opleiding van hen, die de jonge medebroeders moeten vormen. Het moeten mensen zijn van hechte deugd, erkende wetenschap, authentieke religieuze geest. Onder U moeten geen kandidaten toegelaten worden, die niet de nodige garanties

bieden ; ongeschikte kandidaten bedreigen het innerlijk leven van de Sociëteit.

Moge de heilige Geest de leden van het negentiende Algemeen Kapittel bijstaan in het nemen van hun besluiten, opdat deze leiden tot geestelijke groei en steeds vruchtbaarder apostolaat.

Zorg ervoor dat de salesianen steeds bedacht zijn op een hecht innerlijk leven, om onder leiding van de Kerk hun bovennatuurlijke levensopgave te volbrengen.

Zorg ervoor dat de salesianen goed onderlegd zijn in de gewijde en profane wetenschappen, technisch geschoold en bekwaam voor de functies welke ze moeten vervullen.

Zorg ervoor dat de medebroeders die zich aan de studie mogen wijden gevaarlijke nieuwigheden vermijden, vooral de gevaarlijke beginselen van een dogmatisch romanticisme.

Zorg ervoor dat de salesianen pastoraal zijn ingesteld. Ze zullen de principepen van het verderfelijk pragmatisme afwijzen en de beginselen van de katholieke moraal steeds verdedigen met oprechtheid en liefde.

Zorg ervoor dat in uw Sociëteit de ware missiegeest leeft.

Zorg ervoor dat uw Sociëteit de besluiten van het Tweede Vaticaans Concilie met geestdrift aanvaardt en met loyaliteit uitvoert.

Het religieuze leven en het apostolaat van de Salesiaanse Sociëteit zal aantonen hoe de geest van de heilige Joannes Bosco zijn geestelijke zonen nog steeds bezielt en hen inspireert tot een absolute dienstbaarheid aan de Kerk van Christus.

IV. - ADHESIEBETUIGINGEN

1. Kardinaal Amleto Giovanni CICOGNANI, Staatssecretaris.

Met welgevallen het bericht vernomen hebbende dat de Salesiaanse Sociëteit van de heilige Johannes Bosco haar negentiende Algmeen Kapittel gaat houden te Rome, zendt de Heilige Vader vurige gebeden ten hemel en drukt zijn vaderlijke wens uit dat de voorbereiding van het Kapittel passend weze en het verloop ervan overvloedig vrucht mag dragen in de ware geest van de heilige stichter tot grotere opbloei van deze verdienstelijke religieuze familie, van haar missies, van haar veelsoortige apostolische activiteiten en terwijl hij goddelijke verlichting en begenadiging afsmeekt op voorspraak van Maria Hulp der Christenen en van de heilige Johannes Bosco, verleent hij van harte aan U, Hoogeerwaarde, aan de leden van het Kapittel de gevraagde bijzondere zegen, welke hij gaarne uitstrekt tot alle leden van de Congregatie. In gebed met U verenigd voeg ik hierbij mijn persoonlijke wensen.

Vaticaanstad, 24 maart 1965.

Kard. Cicognani.

2. Kardinaal Ildebrando ANTONIUTTI, Prefect van de heilige Congregatie der Religieuzen.

Rome, 31 maart 1965.

Hoogeerwaarde Pater,

Met grote fijngevoeligheid heeft U mij willen herinneren aan het negentiende Algemeen Kapittel, dat de grote en verdienstelijke Salesiaanse Sociëteit in april hoopt te houden.

Deze Heilige Congregatie voelt zich bijzonder nabij aan Uw Sociëteit in deze periode van programmering en besluiten, en van harte verenigt zij zich met de door U uitgesproken wens, dat « de arbeid van het kapittel moge verlopen in echte apostolische bekommernis en in de ware geest van de Stichter en Vader, de heilige Johannes Bosco ».

Over de leden van het Kapittel de verlichting van de Heilige Geest afsmekend en allen zegenend, verblijf ik met gevoelens van oprechte waardering,

Kard. Antoniutti.

3. Kardinaal Aloisi MASELLA, Beschermheer van de Salesiaanse Congregatie.

Rome, 25 maart 1965.

Hoogeerwaarde Algemeen Overste,

In Uw vriendelijke goedheid heeft U mij in Uw brief van 19 dezer op de hoogte willen brengen van het aanstaande negentiende Algemeen Kapittel te Rome van de Salesiaanse Congregatie, waarvan ik de eer heb Beschermheer te zijn.

Aan de orde zijn, zoals U mij in genoemde brief heeft meegedeeld, de verkiezingen van de Oversten en de behandeling van actuele onderwerpen welke van het hoogste belang zijn voor de aanpassing van de Salesiaanse Congregatie aan de nieuwe eisen welke deze tijd, vooral op opvoedkundig en sociaal gebied, stelt.

De Kapittelleden zullen ongetwijfeld de juiste voorzieningen weten te treffen, tegelijkertijd trouw blijvend aan de tradities, aan de onderrichtingen en aan de geest van hun bij uitstek moderne Stichter.

Volgaarne en van harte verleen ik mijn vaderlijke zegen aan U, Hoogeerwaarde Pater, en aan de leden van het Kapittel, over allen het licht van de Heilige Geest afsmekend en de bescherming van Maria Hulp der Christenen en van hun Stichter, de heilige Johannes Bosco.

Mij in Uw gebeden aanbevelend, maak ik van de gelegenheid gebruik mijn gevoelens van oprechte waardering uit te spreken.

Kard. Masella.

4. Kardinaal Maurilio FOSSATI, Aartsbisschop van Turijn.

Turijn, 25 maart 1965

Hoogeerwaarde Heer,

Uit naam van Zijne Eminentie, onze vereerde Kardinaal-Aartsbisschop, dank ik U voor Uw brief aan de vooravond van het negentiende Algemeen Kapittel, dat de Salesianen te Rome zullen houden de volgende maand. Zijne Eminentie zendt van harte de gevraagde zegen, en smeekt over het werk van het Kapittel vooral de zegen van de Heer af. Van zijn kant heeft hij nu reeds de intentie gemaakt al zijn lijden aan de Heer aan te bieden, opdat Gods genade de besluiten, welke het Algemeen Kapittel zal nemen voor het heil van de zielen, geestelijk vruchtbaar make.

Ik kan U verzekeren, Hoogeerwaarde Pater, dat het lijden van onze vereerde Kardinaal van grote waarde is, een echt Calvarië. Het is een gemakkelijke zieke om op te passen, omdat hij zich nooit beklaagt en alles aanneemt wat men hem geeft en wat

men voor hem doet. Eén keer slechts, ongeveer twee weken geleden, zei hij : « als je wist, hoeveel ik lijd ! » en daar bleef het bij.

Voor de Salesianen heeft hij steeds voorliefde getoond. Alle huizen te Rome heeft hij meermaals bezocht. Hij bezocht en zegende ook de « nieuwe wijk Salario », waar het Algemeen Kapittel zal worden gehouden, en liet zich alles nauwkeurig uitleggen, heel de nieuwbouw. Die zegen is nu nog van kracht.

Met gevoelens van oprechte waardering,

Mons. Vincenzo Barale, secr.

IV. - SPREEKBEURTEN VAN DE ALGEMEEN OVERSTE

1. *Na zijn keuze* - 27 april 1965 - Van achter de voorzitterstafel.

Zojuist hoorde ik iemand zeggen : « Niet bang zijn ! » Daar is anders alle reden toe, om bang te zijn bedoel ik. Ik weet niet of u zich wel alle gevoelens kunt voorstellen die op dit moment mijn ziel, mijn geweten, heel mijn wezen teneerdrukken. Ik zeg u ronduit dat ik nog nooit van mijn leven zo goed heb gevoeld hoe beperkt mij capaciteiten zijn. Moest ik al mijn beperkingen opsommen, dan zou ik echter meer dan mijzelf de hele vergadering in verlegenheid brengen.

Maar ik heb het gevoel, beste medebroeders, beste Don Ziggiotti — u blijft een vader voor me — dat er bij al die beperkingen één ontbreekt : een beperking aan mijn gehoorzaamheid, aan mijn toegewijde dienst voor de Heer en de Congregatie. En daarom juist meen ik te moeten gehoorzamen aan de wil van de goede God die zich vandaag heeft geopenbaard door middel van deze vergadering die de hele congregatie vertegenwoordigt *(applaus)*. Mag ik tenslotte nog even verwijzen naar het duidelijk besef dat ik aangaande mijn nietigheid koester, vooral wanneer ik mezelf vergelijk met mijn voorgangers als Algemeen Overste... (Hier zingt Don Ricceri de lof van het vaderlijk optreden van Don Ziggiotti, en hij vraagt hem de zegen voor zichzelf en alle aanwezigen. In zijn antwoord zegt Don Ziggiotti o.m. : « Ik heb gebeden dat alles gaan zou zoals het gegaan is. Na een eerste terreinverkenning zijn alle stemmen samengebundeld op één man, als een teken van de gemeenschappelijke goede wil om mee te werken. Zo is de continuïteit verzekerd en de congregatie zal er wel bij varen. »)

2. *Vermaning tot de kapittelleden* - 7 mei 1965 - Weldra bleek er op het Algemeen Kapittel groot verschil van meningen te bestaan. Om te komen tot een gezamenlijke gedragslijn, zegt de Algemeen Overste het volgende :

Beste Medebroeders,

We moeten allemaal ertoe bijdragen hier een klimaat te scheppen van liefde, van doorleefde liefde, van praktische liefde. Of wat op hetzelfde neerkomt : van familiegeest. Dit is immers niets anders

dan de vertaling in kleine letters van de bovennatuurlijke liefde van Christus, van Sint Paulus.

En als we deze vertaling van de liefde willen uitwerken, sta mij dan toe mijn gedachten volledig uiteen te zetten.

Ik sprak over « eenheid in liefde ». Deze eenheid veronderstelt begrip. Dit is een woord dat door het gebruik versleten is, maar het heeft een concrete en diepe betekenis ; en vaak wordt een grote crisis veroorzaakt door gebrek aan begrip.

Begrip, begrip : dat wil zeggen « begrijpen » ; mijn medebroeder begrijpen ; de ideeën van mijn « tegenstander » begrijpen ; degene begrijpen die er anders over denkt dan ik en die toch altijd mijn broer blijft in Don Bosco.

Denken we ons eens in, beste medebroeders, beste Kapittelleden : hier in deze zaal is de bloem van de congregatie aanwezig ; ieder van u heeft grote waarde in het oog van de Oversten, in het oog van de Congregatie. Er zijn hier provinciaals, afgezanten van de medebroeders, directeurs van de vormingshuizen, novicenmeesters.

Bent u het niet waard begrepen te worden ? Elkaar dus begrijpen en begrepen worden.

Begrijpen dat degene die naast mij zit de Congregatie liefheeft, zoals ik voel dat ook ik haar liefheb.

Er echter tevens begrip voor hebben dat deze liefde verschillende wegen kan zien en in feite ook ziet om te komen tot wat men, in die liefde, als het welzijn van de Congregatie beschouwt. Maar daarom is men nog geen slecht salesiaan (natuurlijk wat betreft de besprekingen hier in het Kapittel, ik spreek hier niet over leiding geven en gehoorzamen ; dan is het natuurlijk heel iets anders).

Er dus begrip voor hebben dat mijn buurman, wanneer hij met mij van mening verschilt, daarom nog niet per se een gebrek aan liefde toont tegenover de Congregatie, of, hetgeen nog erger is, daarmee mij persoonlijk zou willen beledigen.

Inzien dat de nieuwe generaties (en « nieuw » wil zeggen ook mensen van 40-50 jaar) noodzakelijkerwijze (en dikwijls gelukkigerwijze) andere ideeën hebben, andere problemen, andere oplossingen en andere gevoelens dan ik, dan de oudere generatie, met hun meer bezonnen en meer volwassen mentaliteit.

En daarom moeten wij, nog steeds door dit begrip, ons overtuigen van een ander feit : dat er namelijk in de huizen, in de communiteiten psychologische situaties voorkomen, gevoelens van onbehagen, die men niet mag negeren. Ze vormen de onvermijdelijke neerslag van wat er leeft in deze tijd en van wat er geleden wordt in de samenleving en in de Kerk.

En tegelijkertijd ons ervan overtuigen dat onze wereld, de salesiaanse wereld, onmetelijk is, uitgestrekt en ingewikkeld. Het feit dat ik bepaalde problemen niet ken, geeft me niet het recht om het

bestaan te loochenen van problemen waaronder anderen gebukt gaan, waaraan zij het hoofd moeten bieden en die zij zoeken op te lossen.

Ons er verder van overtuigen (ik zei dat reeds in de goede nacht enkele dagen geleden), dat niemand van ons het monopolie bezit van de waarheid en van de oplossing der problemen. De waarheid is als een mozaïek, dat ontstaat uit vele steentjes, bijeengebracht door de ijverige samenwerking van vele kunstenaars.

Bovendien : erkennen dat niemand het monopolie heeft van de waarheid, dat is echte nederigheid, ware intelligentie.

We moeten ons dus allemaal bereidwillig inspannen, welbewust, verstandig en vol liefde, om te komen tot een soort osmose : de jeugd in de Congregatie — en ik spreek hier niet over onze jongens, maar over de nieuwe generaties van medebroeders die ook hier al tegenwoordig kunnen zijn — de jeugd in de Congregatie is het vitale en voortstuwende element ; ze kan een fijngevoelige antenne zijn van de situatie waarin we leven, en ze is van grote waarde daarom alleen al omdat ze ons de werkelijkheid doet kennen, waaraan wij het hoofd moeten bieden, die wij moeten verhelpen. Bovendien zijn deze jongeren, laten we dat niet vergeten, onze leiders van morgen.

Van de andere kant zorgt de ervaring van degenen die al jaren en jaren geleefd, gewerkt en geofferd hebben in de Congregatie — een ervaring die haar wortels en haar kracht heeft in de traditie — voor het nodige licht en het nodige evenwicht bij de jongeren. Die ervaring functioneert als een teugel, als een voorzichtige rem, maar ze mag nooit veranderen in een steeds afgesloten grendel op de deur.

Deze evenwichtige en vruchtbare osmose is juist de praktische vertaling van onderling begrip : laten de jongeren zich verankeren in de ervarenen, en laat de ervarenen geen angst koesteren voor een zekere vooruitgang, welke vereist wordt door de werkelijkheid. De jongeren voelen de realiteit veel beter en eerder aan dan wij. We moeten steeds begrip hebben voor elkaar om samen te werken en om op te bouwen « in liefde ».

We moeten vanavond eens en voor goed deze gespannen situatie opheffen, welke door de liefde is ontstaan, ja, want deze spanning is het gevolg van de liefde tot Don Bosco, ook al is ze uitgelopen op tegenovergestelde standpunten.

We moeten het trefpunt vinden in de openheid, in de liefde, in de samenwerking.

Laten we elkaar liefhebben ook bij verschil van mening.

Ik ben aan het einde. In het klimaat van liefde zal het werk ons lichter vallen, gemakkelijker worden, constructiever, opgewekter.

U weet, dat arbeid zonder vreugde werkelijk zwaar valt ; de vreugde is de zon van ons werk. Laten we deze geest van openheid

en van wederzijds vertrouwen in ons voeden, om de vreugde te bezitten welke ontspringt aan de liefde in dit werk van zo'n grote verantwoordelijkheid ; en we zullen in staat zijn — en ik onderstreep dit — we zullen in staat zijn het verlies van tijd en moeite, waar we, helaas, in de afgelopen dagen zo goed voor gezorgd hebben, goeddeels te herstellen en in te halen.

De Congregatie kijkt naar ons, beste medebroeders ; wij moeten dit voorbeeld geven : eenheid in de vrijheid van de liefde, hetgeen wil zeggen respect, ook hier bij de interventies, voor degene die met mij van mening verschilt.

De eigen zienswijze moet duidelijk naar voren gebracht worden, maar altijd met respect, altijd met werkdadige liefde. Het is op deze wijze dat volwassenen, echte volwassenen, de problemen weten te behandelen en het bezit van de waarheid weten te verwerven, van de waarheid die goedheid is : God is Goedheid en Waarheid tegelijk.

Laten we de handen uit de mouwen steken in dit klimaat.

Aan het werk ! Aan het werk !

Laten we gerust discussiëren, maar ik herhaal met respect, met openheid ; en ik zou haast zeggen ook met een leuke zet ; dat kan af en toe geen kwaad !

Laten we discussiëren, niet om ons te verliezen in twistredenen of spitsvondigheden, maar om het beste te zoeken.

Ik heb het al een keer gezegd : « non multa, sed multum ! ». Uit een goed gevoerde discussie zal de waarheid naar voren komen, het beste. Niet « mijn » waarheid, maar « de waarheid ». Sint Augustinus zegt ons dat er een fundamenteel onderscheid bestaat tussen degene die met geweld « zijn » waarheid verdedigt en degene die vecht voor de « Waarheid ».

We houden allemaal van Don Bosco. Laten we dus elkaar liefhebben in Don Bosco ; en vragen we aan Onze Lieve Vrouw (we zijn in de Meimaand, Zij is de « Mater Ecclesiae », Mater huius Ecclesiae, van deze « ecclesia », onze vergadering) dat Zij ons daartoe moge leiden. Zij heeft Don Bosco geleid in moeilijke momenten ; Zij moet ons leiden, onze Gids zijn in dit Kapittel ; Zij, de Moeder van de Liefde, moet ons Haar liefde schenken, de goddelijke liefde ; Zij, de Moeder van de Wijsheid, moge ons verlichten.

Met Onze Lieve Vrouw en met Don Bosco kunnen we met een gerust hart herhalen wat we lezen over de Joden in de woestijn : « ibant cantates ».

Werkelijk een groots schouwspel. Zó moeten we onze niet gemakkelijke weg gaan : « cantando », al zingende, en wel het lied van de liefde, het lied van de eenheid in de liefde van Christus.

Een lied dat opbouwt.

3. *Structuren.* - 26 mei 1965 - Op verzoek van een kapittellid tracht Don Ricceri een duidelijker beeld te geven van het structuurprobleem en van de voorgestelde veranderingen.

Volgens mij moeten we zoeken naar oplossingen waar iedereen het mee eens kan zijn, ook al kost dat enige moeite. Ik heb het werk van de subcommissie niet in detail kunnen volgen, wel globaal. De commissie heeft grote vrijheid van handelen gekregen. Ze heeft het oorspronkelijk plan zelfs veranderd, op grond van verzoeken en rapporten uit de lagere regionen. Het gaat er dus niet om dat de verlangens van de oversten aan een onderzoek worden onderworpen. Het gaat om een stuk dat de commissie naar beste weten heeft opgesteld, rekening houdend met onze eigen tijd.

Zullen we het dus over een paar dingen eens worden ? Ten eerste : de nieuwe structuur wordt niet volmaakt geboren en kan niet tegemoetkomen aan alle mogelijke eisen. Verder : we willen het aantal hoofdraadsleden opvoeren, maar zonder overdrijven. Maat houden in alles, vooral in dergelijke zaken van het grootste belang. Ten derde : we willen een brug leggen tussen het centrum en de buitenkant van de congregatie, zoals ons is gevraagd. De medebroeders wensen beter te worden begrepen, ze vragen meer inzicht in hun problemen. Er moet tot dit doel een aantal raadsleden worden vrijgemaakt.

Wat moeten deze raadsleden nu doen, wanneer ze eenmaal in het centrum terug zijn ? Aan het materiaal dat ze verzamelen in talloze contacten met hun verschillende provincies, hebben ze de handen vol om in het centrum doeltreffend te werken voor de gebieden die ze hebben bezocht. Zij moeten de eenheid bewaren, een gestructureerde eenheid tussen het centrum en hun groep provincies. Het zijn geen hyper-provinciaals ; ze moeten de provinciaals niet voor de voeten lopen, maar helpen, coördineren, voorlichten. De verschillende provincies moeten niet worden genivelleerd. Deze oversten moeten de situaties doorzien, oog hebben voor de gemeenschappelijke ervaringen en er gebruik van maken voor andere delen van de salesiaanse wereld.

De functie van de verschillende bureaus kan hier natuurlijk niet precies worden geregeld. Er zullen vraagtekens overblijven, men zal de zaken moeten uitzoeken. We moeten niet menen dat we nu alles al kunnen weten. Laat maar een marge open voor nadere experimenten in de toekomst.

4. *Provinciale raad.* - 28 mei 1965 - Samenvatting van de verschillende gezichtspunten.

Bij adviezen van de provinciale raad moet men onderscheid maken tussen de juridische en de menselijke waarde. Onder laatst-

genoemd opzicht vertegenwoordigt het advies de mening van bevoegde medebroeders die de provinciaal terzijde staan om de verschillende kanten van een zaak te belichten. De provinciaal heeft er het grootste belang bij die kanten allemaal te bekijken, een vrije meningsuiting te bevorderen en niet te komen aandragen met pasklare oplossingen of « faits accomplis ».

We moeten ons eraan wennen te debatteren, de verschillende meningen te kunnen aanhoren. Slaat men de mening van ervaren mensen in de wind, geeft men niet de nodige aandacht en waarde aan de Raad, dan doet men tekort aan het besef van medeverantwoordelijkheid, tot nadeel van de eigenlijke belangen van de provincie.

5. *Herindeling van de huizen.* - 31 mei - Vóór de eindstemming over dit onderwerp.

Ik ga uit van de rapporten die de provinciaals ons soms sturen over zieke of oververmoeide medebroeders enz. Er zijn vormingshuizen met slechts enkele gezonde krachten ; jeugdwerken met een overmatig aantal leerlingen en een overbelasting aan lesuren. Het gaat er dus om dat we reëel blijven, vaderlijk en rechtvaardig. Zonder verpozing of rust valt er niet te leven.

Bij alle kapittelleden leeft klaarblijkelijk dit probleem ; ik voor mij ben vooral bezorgd over de situatie in Zuid-Amerika. Maar problemen zijn nooit eenvormig ; men heeft de subproblemen die ermee samenhangen. Op dit moment moeten we denken aan de salesiaan als mens, als religieus, priester, opvoeder. Als we dat vergeten, lopen we het risico dat we de Congregatie binnen de vijftig jaar kapotmaken. Werken heeft juist zoveel waarde als het geestelijke draagwijdte heeft. Bereikt men er altijd de mensen mee ? En in hoeverre ?

We staan voor een tweevoudige opgave : de medebroeders over de hele linie de nodige scholing verschaffen, en ingaan op uiterst dringende aanvragen. Kan men een trefpunt vinden voor die ver uiteenlopende tendenzen ? In elk geval moeten we het proberen. Er is sprake van een rustpoze houden, maar dat betekent niet in elkaar zakken. We kunnen goed en veel werk doen, ook zonder verdere expansie.

De herindeling is noodzakelijk. Sommige huizen lijken veel op bomen met dorre takken die geestelijk weinig renderen. Een herindeling is misschien de manier om tegemoet te komen aan Latijns Amerika. Daar moet na het kapittel op worden gestudeerd.

Ook de vorming van het niet-salesiaans lekepersoneel moet worden verzorgd. Die mensen moeten een kans krijgen om in allerlei zaken de plaats in te nemen van de priester-opvoeder.

Er is een beroep gedaan op de Hoofdraad, alsof die de uitsluitende verantwoordelijkheid voor de huizen zou dragen. Maar dit

is juist een kwestie van medeverantwoordelijkheid van de kant van de provinciaals.

Men heeft gewezen op de actie van de communisten. Ga hun strategie maar eens na, kijk goed hoe zij hun kaders opleiden. En neem er eventueel een voorbeeld aan.

6. *Juvenaten .- 10 mei 1965* - Samenvatting van een zeer langdurig debat.

Het juvenaat legt contacten met het gezin ; we moeten niet twee gesloten, afzonderlijke werelden in het leven roepen. Er is een ontwikkeling gaande op dat punt en daarvoor kunnen we onze ogen niet dichtdoen. Plaatselijk zijn de ingewikkelde problemen nog zeer verschillend ; we kunnen geen algemeen geldende maatstaven aanleggen. In het centrum moet de Congregatie eenheid vertonen, maar ze moet zich weten aan te passen aan de uiteenlopende omstandigheden in de landen waar ze moet werken. Praktische oplossingen terzake dient men dus over te laten aan de verschillende groepen provincies.

7. *Coadjuteurs.* - 26 mei 1965 - In antwoord op een vraag aangaande de structuur zegt de algemeen overste o.m. :

Het probleem van de technische scholen moet men gescheiden houden van het probleem van de mensen, de coadjuteurs. De commissie moet nog maar eens proberen een oplossing te vinden voor de psychologische moeilijkheden waarin zij zich bevinden. De coadjuteurs moeten het gevoel krijgen dat ze voluit mede-opvoeders zijn, naast de clerici, naast de priesters.

2 juni 1965 - Na de stemming over het hoofdstuk Coadjuteurs.

De coadjuteur is helemaal een uitvinding van Don Bosco. We moeten er geen louter technische leraar van maken. De einder wordt steeds ruimer en de coadjuteur krijgt steeds meer mogelijkheden : een apostolische zending. De naam « coadjuteur-catechist » is gevallen. Onze coadjuteurs moeten allemaal godsdienstleraars worden; minstens op zondag moeten ze zich losmaken van de machines, en apostel zijn. En laat ze ook maar de plaats innemen van personeel van buiten, in verantwoordelijke taken, op administratieve sleutelposten, als secretarissen enz.

Nu het magisterium. Onze vakschoolprefect Don Giovannini weet er alles van. Op de provinciaalsconferenties moet men tot praktische plannen komen, zonder projecten op te zetten die nog niet te verwezenlijken zijn. Jarenlang heeft de Centrale Provincie honderden coadjuteurs uitgezonden, in en buiten Europa. Dat kan

nu niet meer : iedere provincie moet voor zichzelf zorgen. Al is er dan gevraagd om een « gesloten tijd » voor het openen van nieuwe huizen, vormingshuizen blijven nodig. Dit grondprobleem moeten we concreet, geleidelijk en stelselmatig aanpakken. Improviseren gaat niet meer.

Vanmorgen hebben we een document aangenomen dat wel historisch mag heten, maar wat zou dat, als we niet allemaal onze mentaliteit aanpassen, en de coadjuteurs inderdaad altijd behandelen als allerdierbaarste medebroeders en medehelpers ?

Tenslotte moet iedereen op zoek naar coadjuteursroepingen en naar een betere vorming daarvan, met nieuwe maatstaven en methoden als dat moet.

3 juni 1965 - Om de hele zaak rond te maken, een mooi bericht: men heeft de zaak van zaligverklaring aanhangig gemaakt van de Dienaar Gods Coadjuteur Simon Srugi, van de provincie van het Midden-Oosten (11 mei 1964).

Het is een mooi bericht en ook veelzeggend. Onder de kenmerken van de coadjuteur dient men ook de heiligheid in te lassen. Ik hoop dat men niet alleen onze medebroeders, maar ook de jongens in kennis brengt met deze gestalte van coadjuteur : zo hemels, zo evangelisch en zo œcumenisch.

8. *Meditatie.* - 10 mei 1965 - Na de stemming over afzonderlijke meditatieboeken voor iedere medebroeder.

Dit betekent een keerpunt in onze gewoonten. Het is overigens geen geneesmiddel tegen alle kwalen. De directeur zal nog steviger leiding moeten geven aan het geestelijk leven om misbruiken en anarchie tegen te gaan. De nieuwe methode moet geleidelijk worden ingevoerd, desnoods met enige wijzigingen. Voor de meditatie dient men een passend milieu en een geschikt ogenblik van de dag te vinden.

9. *Driemaandelijkse bezinningsdag.* - 11 mei - Vóór de stemming over art. 10.

Vanuit heel de Congregatie weerklinkt de kreet : « Geef ons spiritualiteit ! Zorg voor ons geestelijk, religieus en priesterlijk leven ! Put ons niet uit in allerlei werkzaamheden ! » Dat is een troostvol en positief fenomeen. We moeten dus niet onder de indruk komen van de bezwaren. Als we er niet in voorzien, als we deze aanroepingen niet verhoren, geven we voedsel aan onze eigen langzame geestelijke zelfmoord. Voor Kerk en Congregatie is het vandaag de dag belangrijker dan ooit dat haar apostelen een eigen innerlijk leven bezitten.

10. *Retraite.* - 11 mei 1965 - Na een uitputtende verhandeling.

Er is een troostvol gegeven uit de debatten te voorschijn getreden, genoeg om voet te geven aan een gezond optimisme. Maar men moet op de kleintjes letten : de datum goed kiezen ; retraites laten houden in een ander milieu dan het alledaagse ; geleidelijk aparte huizen daarvoor openen, laten preken door mannen van God die zelf het voorbeeld geven ; retraites houden per categorieën, gezien de uiteenlopende behoeften en problemen. De provinciaal moet de retraite voorzitten als een vader en niet alleen als overste. Een mooi voorbeeld hebben de medebroeders in Spanje gegeven door absoluut stilzwijgen te bewaren gedurende de retraites. Dit verdient navolging in de andere provincies.

11. *Geestelijke leiding.* - 1 juni 1965 - Tot besluit van het debat.

Geestelijke leiding : op dit punt moeten we reëel durven zijn, al is de crisis nog zo groot en nog zo wijd verbreid en heus niet alleen in de Congregatie. We moeten terug naar de echte salesiaanse directeur, maar we moeten hem betere kansen geven door de huizen, en dus de leidinggevende taken te verkleinen. Een directeur moet vooral innerlijk gevormd zijn ; anders kan men hem beter niet benoemen : een man Gods, priester en vader, in staat om de medebroeders geestelijke leiding te geven.

De provinciaals moeten er alles voor over hebben om hun directeurs te vullen met wetenschap en godsvrucht, via bijeenkomsten, bezinningsdagen, retraites. Verder moet de directeur worden vrijgesteld van alle taken die een ander ook aankan, zij het dan onder zijn leiding.

Biechtvaders : ze staan op het allereerste plan, al lijkt het niet zo. Ook een biechtvader moet een man van God zijn, wijs, voorzichtig, geleerd, bedaagd, al hoeft hij niet bejaard te zijn of, nog erger, met één been in het graf te staan. Ze moeten zorgen bij te blijven door veel te lezen en bijeenkomsten te bezoeken.

12. *Voorlezen aan tafel.* - 27 mei 1965 - Het thema was 's morgens behandeld.

Voor kleine communiteiten, is er gezegd, wordt het moeilijk om aan tafel voor te lezen. Ook dit spreekt niet ten gunste van het bestaan van dergelijke miniatuurhuizen, missiegebieden daargelaten. Pius XI heeft veel kleine kloosters laten sluiten. De provinciaals moeten ervoor zorgen dat het euvel bij ons niet voorkomt. Maar daar gaat het hier niet over : wij moeten aan gewone, regelmatige huizen denken.

Voorlezen aan tafel is meer dan louter een monnikengewoonte

waardoor onze gezinssfeer in gevaar kan komen. Het is een verrijkend en bezadigend element, een goed middel tegen mateloos geklets en overdreven woordkeuze : het brengt een deftige toon aan in het milieu. Natuurlijk moet de lectuur goed worden gekozen ; anders wordt er maar met tegenzin geluisterd. Praten van « vermoeidheid » is een smoesje. Van praten en schreeuwen wordt men nog veel meer vermoeid. En vergeet de moderne techniek vooral niet. Men kan gerust van tevoren de lectuur op een bandrecorder opnemen. Soms bezwijkt men voor de aandrang van een paar rebelse medebroeders, tot nadeel van de hele communiteit. Een communiteit waar men de rijke bronnen van informatie verwaarloost die de Congregatie biedt, raakt geïsoleerd, gescheiden van het geheel en dat komt voor verantwoording van de directeur. Het voorlezen is een goed middel om de band te bewaren. Het voorlezen aan tafel moet dus in ere worden gehouden met de nodige kracht en het nodige inzicht : dat zijn de eigenschappen van iemand die een beleid kan *voeren* en niet zich een beleid *laat opleggen.*

Een en ander geldt ook voor de jongens, met gebruikmaking van moderne technieken. Men laadt een zware verantwoordelijkheid op zich als men de jongens een hele etenstijd door laat praten, met niet altijd pedagogisch verantwoorde vermenging of indeling van allerlei soorten jongens. We moeten de jongens belangstelling bijbrengen voor het voorlezen. Dat is een middel om ze te verrijken en op te voeden. Ditzelfde geldt voor het voorlezen op de slaapzaal. Het zijn tradities die we niet kunnen laten vallen zonder ons systeem te schaden.

13. *Het roken.* - 27 mei 1965 - Bij dezelfde gelegenheid als de vorige spreekbeurt.

Allemaal kennen we de discussie over roken en longkanker. Afgezien van de wetenschappelijke kant van de zaak, zou het roken in onze Congregatie een echte kanker zijn. Ik geef u nog eens de motieven om er onszelf aan te sterken. Dat wij niet roken, is een vitaal en wezenlijk punt, een erezaak, een typerend aspect van onze versterving. Ook hierom houden de mensen ons in ere. En er zijn tegenwoordig algemene oversten, bisschoppen en kardinalen die dit offer durven vragen aan hun priesters.

Gandhi zei : « Ik heb het begrepen : om een leider te kunnen zijn, moet ik een onthecht mens worden. » Dat geldt ook voor ons. Deze versterving moet een kenmerk zijn van de salesiaan in de ogen van de jongens en van het volk. Ze zién ons, en ze zien ons als mensen die zich iets kunnen ontzeggen, zich kunnen onthechten.

14. *Vorming van de jongens.* - 13 mei 1965 - Na de eerste discussiedag terzake.

Nu zitten we midden in de opvoedingsproblemen. De grotere openheid die zich in allerlei vormen openbaart, eist alle aandacht voor een onbetwistbaar grondbeginsel : « Opvoeden, opbouwen doet men niet op basis van lafheid en laat-maar-lopen ».

We moeten nog eens de verantwoordelijkheid onderstrepen van de directeur die vooral voor de vorming van de jongens moet zorgen. Men dient begrip te tonen voor de bezorgdheid en de angst van veel medebroeders bij het horen van vage, erg algemene kreten die voet kunnen geven aan willekeur en onsalesiaanse methoden.

De nadruk dient gelegd op de assistentie. Assisterend laat een overste zijn gezag niet voelen en maakt zich nog veel minder gehaat. Hij wordt integendeel een vriend, een broer die steunt en begrijpt. Dat is niet hetzelfde als het salesiaans systeem van Don Bosco eraangeven.

15. *Onderwijs.* - 13 mei 1965 - Verhouding tussen onderwijs en opvoeding.

Don Bosco spreekt meer over opvoeding dan over onderwijs. Dit is ons doel : onze eigen volmaaktheid bereiken door onze jeugdige naasten op te voeden.

Nu moeten we eens zien hoe we kunnen opvoeden door ons onderwijs ; nagaan of de Congregatie in alle landen echt wel beantwoordt aan haar opvoedkundige zending.

De echte behoeften van de jongeren in hun verschillende milieus moeten degelijk worden bestudeerd, om het beschikbare personeel evenwichtig, tijdig en verstandig te kunnen verdelen. Daarom moet er een beleidslijn zijn. Dat woord moet deel gaan uitmaken van onze overtuiging en van ons woordenboek. Een beleidslijn verkrijgt men door tijdig een diepgaande studie te maken van huidige problemen en behoeften, teneinde onze huizen te kunnen aanpassen. Hier ligt de reden waarom de provinciale raad en de raad van het huis zo belangrijk zijn.

Het gaat niet om het opzetten van een reeks àndere huizen, maar om een juiste herindeling naar behoefte, een nieuwe evenwichtsverdeling in de geest van de Sociëteit, zoals Paulus VI suggereert, om niet op de bonnefooi te hoeven te werken. Er is vroeger wel eens overdreven in de onderwijssector. Er was nooit personeel te krijgen voor oratoria, parochies, voor medewerkers en oud-leerlingen omdat de scholen alle andere activiteiten verdrongen.

Lager onderwijs kan inderdaad wel eens nodig zijn, maar daarvoor moeten we gebruik weten te maken van goede lekekrachten, te

beginnen bij onze medewerkers. Zelf moeten we onze rol van priesters blijven vervullen.

16. *Technisch onderwijs.* - 26 mei 1965 - I.v.m. een discussie over de structuren.

Het technisch onderwijs is veel meer geworden dan de oude ambachtsschool ; de Congregatie wenst het op één lijn te zien gesteld met de humaniora... In vorige Algemene Kapittels hebben we er genoeg stukken over gekregen. De vraag is : zijn die stukken ook in praktijk gebracht ? Richtlijnen alleen zijn niet voldoende ; we moeten nagaan of ze ook tijdig en organisch zijn uitgevoerd.

17. *Externaten en halfopen internaten.* - 14 mei 1965 - Bij het begin van de zitting.

De tweede vorm, het halfopen internaat, is voor ons de meest aangewezen weg. Daar kunnen we de jongens vormen door een voortdurende begeleiding buiten de schooluren. Het externaat daarentegen, vooral wanneer het meerdere toerbeurten van verschillende leerlingen omvat, zonder persoonlijk contact met de jongens, is tijdverlies en kan gemakkelijk uitlopen op schijnbedrijvigheid. Priesters die werkzaam zijn in een externaat, moeten hun werk als leraar aanvullen met ander vormen van jeugdzielzorg, volgens de wensen van Kerk en Congregatie. Anders wordt de vrije tijd alleen maar een gelegenheid tot verstrooiing, ledigheid en ontsnappingswerkzaamheden.

Het is vaak onze eigen schuld dat onze traditionele activiteiten verouderen. Geef ze weer dat vitale voorkomen dat vereist wordt door de tijd van nu.

18. *Kosthuizen of pensions.* - 14 mei 1965 - Welomlijnde normen voor dit nieuw soort werk ; normen waaraan iedereen zich te houden heeft in een geest van tucht.

Niet menen dat men hier nu meteen mee moet beginnen. Kalmaan ! Openstaan voor een nieuwe vorm van apostolaat betekent nog niet : zich er hals over kop instorten. Er moet eerst studie van worden gemaakt. Er zijn enkele voorwaarden, om te voorkomen dat dit werk een mislukking wordt : beginnen met een beperkt aantal jongens ; allemaal van ongeveer dezelfde soort en dezelfde leeftijd, niet jong meer en liefst volwassen ; bevoegd personeel, met de nodige menselijke, priesterlijke en salesiaanse hoedanigheden ; geen economische motieven als hoofdfactor voor het openen van een dergelijk werk ; een gezond begrip voor de leeftijd en de bijzondere omstandigheden van de pensionairs.

19. *Parochies.* - 16 mei 1965 - Vóór de stemming over het zwaar omstreden artikel 10 van de Regels voor de parochies, een samenvatting van de standpunten.

We verhelen ons niet dat dit artikel verdere rijping behoeft ; de discussie is van groot nut geweest. Maar we moeten niet vergeten wat Paulus VI zei, in een beslissend document voor religieuze oversten : « De Kerk prefereert gespecialiseerde congregaties en heeft niet veel op met religieuze instellingen die zich aan de meest uiteenlopende activiteiten wijden. » Van ons wenst de Kerk, als specialisatie, de jeugdopvoeding. De abt van Solesmes heeft gezegd : « Men zou ook graag parochies willen toevertrouwen aan ons benedictijnen, maar dat zou voor de orde tenslotte de dood betekenen. » En dat is waar. « Er zijn vele woningen » (*bedoeld wordt :* taken. *vert.*), maar die moeten tactisch worden verdeeld, zoals in het leger. Men moet eenieder zijn eigen rol laten spelen. De Kerk heeft de rangorde van de salesiaanse werkzaamheden goedgekeurd. Vaak houdt men met die rangorde geen rekening. Men moet er wel degelijk aan denken en een gevoel voor verhoudingen bewaren.

Evenals geheel de Kerk verkeert ook de parochie tegenwoordig in een missietoestand (*wschl. wordt bedoeld :* crisistoestand. *vert.*). In de grote steden verliest de parochie haar territoriale karakter : velen keren haar de rug toe. Dat probleem vormt een ware bekommernis voor de bisschoppenconferenties en het is ook aan de orde geweest in de bijeenkomsten van algemene oversten. Hoe kan men de mensen nog bereiken ? Men is na hartstochtelijke studie tot de conclusie gekomen : er moeten ook categoriële parochies worden gevormd. Dat concludeert men uit een hele serie gegevens.

U ziet : de zaak ligt niet eenvoudig. We moeten de werkelijkheid onder ogen zien. Zeker, de bisschoppen hebben er alle belang bij ons om hulp te vragen ; maar dat wil niet zeggen dat de salesianen overal en altijd aanwezig moeten zijn, voor iedere mogelijke behoefte. Als we die weg betreden, dan is de Congregatie binnen de vijftig jaar volkomen van karakter veranderd.

Inderdaad : we hebben veel parochies aangenomen. Maar laten we luisteren naar de mening van veel provinciaals, bijv. uit de Verenigde Staten. Jarenlang is de Congregatie daar vastgegroeid, tot stilstand gekomen dank zij allerlei uitsluitend parochiële activiteiten. Toch waren dat vormen van apostolaat die door de tijdsomstandigheden gewettigd leken. Hetzelfde geldt voor Polen en Joegoslavië ; maar dat zijn noodgevallen, die geen regel moeten worden voor de hele Congregatie.

Maar is de vorming van a.s. priesters bij ons tot nog toe wel voldoende gericht geweest op de eisen van een parochieel apostolaat ? Misschien hebben we teveel hooi op de vork genomen. We hebben parochies die niet worden bediend zoals het moest. We moeten het

erkennen : niet altijd zijn we voldoende voorbereid geweest op deze taak. We hebben al te vlot, al te vermetel parochiewerk op ons genomen. We moeten een rangorde in acht nemen bij het aanvaarden van nieuwe werken. De provinciaals zitten altijd vast wanneer ze moeten voorzien in gespecialiseerd personeel, vooral op leidinggevende posten. De huizen zijn vermenigvuldigd, maar het personeel naar verhouding niet, noch in aantal noch in hoedanigheden.

Kunnen we dan maar doorgaan onder het motto : « Verder, verder » ? We dienen ons geweten te onderzoeken. Wat wij nodig hebben, is een beheerste zielenijver, overigens zonder kortzichtigheid en zonder al te veel menselijke berekeningen. Bij het hoofdstuk over de structuur komen we hier nog wel eens ferm op terug. Jawel, er zijn 22.000 salesianen, maar zijn ze ook allemaal efficiënt ? Geen triomfalisme alstublieft. Om ons een oordeel te vormen, moeten we rekening houden met al deze factoren. Naar mijn mening dient dit artikel goed te worden bestudeerd. We moeten zorgen niet geënterd te worden. In de Congregatie hebben we ook slecht gevormde medebroeders, die in deze nieuwe vormen van apostolaat de kans krijgen om hun eigenlijke roeping te ontlopen. We moeten halt weten te houden en de ontwikkeling van ons werk in de hand houden. Anders riskeren we de salesianen onderweg kwijt te raken en met de salesianen de hele congregatie.

Ik hoop dat ik met deze opmerkingen geen negatieve indruk achterlaat. Het was alleen de bedoeling iedereen te attenderen op zijn enorme verantwoordelijkheid, om na te gaan, te schiften, welke de echte problemen van ons leven zijn.

17 mei 1965 - Parochies steeds verbinden met een ander salesiaans werk

Wij worden eigenlijk gevormd tot communiteitsmensen, d.w.z. wij moeten samenleven. We moeten geen parochies hebben waar twee of drie salesianen op zichzelf staan. Men kan wel zeggen : « Via de parochie bereiken we de jeugd ». Alles goed en wel, maar ons werk voor de jeugd moet er dan ook volstrekt vooropstaan ; anders kan men met evenveel personeel beter een ander werk openen, een echt jeugdwerk.

20. *Oratoria.* - 18 mei 1965 - Na de discussie over de oratoria.

Het oratorium is en blijft voor ons een verantwoordelijkheid. Onze roeping voor de jeugd wordt des te urgenter naarmate deze jeugd in de maatschappij een « quatrième état » gaat worden. De hedendaagse jeugd is in staat een bepaalde wending te geven aan de hedendaagse geschiedenis, zoals de « troisième état » dat tijdens de Franse Revolutie heeft gedaan. Met louter onderwijs stelt de jeugd van vandaag zich niet meer tevreden. Ook kunnen we niet voorbijgaan aan de binnenlandse migratie en aan de groei van enorme bui-

tenwijken nabij de steden. Zoals altijd ligt daar ook thans nog onze verantwoordelijkheid en onze roeping.

Het oratorium is het juiste antwoord op dergelijke problemen : hoe kunnen we de jeugd bereiken, kerstenen, maar dan in onze stijl, in tucht en in gehoorzaamheid ? Naast ieder huis moet er een oratorium zijn, volgens de wens van Don Bosco en van de Regel. Daaruit blijkt al hoe belangrijk het oratorium voor de Congregatie is. Dat huis ernaast is een ware uitkomst voor het oratorium ; het zorgt voor het personeel en voor de middelen. Don Bosco kan zich geen huis indenken zonder een dergelijke long, maar dan moet het ook een levende, ademende long zijn ; niet stilgelegd. Hele dorpen en hele generaties zijn via het oratorium voor de Kerk gewonnen.

Vraag u nu af : « Zit er tussen de huizen van mijn provincie iets dat inderdaad de naam oratorium waard is ? Hoe kom ik aan een beleidslijn voor oratoriumwerk ? Vind ik het zonde om aan het hoofd van een oratorium een directeur te plaatsen met de nodige bevoegdheden en een ruime, gespecialiseerde cultuur ?

Een externaat is nog geen oratorium. Het is iets moois ; er wordt daar voor heel wat jongens gezorgd ; maar die vormen toch nog een zekere elite. We moeten ook de jongens bereiken die niet naar school gaan.

Bovendien moeten er model-oratoria worden gesticht, op nieuwe grondslagen volgens de nieuwste tijdseisen. Wat er in de voorstellen werd gevraagd was dit : kijken hoe men experimenten kan opzetten die beantwoorden aan de uiteenlopende behoeften. Iets in die geest kan en moet worden gedaan. Dat is dan tevens een uitlaat voor de ijver van de medebroeders die het scherpst de moderne problemen aanvoelen. Het oratorium alleen voor zondagen is niet meer bij de tijd.

21. *Apostolaat voor volwassenen.* - 20 mei 1965 - Over het idee om een wijziging aan te brengen in de Regel, art. 8, merkt de algemeen overste op :

We moeten de zaak vriendelijk en loyaal uiteenzetten. De besproken vormen van apostolaat moeten natuurlijk hun plaats vinden binnen onze activiteiten en binnen het kader van de religieuze tucht. Maar de reeds in kiem aanwezige vormen van apostolaat onder volwassenen dient men te bestuderen en uit te werken, omdat ze anders verloren gaan ; we moeten ze aanpassen aan de tijd. Niet iedere provincie zal alle vormen kunnen verwezenlijken zoals ze hier staan opgesomd. Maar bepaalde activiteiten mag men niet onderschatten of schrappen. Don Bosco, dat weet ik zeker, zou nooit toestaan dat men bijv. de goede pers verwaarloosde, of, met een modern woord, de communicatiemiddelen. Denk maar eens aan zijn heldhaftige inspanningen op dit gebied. Een religieus moet tegen-

woordig voorvoelen wat er in de maatschappij aan het gisten is.

Laten we als richtlijnen drie programmapunten nemen :

a) Het Algemeen Kapittel moet absoluut een duidelijke rangorde vaststellen tussen de verschillende activiteiten waartoe de Congregatie is geroepen.

b) We kunnen niet langer voorbijgaan aan de ouders van onze leerlingen. Het komt immers voor dat de enige band die ze nog met de Kerk hebben, bestaat in de aanwezigheid van hun kind in een salesiaans huis. Wat zouden communisten doen in een dergelijk geval ?

c) Leraars van buiten hebben we er wel duizenden. We kunnen er niet onder uit : we moeten die mensen organiseren om ze degelijk te vormen.

Dat zijn allemaal taken, geen nieuwigheden.

22. *Medewerkers.* - 17 mei 1965 - Het stuk over de Medewerkers is zonder nader debat bij acclamatie aangenomen. De algemeen overste verklaart dienaangaande :

Deze plebiscitaire goedkeuring is een nog heviger beroep op het geweten en de verantwoordelijkheid van iedereen. Nu de Kerk het lekenapostolaat zozeer benadrukt, moeten de salesianen onze derde tak degelijk, modern, dynamisch verzorgen. Zulks ook met het oog op de personeelsschaarste en de bijdrage die medewerkers en medewerksters aan ons apostolaat kunnen leveren. Wie uit gehoorzaamheid werkzaam is buiten het onderwijs, en zich aan het heil van de zielen wijdt, kan men nooit beschouwen als een halve salesiaan (applaus).

23. *Don Boscovrijwilligsters.* - 3 juni 1965 - Geen afwijking van de de traditie.

Dit is niet zozeer een expansie met nieuwe stichtingen, als wel een poging om specialistenhulp te krijgen voor ons apostolaat, met een nieuwe vorm van seculiere godwijding. De vrijwilligsters, heeft Don Ziggiotti al gezegd, kan men beschouwen als een avantgarde onder de salesiaanse medewerksters.

24. *Vrijwilligers.* - 4 juni 1965 - Kan men, naast de Don Boscovrijwilligsters, ook iets dergelijks in het leven roepen voor mannen, die zich dan zouden moeten binden of met een belofte of met seculiere geloften ? Hij concludeert :

Er zijn tegenwoordig veel leken die zich graag ter beschikking zouden willen stellen van de hiërarchie en van de Congregatie. Moeten we aan deze mogelijkheid voorbijgaan ? We zijn het er allemaal over eens dat het idee de moeite waard is. Laten we eens zien of er in de verschillende landen en de vormen van apostolaat iets in deze

geest kan ontstaan. En laat men dan de Hoofdraad op de hoogte houden, als men meent iets te hebben gevonden, in de praktijk.

25. *Communicatiemiddelen.* - 2 mei 1965 - Tot besluit van het debat.

Laten we reëel blijven .Kunnen we de jongens tegenwoordig nog net zo opvoeden als in de tijd dat we de huizen gesloten hielden voor de wereld ? Moeten we ze niet opvoeden voor alle situaties waarin medebroeders zich heden ten dage kunnen bevinden ? We lopen het gevaar twee vlakken te scheppen die elkaar nergens ontmoeten : het vlak waarin zich de opvoeder bevindt en het vlak van de opvoeding. We moeten trouwens allereerst bedacht zijn op de salesiaan zelf. Kunnen we het redden met alleen maar verbodsbepalingen ? Als we geen gewetens vormen, dreigen de verbodsbepalingen dode letter te worden.

We leven in een « dolce-vita »-klimaat ; de negativistische verlokkingen alom zijn dodelijker dan de ergste *smog*. Dit is een vormingsprobleem dat volledige eenstemmigheid vereist tussen directeur en medebroeder. We moeten nagaan of er geen lacunes voorkomen in de opvoeding zoals wij die geven. Vaak heb ik de indruk — en ik zeg het niet zonder een zekere schaamte — dat sommige medebroeders cultureel, artistiek onderontwikkeld zijn. Hebben wij dat niet in de hand gewerkt ?

Er zijn heel wat mensen in de wereld die geen enkele behoefte hebben aan de film ; verscheidenen hebben er alleen maar minachting voor. Wat dan te denken van een salesiaan die zonder film niet leven kan, die ernaar toegaat uit een onbedwingbare behoefte aan ontspanningsmogelijkheden ? Ook dit is een vormingsprobleem.

Hetzelfde geldt voor onze jongens. We kunnen het amusement niet tot de film beperkt houden. Er zijn andere vormen die niet-salesianen beter weten te benutten dan wij : muziek, zang, toerisme, toneel, voordracht.

We hebben alleen het negatieve aspect van het amusement bekeken. Er is ook een uitgebreide positieve kant aan de zaak die te maken heeft met opvoeding tot een echt menselijke en priesterlijke houding terzake. Er moet een gedragslijn zijn, een methode, ideeën. De communicatiemiddelen worden op de duur steeds machtiger en onweerstaanbaarder. We moeten de manier ontdekken om er een positief gebruik van te maken en tegemoet te komen aan de hedendaagse behoeften.

26. *Dagelijkse H. Mis.* - 5 juni 1965 - Na twee dagen heftig debatteren.

Het is een uitvoerig, hartstochtelijk, soms pijnlijk, maar altijd open debat geweest. Iedereen houdt veel van Don Bosco en van de

jongens waar we verantwoordelijk voor zijn, maar er zijn allerlei manieren om van die liefde te getuigen. Vandaar het uitermate interressante en diepgaande debat. Laten we tot een besluit komen, eerlijk, ondubbelzinnig, om duidelijke ideeën en normen te verkrijgen die niet onderhevig zijn aan tegenovergestelde en verderfelijke uitleg.

Het is een fundamenteel en vitaal probleem, omdat we niet alleen katholieke, maar salesiaanse opvoeders zijn. Als het waar is dat men de dagelijkse h. mis niet ter discussie wil stellen, dan moeten we weten hoe we die mis aanvaardbaar, vruchtbaar, positief kunnen maken. We moeten ons afvragen : zijn we tot nog toe niet in de fouten gevallen waartegen gewaarschuwd is ? De overdadige, lastige, saaie bagage van godsvruchtoefeningen zoals die bij ons in zwang is, zou dat niet de eigenlijke oorzaak zijn van al die negatieve reacties ?

Iedereen is het eens over het essentiële belang van de dagelijkse h. mis, maar we moeten toegeven dat niet overal een geschikte methode gevolgd is. Moeten we nu, wat het probleem van de mis aangaat, de bijl erin slaan of zuurstof toevoeren ? Moeten we een eind maken aan de oude gewoonte, of moeten we haar tot nieuw leven brengen ? Als dit opvoedingsmiddel op veel plaatsen niet meer functioneert, dan moeten we ons afvragen waarom.

Men heeft het over jongens en jongensmentaliteit gehad, maar haast niet over de opvoeders. Wat hebben die gedaan, wat doen ze om een methode in het leven te roepen die leidt tot actieve, bewuste, vruchtbare deelname aan het misoffer ? Ligt de schuld van de narigheden bij de mis of ligt ze bij ons ?

Het probleem staat niet op zichzelf. Het bijwonen van de mis hangt samen met de verscheidenheid van landen, de uiteenlopende categorieën, de ingewikkelde opzet van bepaalde huizen. Wat is er, niet dit jaar, maar vroeger reeds, gedaan om het probleem systematisch aan te pakken ? De medebroeders verwachten van dit kapittel een verlossend woord, en dat zijn we hun verschuldigd, al is het een woord van vermaning.

Wat doen ze bijvoorbeeld aan het begin van het schooljaar, om de nieuwelingen de mis met belangstelling en met vrucht te leren bijwonen ? Velen van hen weten niet eens wat de heilige mis is. De hele methode moet worden herzien om te zorgen dat de mis de waardering en de centrale plaats krijgt die ze verdient.

Een andere vraag : « Als we praktisch de dagelijkse mis afschaffen, wordt de zaak er dan beter op ? Kunnen we daarmee de verloren posities heroveren ? »

We dienen het te erkennen : onze werken zijn gegroeid als een gezwel, een kanker, met jongens van zeer uiteenlopende soort en de meest uiteenlopende behoeften en vereisten. Niet zonder afkeer heb ik soms jongens van tien en van twintig jaar in één groep naar de mis zien trekken. Dat is echt niet vormend. Er zijn plaatselijke uit-

zonderingen, er is een veelvuldigheid van jeugdwerken, en daarover wordt in het stuk niet gesproken. Er zijn landen waar het probleem niet bestaat, zoals Vietnam en Ierland, waar geen mens de dag begint zonder de mis.

Mij dunkt kortom dat men aan de oplossingen nog moet dokteren. Ze moeten eerst concreter, positiever worden geredigeerd. Er moet een vermaning in voorkomen tot de hele Congregatie over de verantwoordelijkheid van iedere medebroeder om de jongens op te voeden tot een bewuster christelijk leven, zoals de Kerk dat tegenwoordig eist. Laat de commissie rekening houden met de gemaakte opmerkingen en dan met nieuwe voorstellen komen, waarbij de beginselen worden behouden en de situaties in het oog worden gehouden (applaus).

9 juni 1965 - N.a.v. de stemming over het eerste artikel terzake.

Ongetwijfeld zijn met deze stemming de hele congregatie, alle medebroeders, gemobiliseerd voor de sacramentele opvoeding van onze leerlingen. Wat we hebben gestemd, na dat lange debat, moet meteen een taak worden. Anders gaan we de ondergang tegemoet. We moeten deze situatie concreet onder ogen zien. We moeten verder.

Ik praat over salesianen tot salesianen. In het stuk komt een woord voor dat tegenwoordig, ook psychologisch, geen geestdrift meer weet te wekken : « verplicht ». Die verplichting betreft allereerst de salesianen. Als opvoeders, als priesters moeten zij zich verplicht voelen om de jongens te krijgen tot liefde, tot begrip, tot beleven van de mis. Dat is een logische plicht voor een salesiaan, voor een priester. Wie reeds gunstige voorwaarden aanwezig vindt voor de dagelijkse h. mis, moet zich verplicht voelen om die voorwaarden nog te verbeteren. Een opvoeder mag zich heden niet meer in slaap laten wiegen door het simpele feit van vele aanwezigheid bij de h. mis. Een passief bijwonen, met tegenzin, is niet voldoende. We moeten de leidinggevende personen oproepen om deze gedachten over te nemen. Allereerst dient men het probleem zelf te begrijpen : de mis moet geen gewoonte zijn om een bepaald voorschrift na te komen ; maar een voedsel voor het hele leven van vandaag en van morgen.

In deze zin moeten we de geest van de salesianen ontwikkelen. Dat het probleem zo zwaar, zo moeilijk en zo taai is, ligt allereerst niet aan de jongens, maar aan de opvoeders, voor een goed deel althans. Ik wil niet veralgemenen. We moeten begrip, geestdrift weten te wekken. Om erin te kunnen geloven, moeten we eerst onszelf overtuigen. De mis mag geen louter lichamelijke aanwezigheid meebrengen ; een bewuste actieve deelname is vereist. Daar moeten we naartoe, en daarvoor moeten we dan werken, rustig en intelligent. Het is niet de bedoeling zoveel mogelijk jongens naar de mis

te krijgen ; het is zaak ze er vrijwillig, graag heen te krijgen. Daarvoor moet een methodiek worden uitgewerkt die van land tot land verschilt, naargelang van de problemen. En niet improviseren : bijeenkomen, de zaak bestuderen op alle niveaus : provinciegroepen, provincies, afzonderlijke huizen. En het is niet alleen een opdracht van de directeur en de catechist, maar van de hele communiteit ; kortom, een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Dit besluit mag geen stap achteruit, het moet een stap vooruit zijn. Er wordt rekening gehouden met bijzondere situaties die van allerlei oorzaken afhangen. Alles goed en wel, maar het princiep blijft onaangetast. Het besluit betekent een impuls en *geen* afschaffing. We moeten ons allemaal verplicht voelen verder te gaan.

Nog een opmerking. In alle landen zijn we een bijzondere verantwoording aan de Kerk schuldig, nog vóór we die aan de Congregatie verschuldigd zijn. Waar zijn de elites die wij in onze huizen hebben gevormd ? Dit is van het grootste belang. Als de a.s. elite niet uit de katholieke scholen tevoorschijn treedt, waaruit dan wel ? Laten we er geen doekjes om winden : we moeten de zielen bereiken. Wat doen we voor de wereld van morgen ? Aan een ogenblikkelijke voldoening hebben we niets. Vereist wordt een culturele, godsdienstige, sacramentele, eucharistische vorming. Het gaat om het vormen van gewetens, niet om uiterlijke praktijken.

We worden allemaal diep getroffen door de expansie van het communisme. De eerste verdedigingslinie ligt echter niet in sociale hervormingen, maar in een christelijke vorming van de jeugd. Godsdienstige fundamenten zijn er nodig.

Wij moeten straks deze overtuiging overdragen op de medebroeders. Ons programma luidt : een elite vormen. Daar moeten we naar toe. Dat is de vertolking van het stuk dat we hebben aangenomen, tenzij we Don Bosco en de Kerk willen verraden (applaus).

27. *Allerlei.* - 10 juni 1965 - In antwoord op enkele vragen.

Geschiedschrijving van de Congregatie - De oversten zullen zorgen voor een uitgebreide geschiedschrijving van onze instellingen en van de beste medebroeders. Maar dan moet iedereen die het kan, ook meewerken.

Armoede : Algemeen hoort men de frase : « De Salesianen zijn rijk ! » Men verwart daarbij grote gebouwen en uitgebreide werken met rijkdom. Toch moeten we geen aanleiding geven tot dergelijke nare opmerkingen. We moeten discreet zijn en zo zuinig en spaarzaam als de mensen van ons verwachten.

Er is sprake geweest van het verschil dat er bestaat tussen het menu in het ene huis en in het andere. Die verschillen moet de provinciaal zo klein mogelijk maken. Geen uitspattingen in huizen die

het beter kunnen doen, geen misbruiken. Ook in het meubileren van de eigen kamer houde men zich aan de normen van de armoede. Hoe beter de gemeenschapslokalen eruit zien, die we voor opvoedkundige doeleinden goed aankleden naar gezonde vereisten, hoe armer wij persoonlijk moeten zijn.

Verlof (d.w.z. vergunningen): We moeten niet menen dat een toestemming van de overste alles goedmaakt. Mgr. Olivares zei tegen de directeurs : « Met alle volstrekt regelmatige toestemmingen kan men regelrecht naar de hel gaan. »

Tweede noviciaat : dit probleem verdient de nodige aandacht, ook al is het niet eenvoudig. We mogen deze edelmoedige oproep en deze wens van vele medebroeders niet naast ons neerleggen. Men zal het idee bestuderen en overgaan tot een eerste experiment in die richting.

28. *Slotwoord.* - 10 juni 1965, elf uur 's morgens.

Dikwijls hebben we in deze dagen onze hand opgestoken om onze stem uit te brengen. Vandaag moeten we beide handen omhoog heffen om de goede God te bedanken.

Wanneer we terugblikken, dan raken we onder de indruk van de grote massa werk dat verzet is. « Ontzettend veel », zei een van de afgevaardigden. En inderdaad, hoe vaak is het geen nachtwerk geworden ! Niet alleen de kapittelleden, maar ook alle medewerkers, te beginnen bij de secretarissen, hebben zich volledig ingezet. En hoeveel medebroeders hebben niet achter de schermen meegewerkt aan het welslagen van dit Algemeen Kapittel. We hoeven maar te denken aan alle bureaus die onze arbeid hebben aangevuld. Onze oprechte dank aan allen. Ik zou willen dat deze edelmoedige, bereidwillige, offervaardige, en steeds blijmoedige medewerking voor de medebroeders een boodschap en een les was : laat ons werk toch steeds echt « teamwork » zijn, van de gehele communiteit, verenigd in hetzelfde ideaal.

Naast de erkentelijkheid aan God en aan al degenen die hebben meegewerkt, roep ik u allen op tot eensgezindheid en eendracht. We hebben levendig gediscussieerd, soms zelfs heftig, maar toch steeds met een echte priesterlijke en salesiaanse bekommernis. Maar met deze vergadering wordt de periode van de discussie afgesloten en begint die van de uitvoering. Laten we proberen onze overtuiging op onze medebroeders over te dragen. Verder moeten wij de uitvoering op gang brengen. Spannen we ons in om bewuste en actieve uitvoerders te zijn van hetgeen we besloten hebben, niet alleen naar de letter, maar naar de geest. Alleen een gezamenlijke inzet zal de enorme inspanning van deze twee maanden vrucht doen dragen. Den-

ken we aan de woorden die Paulus VI in de audiëntie van 21 mei tot ons richtte.

Blijven we met elkaar verenigd, ook al wordt ieder voor zijn taak weggeroepen. Met heimwee zie ik het einde naderen van deze periode die we samen in hartelijke genegenheid mochten doorbrengen, ook al verschilden we soms van mening. Laten we verenigd blijven « in caritate », in de herinnering aan deze vruchtbare maanden, om zodoende onze medebroeders te kunnen steunen.

Met de hulp van Maria ! We hebben dat al eens gezegd : « Wij met U en U met ons » en « Moeder van deze Kerk, Moeder van de Congregatie ». Met Haar hulp kunnen we verkrijgen dat ieder van ons elke dag opnieuw een « factor verbi » is, uitvoerder van hetgeen we besloten hebben.

We moeten in onze Congregatie, in de tweede eeuw van haar bestaan gestalte geven aan Don Bosco. « Facit Deus ! » Vooruit voor Don Bosco en voor de Kerk !

Op dit ontroerend moment nodig ik u allen uit even te denken aan de medebroeders die van ons gescheiden zijn en in moeilijke situaties verkeren. Bidden we de Heer voor hen : « libera eos ex omnibus tribulationibus suis », bevrijd hen, Heer, uit al hun ellende! Moge de Heer ons gebed verhoren !

VI. - BOODSCHAP VAN HET ALGEMEEN KAPITTEL AAN ALLE MEDEBROEDERS

Rome, 17 mei 1965

Beste Medebroeders,

1. We zijn U nabij in de broederlijke herinnering, in het gebed ; we denken aan U, verspreid over alle continenten, in eigen geboorteland of daarbuiten of in missiegebieden, getuigen van Jezus Christus in de vrijheid of in het lijden van de stilte.

Dit Algemeen Kapittel hebt U voorbereid met een toewijding en een apostolische bekommernis, welke zich nooit zo sterk hebben geopenbaard in de voorgaande kapittels.

We weten dat U ons werk volgt met de levendigste belangstelling, met hoop, misschien met ongerustheid : zonder enige twijfel met vurig gebed. Terwijl U werkt te midden van de zielen, werken wij voor dezelfde zielen, als Uwe echte vertegenwoordigers ; we maken Uw problemen tot de onze ; we wensen Uw verwachtingen niet te leur te stellen.

2) We menen te kunnen beweren dat in de geschiedenis van onze Congregatie dit kapittel een speciale betekenis heeft.

In de Encycliek « Ecclesiam suam » heeft Paus Paulus als volgt het werk van het Concilie omschreven : « We zijn ervan overtuigd dat het een plicht is van de Kerk in onze tijd om een dieper en vollediger kennis op te doen omtrent zichzelf, en omtrent de zending die zij in de wereld heeft te vervullen ».

Analoog is ook de fundamentele taak van ons kapittel : de Congregatie helpen, op dit beslissend moment van de geschiedenis van de Kerk, om te komen tot een diepere kennis omtrent zichzelf, omtrent haar geheel eigen aard, omtrent haar roeping in het geheel van de zending van de Kerk.

Het is onze vaste wil de wil van God te leren kennen aangaande onze Congregatie in onze tijd, en deze wil trouw te volbrengen.

Om dit doel te bereiken trachten we eerst en vooral terug te gaan tot onze authentieke bronnen : tot de geest, de bedoelingen en het charisma, die eigen waren aan Don Bosco, de heilige die zo duidelijk door God verwekt is.

Omdat we ons er van bewust zijn dat de wil van God zich openbaart in de gebeurtenissen, die Zijn Voorzienigheid beschikt,

betuigen wij onze vaste, bereidwillige en gulle instemming met de besluiten van het Tweede Vaticaanse Concilie en met de apostolische vernieuwing, waartoe dit Concilie de stoot heeft gegeven.

Zoals Don Bosco, willen wij in onszelf het kerkbesef versterken en ons deel bijdragen tot haar onmetelijke krachtsinspanning op dit historische moment.

In het bijzonder wat betreft het feit dat de Kerk in het Concilie weer tot het bewustzijn is gekomen « de Kerk van de armen » te zijn. Daarom betuigen ook wij onze wil ons te wijden aan geheel de jeugd van vandaag, maar speciaal aan de « arme en verlaten jeugd » en tegelijk aan het gewone volk, want daarvoor zijn de zonen van Don Bosco geroepen.

Het is onze bedoeling de jeugd en het volk van vandaag beter te leren kennen, hen te beminnen in de realiteit van de situaties waarin ze leven, en te beantwoorden aan hun meest urgente noden, waarvoor ze een beroep doen op ons.

3. Met deze poging om te komen tot een oriëntering hebben we een begin gemaakt in ons kapittel. Het is geen eenvoudige onderneming ; we zijn met 150 leden, vertegenwoordigers van een Congregatie die verspreid is over 69 landen van de wereld. De problemen zijn niet overal hetzelfde. We hebben verschillende leeftijd en ervaring, en meer nog verschillende mentaliteit en gevoelens. Het is daarom te begrijpen dat wij, hoewel bezield van dezelfde liefde voor Don Bosco en voor de jeugd, hebben ondervonden, hoe moeilijk het is een gemeenschappelijk gezichtspunt te vinden van waaruit we de problemen behandelen. Maar het is juist de salesiaanse familiegeest die tegelijk de vrije meningsuiting en de wederzijdse openheid mogelijk maakt. Na een periode van arbeidzame en bereidwillige navorsing en studie hebben we een ontroerende eenheid bereikt, in de werkelijk universele geest van Don Bosco, rond zijn zesde opvolger, pater Ricceri. Terwijl we de verschillen die er tussen ons zijn respecteren en op broederlijke wijze overwinnen, willen we ons verrijken met het gemeenschappelijk goed van ons allen. In dezelfde apostolische geest van het motto van Don Bosco « Geef mij zielen », en in dezelfde « liefde die opbouwt », met liefdevol begrip voor elkaar, werken wij aan het « aggiornamento » van onze Congregatie.

4. Ons werk vindt voortgang en zal nog wel enkele weken in beslag nemen. We hebben al gesproken over de roepingen en de juvenaten, over het liturgisch leven en de devotie, over de vormen van ons apostolaat onder de jongens en over de parochies, over de medewerkers, over de oud-leerlingen, over de oratoria, over het apostolaat onder andere groeperingen.

Bewust van onze verantwoordelijkheid en met de blik gericht op de werkelijkheid willen we een helder beeld krijgen van de

problemen, zonder er een uit te sluiten of te ontwijken, wanneer het werkelijk van reëel en urgent belang is. Terwijl we nieuwe oriënteringen en regelingen voorbereiden, moeten we kunnen rekenen op Uw loyaal vertrouwen. We zijn er van overtuigd dat U ons dit van harte zult schenken.

5. Maar het zij ons geoorloofd U te zeggen — en het allereerst in onszelf te verwezenlijken — wat Don Ziggiotti ons voorhield, toen hij ons de thema's aanbood van het kapittel : alle uiterlijke veranderingen en herzieningen, hoe uitmuntend ze ook mogen wezen, zullen van generlei waarde zijn wanneer wij niet worden aangewakkerd in ons religieus leven en in ons apostolaat, wanneer deze in ons niet hernieuwd worden. Tot deze vernieuwing van ons bewustzijn van religieus en apostel, zo belangrijk in onze tijd, roepen wij alle medebroeders en novicen op, van de jongste tot de meest eerbiedwaardige : priesters, coadjuteurs en clerici.

En dit is de essentiële taak van deze wedergeboorte : laten we in onszelf het bewustzijn hernieuwen van onze religieuze toewijding aan Jezus Christus en aan God, onze Vader.

Laten we ons een vastere overtuiging eigen maken van deze waarheden, die ons concrete leven van iedere dag ondersteunen en bezielen. Christus zelf nodigt ons door middel van de Kerk uit tot het zoeken van de zielen, die Hij heeft verlost met Zijn bloed. Hij is de enige kracht, die hen redt en die zich van ons bedient in de mate waarin wij vurige religieuzen zijn en Hem het offer van de geloften brengen, trouw en vol vreugde : dit offer maakt ons bruikbaar voor de liefde tot de zielen en voor de dienst van de Kerk, zoals Zijne Heiligheid Paus Paulus VI ons verzekert met woorden van vaderlijke aansporing.

6. Hernieuwen we consequent en vol vertrouwen de beoefening van de religieuze gehoorzaamheid, het offer van de eigen wil aan God aangeboden, met de onderwerping aan de wettige oversten, die de dienende taak van hun functie uitoefenen met respect en met vaderlijke en broederlijke liefde.

Met de kinderlijke en volgzame gehoorzaamheid zal het mogelijk zijn meer en moeilijker opdrachten op ons te nemen en de initiatieven die op ons liggen te wachten dapperder tegemoet te treden.

De liefde tot de armoede, die bevrijdt van de aardse banden, moge in ons groeien tezamen met de vlucht van de gemakken en genoegens, die het religieuze leven ontzenuwen. Laat het een functionele armoede zijn, die ons een modern apostolaat mogelijk maakt, maar toch ook steeds een middel van zelfverloochening, van offerbereidheid, voor de leden afzonderlijk, voor de communiteit en voor de werken zelf.

Onze vreugde en getuigenis tenslotte weze de stralende zuiverheid, versterkt door onze innerlijke band met Jezus Christus, aan wie we geheel onze genegenheid en heel ons lichaam hebben toegewijd. In de beoefening van de voortdurende versterving en van de stipte waakzaamheid over onze zinnen, in de gestrengheid van de evangelische en salesiaanse ideeën, moeten we gaaf het vermogen bewaren Christus te beminnen in de zielen, die met zoveel geweld bestookt worden door naturalistische leerstellingen en door een wereldse leefwijze.

7. Laten we deelnemen aan de rijkdom van het gemeenschappelijk leven, en laten we loyaal en iedere dag opnieuw de verplichtingen op ons nemen die het ons stelt, omdat deze ons in staat stellen, onder de garantie van de familietucht, met meer energie Jezus Christus onze Heer lief te hebben en te dienen, allen verenigd in één enkel hart, door de band van de broederlijke liefde.

Wanneer de salesiaan zijn religieuze leven consequent beleeft en op innige wijze deel heeft aan het leven van Christus, kan hij zich verzekerd voelen een echt apostel te zijn, rijk aan krachtbronnen en vol vreugde om zijn totale overgave.

De ernstige waarschuwing van onze Vader Don Bosco in zijn testament moge u en ons aansporen en bemoedigen : « Waakt en zorgt ervoor dat noch de liefde voor de wereld, noch de genegenheid voor de ouders, noch het verlangen naar een gemakkelijker leven u ertoe bewegen uw heilige geloften te ontheiligen en aldus de religieuze professie te schenden, waarmee we ons aan de Heer hebben toegewijd. Niemand neme terug wat hij aan God heeft gegeven. »

8. Tot besluit van deze boodschap wenden we ons tot Haar die Don Bosco de ware Stichteres noemde van de Congregatie, de allerbeminnelijkste Maagd Maria, tot Haar die onze Algemeen Overste, pater Ricceri onlangs genoemd heeft « Mater huius Ecclesiae », de Moeder van deze kapittelvergadering, de Moeder veel meer nog van heel de Congregatie. We zijn hier bijeen als in een cenakel, waar Zij tegenwoordig is. Zij is meer dan ooit onze Helpster. Laten we beantwoorden aan Haar trouw jegens de Congregatie met onze trouw, terwijl we onze toewijding aan Haar hernieuwen.

9. Tot onze grote vreugde zullen we het voorrecht hebben deze gevoelens, die ook zeker de uwe zijn, aan te bieden aan onze gemeenschappelijke Vader, Paus Paulus VI, in de speciale audiëntie, die ons zal worden toegestaan nog vóór de 24e mei, feest van Maria, Hulp der Christenen. We zullen met opmerkzaam hart de richtlijnen aanhoren die Hij zal geven aan onze Congregatie en we zullen Hem zoals Don Bosco dat deed, onze gehechtheid betuigen als gehoorzame en edelmoedige zonen.

Beste medebroeders, ons wacht een moeilijke en grootse zending in de Kerk van deze tijd. Danken we God dat Hij ons de onmetelijke eer vergund heeft ons voor Haar te mogen inzetten in onze Congregatie. Laten we edelmoediger zijn in het volbrengen van deze zending, zodat we niet de menigte zielen teleurstellen die op ons wachten.

In gebed verenigd en met broederlijke gevoelens,

uw Medebroeders,
leden van het XIXe Algemeen Kapittel.

VII. - KRONIEK VAN HET NEGENTIENDE ALGEMEEN KAPITTEL

1. De voorbereidende retraite begon op 8 april 's avonds in het PAS te Rome, met instructies van p. J. Gonzales, provinciaal van de Antillen, en meditaties van p. P. Zerbino, directeur van de Italiaanse editie van het Salesiaans Nieuws. Iedere dag concelebratie van don Ziggiotti met drie provinciaals en drie afgevaardigden. Riten van de Goede Week in de verschillende Romeinse basilieken. Paaszondag in de Sint-Pieter.

2. Afwezig : de provinciaal van Polen (Noord) die geen visum kreeg, alsmede leden uit Hongarije, Bohemen en Slowakije. Aanwezig, maar zonder stemrecht : p. S. Garelli, afgevaardigde van de Algemeen Overste bij de Dochters van Maria Hulp der Christenen ; p. J. Ainsworth, provinciale afgevaardigde van Zuid-Afrika en, enkele malen, p. C. Fiore van het centrum Salesiaanse Jeugd. Voorts namen aan enkele vergaderingen deel als expert : dhr Fr. Berra, lid van de technische commissie technische scholen ; p. G. Gorgogno, leider van de oratoria in Italië ; p. B. Braido, preses van het Instituto Superiore di Pedagogia (ISP); p. Gaetano Bruno, PAS ; p. L. Calonghi, ISP ; p. G. Corallo, universiteit Bari ; F. Crivellaro, coadjuteur ; p. L. Csonka, ISP ; p. G. Dho, ISP ; p. E. Fogliasso, PAS ; p. G. Franci, secretaris voor de technische scholen ; p. G. Gemellaro, PAS ; p. P. Gianola, ISP ; p. P. Grasso, ISP ; p. E. Gutierrez, ISP ; p. A. Javierre, PAS ; p. G. Leclerc, PAS ; p. V. Sinistrero, ISP ; p. A. Stickler, rector magnificus PAS.

3. Paasmaandag 19 april begon het eigenlijke kapittel, met een Veni-Creator en een openingspreek van de Algemeen Overste Don Ziggiotti : er moest een geheel nieuwe hoofdraad worden gekozen en gedelibereerd over centrale thema's, waarvoor enorm veel materiaal was binnengestroomd uit alle provincies. In de vergaderzaal werd daarna aan alle kapittelleden een exemplaar uitgereikt van de concepten, opgesteld door de verschillende voorbereidingscommissies. Ter inzage lagen ook alle binnengekomen voorstellen, zowel van de provincies als van afzonderlijke medebroeders. De Algemeen Overste benoemde, volgens de Regel, de secretarissen van het AK : de paters M. De Paolis, F. Laconi en B. Tohill. Toen deze laatste in de hoofdraad werd gekozen, kwam p. J. ter Schure op zijn plaats. Nog later werd er, onder de druk van de werkzaamheden,

een tweede trio secretarissen benoemd : de paters Ivo Paltrinieri, R. Stroscio en D. Teixeira. Het eerste team versloeg sindsdien de morgenzittingen, het tweede de avondzittingen. Om dezelfde reden werd er naast de eerste regulateur, p. A. Pianazzi, een tweede benoemd in de persoon van p. P. Garnero.

Negen commissies werden ingesteld : 1. Structuur - 2. Jeugdapostolaat - 3. Apostolaat onder volwassenen - 4. Coadjuteurs en technische scholen - 5. Jeugdvorming - 6. Salesiaanse vorming - 7. Regel en reglementen - 8. Reglement van het Algemeen Kapittel - 10. Perscommissie van het Algemeen Kapittel. De commissies verdeelden zichzelf in allerlei subcommissies en het werk nam een aanvang.

Om de twee grote richtlijnen van het Algemeen Kapittel te belichten — de geest van Don Bosco en die van het Concilie — kreeg men in de eerste week twee interessante conferenties ; van p. P. Braido over de oorsprong van het werk van Don Bosco, en van p. P. Brocardo over Het Tweede Vaticaanse Concilie en de Salesiaanse Sociëteit. Zondag 25 april woonde het Algemeen Kapittel een plechtigheid bij in de Don Boscobasiliek : kard. Callori di Vignale, afkomstig uit een familie die met Don Bosco zeer bevriend was, nam daar bezit van zijn kardinale titelkerk.

4. Na afloop van het commissiewerk, kwam als eerste stuk in de algemene vergadering het Reglement van het Algemeen Kapittel ter tafel. — Op 27 april werd de verkiezing van de nieuwe Algemeen Overste gehouden, na de votiefmis van de H. Geest, gelezen door p. Ziggiotti. Deze had, evenals p. Antal, 's avonds tevoren duidelijk gemaakt dat hij niet wenste te worden herkozen. Voor de verkiezingen werden eerst reglementair twee secretarissen gekozen (p. M. Picchi en p. H. Delacroix) en drie stemophalers (p. M. Quilici, p. L. Fiora en p. G. Costanzo). Voor de keuze van de Algemeen Overste bleken twee stemmingen nodig. Bij de tweede kreeg pater Luigi Ricceri de absolute meerderheid. Hij aanvaardde zijn keuze en werd tot Algemeen Overste uitgeroepen. (Voor zijn toespraak zie men elders in dit verslag.) Alle kapittelleden kwamen de nieuw gekozene omhelzen en 's avonds hielden verschillende leden een toespraak in allerlei talen ter ere van de oude en nieuwe Algemene Oversten.

5. Hierna werden de commissievergaderingen hervat, onderbroken door enkele algemene zittingen. Op 3 mei werden de overige hoofdraadsleden gekozen. 's Morgens bij eerste stemming, met absolute meerderheid : p. A. Fedrigotti, algemeen prefect ; p. Modeste Bellido, algemeen catechist ; p. R. Pilla, algemeen econoom. 's Mid-

dags bij eerste stemming werden tot raadslid gekozen : G. Borra, P. Garnero, E. Giovannini, A. Pianazzi, B. Tohill.

6. Op 7 mei hield de Algemeen Overste een belangrijke rede over de eendracht (zie elders). Op 8 mei begon met een zekere regelmaat de behandeling van klaargekomen stukken in de algemene vergadering, allereerst dat over de roepingen en de juvenaten. Het commissiewerk vond terzelfdertijd voortgang, bijna tot het einde van het Algemeen Kapittel.

8 mei 's avonds kwamen de medewerkers van Rome de nieuwe Algemeen Overste huldigen. Aanwezig waren o.a. de burgemeester van Rome, de minister van buitenlandse handel en de president van een internationaal rechtsistituut.

7. In de eerste helft van mei kwamen verder op bezoek : kard. staatssecretaris Cicognani, kard. protector Aloisi Masella, kard. Cento en Mgr. Dell'Acqua van het Staatssecretariaat. - O. Scalfaro, parlementslid, zei in een tafelrede o.a. : « Van alle werkzaamheden in het Algemeen Kapittel heeft niets zozeer de publieke opinie getroffen als de afstand die Don Ziggiotti heeft gedaan van zijn post. Het is een nieuwe les en een heel belangrijke les voor menigeen in het leven, vooral in het leven van de Kerk. We zijn al te zeer gewend onze bewondering te reserveren voor degenen die klimmen... Een mens is heel wat groter als hij met zoveel waardigheid weet af te dalen. »

Zondag 16 mei ging pater Ricceri het terrein inzegenen, op een halve kilometer afstand van het PAS, waar het Pedagogisch Instituut van de Dochters van Maria Hulp zal worden gebouwd.

De discussies betroffen in deze weken de liturgie, het jeugdapostolaat, de parochies en de oratoria. Het stuk over de oud-leerlingen werd na een summiere bespreking terzijde gelegd: men moest eerst nog enkele afspraken maken met de leiders van de federatie. Het stuk over de medewerkers werd bij acclamatie aangenomen, als een hulde aan de uitwerker, de nieuwe Algemeen Overste. Wel kwam het apostolaat onder volwassenen ter sprake.

Vrijdag 22 mei : audiëntie bij de paus (zie elders). In de tekst van de rede zijn enkele hartverwarmende improvisaties weggevallen, o.a. : « En wie zou de Salesianen niet graag mogen... Durf hebt u meer dan genoeg. Daar bent u zonen van Don Bosco voor. »

8. Na 20 mei kwamen te berde : communicatiemiddelen ; het stuk betreffende allerlei onderwerpen en vooral het lang verbeide en belangrijkste stuk over de structuren. Tot het eind van de maand werd daarover gedebatteerd. Daarop volgden : Religieuze vorming, vormingshuizen, de coadjuteurs, de missie, jeugdvorming. Er werd hard en druk gewerkt. De hele dag was bezet met algemene en

commisie-vergaderingen, die vaak tot diep in de nacht voortduurden. Alle discussies gingen zeer diep.

4 juni kwam kard. Antoniutti een uiterst belangrijke toespraak houden (zie elders).

9. Op 8 juni kwam de herziening van regel en reglementen ter sprake, alsmede allerlei verspreide artikelen die ter verbetering naar de resp. commissies waren terugverwezen. Na discussie werd ook het stuk goedgekeurd over « Ons religieus leven in onze tijd ». Daarover was nog niet gediscussieerd in de commissie van voorbereiding. Op verlangen van de Algemeen Overste werd dit stuk toen onmiddellijk, zonder de afkondiging van de andere stukken af te wachten, aan de hele Congregatie gestuurd, als boodschap van het Algemeen Kapittel.

9 juni : de regulateur leest een motie voor met de wens dat de Hoofdraad de mogelijkheid zou bestuderen om de zaak van zaligen heiligverklaring van p. P. Berruti aanhangig te maken. De motie werd onder geestdriftig applaus aangenomen.

In dezelfde vergadering werd een tweede motie ingediend, ondertekend door 90 leden van het Algemeen Kapittel, strekkende tot verhuizing van de Hoofdraad uit Turijn naar Rome. Onder applaus onderstreepte de Algemeen Overste de voordelen van deze verhuizing. Hij wees echter op een aantal technische moeilijkheden, waarvan men de oplossing ter hand zal nemen om een uitvoering van de motie te bespoedigen.

10 juni : de 64e en laatste algemene vergadering van het 19e Algemeen Kapittel. Na een toespraak van de Algemeen Overste (zie elders) verklaarde de regulateur — met instemming van de vergadering — het kapittel voor gesloten en ondertekende hij het desbetreffende verslag.

VIII. - LIJST VAN DE LEDEN VAN HET XIXe ALGEMEEN KAPITTEL

1. Ziggiotti Don Renato, Algemeen Overste
2. Fedrigotti Don Albino, Algemeen Prefect
3. Antal Don Giovanni, Algemeen Catechist
4. Pilla Don Ruggiero, Algemeen Econoom
5. Pianazzi Don Archimede, Algemeen Studieprefect
6. Giovannini Don Ernesto, Raadslid voor de Technische Scholen
7. Borra Don Guido, Raadslid
8. Ricceri Don Luigi, Raadslid
9. Bellido Don Modesto, Raadslid
10. Lupo Don Tiburzio, Secretaris
11. Castano Don Luigi, Procurator

Provinciaals en Afgevaardigden

12. Cieslar Adamo (Polen - Krakau)
13. Dziedziel Agostino
14. Corrales Emilio (Spanje - Zamora)
15. Lorenzo Emmanuele
16. Garnero Vincenzo (Argentinië - Cordoba)
17. Giraudo Vittorio
18. Ramasso Luigi (Argentinië - Buenos Aires)
19. Picchi Mario
20. Garnero Pietro (Brazilië - San Paolo)
21. Quilici Mario
22. Cogliandro Alfredo (Filippijnen)
23. Braga Carlo
24. Aracri Cesare (Italië - Novara)
25. Paltrinieri Ivo
26. De Bernardi Secondo (Centraal-Amerika)
27. Obando Michele
28. Pilotto Luigi (Italië - Subalpina)
29. Fiora Luigi
30. Giliberti Giuseppe (Directeur van het Moederhuis)
31. Dalkman Giovanni (Japan)
32. Tassinari Clodoveo
33. López Alberto (Mexico - Stad Mexico)
34. Rodriguez Mauro

35 Gonzàlez del Pino Giuseppe (Antillen)
36. Borgonovo Mario
37. Tomè Bartolomeo (Italië - Venetië)
38. Marcoaldi Evaristo
39. Leinfelder Luigi (Duitsland - München)
40. Söll Giorgio
41. Salvetti Filippo (Argentinië - La Plata)
42. Hernando Emilio
43. Laconi Francesco (Midden Oosten)
44. Morazzani Guglielmo
45. Tohill Bernardo (Verenigde Staten - San Francisco)
46. Costanzo Giuseppe
47. Strus Giuseppe (Polen - Lódz)
48. Rokita Stanislao
49. De Bonis Salvatore (Paraguay)
50. Duarte Rogelio
51. Ciccarelli Pietro (Italië - Genua)
52. Raineri Giovanni
53. Zanella Lodovico (Italië - Verona)
54. Bianco Angelo
55. Grijspeert Gerardo (België - St.-Pieters-Woluwe)
56. Vanseveren Ruggero
57. Coenraets Paolo (België - St.-Lambert)
58. Delacroix Enrico
59. Peerlinck Giuseppe (Centraal - Afrika)
60. Vinck Marcello
61. Marrone Antonio (Italië - Napels)
62. L'Arco Adolfo
63. Paviotti Oreste (Indië - Gauhati)
64. Morra Remo
65. Gonzàlez Luigi (Mexico - Guadalajara)
66. Sànchez Francesco
67. Francoy Massimiliano (Spanje - Madrid)
68. Ocana Giuliano
69. Benito Agostino (Spanje - Córdoba)
70. Medina Pacifico
71. Violante Luigi (Italië - Bari)
72. Nannola Nicola
73. Prade Pietro (Bazilië - Belo Horizonte)
74. Teixeira Decio
75. Bosio Augusto (Verenigde Staten - New Rochelle)
76. Tyminski Giuseppe
77. Grieb Gerardo (Oostenrijk)
78. Nitsch Giorgio
79. Pischedda Aurelio (Ecuador - Cuenca)
80. Carollo Luigi

81. Hernàndez Emilio (Spanje - Bilbao)
82. Puyadena Luigi
83. Ghigo Michele (Brazilië - Manaus)
84. Venzon Luigi
85. De Paolis Michele (Uruguay)
86. Rubio Andrea
87. Ojeda Isaia (Venezuela)
88. Calderón Gesù
89. Ter Schure Giovanni (Nederland)
90. Muth Quirino
91. Valenzuela Oscar (Chili)
92. Viganó Egidio
93. Scrivo Gaetano (Italië - Rome)
94. Bracardo Pietro
95. Scotti Elio (Italië - Ancona)
96. Mariotto Ettore
97. Bortolini Alfredo (Brazilië - Porto Alegre)
98. Fistarol Virginio
99. Jellici Pietro (Thailand)
100. Sanit Andrea
101. Rodriguez Luigi (Columbië - Bogotà)
102. Jaramillo Ettore
103. - Brizio Giovanni (Argentinië - Rosario)
104. Croce Roberto
105. Cordero Carlo (Peru)
106. Pennati Eugenio
107. Conti Calogero (Italië - Catania)
108. Scuderi Vincenzo
109. Bassi Mario (Italië - Milaan)
110. De Censi Ugo
111. Zavattaro Giuseppe (Italië - Centrale)
112. Murtas Ermenegildo
113. Massimino Luigi (China)
114. Machuy Alessandro
115. Campos Gerardo (Brazilië - Recife)
116. Araujo Luigi
117. Jacuzzi Leonardo (Brazilië - Campo Grande)
118. Pombo Nelson
119. Glomba Giovanni (Argentinië - Bahia Blanca)
120. Martin Italo
121. Gil Ildefonso (Columbië - Medellin)
122. Forero Luigi
123. Cornell Wallace (Australië)
124. Murphy Giovanni
125. Phalippou Emilio (Frankrijk - Lyon)
126. Aubry Giuseppe

127. Déas Raimondo (Frankrijk - Parijs)
128. Gaudillière Renato
129. Di Fiore Luigi (Indië - Madras)
130. Manjil Giuseppe
131. Williams Giorgio (Engeland)
132. Hall Tommaso
133. Ainsworth Guglielmo (Afgevaardigde van Zuid-Afrika)
134. Olivàn Francesco (Spanje - Barcellona)
135. Segarra Isidoro
136. Carbonell Giuseppe (Spanje - Valencia)
137. Mélida Antonio
138. Diaz Ambrogio (Spanje - Sevilla)
139. Ruiz Olmo Giuseppe
140. Diebold Guglielmo (Duitsland - Keulen)
141. Martin Alfonso
142. Nunes Benedetto (Portugal)
143. Anjos Amatore
144. Jurcak Martino (Joegoslavië)
145. Zubovic Nicolao
146. Solis Umberto (Ecuador - Quito)
147. Alvarez Ernesto
148. Casarotti Mauro (Indië - Calcutta)
149. Stroscio Rosario
150. Gottardi Giuseppe (Bolivië)
151. Aramayo Alberto

IX. - COMMISSIES EN SUBCOMMISSIES VAN HET ALGEMEEN KAPITTEL

1. STRUCTUREN

voorzitter : Don Pilla Ruggiero
experts : A. Stickler, P. Braido, E. Fogliasso
Subcommissie A : Algemeen Kapittel, Hoofdkapittel, Provinciaal Kapittel
leden : C. Aracri, S. de Debernardi, M. de Paolis, L. Fiora, P. Garnero, T. Hall, S. Rokita, C. Tassinari
Subcommissie B : Provinciaals - Directeuren
leden : P. Coenraets, E. Corrales, A. Dziedziel, L. Leinfelder, E. Marcoaldi, I. Martin, O. Paviotti, G. Scrivo, D. Teixeira
Subcommissie C : Huizen en werken
leden : M. Gorgonovo, G. Brizio, C. Carbonell, V. Fistarol, I. Gil, G. Morazzani, G. Söll, G. ter Schure, L. Violante

2. JEUGDAPOSTOLAAT

voorzitter : Don Borra Guido
experts : G. Borgogno, P. Grasso
Subcommissie A : Algemeen Apostolaat - Scholen - Pensionaten
leden : G. Campos, W. Cornell, G. Giliberti, A. Machuy, G. Manjil, E. Mariotto, L. Massimino, P. Medina, M. Quilici, N. Nannola, I. Ojeda
Subcommissie B : Oratoria - Parochies
leden : P. Ciccarelli, A. Cieslar, G. Costanzo, R. Croco, R. Duarte, R. Gaudillière, G. Grieb, M. Jurcak, B. Tomé, L. Venzon, M. Vinck

3. APOSTOLAAT ONDER VOLWASSENEN

voorzitter : Don Ricceri Luigi
experts : L. Calonghi, G. Gemmellaro
Subcommissie A : Communicatiemiddelen - Categoriale zielzorg - Dochters van Maria Hulp - Varia
leden : G. Calderón, R. Déas, A. Diaz, S. Garelli, E. Jaramillo, G. Nitsch, G. Raineri, L. Ramasso, O. Valenzuela

Subcommissie B : Medewerkers - Oud-leerlingen
leden : A. Benito, C. Cordero, S. de Bonis, G. Gonzàlez del Pino, A. Marrone, N. Pombo, A. Sanit, U. Solis

4. COADJUTEURS EN TECHNISCHE SCHOLEN

voorzitter : Don Giovannini Ernesto
experts : G. Franci, P. Gianola, V. Sinistrero
coadj. F. Berra en F. Crivellaro
Subcommissie A : Vorming van de coadjuteur
leden : A. Bosio, E. Delacroix, E. de Lorenzo, G. Gottardi, Q. Muth, G. Ocana, M. Picchi, L. Pilotto, A. Pischedda, F. Salvetti, G. Strus
Subcommissie B : Technische scholen
leden : M. Bassi, G. Grijspeert, A. Melida, F. Olivàn, I. Paltrinieri, L. Puyadena, L. Rodriguez, R. Stroscio

5. JEUGDVORMING - REGLEMENT VAN DE HUIZEN

voorzitter : Don Antal Giovanni
experts : G. Corallo, L. Csonka
commissie : G. Aubry, M. Casarotti, U. de Censi, V. Giraudo, E. Hernando, A. Martin, P. Prade, G. Ruiz Olmo, E. Scotti, G. Williams, L. Zanella

6. SALESIAANSE VORMING

voorzitter : Don Fedrigotti Albino
experts : G. Dho, E. Guttiérrez, A. Javierre
Subcommissie A : Recrutering van de roepingen
leden : L. Araujo, B. Bortolini, A. Cogliandro, G. Diebold, M. Rodriguez, G. Tyminski, G. Zavattaro
Subcommissie B : Vorming en geloften
leden : E. Alvarez, A. Anjos, P. Brocardo, V. Garnero, L. Gonzàlez, L. Jacuzzi, G. Murphy, M. Obando, E. Pennati, A. Rubio, I. Segarra
Subcommissie C : Vormingshuizen
leden : C. Conti, L. di Fiore, L. Forero, G. Glomba, E. Hernàndez, A. l'Arco, E. Murtas, B. Nunes, E. Phalippou, R. Vanseveren, N. Zubovic

7. CONSTITUTIES EN REGLEMENTEN - MISSIES

voorzitter : Don Bellido Modesto
experts : G. Bruno, G. Leclerc

Subcommissie A : Constituties en Reglementen
leden : G. Ainsworth, R. Aramayo, A. Bianco, M. Francoy, F. Laconi, A. López, F. Sànchez, E. Viganó

Subcommissie B : Missies
leden : C. Braga, L. Carollo, G. Dalkmann, M. Ghigo, P. Jellici, R. Morra, G. Peerlinck, V. Scuderi, B. Tohill

INHOUD

pag.

Voorwoord van de Algemeen Overste

1. De salesiaan in het centrum van alles - 2. De Congregatie op een keerpunt - 3. Persoonlijker accent in leer en richtlijnen - 4. Verantwoordelijkheid van de oversten - 5. Herindeling van de huizen - 6. Rangorde in onze activiteiten - 7. Besluit : vooruitgaan ! 3

Eerste deel
DOCUMENTEN

I. *Bestuur der Congregatie* - Inleiding

1. Het ALGEMEEN KAPITTEL. Besluiten : onderheid tussen normen en adviezen - de Rector Magnificus van het PAS lid van het Algemeen Kapittel - tijdstip en wijze van verkiezingen - geheimhouding 16
2. Het PROVINCIAAL KAPITTEL. Besluiten : vermeerdering van het aantal leden 17
3. De HOOFDRAAD : inleiding - Besluiten : algemene structuur - taak van de leden - toelichting bij de taak van de Assistenten - akten van de Hoofdraad 17
4. De PROVINCIES : inleiding - Besluiten : omvang van de provincies - provinciaals-conferenties - provinciale raad - provinciale afgevaardigden - commissie van experts - bijzondere besluiten 21
5. De HUIZEN : inleiding - Besluiten : de directeur - voorbereiding en aggiornamento van de directeur - raad van het huis - de prefect of vicaris - de catechist - de studieprefect - de schooldirecteur - de coadjuteur in de structuren - medeverantwoordelijkheid en samenwerking van alle medebrodeers 24
6. ONTPLOOIING VAN ONS WERK : opleiding van bevoegd personeel en consolidering - herindeling van de werken - vereenvoudiging van te grote huizen - vermindering van het aantal te kleine huizen 30

AANHANSEL. 1. De toog - 2. Verzamelingen - 3. Lezing aan tafel - 4. Lezing voor de leerlingen - 5. Doodsbrieven - 6. Het roken 32

II. *Roepingen* - Inleiding - Besluiten 34

pag.

III. *Juvenaten* - Inleiding - Richtlijnen 36

IV. *Vorming van het personeel*
1. Het NOVICIAAT : Inleiding - Besluiten en aanbevelingen ... 38
2. Het FILOSOFISCH STUDIEHUIS : Inleiding - Voorstellen van de commissie - Aanbevelingen 39
3. PRAKTIJKJAREN : Inleiding - Besluiten 41
4. Het THEOLOGISCH STUDIEHUIS : Inleiding - Voorstellen van de commissie 42
5. PASTORALE CURSUS : Inleiding - Voorstellen van de commissie - Aanbevelingen 43

V. *De Salesiaanse Coadjuteur*
1. De REALITEIT VAN DE SALESIAANSE COADJUTEUR : Inleiding a) wezenlijk bestanddeel van de Congregatie - b) beantwoording van de coadjuteur - c) positie van de coadjuteur, juridisch, opvoedkundig, pastoraal, doctrineel - Besluiten ... 45
2. ONTDEKKEN VAN COADJUTEURSROEPINGEN : Besluiten 48
3. De VORMING VAN DE COADJUTEURS : Karakteristieken - Besluiten : vormingscyclus in de praktijk - aspirantaat - noviciaat - verdere bekwaming - praktijkjaren - tweede magisterium - Studieopdracht voor de provinciaalsconferenties 49

VI. *Ons religieus leven in deze tijd* - Inleiding 53
1. Noodzaak van een meer persoonlijke inzet - Principen - Besluiten 53
2. De ontdekkingen van nieuwe rijkdommen in ons religieuze leven - Principen : persoonlijke waarde - gemeenschapswaarde - apostolaatswaarde - Samenvatting - Besluiten 54
3. Verdieping van enkele aspecten van onze armoede - Principen - Besluiten 56
4. Verdieping van enkele aspecten van onze zuiverheid - Principen - Besluiten 58
5. Verdieping van enkele aspecten van onze gehoorzaamheid - Principen - Besluiten 60
6. Verdieping van enkele aspecten van ons gemeenschapsleven - Principen - Besluiten 61
7. Samenvatting : gaafheid en trouw - Principen - Besluiten - Aanbeveling 63

VII. *Liturgie en Devotie* - Inleiding - Besluiten - Bijzondere oefeningen van godsvrucht voor de vormingshuizen 65

pag.

VIII. *Geestelijke leiding aan medebroeders* - Normen - de Directeur is a) overste van het huis - b) magister spiritus - c) geestelijke vader - Elementen van leerstellige rechtvaardiging 67

IX. *Jeugdapostolaat*
1. Algemene beginselen - Inleiding - Besluiten 71
2. Scholen : Inleiding - Besluiten - Internaten : inleiding - besluiten - Halfopen internaten en externaten : inleiding - besluiten 73
3. Kosthuizen : Inleiding - Besluiten 76

X. *Technische scholen*
1. De zorg voor jonge arbeiders : in het werk van Don Bosco, volgens de richtlijnen van de Kerk en de eisen van de tijd - Het Oratorium - Het kosthuis-pension voor jonge arbeiders - Opleiding tot christen en vakman - Kerk der armen - Vorming van arbeiders 78
2. De vorming van de jonge arbeider in onze Congregatie - Vakopleiding naar vereiste - Aanpassingsproblemen - Nieuwe beroepen - Grote complexen - Opening van nieuwe scholen - Pluriformiteit - Bureau voor statistiek - Opleiding van salesiaans personeel - Personeel van buiten - Opvoeding en onderwijs : a) bureau voor school- en beroepskeuze - b) internationaal overleg omtrent de didactiek van het technisch onderwijs - c) voortgezette opvoeding van de jonge arbeider - Gebruik van de beschikbare documentatie 80
3. Voorstellen : Commissie voor de opvoeding van de jonge arbeider - pedagogisch-didactische taken : a) de studieprefect - b) de schooldirecteur - c) de werkplaatsleider - Administratieve functies - De werkplaatsleider - De coördinator - Besluit 86

XI. *Parochies en Oratoria*
1. De Parochies : Inleiding - Besluiten 90
2. De Oratoria : Inleiding - Constateringen : beperking van het oratoriumwerk en haar sociale oorzaken van buiten af en haar innerlijke oorzaken - Vingerwijzingen - Om van het oratorium weer het eerste werk van de Congregatie te maken, stelt men enkele initiatieven voor : a) op centraal niveau - b) op provinciaal niveau - c) op het niveau van de provinciaalsconferenties - d) en van de afzonderlijke huizen 92

XII. *Andere vormen van sociaal apostolaat*
1. Algemene normen : Inleiding - Besluiten 97
2. Godsdienstonderricht voor volwassenen : Inleiding - Besluiten - Aanbevelingen 99

pag

3. Het gezinsapostolaat : Inleiding - Besluiten - Aanbevelingen ... 101
4. Het apostolaat onder de leraren die geen salesiaan zijn : Inleiding - Besluiten 103
5. Arbeidersapostolaat : Inleiding - Besluiten - Aanbevelingen ... 104

XIII. *De Salesiaanse Medewerkers* - Inleiding
Vingerwijzingen : Kennis en studie - Personeel - Organisatie - Naam van de vereniging 107

XIV. *De Salesiaanse Oud-leerlingen* - Inleiding
Doel en activiteiten - Organisatie 112

XV. *Zorg voor de Dochters van Maria Hulp der Christenen* - Bepalingen - Aanbevelingen 115

XVI. *Retraitehuizen* - Inleiding - Besluiten 118

XVII. *Communicatiemiddelen* - Inleiding 119
1. Voor alle communicatiemiddelen in het algemeen - Richtlijnen 119
2. De afzonderlijke communicatiemiddelen : pers - toneel en film - radio en televisie 120

XVIII. *De Missies* - Inleiding - Besluiten - Richtlijnen 123

XIX. *Jeugdvorming*
1. Algemene vingerwijzingen : Doel van de salesiaanse opvoeding - De jeugd van tegenwoordig - De salesiaan als opvoeder : situatie en taken 126
2. Godsdienstonderricht : eerste activiteit van de salesiaan 128
3. Liturgisch leven en gebed : Dagelijkse H. Mis - Zon- en feestdagen - Dagelijkse gebeden - Maandelijkse bezinningsdag - Retraite - Liturgie-commissie 129
4. Geestelijke leiding van de jongens : taken van de direceteur, de biechtvader en de catechist 131
5. Opvoeding tot liefde en reinheid : Inleiding - Algemene richtlijnen voor de opvoeding tot christelijke liefde - Richtlijnen voor de jeugdzielzorg : a) opvoeding van de genegenheid - b) opvoeden tot de zuiverheid 132
6. De vrije tijd en de vacantie 135
7. Salesiaanse jeugdverenigingen en Lekenapostolaat 136
8. Centra en hulpmiddelen voor de jeugdvorming 137

XX. *Reglement van het Algemeen Kapittel* - Voorwoord 138
1. Bijeenroeping van het Algemeen Kapittel 138

pag.

2. Leden van het Algemeen Kapittel 140
3. Opening van het Algemeen Kapittel 140
4. Richtlijnen voor de debatten 142
5. De verkiezing in het Algemeen Kapittel 143
6. Sluiting van het Algemeen Kapittel 147

XXI. *Wijzigingen in de Constituties* 151
1. Definitieve en wezenlijke wijzigingen 151
2. Experimentele wijzigingen 153
3. Wijzigingen van juridische aard 154
4. Louter formele wijzigingen 155
5. Noot over de niet goedgekeurde wijzigingen 156

XXII. *Wijzigingen in de Reglementen* 159

Noten 179

Tweede deel
BIJLAGEN

I. Toespraak van Don Ricceri tot de Paus bij de audiëntie van 21 mei 1966 186

II. Toespraak van Paulus VI tot het Algemeen Kapittel 188

III. Toespraak van Kardinaal Antoniutti 193

IV. Adhesiebetuigingen 198

V. Spreekbeurten van de Algemeen Overste
1. Na zijn keuze - 2. Vermaning tot de kapittelleden - 3. Structuren - 4. Provinciale Raad - 5. Herindeling van de huizen - 6. Juvenaten - 7. Coadjuteurs - 8. Meditatie - 9. Driemaandelijkse bezinningsdag - 10. Retraite - 11. Geestelijke leiding - 12. Voorlezen aan tafel - 13. Het roken - 14. Vorming van de jongens - 15. Onderwijs - 16. Technisch onderwijs - 17. Externaten en halfopen internaten - 18. Kosthuizen of pensions - 19. Parochies - 20. Oratoria - 21. Apostolaat voor volwassenen - 22. Medewerkers - 23. Don Boscovrijwilligsters - 24. Vrijwilligers - 25. Communicatiemiddelen - 26. Dagelijkse H. Mis - 27. Allerlei - 28. Slotwoord 201

VI. Boodschap van het Algemeen Kapittel aan alle medebroeders ... 223

pag.

VII. Kroniek van het negentiende Algemeen Kapittel 228

VIII. Lijst van de Leden van het Algemeen Kapittel 233

IX. Commissies en Subcommissies 237

Inhoud 241

Jan Vdpitic